

**UNIVERSITATEA DE STAT DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT
FEDERAȚIA DE JUDO DIN REPUBLICA MOLDOVA
ACADEMIA OLIMPICĂ A REPUBLICII MOLDOVA**

Victor Manolachi

**GHID METODIC ȘI LEGISLATIV
AL FEDERAȚIEI DE JUDO DIN REPUBLICA MOLDOVA**

CHIȘINĂU, 2015

CZU 796.853.23.06(478)

M 26

Aprobată la Senatul Universității de Stat de Educație Fizică și Sport,
proces-verbal nr. 4 din 04 decembrie 2014

RECENZENȚI :

V. Dorgan – doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar

M. Bîrgău – doctor habilitat în drept, profesor universitar

Materialele reprezintă o sinteză în dezvoltarea cercetării managementului și legislației organizațiilor sportive. Lucrarea este valoroasă și prin faptul că prezintă o desfășurare amplă a tuturor aspectelor ce țin de metodologia formării antrenamentului sportiv.

Sunt reflectate cunoștințe de drept în vederea realizării obiectivului cu privire la arta – știința de a conduce. Autorul abordează modalități acționale din domeniul managementului, oferind pentru prima dată o perspectivă legiferată asupra unui domeniu vast și foarte actual al practicii sociale.

Prezenta lucrare este destinată sportivilor, antrenorilor, arbitrilor de specialitate, precum și studenților instituțiilor superioare cu profil sportiv, profesorilor de la cursurile de reciclare și perfecționare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Manolachi, Victor.

Ghid metodic și legislativ al Federației de Judo din Republica Moldova / Victor Manolachi; Univ. de Stat de Educație Fizică și Sport, Federația de Judo din Rep. Moldova. – Chișinău: Editura USEFS, 2015. – 246 p.

Bibliogr.: p. 343. – 200 ex.

ISBN 978-9975-131-13-1.

© Victor Manolachi, 2015

CUPRINS

CAPITOLUL 1.	SCURT ISTORIC AL JUDOULUI	5
CAPITOLUL 2.	ORGANIGRAMA FJM	9
CAPITOLUL 3.	MEMBRII FJM	10
CAPITOLUL 4.	STATUTUL FEDERAȚIEI DE JUDO DIN REPUBLICA MOLDOVA	14
CAPITOLUL 5.	STATUTUL COMITETULUI NAȚIONAL OLIMPIC ȘI SPORTIV DIN REPUBLICA MOLDOVA	29
CAPITOLUL 6.	CODUL ETIC AL JUDOCANULUI	70
CAPITOLUL 7.	REGULAMENT DE ORGANIZARE, FUNCȚIONARE ȘI DESFĂȘURARE A ACTIVITĂȚII ARBITRIILOR DE JUDO	97
CAPITOLUL 8.	REGULAMENTUL DE TRANSFERARE ȘI ÎMPRUMUT AL SPORTIVILOR ÎN ȚARĂ ȘI ÎN STRĂINĂTATE	114
8.1.	Grila de transfer	118
8.2.	Model de contract pentru transferul sau împrumutul unui judoka în țară sau în străinătate	119
CAPITOLUL 9.	COMISIA CENTURILOR NEGRE	123
9.1.	Statutul colegiului național al centurilor negre	123
9.2.	Regulamentul de acordare a gradelor KYU/DAN	129
9.3.	Principiile de atribuire a gradului DAN	138
9.4.	Codul moral al deținătorilor centurilor negre	139
9.5.	Regulamentul de susținere a examenului KATA	141
CAPITOLUL 10.	REGULAMENTUL CU PRIVIRE LA INSTRUIREA (PREGĂTIREA) SPORTIVILOR DE PERFORMANȚĂ	148
CAPITOLUL 11.	METODOLOGIA ANTRENAMENTULUI SPORTIV	157
11.1.	Structura antrenamentului sportiv și metodică proiectării lecției	157
11.2.	Orientarea pedagogică a orei de antrenament	159
11.3.	Efortul în procesul de antrenament	164
11.4.	Tipurile și organizarea antrenamentelor	166
11.5.	Noțiuni despre microciclurile antrenamentelor	169
11.6.	Tipologia și structura mezociclurilor	176
11.7.	Structura ciclului anual și multianual	185
11.8.	Diverse variante ale structurii ciclului anual cu o aplicare deosebită în pregătirea sportivilor	192
11.9.	Structura pregătirii multianuale	196
11.10.	Planificarea antrenamentului la diferite etape ale pregătirii multianuale	198
11.11.	Principalele direcții de intensificare a procesului de antrenament în pregătirea multianuală	204

CAPITOLUL 12. JURISDICȚIA SPORTIVĂ ȘI AUTORITATEA DISCIPLINARĂ	207
12.1 Aspecte legale privind administrarea culturii fizice și sportului	207
12.2 Competența Autorității centrale de specialitate	211
12.3 Competențele autorităților publicelocale în domeniul culturii fizice și sportului	212
12.4 Legea cu privire la cultura fizică și sport	213
12.5 Legea cu privire la asociațiile obștești	238
12.6 Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea regulamentului de organizare și funcționare a federațiilor sportive naționale, nr.356 din 26.03.2003	255
12.7 Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Normelor privind reglementarea unor probleme financiare în activitatea sportivă, nr. 1552 din 04.12.2002	261
12.8 Aspecte legale privind activitatea sportivă internațională	283
12.8.1 Comitetul Internațional Olimpic	286
12.8.2 Organizarea federațiilor sportive internaționale	295
12.8.3 Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (U.N.E.S.C.O)	302
12.8.4 Federația Internațională a Sportului Universitar (FISU)	302
12.8.5 Agenția Mondială Antidoping	304
12.8.6 Acte normative privind reglementarea activității sportive europene	307
12.8.6.1 Carta Europeană a Sportului	309
12.8.6.2 Codul Eticii Sportive	312
12.8.6.3 Recomandarea nr. R (95) 16 privind Sportul și Tinerii (adoptată de Delegația Miniștrilor la 12 octombrie 1995) a Comitetului de Miniștri, în baza articolului 15.b din Statutul Consiliului Europei	317
12.8.6.4 Carta Europeană a Sportului pentru Toți	318
12.8.6.5 Manifestul european privind tineretul și sportul	318
12.8.6.6 Recomandarea nr. R (95) 17 cu privire la rolul sportului în societate (adoptată de Delegații Miniștrilor la 12 octombrie 1995)	319
12.8.6.7 Carta europeană împotriva dopajului în sport	320
12.8.6.8 Convenția Europeană privind violența și ieșirile necontrolate ale spectatorilor cu ocazia manifestărilor sportive, în special la meciurile de fotbal	322
12.8.6.9 Uniunea Europeană și sportul	329
12.8.6.10 Sportul – componentă a activității Consiliului Europei	332
12.8.6.11 Structuri responsabile de sport în Uniunea Europeană	336
12.8.6.12 Principalele documente directe ale Uniunii Europene în domeniul sportului	338
BIBLIOGRAFIE	343
ANEXĂ	345

CAPITOLUL 1. SCURT ISTORIC AL JUDOULUI

«Importanța în viață nu este victoria, ci lupta;
esențialul nu este să învingi, ci să lupți bine»

Judo este o artă marțială japoneză. A fost dezvoltat din ju-jitsu de către Jigoro Kano în 1882, care a eliminat loviturile și unele luxări periculoase, cum ar fi luxarea degetelor. Principiile sale se bazează pe folosirea supleții în locul forței brute. În *judo* se folosesc proiectări, secerări, fixări la sol, strangulări și luxări. *Judo* a fost un model al artelor marțiale japoneze moderne, gentai budo, dezvoltate din școlile japoneze tradiționale. La începutul secolului trecut, pe măsură ce *judoul* a fost popularizat în Europa, și-a pierdut treptat caracterul și proprietățile de artă marțială, transformându-se în sport. În 1964 *judo* a devenit probă olimpică.

Practicantul *judoului* se numește *judoka*. Echipamentul de *judo*, numit judogi, a fost introdus de către Kano (1907), dar pentru grade folosea, în continuare, numai centuri albe și negre [3].

•ISTORIC•

Pentru cunoașterea originii acestui sport trebuie să ne întoarcem cu aproape 2000 de ani în vechea Japonie, unde samurarii, cavalerii și nobilii practicați mai multe genuri de exerciții, ca; scrima, tirul cu arcul, aruncarea suliței etc. Unul dintre aceste exerciții era și jiu-jitsu, care pare a-și avea originea în vechea formă de luptă corp la corp din Japonia și anume Sumo. Se amintește într-o scriere veche de o luptă între Nomino Vukune și Taimano Uchaya în timpul celui de-al doilea Împărat Suini (anul 70 f.e.n.). Judecând după rezultatul întrecerii se pare că din această perioadă datează practicarea jiu-jitsului, deoarece Sukune și-a omorât adversarul printr-o “lovitură de picior”.

Mai târziu, în timpul perioadei Kamakura (1185 -1333) războiniciei, pentru a-și sluji mai bine stăpînii, au început să studieze arta luptei neînarmate, a “luptei corp la corp”, numită jiu-jitsu. Această luptă era compusă din mai multe exerciții fără arme, la care se foloseau din cînd în cînd și pumnale sau săbii. Genul de atac era de cele mai multe ori aruncarea, lovirea, ținerea adversarului la sol, forțarea și contorsionarea brațelor și picioarelor adversarului, pentru a-i produce durere sau pentru a i le fractura. Aceste forme de lupte erau practicate

numai de nobilii samurai și războinicii lor, metodele de predare fiind secrete și foarte greu transmise altora.

În 1882 Jigoro Kano, împreună cu câțiva prieteni devotați, care-i împărtășeau entuziasmul, au închiriat o clădire în Tokio, unde au stabilit prima școală de judo Kodokan, punând astfel bazele unei noi forme de luptă.

Deci, am denumit materia de predare “judo” în loc de jiu-jitsu. “Jiu” înseamnă blîndețe sau cedare, “Jitsu” înseamnă arta sau priza artistică; iar “Do” înseamnă cale sau principiu; în felul acesta JIUJITSU înseamnă arta de a ceda la început și de a obține apoi victoria, în timp ce judo înseamnă calea sau principiul acesteia.

Să presupunem că notăm forța unui copil de clasa a VII-a, bine dezvoltat fizic, cu 10 unități, și a unui alt copil, de clasa a V-a, dezvoltat normal, cu 7 unități. Dacă vom așeza pe cei doi copii față în față la distanța de 30 cm și-i vom pune să ridice brațele îndoite din coate la nivelul pieptului, împingîndu-se palmă în palmă, vom observa că cel de clasa a VII-a va învinge, oricît de mult ar încerca celălalt să se opună.

Vom repeta același exercițiu, în schimb îi vom spune copilului care reprezintă forța mai mică, de 7 unități, ca în momentul cînd împingînd va simți că nu mai poate rezista forței celuilalt, să execute un pas înapoi, apropiind palmele de piept, fără a scăpa priza. Cu siguranță vom observa imediat dezechilibrarea celuilalt înainte, ajungînd într-un moment critic de dezechilibru în care celălalt poate foarte ușor, numai cu 3 1/2 din forța de care dispune, să-l doboare. Acesta este un exemplu de a învinge un adversar prin cedare.

Un alt exemplu: imaginați-vă că oricare dintre voi vă aflați pe o cărare de munte; într-o parte muntele, în cealaltă parte se află o prăpastie. Din sens opus se apropie un alt băiat mai mare, care vrea să vă împingă în prăpastie. Dacă vă veți opune, oricît ați încerca, celălalt fiind mai mare va reuși să vă învingă. Încercați totuși ca atunci cînd începe să vă împingă spre prăpastie să opuneți puțină rezistență, după care, printr-o mișcare bruscă, executați un pas lateral; în acel moment, cel care execută mișcarea de împingere, nemaiîntîlnind rezistența se va dezechilibra înainte, fiind foarte ușor de împins spre prăpastie.

Se poate deduce foarte ușor că în judo principala calitate ce trebuie dezvoltată, alături de celelalte calități motrice și anume: forța, viteza, îndemînarea etc., este gîndirea - elasticitatea luării deciziei de finalizare a unei acțiuni începute [2, 3].

Anul 1956 a înregistrat două evenimente importante în istoria dezvoltării judoului pe plan mondial:

- a fost înființată Federația Internațională de Judo (F.I.J.), federație care cuprindea în acel moment peste 150 de țări;
- a avut loc primul campionat mondial de judo care s-a desfășurat în Japonia unde patru judoka europeni au reușit să se impună în fața sportivilor japonezi.

Odată cu includerea judo-ului în programul Jocurilor Olimpice din anul 1964 (Tokyo), această disciplină și-a câpătat o poziție permanentă printre sporturile majore ale lumii.

În Uniunea Sovietică, judo-ul a avut o largă răspândire începând cu anul 1961, când în urma deciziei Comitetului Olimpic Internațional, această disciplină a fost inclusă în rândul sporturilor olimpice.

Primii sportivi judoka sovietici care au evoluat în competițiile internaționale au fost reprezentanții luptei sambo. Rezultatele sportive pe plan mondial nu au întârziat să apară. Astfel, participând la Campionatele Europene din 1961, judokanii sovietici au ocupat locul I pe echipe, iar A. Kiknadze a devenit campion european la categoria grea. La Campionatele Mondiale sportivii sovietici au participat pentru prima dată în 1965, însă nu au reușit să obțină rezultate la fel de bune ca cele înregistrate la Campionatele Europene.

Primul titlu de campion mondial din URSS la cucerit sportivul V. Nevzorov în anul 1975.

La Jocurile Olimpice din 1964 desfășurate la Tokyo, sportivii Uniunii Sovietice au debutat foarte bine, câștigând patru medalii de bronz. În continuare evoluțiile lor pe plan sportiv au fost mult mai bune și în special, la Jocurile Olimpice de la Montreal (1976), unde V. Nevzorov și S. Novikov au devenit campioni olimpici, iar încă trei judoka, V. Dvoinikov, R. Horșilavze, S. Ciocioșvili au fost medaliați.

Începând cu anii 1960, judo a câștigat o largă răspândire și în rândul femeilor, fapt ce a dus la organizarea de competiții pe plan național și internațional.

Primul campionat feminin a fost organizat în 1975, iar începând cu anul 1980 se desfășoară periodic și campionatele mondiale.

Cunoscând o popularitate din ce în ce mai mare, judoul feminin a fost inclus pentru prima dată în 1992, în programul Jocurilor Olimpice care s-au desfășurat la Barcelona.

Succese deosebite în judo au obținut sportivele care au reprezentat țări ca: Franța, Marea Britanie, Olanda, Belgia, Germania, Austria, SUA, China și Japonia.

În țara noastră, judoul feminin a demarat mai greu, însă după înființarea oficială a Comitetului Sportiv (1984) s-au organizat turnee unionale, iar în 1986 au avut loc Campionatele Uniunii Sovietice.

Pe plan internațional, sportivele judoka din Uniunea Sovietică au participat pentru prima dată în anul 1986 la Campionatele Europene, ocupând în final locul V pe echipe. În anii următori, valoarea sportivă a acestora a făcut posibilă cucerirea de medalii în competițiile internaționale. Cele mai bune rezultate le-au obținut E. Petrova, medaliată cu argint la Campionatele Europene, medalie de aur la Jocurile Bunăvoinței (Seattle - 1990) și medaliată cu bronz la Jocurile Olimpice de la Barcelona (1992).

Ca și la masculin, judoul feminin în Republica Moldova s-a dezvoltat datorită eforturilor sportivilor luptei sambo, sportivi care au fost pregătiți în acea vreme de antrenorul emerit al URSS Andrei Doga.

Primele succese ale sportivilor judoka moldoveni, pe plan internațional, au fost înregistrate în anul 1965 cu selecționata Uniunii Sovietice. Ei au participat la o întâlnire internațională cu sportivii judoka din Cuba, întâlnire care s-a terminat cu victoria sportivilor sovietici.

Un an mai târziu, în 1966, sportivul Gheorghe Cotic s-a evidențiat la Campionatele Europene, cucerind medalia de bronz. În același an, alți doi sportivi basarabeni, Valentin Guțu și Filaret Aslanidis, s-au clasat pe locul II, respectiv locul III la Jocurile Mondiale Universitare.

Evoluția participării membrilor lotului național de judo la campionatele europene, mondiale (CM) și jocurile olimpice (JO), în perioada anilor 1965-2014 (vezi Anexa 1).

CAPITOLUL 2. ORGANIGRAMA FJM

Președinte Onorific	- Vladimir Filat
Președinte	- Veaceslav Manolachi
Vice - Președinte	- Nicolae Madan
Secretar General	- Vasile Balica

Biroul Federal:

Președinte	- Veaceslav Manolachi
	- Nicolae Madan
	- Vasile Balica
	- Anatol Cotorcea
	- Piotr Curu
	- Eduard Ciobanu
	- Viaceslav Bacal

Antrenor Federal:

Viaceslav Bacal

Antrenor Principal Cadeți & Juniori (B):

Mihail Ciudin

Antrenor Principal Cadeți, Juniori, Seniori (F):

Alexei Colin

Colegiul Central de Arbitri:

Președinte	- Anatol Cotorcea
	- Angela Polevaia- Secăreanu
	- Mihail Filimon

Comisia de Cenzori:

Președinte	- Viorel Dorgan
	- Gheorghe Bezer
	- Marcela Clim

CAPITOLUL 3. MEMBRII FJM

Nr	ȘS/CS	Adresa	Numele, Prenumele Director, antrenor	Tel. / fax: e-mail
1.	<u>Clubul de Judo „Olimp” al Centrului de Creație al Copiilor și Adolescenților</u>	<i>or. Căușeni</i>	1. Garștea Maria 2. Rață Mihail	024322409; fax: 024322748 mob.: 068382261 dom.: 024325330 centrulcreatie1@rambler.ru
2.	<u>Scoala Sportivă “M. Viteazul”</u>	<i>or. Călărași str. Bojole, 45a</i>	1. Bondari Vasile 2. Ciubotaru Gheorghe 3. Fistican Mihail	069379375, 024423690 067194928, fax: 024420125 Primăria info@calarasi-primaria.md judo-powerlifting@mail.ru
3.	<u>Clubul Sportiv “Petrocub”</u>	<i>or. Hîncești, str. M. Hincu, 127.</i>	1. Pascaru Leonid 2. Buiuc Mihail 3. Buiuc Ilie	Tel./fax.: 026921730; tel.:026923077 069723662 069723663 office.petrocub@gmail.com
4.	<u>Clubul Cultural Sportiv “Speranța”</u>	<i>s. Bahu, r. Călărași</i>	1. Anatol Boțorovschi 2. Vladimir Iuzvac	068555018, 0244-43-2-25 (dom.) 079158586, fax.: 0244-66236 clubul speranta@yahoo.com
5.	<u>Clubul Republican Sportiv “Wolf Club”</u>	<i>mun. Chișinău, str. A.Doga, 22 r. Glodeni, s. Limbenii Vechi</i>	1. Triboi Vasile 2. Neagu Igor 3. Prituleac Oleg 4. Tașcu Andrian	079410058 060606067, +37254049904 igorjudoclub@mail.ru decansport@mail.ru 069440786; 024923257 fax: 0249-75-2-36 (primăria) tascuangelagmail.com , ltlimbvechi@mtc-gl.md
6.	<u>Clubul Sportiv Central “Dinamo” al MAI</u>	<i>mun. Chișinău, str. Șciusev, 106 MD 2004</i>	1. Vdovicenco Mihai	cscdinamo@mail.ru Tel./Fax.: 23-73-18 069242425, karatemihai@mail.ru
7.	<u>Clubul Sportiv USEFS</u>	<i>mun. Chișinău, str. A. Doga, 22</i>	1. Maximciuc Dumitru 2. Tacu Mihail	31-04-30 maximciuc45@mail.ru 069887172
8.	<u>Federația de Judo</u>	<i>or. Tiraspol, str. Mira, 21-A</i>	1. Osadci Evghenii	mob.: 0160037377715380, tel.: 0160037353348651, fax: 533-97475 tirasjudo@mail.ru
9.	<u>Liceul Internat Municipal cu Profil Sportiv</u>	<i>mun. Chișinău, str. Alba-Iulia, 200/2</i>	1. Gabuja Maria 2. Cujba Ion 3. Iurco Tatiana	51-23-67, limsp@mail.ru Dir.adj.sport: 58-18-90 Anticamera : 58-18-91 069333271, cujba.ion@mail.ru 078477389
10.	<u>Liceul Teoretic cu Profil Sportiv №2</u>	<i>mun. Chișinău, str. str. Alecu Russo 57</i>	1. Cotelupenco Serghei	trenerkmd@yandex.ru 069334017
11.	<u>Liceul Internat Republican cu Profil Sportiv</u>	<i>mun. Chișinău, str. Hristo-Botev, 2</i>	1. Ion Robu 2. Luca Andrei 3. Gorobeț Victor 4. Colin Alexei	777703 (dir.), 767857(anticamera) 060201053, 079705761 luca-andrei@rambler.ru

			5. Leu Mihai	colinalexei@yahoo.com lirps.chisinau2012@mail.ru leontivic@mail.ru
12.	<u>Scoala Sportivă</u>	<i>or. Anenii Noi</i>	1. Mungiu Vasile 2. Gorneț Leonid	Tel. : 0265-2-41-38, 079375612 Fax : 0265-2-21-62/68 069078132 serghei.vedernic@gmail.com
13.	<u>Scoala Sportivă Specializată „B. Petuhov”</u>	<i>mun. Bălți bd. Eminescu, 4A</i>	1. Meliașchevici Ghenadie 2. Peaticovschi Iulian	069373102, 0-231-4-21-79, fax: 0231-4-21-80 moldsambo@mail.ru 068185752, dlbk@mail.ru
14.	<u>Scoala Sportivă pentru Copii și Juniori</u>	<i>or. Cahul</i>	1. Țințruc A. 2. Boișteanu Alexandru	0299-24653 069475688, Sasaboisteanu@mail.ru
15.	<u>Scoala Sportivă Pentru Copii și Tineret</u>	<i>or. Cimișlia, str. M. Viteazu, 19</i>	1. Bezer Gheorghe 2. Dir. Invăț. 3. Dogoter Nicolai	068823043, tel./fax: 0241-2-26-53 2-27-48 069141320, scoala.sport@gmail.com
16.	<u>Scoala Sportivă Pentru Copii și Tineret, s. Taul</u>	<i>r. Dondușeni str. 31 August, 21</i>	1. Iarmaliuc Valeriu 2. Ștempliuc Oleg	0251-2-23-89; fax: 0251-2-12-97 069629285, 0251-2-31-24 (dom.) judotaul@mail.ru stempliuc1973@mail.ru
17.	<u>Scoala Sportivă pentru Copii și Tineret</u>	<i>or. Fălești str. Alexei Mateevici, 97a</i>	1. Vița Eugen 2. Dănilescu Vasile	0259-23-8-57, dgritsfl@gmail.com 068408258, 0259-77-1-10
18.	<u>Scoala Sportivă pentru Copii</u>	<i>or. Leova str. Unirii, 21</i>	1. Railean Ion 2. Bucicov Petru	0263-2-27-31; fax: 2-2750, 2-3450 079947780 sergiuconsiliu25@yahoo.com ivani4ischimji@mail.ru
19.	<u>Scoala Sportivă pentru Copii și Tineret</u>	<i>or. Ocnîța str. Independenței, 80 filiala s. Clocușna</i>	1. Gîlcă Nicolae 2. Prepeliță Ghenadie 3. Slesar Victor	0271-2-31-47 079369828 ursan.victor@mail.ru
20.	<u>Scoala Sportivă</u>	<i>or. Sîngerei. str. Testimonișanu, 6</i>	1. Stamatina Grigorie 2. Patron Stepan 3. Direcția Învăț.	tel.: 0262-2-25-83, 067110744, grigore-1@mail.ru 069858500, sp71md@mail.ru fax: 0262-2-52-32
21.	<u>Scoala Sportivă Raională</u>	<i>or. Ștefan Vodă, str. Constructorilor, 3</i>	1. Vorfolomei Grigore 2. Prutean Nicolai 3. Dir. Invăț.	tel. / fax : 0-242-2-44-48, 069738505 069233313; 0-242-2-45-75 (dom.) dgrits.sv@mail.ru , fax :024225292
22.	<u>Scoala Sportivă ”Atlet”</u>	<i>r. Edineț, s. Trinca</i>	1. Grib Lilia 2. Gudumac Anatolie	0246-41010, tel./fax: 0246-41-2-38 069122626 trinca.atlet@mail.md
23.	<u>Scoala Sportivă pentru copii și Tineret de Lupte a Rezervelor Olimpice în numele lui</u>	<i>or. Bender str. Comsolului, 32</i>	1. Gheris Iosif 2. Ceacal Zahar 3. Bujoreanu Gheorghe	0160037355225023, 077706224 dom.: 016003735528884 dom.: 016003735528884

	<u>G. Badanov</u>			mob.: 0160037377938820 shkolabadanova@mail.ru
24.	<u>Scoala Sportivă a Rezervelor Olimpice</u>	<i>mun. Chișinău str. Decebal 72/2</i>	1. Stoțchii Leonid 2. Cotelupenco Serghei 3. Ciudin Mihail	022 521323 069334017, trenerkmd@yandex.ru 079463733
25.	<u>Scoala Sportivă Raională</u>	<i>or. Soroca str. Ștefan cel Mare nr. 5 biroul 202</i>	1. Gîțlan Vsevolod 2. Dragan Ștefan	069807033, 0230-30548, fax.23386 023029580; 068835451 viavorschi@rambler.ru andrei.soroca@mail.ru
26.	<u>Diracția Generală Tineret și Sport, UTA Gagauzia</u>	<i>or. Comrat str. Lenin, 19 Ceadîr-Lunga</i>	2. Piotr Curu Dir. Centr. Regional Tineret 1. Uzun Piotr	029827692 (serv.) Tel./Fax : 0298-25674, 079093966 petr.kuru@mail.ru Fax: 28692 (secr.) molodejsport@mail.ru 029122105, box.potapov@gmail.com
27.	<u>Scoala Sportivă Specializată Republicană de Judo a MTS</u>	<i>mun. Chișinău, str. A.Doga 24</i>	1. Gîncu Dorin 2. Colpașciov Leonid 3. Balmuș Aurica (secretară)	069907595; 44-35-07 069695818 060257814, auricabalmush@mail.ru scoalaspportivajudo@mail.ru
28.	<u>Clubul Sportiv pentru Copii și Tineret "Sportanius"</u>	<i>mun. Bălți, fil. s. Chișcăreni</i>	1. Peaticovschi Iulii 2. Botnaru Andrei 3. Oșlobanu Serghei	068185752 069456666
29.	<u>Scoala Sportivă pentru Copii și Tineret nr.1</u>	<i>or. Slobozia</i>	1. Zăbzaliuc Pavel	dom.: 0160037353397983 mariashechka7@mail.ru
30.	<u>Scoala de Sporturi a DGITS Hîncești, filiala s. Bozieni</u>	<i>or. Hîncești str. Mihalcea Hîncu 126, bir. 59</i>	1. Penicov Andrei 2. Tacu Valeriu	068291888, Tel./Fax : 026924440 sportschoolhin@gmail.com 069370144 tacu.valeriu@gmail.com
31.	<u>DGETS Clubul Sportiv "Speranța"</u>	<i>mun. Chișinău, str. I. Creangă, 47/2</i>	1. Alexandru Șceglov 2. Victor Cobzac	74-55-55; 74-65-19 069067143, 53-32-27 dom. cobzacjudo@mail.ru nedostup@rambler.ru
32.	<u>Scoala Sportivă Ungheni</u>	<i>or. Ungheni</i>	1. Noni Serghei 2. Rostov Serghei	0236 23 400 (SS) 068112442, rostov.s@mail.md
33.	<u>Clubul Sportiv "Judo Kazayak"</u>	<i>s. Cazaclia, r. Ciadîr-Lunga, UTA Găgăuzia</i>	1. Uzun Piotr	069781823, 029122105
34.	<u>Scoala Sportivă pentru Copii și Juniori</u>	<i>or. Florești, filiala s. Putinești</i>	1. Bogdan Raisa 2. Zăvidei Ghenadii 3. Creciu Maria	0250 21 826 mlm_72@mail.ru 0250 24 167 0250 35 513
35.	<u>Scoala Sportivă pentru Copii și Juniori</u>	<i>or. Rezina, str. Mihai Eminescu 6</i>	1. Panfilii V. , dir. 2. Stăvilă Dumitru 3. Stămati Serghei	0254 253 97 068 379424 stavila86@mail.ru 069733757
36.	<u>Clubul Sportiv "Basconslux"</u>	<i>mun. Chișinău</i>	1. Madan Nicolae 2. Cotorcea Anatol	069872233
37.	<u>Clubul Sportiv "VV Alliance"</u>	<i>mun. Chișinău,</i>	1. Vinaga Ion	
38.	<u>Clubul Sportiv "Virtuosis"</u>	<i>mun. Chișinău, bd. Decebal 78</i>	1. Colța Marina	069299781 m_colta@mail.ru

39.	<u>Clubul Sportiv “Catarius Prim”</u>	<i>mun. Chișinău, bd.Decebal 8/1</i>	1. Cotorcea Anatol	069872233
40.	<u>Clubul Sportiv “DVG Gloria Sport”</u>	<i>mun. Chișinău, bd.Decebal 88</i>	1.Tarasov I.	-----
41.	<u>Clubul Sportiv “Gladiator”</u>	<i>mun. Chișinău, str. G.Grosu 112</i>	-----	-----
42.	<u>Clubul Sportiv “ Mega Grup”</u>	<i>mun. Chișinău</i>	1. Zeyledin Geleri	-----
43.	<u>Clubul Sportiv “ DAX Club”</u>	<i>mun. Chișinău</i>	1. Meriacre Constantin	-----
44.	<u>Asociația Obștească “Vov – Slav Judo Club”</u>	s. Costești, r. Ialoveni	1. Ionaș Veaceslav 2.Ionaș Vladimir 3. Lilian(antrenor)	079001100 079451262 069836211

**CAPITOLUL 4. STATUTUL FEDERAȚIEI DE JUDO
DIN REPUBLICA MOLDOVA**

APROBAT

La Adunarea de constituire
a Federației de Judo
din 18 decembrie 1992

ÎNREGISTRAT

la Ministerul Justiției al
Republicii Moldova
la 26 august 1998
nr.de înregistrare 0692

APROBAT

La Adunarea generală
a Federației de Judo
din 29 noiembrie 2003

REÎNREGISTRAT

cu modificări și completări
la Ministerul Justiției al
Republicii Moldova
la 08 aprilie 2004

APROBAT

La Adunarea generală
a Federației de Judo
din 12 martie 2010

REÎNREGISTRAT

cu modificări și completări
la Ministerul Justiției al
Republicii Moldova
la « _____ » _____ 2010

S T A T U T U L

**ASOCIAȚIEI FEDERAȚIA DE JUDO DIN REPUBLICA
MOLDOVA**

CHIȘINĂU 2010

Capitolul 1. DISPOZIȚII GENERALE

Art.1.1. Asociația Federația de Judo din Republica Moldova (în continuare - Asociația), este o organizație necomercială cu caracter sportiv, neguvernamentală, apolitică, nonprofit, constituită în baza asocierii persoanelor juridice (asociații obștești și cluburi) în vederea realizării în comun a scopurilor determinate de prezentul statut.

Art.1.2. Denumirea completă a Asociației este: Asociația Federația de Judo din Republica Moldova. Denumirea abreviată este: Asociația FJM.

Art.1.3. Asociația este creată și își desfășoară activitatea în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, **Legea Republicii Moldova nr.330 din 25.03.1999 cu privire la cultura fizică și sport** publicată în Monitorul Oficial Nr. 83-86 din 05.08.1999, modificată prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639, LP66-XVI din 22.03.07, MO54-56/20.04.07 art.254, LP268 -XVI din 28.07.06, MO142-145/08.09.06 art.702, LP189-XVI din 30.06.06, MO112-115/21.07.06 art.525, LP154-XVI din 21.07.05, MO126-128/23.09.05 art.611, LP482-XV din 04.12.03, MO6-12/01.01.04 art.48, LP240-XV din 13.06.03, MO138/08.07.03 art.557, **Legea nr.837 cu privire la asociațiile obștești**, republicată în temeiul art. IV al Legii nr.178-XVI din 20 iulie 2007, cu renumerotarea elementelor și corespunzător modificarea referințelor: 02.10.2007 în Monitorul Oficial Nr. 153-156BIS, modificată prin LP158 din 18.07.14, MO238-246/15.08.14 art.547; în vigoare 15.08.14 LP324 din 23.12.13, MO320-321/31.12.13 art.871; în vigoare 01.01.14; LP178 din 11.07.12, MO190-192/14.09.12 art.644; în vigoare 14.09.12; LP111 din 04.06.10, MO131-134/30.07.10 art.445; LP18-XVI din 15.02.08, MO55-56/18.03.08 art.182, Regulamentul de organizare și funcționare a federațiilor sportive naționale, alte acte normative și prezentul statut.

Art.1.4. Asociația se constituie în forma organizatorico-juridică de „asociație obștească”.

Art.1.5. Asociația este persoană juridică din momentul înregistrării statutului la Ministerul Justiției al Republicii Moldova, dispune de toate drepturile și obligațiile care sunt atribuite de lege unor astfel de categorii de persoane juridice. Asociația dispune de ștampilă, emblemă, bilanț financiar propriu, cont bancar, în lei și în valuta străină, cod fiscal, precum și alte atribute ale persoanei juridice.

Art.1.6. Asociația este unica organizație, care reprezintă ramura respectivă de sport, organizează și coordonează dezvoltarea probei sportive respective, având

ca bază contractul, semnat cu autoritatea centrală de specialitate, cu stipulările financiare și alte obligații ale părților.

Art.1.7. Asociația își desfășoară activitatea pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Durata de activitate a Asociației este nelimitată.

Art.1.8. Asociația este o organizație necomercială care își realizează activitatea în beneficiul întregii societăți și nu susține partidele politice, blocurile electorale și candidați independenți la alegerile în organele puterii publice.

Art.1.9. Asociația dispune de patrimoniu distinct, necesar pentru asigurarea activității prevăzute de statut, și poartă răspundere pentru obligațiunile sale cu acest patrimoniu.

Art.1.10. Asociația se poate afilia la organizații sportive internaționale sau la alte foruri pe baza avizului dat de către autoritatea centrală de specialitate.

Art.1.11. Sediul Asociației se află pe adresa: Republica Moldova, mun. Chișinău, str. A. Doga, 24/1.

Capitolul 2. PRINCIPIILE DE ACTIVITATE ALE ASOCIAȚIEI

Art.2.1. Asociația se constituie și își desfășoară activitatea în baza principiilor libertății de asociere, legalității, publicității și transparenței, egalității în drepturi a tuturor membrilor, liberei exprimări a opiniei de către toți membrii și accesului lor la orice informație ce ține de activitatea Asociației, autoadministrării și autogestiunii.

Art.2.2. Asociația este liberă să-și aleagă activitățile proprii, formele și metodele de activitate și să-și stabilească structura sa internă de organizare. Se interzice imixiunea autorităților publice în activitatea Asociației, precum și imixiunea Asociației în activitatea autorităților publice.

Art.2.3. Asociația promovează în activitatea sa valorile și interesele naționale, civice, ale democrației și statului de drept, parteneriatul, competiția deschisă și respectă normele etice ale sectorului necomercial.

Art.2.4. Asociația va evita pe parcursul activității sale apariția conflictului de interese.

Art.2.5. Activitatea Asociației are un caracter transparent, informația cu privire la actele de constituire și cele programatice este accesibilă tuturor.

Art.2.6. Asociația prezintă autorității administrative centrale de specialitate pentru aprobare:

a) Calendarul acțiunilor sportive naționale și internaționale pentru anul respectiv;

- b) Clasificația sportivă a Republicii Moldova;
- c) Acordul de colaborare cu autoritatea administrativ centrală, cu stipulările respective, inclusiv condițiile tehnice și financiare.

Pentru avizare:

- a) Actele de afiliere a Asociației la forurile sportive internaționale;
- b) Regulamentele campionatelor naționale și competițiilor internaționale organizate în teritoriul Republicii Moldova.

Pentru autorizare:

- a) Documentele privind participarea reprezentativelor naționale la Campionatele, Cupele Mondiale și Europene.

Capitolul 3. SCOPURILE ȘI METODELE DE REALIZARE

Art.3.1. Asociația se constituie în scopul:

- unirii tuturor eforturilor structurilor sportive care practică judo, contribuie la dezvoltarea și desfășurarea activităților de propagare a genului dat de sport în Moldova;
- stabilirii și dezvoltării relațiilor de colaborare cu organizațiile neguvernamentale din țară și internaționale în domeniu;
- elaborării și aplicării strategiei și programelor de activitate în concordanță cu strategia generală aprobată de autoritatea administrativă centrală;
- organizării și promovării sistemului competițional național și stimulării competițiilor în unitățile administrativ-teritoriale;
- selectării și pregătirii corespunzătoare a loturilor olimpice și naționale și asigurarea participării acestora la competiții internaționale;
- aplicării în domeniul propriu de competență a programelor antidoping și a celor de combatere a violenței și de promovare a spiritului de "fair-play" în sport;
- întreținerii și dezvoltării relațiilor de colaborare cu federațiile similare din alte țări, cu forul continental și mondial de specialitate, etc.

Art.3.2. Pentru realizarea scopurilor statutare Asociația desfășoară următoarele activități:

- creează secții sportive și pregătește sportivi de performanță;
- propagă cunoștințe despre genul dat de sport, prin organizarea de echipe sportive performante, care ar demonstra tehnici excelente al acestui sport;
- organizează întruniri, seminare, competiții sportive cu concursul acestui sport;

- organizează și susține inițiative în domeniul sportului;
- dezvoltă legături internaționale cu alte organizații sportive care practică și popularizează acest gen de sport și modul sănătos de viață;
- organizează și desfășoară concursuri de jocuri intelectuale privind cunoașterea istoriei și dezvoltării judoului;
- organizează competiții sportive pentru diferite categorii de vârstă, participă la competiții internaționale, reprezintă Republica Moldova în federațiile, uniunile și asociațiile internaționale sportive.
- instituie și editează publicații periodice;
- informează despre istoria și viața celor mai renumiți sportivi în domeniu;
- editează cărți, broșuri despre acest sport.

Art.3.3. Pentru realizarea scopurilor propuse Asociația are dreptul să:

- reprezinte interesele Asociației în autoritățile publice și în raporturi cu terții;
- asigure protecția drepturilor și intereselor membrilor săi;
- fondeze mijloace de informare în masă proprii și să se folosească, în modul stabilit, de cele de stat;
- desfășoare activitate editorială;
- difuzeze liber informația despre activitatea sa;
- obțină de la autoritățile publice informația necesară pentru desfășurarea activității statutare;
- încheie contracte din numele său, să procure și să realizeze bunuri în conformitate cu scopurile statutare;
- organizeze și să participe la concursuri naționale și internaționale în vederea obținerii de comenzi sociale și dotații din partea statului, precum și în vederea obținerii de granturi și burse de la alte țări, de la fundații naționale, străine și internaționale;
- încheie cu persoanele fizice și juridice acorduri bilaterale și multilaterale de colaborare, precum și de prestare de servicii în vederea realizării scopurilor și sarcinilor statutare;
- creeze întreprinderi și alte organizații cu drept de persoană juridică;
- procure complexuri patrimoniale, bunuri mobile și imobile necesare pentru desfășurarea activității și asigurarea bunei funcționări a Asociației;
- investească mijloace financiare libere în activități comerciale pentru a-și majora fondurile sale financiare.

Art.3.4. Asociația se obligă:

- a) să respecte Constituția și legislația Republicii Moldova, normele dreptului

internațional privind sfera de activitate a asociațiilor obștești, precum și normele prevăzute de Statutul organizației;

b) la introducerea modificărilor în legislație sau la descoperirea incompatibilității documentelor statutare cu legislația în vigoare să introducă rectificările necesare în documentele constitutive;

c) să informeze anual organul de înregistrare despre desfășurarea activității organizației cu indicarea denumirii ei, sediului organului de conducere, cu prezentarea datelor despre conducători în volumul datelor, înscrise în Registrul de Stat al organizațiilor obștești;

d) să verse în buget și fondurile extrabugetare impozitele și alte plăți obligatorii în conformitate cu legislația.

Art.3.5. În conformitate cu art. 26 al Legii cu privire la asociațiile obștești, Asociația poate să desfășoare activitatea economică prevăzută în statut și în exclusivitate pentru realizarea scopurilor statutare.

Art.3.6. Statutul, Regulamentele, normele și hotărârile Asociației sînt obligatorii pentru membrii afiliați și membrii acestora.

Capitolul 4. ORGANELE DE CONDUCERE ȘI CONTROL

Art.4.1. Structura organizatorică a Asociației este următoarea: Adunarea Generală; Biroul federal; Președintele; Prim-vice președintele; Vice președintele; Secretarul general; Comisia de cenzori; Președintele onorific.

Art.4.2. Organul suprem de conducere al Asociației este Adunarea Generală, care se întrunește ordinar și extraordinar. Darea de seamă se prezintă în fiecare an la Adunarea Generală ordinară, iar realegerea organelor de conducere și control odată în patru ani.

Art.4.3. Adunarea Generală are următoarele atribuții principale:

- determină direcțiile principale de activitate ale Asociației;
- decide adoptarea, completarea sau modificarea Statutului;
- examinează și aprobă bugetul anual, bilanțul financiar anual;
- alege și revocă membrii Biroului Federal, Președintele Asociației (în continuare - Președinte), Comisiei de cenzori.
- stabilește structura organizatorică a Asociației;
- aprobă dările de seamă ale Biroului Federal și a Comisiei de cenzori;
- hotărăște cu privire la reorganizarea sau lichidarea Asociației, desemnează comisia de lichidare și aprobă bilanțul de lichidare;
- hotărăște orice alte probleme ce țin de activitatea Asociației.

Art.4.4. Ședințele ordinare ale Adunării Generale se convoacă o dată în an. Convocarea Adunării Generale se face de către Biroul Federal, care va înștiința toți membrii Asociației cu cel puțin o lună înainte de data desfășurării Adunării Generale. Anunțul privind convocarea ședinței trebuie să conțină ordinea de zi, locul, data și ora ședinței. Despre convocarea organului suprem se va comunica fiecărui membru în parte sau prin publicația periodică indicată în statutul Asociației.

Art.4.5. Convocarea Adunării Generale extraordinare se face de către Biroul Federal din inițiativă proprie, la cererea Președintelui, Comisiei de cenzori ori la cererea a cel puțin 2/3 din numărul total al membrilor Asociației.

Art.4.6. Adunarea Generală extraordinară se convoacă în termen de cel mult două luni de la data prezentării deciziei cu privire la convocarea ședinței extraordinare adoptată de către subiecții nominalizați în punctul 4.5. al statutului.

Art.4.7. Adunarea Generală este deliberativă numai în cazul când sunt prezenți nu mai puțin de 2/3 din numărul total al membrilor sau reprezentanților acestora. Fiecare membru deține un singur vot. Deciziile se adoptă prin votul majorității simple 50+1 a celor prezenți, exceptând deciziile de modificare și completare a statutului și de reorganizare și lichidare a Asociației, decizii, care se adoptă prin votul a 2/3, din numărul membrilor prezenți la Adunarea Generală.

Art.4.8. Dacă Adunarea generală nu este considerată deliberativă, în termen de o lună organul abilitat convoacă repetat ședința Adunării generale cu aceeași ordine de zi. Ședința convocată repetat va fi deliberativă cu participarea a nu mai puțin de 50+1 din membrii Asociației.

Art.4.9. Dacă la convocarea Adunării Generale au fost încălcate cerințele statutului, aceasta nu este în drept să adopte hotărâri, cu excepția cazurilor când la Adunarea Generală participă sau sunt reprezentați toți membrii Asociației.

Art.4.10. Adunarea Generală poate adopta hotărâri doar privind chestiunile incluse în ordinea de zi.

Referitor la chestiunile care nu au fost incluse în ordinea de zi Adunarea Generală poate adopta hotărâri numai în cazul când participă sau sunt reprezentați toți membrii.

Art.4.11. Desfășurarea Adunării Generale se consemnează într-un proces verbal semnat de Președinte și secretarul Adunării.

Art.4.12. Biroul Federal (în continuare „Biroul”) este organul permanent de conducere al Asociației, se subordonează Adunării Generale și are următoarea competență:

- elaborează strategia dezvoltării și trasează direcțiile principale ale activității Asociației, prezentându-le pentru aprobare Adunării Generale;
- asigură îndeplinirea deciziilor Adunării Generale și prezintă rapoarte Adunării Generale privind activitatea Asociației;
- elaborează bugetul Asociației, raportul financiar anual și raportul privind activitatea acesteia prezentându-le Adunării generale pentru aprobare;
- aprobă regulamentele de uz intern ale Asociației;
- aprobă statele de personal, propunerile pentru angajarea și concedierea personalului, modul de remunerare a muncii și a salariilor pentru salariații Asociației;
- stabilește, în condițiile legii, responsabilitatea materială a Președintelui Asociației;
- aprobă sigiliul, ștampila, simbolică și formularele Asociației;
- gestionează patrimoniul Asociației și activitatea privind majorarea lui;
- stabilește modul în care pot fi folosite și repartizate donațiile colectate;
- primește și exclude membrii Asociației;
- adoptă deciziile privind procurarea, distribuirea și înstrăinarea patrimoniului Asociației;
- hotărăște participarea Asociației în calitate de fondator al organizațiilor necomerciale și al societăților comerciale;
- aprobă componența Sfatului Antrenorilor;
- decide asupra tuturor chestiunilor care nu constituie competența exclusivă a altor organe ale Asociației.

Art.4.13. Biroul este ales de către Adunarea Generală pe un termen de 4 ani și este compus din 9 persoane. Componența Biroului este propusă de Președinte. Ședințele Biroului se convoacă la necesitate, dar nu mai rar de o dată în trimestru și sunt deliberative, dacă sunt prezenți 50+1 din numărul membrilor. Deciziile se adoptă cu majoritatea simplă de voturi. În caz de egalitate a voturilor, votul președintelui este hotărâtor. La cererea Președintelui Biroului sau a 2/3 din membrii Biroului se convoacă, în termen de 10 zile, ședința extraordinară a acestuia.

Art.4.14. Membrul Biroului își încetează funcția în următoarele condiții:

- în caz de deces;

- în caz de demisie cu respectarea termenului stabilit de cel ce demisionează, dar care nu va putea fi mai scurt de o lună de la avizarea în scris a Președintelui;
- în caz de excludere prin decizia Adunării Generale.

Art.4.15. În cazul situațiilor prevăzute la punctul 4.14, locul vacant din Birou rămâne până la ședința următoare a Adunării Generale.

Art.4.16. Președintele Asociației se alege de către Adunarea generală pe un termen de 4 ani, prin vot secret, cu majoritatea simplă – 50 + 1 din numărul delegaților înregistrați cu drept de vot. Este prima persoana, care reprezintă oficial Asociația în relații cu Asociația Internațională și Europeană, cu instanțele similare ale altor țări, stabilește relațiile cu organele de resort ale Republicii Moldova, Comitetul Național Olimpic și Sportiv, cu alte instanțe și organizații republicane, vizează ordinea de zi și materialele prezentate la ședințele Biroului.

Art.4.17. Președintele poate constitui în caz de necesitate grupuri de experți pentru a studia anumite probleme importante legate de activitatea Asociației, pentru discutarea anumitor programe guvernamentale în domeniul de activitate al Asociației, pentru atenționarea opiniei publice asupra unor probleme majore ale societății.

Art. 4.18. Prim-Vice președintele se alege de către Adunarea generală la propunerea Președintelui, prin vot deschis cu majoritatea simplă 50+1 din numărul delegaților cu drept de vot înregistrați. Prim-Vice președintele Asociației coordonează activitatea subdiviziunilor. Prim-Vice președintele Asociației înlocuiește Președintele la absența acestuia. Prim-Vice președintele se include în componența Biroului din oficiu.

Art. 4.19. Vicepreședintele se alege de către Adunarea generală la propunerea Președintelui, prin vot deschis cu majoritatea simplă 50+1 din numărul delegaților cu drept de vot înregistrați. Vice președintele Asociației coordonează activitatea subdiviziunilor. Vice președintele Asociației înlocuiește Prim-Vice președintele la absența acestuia. Vice președintele se include în componența Biroului din oficiu.

Art.4.20. Secretarul general al Asociației este propus de Președinte din componența Biroului Asociației și supus votului membrilor acestuia.

Art.4.21. Secretarul general al Asociației organizează lucrul instanțelor de conducere a Asociației și îndeplinește următoarele funcții:

- urmărește îndeplinirea hotărârilor Adunării generale și Biroului Federal;
- organizează și dirijează activitatea personalului salariat al Asociației;
- primește și semnează scrisorile de serviciu ale Asociației;

- reprezintă Asociația în ministere, departamente și organizații pe plan intern și extern;
- organizează orientarea Asociației și controlul respectiv;
- ia cunoștință de corespondența adresată Asociației și informează Președintele, Biroul despre principalele probleme apărute;
- pregătește ordinea de zi a ședințelor Biroului Federal în baza planului de muncă, a tematicii ședințelor și ajută la elaborarea materialelor care urmează să fie prezentate;
- controlează bugetul Asociației pentru fiecare acțiune din calendarul intern și internațional, precum și alte acțiuni prevăzute în plan;
- urmărește apariția periodică a Buletinului informativ al Asociației;
- prezintă pentru aprobare la Biroul Federal componența delegațiilor sportive pentru participare la concursuri internaționale;
- prezintă pentru aprobare la Biroul Asociației programele și planurile de activitate ale Asociației, calendarul intern și internațional, premiarea sportivilor, antrenorilor, a altor specialiști, colaboratori științifici ș.a.

Art.4.22. Sfatul Antrenorilor este compus din antrenorii campionilor la campionatele naționale, la categoriile de vârstă - cădeți, juniori și seniori și aprobat de către Biroul Federal. Candidatura Antrenorului Federal este discutată la Sfatul Antrenorilor și înaintată la Biroul Federal pentru aprobare. Antrenorul Federal are următoarele atribuții:

- coordonează cu Sfatul Antrenorilor, selecția lotului național de seniori, juniori și cadeți cu aprobarea în continuare la Biroul Federal;
- elaborează împreună cu Sfatul Antrenorilor planurile de lucru a loturilor;
- aprobă împreună cu Sfatul Antrenorilor lista sportivilor ce vor participa la competițiile oficiale și neoficiale, internaționale cu aprobarea în continuare la Biroul Federal;
- duce responsabilitatea de evaluarea lotului național la concursurile internaționale;
- îndeplinește alte obligațiuni legate de funcția de Antrenor principal al Asociației;
- își dă darea de seamă Biroului Asociației și Adunării Generale;
- la ședința Sfatului Antrenorilor decizia Antrenorului Federal este prioritară.

Art.4.23. Comisia de cenzori se alege de Adunarea Generală pe un termen de 4 ani. Din componența Comisiei de cenzori nu pot face parte membrii Biroului. Comisia de cenzori alege din componența sa Președintele și secretarul Comisiei.

Art.4.24. Comisia de cenzori:

- analizează respectarea statutului Asociației, executarea deciziilor Adunării Generale, Biroului și prezintă concluzii pe marginea acestora Adunării Generale;

- controlează oportunitatea și legalitatea utilizării mijloacelor financiare ale Asociației.

Art.4.25. Comisia de cenzori are dreptul să ceară Biroului date privind activitatea lor pe o perioadă concretă, să facă cunoștință cu toate actele, documentele, ce vizează activitatea Asociației.

Art.4.26. Comisia de cenzori efectuează controlul în fiecare an și poate efectua unele controale din inițiativă proprie și în caz de semnale a unor încălcări în activitatea financiară a Asociației, precum și la cererea a unei treimi ale membrilor Asociației.

Art.4.27. Rezultatele controlului efectuat de către Comisia de cenzori sunt prezentate Biroului și Adunării Generale.

Art. 4.28. Președintele Onorific al Asociației poate fi persoana care a avut o contribuție deosebit de importantă la susținerea activității Asociației și se alege de către Adunarea generală prin vot deschis cu majoritatea simplă 50+1 din numărul delegaților cu drept de vot înregistrați.

Capitolul V. MEMBRII ASOCIAȚIEI. DREPTURILE SI OBLIGAȚIILE LOR

Art.5.1. Membrii al Asociației pot fi persoane juridice (cluburi sportive, școli sportive sau asociații), care desfășoară activitatea sportivă în domeniu sau susține obiectivele Asociației.

Art.5.2. Membri ai Asociației pot fi și alte persoane juridice (asociații obștești) care au avut sau pot avea o contribuție importantă la susținerea activității Asociației și a ramurii de sport sau care sprijină tehnic, organizațional, financiar și logistic activitatea Asociației.

Art.5.3. Asociația nu răspunde pentru obligațiile membrilor săi, iar membrii nu răspund pentru obligațiile Asociației.

Art.5.4. Candidatura viitorului membru al Asociației este discutată la ședința Biroului, în prezența obligatorie a candidatului respectiv. Decizia de acceptare a noului membru va fi adusă ulterior la cunoștința Adunării Generale.

Art.5.5. Mărimea cotizațiilor.

Membrii Asociației sînt obligați să achite cotizația anuală în mărime de echivalentul în MDL ai 150 Euro. Cuantumul cotizațiilor poate fi modificat prin decizia Biroului Asociației.

Art.5.6. Membrii Asociației au următoarele drepturi și obligații:

- dreptul de a participa la activitatea Asociației, de a alege și de a fi ales în orice funcție eligibilă a Asociației, de a participa la toate proiectele Asociației, de a publica lucrări și alte materiale în organul de presă al Asociației, de a se retrage din organizație, prezentând sau nu motivele respective;

- membrii Asociației sunt obligați să respecte prevederile prezentului Statut, hotărârile Adunării Generale, Biroului, Președintelui, să participe activ la realizarea scopurilor statutare, să achite cotizația de membru la timp.

Art.5.7. Membrul care nu participă la activitatea Asociației, rupând din proprie inițiativă legătura cu Asociația, precum și acei membri care încalcă prevederile prezentului Statut, pot fi excluși din rândul membrilor Asociației de către Birou, printr-o decizie care va fi ulterior adusă la cunoștință Adunării Generale.

Asociația contribuie la exercitarea supravegherii și controlului asupra activității structurilor sportive din ramura de sport respectivă.

Capitolul VI. PATRIMONIUL ȘI SURSELE DE FINANȚARE

Art.6.1. Patrimoniul Asociației se formează din:

- cotizațiile de membru;
- sponsorizări și donații benevole, făcute de persoanele fizice și juridice, din țară și din străinătate;
- subvenții de stat, venituri obținute de la hârtiile de valoare, depuneri bănești;
- venituri realizate din activitatea economică proprie;
- veniturile societăților comerciale constituite cu participarea Asociației;
- venituri obținute în rezultatul utilizării sau înstrăinării proprietății;
- alte surse neinterzise de lege.

Art.6.2. Asociația poate avea în proprietate clădiri, construcții, utilaj, mijloace de transport, precum și alt patrimoniu necesar activității de realizare a scopurilor stabilite de prezentul Statut.

Art.6.3. Donațiile către Asociație pot fi în formă de bunuri mobile și imobile, drepturi de autor, acțiuni, etc.

Art.6.4. Asociația poate investi mijloacele sale financiare libere în bunuri mobile și imobile, depozite bancare în vederea obținerii unor dobânzi

convenabile sau unor drepturi de proprietate, realizează alte tranzacții în limitele prevederilor prezentului statut și ale legislației.

Art.6.5. Întreg patrimoniul Asociației, precum și beneficiul obținut din activitatea economică, este folosit pentru realizarea scopurilor statutare și nu poate fi distribuit între membri.

Art.6.6. Patrimoniul transmis Asociației de către membrii săi în calitate de cotizații și donații nu poate fi revocat și constituie proprietatea Asociației.

Capitolul VII. TRANSPARENȚA ACTIVITĂȚII ȘI DAREA DE SEAMĂ FINANCIARĂ

Art.7.1. Darea de seamă a parametrilor principali se efectuează conform legislației în vigoare. La sfârșit de an financiar, Președintele prezintă Biroului un raport referitor la situația financiară a Asociației, care urmează să fie confirmat de Comisia de cenzori.

Art.7.2. Darea de seamă a Asociației se întocmește conform rezultatelor anului și conține:

- expunere scurtă a rezultatelor activității Asociației în perioada de dare de seamă;
- soldul mijloacelor bănești la începutul perioadei de dare de seamă;
- venitul total al mijloacelor la fiecare sursă de mijloace ale Asociației, indicate în punctul 6.1. din prezentul statut;
- cheltuielile pe direcțiile de activitate realizate, cu indicarea cheltuielilor pentru remunerarea muncii, defalcărilor, impozitelor și altor cheltuieli administrative;
- soldul mijloacelor bănești la sfârșitul perioadei de dare de seamă.

Art.7.3. Darea de seamă financiară se aduce la cunoștința tuturor membrilor Asociației la ședința Adunării Generale.

Art.7.4. Darea de seamă financiară se păstrează în Asociație, este accesibilă tuturor și, după posibilități, se publică în presă.

Art.7.5. Tuturor persoanelor juridice se garantează accesul liber către parametrii financiari ai Asociației.

Capitolul VIII. ADOPTAREA, COMPLETAREA ȘI MODIFICAREA STATUTULUI

Art.8.1. Prezentul Statut se aprobă de către Adunarea Generală.

Art.8.2. Propunerile membrilor Asociației vizând modificările și completările

prezentului statut se depun pe numele Biroului, care le propune pentru examinare la următoarea ședință a Adunării Generale.

Art.8.3. Modificările și completările statutului se aprobă prin hotărârea Adunării Generale, dacă pentru ele au votat nu mai puțin de 2/3 din numărul total al membrilor sau reprezentanților lor prezenți la adunare.

Prevederile Statutului privind sediul Asociației pot fi modificate și în baza deciziei Biroului.

Art.8.4. Modificările și completările statutului intră în vigoare pentru terți din momentul aprobării de către Adunarea Generală.

Capitolul IX. MODUL DE REORGANIZARE ȘI LICHIDARE

Art.9.1. Asociația își încetează activitatea prin reorganizare și autodizolvare în baza deciziei Adunării Generale adoptată în condițiile stabilite de prezentul statut.

Art.9.2. Reorganizarea Asociației se efectuează, în condițiile legii, prin contopire, absorbție, divizare, separare sau transformare cu notificarea prealabilă a creditorilor. Reorganizarea produce efecte numai după înregistrarea ei în organul de stat competent.

Art.9.3. Autodizolvarea poate avea loc în cazul în care nu pot fi realizate scopurile statutare din lipsa fondurilor sau în cazul neatingerii obiectivelor statutare propuse.

Art.9.4. Asociația poate fi lichidată în mod forțat în baza hotărârilor organelor abilitate în cazul încălcării legislației cu privire la asociațiile obștești.

Art.9.5. Autodizolvarea Asociației este urmată de procedura de lichidare. În procesul de lichidare Asociația va utiliza denumirea sa cu mențiunea „în proces de lichidare”. Lichidarea Asociației se efectuează de către Comisia de lichidare, numita de către organul, care a adoptat această decizie în conformitate cu Legea cu privire la asociațiile obștești și Codul civil.

Art.9.6. Biroul va depune la organul de înregistrare o cerere cu privire la înregistrarea declanșării lichidării Asociației și va comunica datele membrilor comisiei de lichidare.

Art.9.7. Comisia de lichidare dispune de drepturile și obligațiile care nu contravin scopului lichidării.

Comisia de lichidare suspendă activitatea Asociației, încasează creanțele de la debitori, vinde activele, satisface cerințele creditorilor și repartizează activele care au rămas conform prevederilor legale și statutare.

Art.9.8. Comisia de lichidare întocmește bilanțul de lichidare, în care se indică valoarea și componența activelor rămase, și îl prezintă spre aprobare organului care a decis lichidarea.

Art.9.9. Activele rămase după satisfacerea pretențiilor creditorilor nu pot fi distribuite între membrii Asociației și membrii organelor acesteia și se utilizează pentru realizarea scopurilor stabilite în statut conform hotărârii Adunării Generale.

Art.9.10. Comisia de lichidare răspunde pentru daunele cauzate creditorilor în cazul în care nu și-a îndeplinit obligațiunile ce îi revin, a distribuit activele Asociației înainte de a satisface pretențiile creditorilor sau cu încălcarea legii ori statutului Asociației.

Art.9.11. Comisia de lichidare poartă răspundere pentru daunele cauzate Asociației din culpa lor.

CAPITOLUL 5. STATUTUL COMITETULUI NAȚIONAL OLIMPIC ȘI SPORTIV DIN REPUBLICA MOLDOVA

Capitolul 1. PREAMBUL

- 1.1.** Comitetul Național Olimpic și Sportiv din Republica Moldova, în continuare după text CNOS, este continuatorul Comitetului Național Olimpic, fondat la 29.01.1991, recunoscut provizoriu de către Comitetul Internațional Olimpic, în continuare după text CIO, în anul 1991 și definitiv în anul 1993. CNOS este o asociație obștească de interes național, unică de acest gen pe teritoriul Republicii Moldova, este o persoană juridică, organizație neguvernamentală, de nivel republican, necomercială, autonomă și independentă de autoritățile publice, de utilitate publică, nonprofit, apolitică, fără scop lucrativ, constituită pe o durată nedeterminată în condițiile legii Republicii Moldova. CNOS este o organizație care aparține Mișcării Olimpice, fiind organizată și funcționând în baza statutului propriu, elaborat în conformitate cu prevederile Cartei Olimpice și dispozițiilor legislației în vigoare a Republicii Moldova.
- 1.2.** CNOS păstrează aceleași simboluri, emblemă și drapel cu cele aprobate de Comisia Executivă a CIO pentru CNOS. Acestea sînt înregistrate la Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală din Republica Moldova conform prevederilor legislației naționale în vigoare.
- 1.3.** Sediul CNOS din Republica Moldova este situat în municipiul Chișinău, str. Pușkin nr. 11.

1.4. Principii fundamentale ale Olimpismului

- 1.4.1.** Olimpismul este o filosofie a vieții, exaltând și combinând într-un ansamblu echilibrat calitățile corpului, voinței și spiritului. Asociind sportul culturii și educației, Olimpismul caută să creeze un mod de viață bazat pe bucuria aflată în efort, pe valoarea educativă a bunului exemplu, responsabilității sociale și a respectului față de principiile etice fundamentale universale.
- 1.4.2.** Scopul Olimpismului este să pună sportul în slujba dezvoltării armonioase a umanității în vederea promovării unei societăți pașnice, preocupate de păstrarea demnității umane.

- 1.4.3.** Mișcarea Olimpică este acțiunea concertată, organizată, universală și permanentă, exercitată sub autoritatea supremă a CIO, a tuturor indivizilor și entităților, inspirați de valorile Olimpismului. Ea se extinde pe cinci continente. Aceasta atinge punctul culminant cu ocazia reunirii sportivilor lumii la marele festival al Sportului reprezentat de Jocurile Olimpice. Simbolul său este constituit dedici cercuri înlănțuite.
- 1.4.4.** Practicarea sportului este un drept al omului. Orice individ trebuie să aibă posibilitatea de a practica sportul în spirit olimpic, fără nici un fel de discriminare și presupune înțelegere reciprocă, spirit de prietenie, solidaritate și fair-play.
- 1.4.5.** Recunoscând că sportul este practicat în cadrul societății, organizațiile sportive din cadrul Mișcării Olimpice vor avea drepturile și obligațiile inerente autonomiei, și anume, libera stabilire și controlul reglementărilor sportive, definirea structurilor și guvernantei, exercitarea dreptului la alegeri libere de orice influență din afară și responsabilitatea de a veghea la aplicarea principiilor de bună guvernanță.
- 1.4.6.** Orice formă de discriminare față de o țară sau o persoană, din considerente de rasă, religie, politică, sex sau altele, este incompatibilă cu apartenența la Mișcarea Olimpică.
- 1.4.7.** Apartenența la Mișcarea Olimpică cere respectarea Cartei Olimpice și recunoașterea de către CIO.

Capitolul 2

SCOPUL CNOS

- 2.1.** CNOS sprijină și contribuie la dezvoltarea sportului moldovenesc și a Mișcării Olimpice naționale, în concordanță cu prevederile Cartei Olimpice; propagă olimpismul prin programe de formare și educaționale; sprijină activitatea instituțiilor consacrate Educației Olimpice și programele culturale în relație cu Mișcarea Olimpică.
- Acționează împotriva tuturor formelor de discriminare și violență în sport, precum și împotriva utilizării substanțelor și procedurilor interzise de Codul Mondial Antidoping; asigură respectarea Cartei Olimpice, definind, în concordanță cu aceasta, regulile deontologice din sport și veghind asupra aplicării lor.

- 2.2.** CNOS promovează unitatea Mișcării Sportive pe plan național, ale cărei componente sunt Federațiile Sportive Naționale, alte structuri sportive și sportivii lor legitimați; reprezintă Mișcarea Sportivă în relațiile cu instituțiile/organizațiile, ale căror obiectiv este contribuția directă sau indirectă la dezvoltarea Sportului sau la punerea în operă a funcțiilor sociale care îi sunt recunoscute; facilitează reglementarea conflictelor din Mișcarea Sportivă prin conciliere, mediere sau arbitraj; Acționează în justiție, în caz de necesitate, terțe persoane, instituții, autorități, publice sau private, pentru apărarea intereselor colective ale Mișcării Olimpice și Sportive.
- 2.3.** CNOS întreprinde, în colaborare cu Federațiile Sportive Naționale, în respectul autonomiei și prerogativelor acestora, toate activitățile de interes comun de natură să încurajeze dezvoltarea sportului de înalt nivel, precum și a Sportului pentru Toți. întreprinde acțiuni destinate promovării sportului pe plan social, ca factor care contribuie la educație, sănătate și coeziune socială; formării inițiale și continue a conducătorilor, cadrelor de personal și tehnicienilor din domeniu; cercetării, prospectării, documentării și comunicării în sport.
- 2.4.** În îndeplinirea scopului său, CNOS acționează pentru menținerea relațiilor de colaborare cu Autoritățile Administrației Centrale și Locale, constituindu-se ca un partener de dialog și reprezentare a organizațiilor sportive neguvernamentale în raporturile sale cu Autoritățile și Instituțiile Publice. Totodată, CNOS își va păstra autonomia și va rezista oricăror presiuni, de orice fel, incluzând, dar fără a se limita la presiunile legale, politice, religioase sau economice ce ar putea să îl împiedice să se conformeze Cartei Olimpice.

Capitolul 3

TRIBUȚIILE CNOS

- 3.1.** CNOS asigură aplicarea și respectarea în Republica Moldova a prevederilor Cartei Olimpice, a deciziilor CIO și ale Federațiilor Sportive Internaționale, a Codului Mondial Antidoping, precum și ale dispozițiilor și reglementărilor legislației naționale privitoare la activitatea sportivă. în conformitate cu scopul și rolul său la nivel național, CNOS sprijină și încurajează inițiativele de promovare a păcii, a eticii sportive, a luptei împotriva dopajului, a

protejării mediului înconjurător; se obligă să aplice o conduită nediscriminatorie în domeniu, indiferent de rasă, religie, politică, sex sau alte criterii și acționează pentru combaterea încălcării valorilor morale și împotriva manifestărilor de violență în sport; promovează și sprijină integrarea pe plan social a sportivilor și se preocupă pentru promovarea femeii în sport. CNOS efectuează prin intermediul organelor sale de conducere controlul activității membrilor săi, în vederea respectării și implementării prevederilor prezentului Statut, Cartei Olimpice, a valorilor și sarcinilor Mișcării Olimpice.

Capitolul 4

ROLUL CNOS

- 4.1.** CNOS are rolul de a promova principiile fundamentale ale Olimpismului la nivel național prin programele de învățământ, de educație fizică și sport, în instituțiile școlare și universitare, sprijinind activitatea organismelor și instituțiilor de profil. De asemenea, CNOS sprijină activitatea și crearea de instituții care să se dedice educației Olimpice, Culturii Fizice și Sportului.
- 4.2.** CNOS are obligația de a participa la Jocurile Olimpice prin trimiterea de sportivi.
- 4.3.** CNOS constituie, organizează și conduce delegațiile moldovenești la Jocurile Olimpice și la alte competiții internaționale patronate de CIO; este responsabil pentru comportamentul membrilor delegației sale la competițiile menționate.
- 4.4.** CNOS deține competența exclusivă pentru reprezentarea Republicii Moldova la Jocurile Olimpice și la celelalte competiții, activități și programe organizate sub egida CIO, ca și în relațiile cu Comitetul Internațional Olimpic, cu Asociațiile Olimpice Continentale sau cu Comitetele Olimpice Naționale.
- 4.5.** CNOS este singurul for autorizat să desemneze localitatea, orașul din Republica Moldova care poate să-și prezinte candidatura pentru organizarea de competiții, activități și programe organizate sub egida CIO.
- 4.6.** CNOS este unicul deținător pe teritoriul Republicii Moldova al drepturilor de folosire a însemnelor și a tuturor simbolurilor olimpice, a denumirii, drapelului, devizei și imnului olimpic, altor elemente de identificare conform prezentului statut, Cartei Olimpice și altor documente normative ale Mișcării Olimpice.

- 4.7.** Persoanele fizice sau juridice de pe teritoriul Republicii Moldova sau din afara acestuia nu pot folosi fără acordul prealabil al CNOS însemnele sau emblema CNOS și alte drepturi patrimoniale sau nepatrimoniale de proprietate intelectuală ale acestuia.
- 4.8.** Litigiile, generate de folosirea neautorizată a însemnelor olimpice și altor drepturi menționate mai sus, se vor soluționa în conformitate cu prevederile statutare ale CNOS și ale Cartei Olimpice, a prevederilor legislației în vigoare a Republicii Moldova.
- 4.9.** CNOS organizează și coordonează activitatea Academiei Olimpice din Republica Moldova, în calitate de unitate aflată în subordinea sa, fără personalitate juridică, cu atribuții în dezvoltarea și promovarea principiilor fundamentale ale Olimpismului.
Academia Olimpică își desfășoară activitatea în baza propriului Statut și Regulament de Organizare și Funcționare, aprobat de către Comitetul Executiv CNOS în conformitate cu principiile Cartei Olimpice și statutului său.
- 4.10.** CNOS colaborează, în vederea realizării obiectivului său statutar, cu instituții naționale și internaționale, guvernamentale și neguvernamentale, cu alte organizații de drept public sau privat, se preocupă de dezvoltarea de programe culturale legate de Mișcarea Olimpică și Sportivă, de susținerea Muzeului Olimpic al CNOS.
- 4.11.** CNOS susține financiar, după posibilitate, pe bază de contracte sau programe de finanțare, activitatea centrelor naționale olimpice de pregătire olimpică. Acordă, conform strategiei proprii, sprijin organizatoric, tehnic și material-financiar Federațiilor Sportive Naționale; burse: sportivilor, antrenorilor, altor specialiști în domeniul sportului, prioritar pentru susținerea programelor de pregătire, calificare și participare a sportivilor la Jocurile Olimpice și la celelalte competiții, activități și programe organizate sub egida CIO, precum și pentru participarea la campionatele mondiale și europene, la alte manifestări sportive internaționale.
- 4.12.** CNOS recunoaște numai o singură Federație Sportivă Națională pentru fiecare ramură de sport, recunoscută de Autoritatea Administrației Publice Centrale de Specialitate, în continuare după text denumită A.A.P.C.S., și de Federația Sportivă Internațională respectivă sau de alte organizații sportive internaționale similare, după caz.

- 4.13.** CNOS sprijină programele privind formarea și educația continuă a specialiștilor din educația fizică și din sport, precum și pe cele specifice cercetării științifice în domeniu și de medicină sportivă. CNOS va adopta și implementa Codul Mondial Antidoping astfel încât să asigure conformitatea cu acesta a politicilor și Regulamentelor, a calității de membru și/sau a cerințelor de finanțare și a procedurilor de administrare a rezultatelor, respectând toate rolurile și responsabilitățile atribuite Comitetelor Naționale Olimpice enumerate pe lista Codului Mondial Antidoping.
- 4.14.** CNOS luptă împotriva utilizării substanțelor și metodelor interzise, definite prin Codul Mondial Antidoping sau de către Federațiile Sportive Internaționale, intervenind pe lângă forurile naționale competente pentru efectuarea controalelor medicale ale sportivilor în cele mai bune condiții.
- 4.15.** Încurajează și sprijină promovarea eticii și buneii guvernante în sport, precum și educarea tineretului prin sport; dedicarea eforturilor pentru a se asigura că, în sport trebuie să domnească spiritul de fair-play, iar violența să fie interzisă.
- 4.16.** Încurajează și sprijină organizarea, dezvoltarea și coordonarea Olimpismului, Sportului și a Competițiilor sportive.
- 4.17.** Colaborează cu Organizațiile și Autoritățile Publice sau Private competente pe plan național și internațional în scopul punerii Olimpismului și Sportului în serviciul umanității și al promovării păcii, în acest fel.
- 4.18.** Acționează în scopul întăririi unității și a protejării independenței Mișcării Olimpice, păstrării autonomiei sportului.
- 4.19.** Se opune oricărei forme de discriminare care afectează Mișcarea Olimpică și Sportivă din Republica Moldova.
- 4.20.** Încurajează și sprijină promovarea femeilor în sport, la toate nivelurile și în toate structurile, în scopul punerii în aplicare a principiului egalității între bărbați și femei.
- 4.21.** Încurajează și sprijină măsurile menite să protejeze sănătatea sportivilor și să se opună utilizării abuzive, politice sau comerciale a sportului și al sportivilor.
- 4.22.** Încurajează și sprijină eforturile organizațiilor sportive și ale Autorităților Publice pentru a asigura viitorul social și profesional al sportivilor și a foștilor sportivi.

- 4.23. Organizează anual Ziua și/sau Săptămâna Olimpică.
- 4.24. Încurajează dezvoltarea la nivel național a Sportului de Performanță și a Sportului pentru Toți practicat în spirit Olimpic.
- 4.25. Susține, în comun cu Federațiile Sportive Naționale, a A.A.P.C.S., a altor organisme cu orientare sportivă, în vederea selectării și pregătirii sportivilor către Jocurile Olimpice și celelalte competiții, activități și programe organizate sub egida CIO.
- 4.26. Promovează propunerile de orice natură în fața CIO, inclusiv a propunerilor cu referință directă la Carta Olimpică, Mișcarea Olimpică în general.
- 4.27. Organizează și desfășoară prin intermediul Academiei Olimpice și altor instituții specializate, a conferințe științifice și seminare, pe marginea subiectelor din sfera de interese ale CNOS.
- 4.28. Creează și susține după posibilitate fundațiile și organizațiile de binefacere în folosul sportului pentru toți și al celui de performanță.
- 4.29. Apără interesele sportivilor, antrenorilor, arbitrilor, altor specialiști, veteranilor culturii fizice și sportului pe plan național și internațional.
- 4.30. Realizează Programe ale Solidarității Olimpice.
- 4.31. Participă activ la implementarea Programelor de ocrotire a mediului ambiant.
- 4.32. Asigură respectarea Cartei Olimpice în Republica Moldova.

Capitolul 5

DREPTURILE CNOS

5.1. În relațiile sale internaționale cu Comitetul Internațional Olimpic, CNOS are dreptul:

- 5.1.1. Să formuleze propuneri către CIO privind conținutul Cartei Olimpice, problematica Mișcării Olimpice în general, inclusiv organizarea și desfășurarea Jocurilor Olimpice.
- 5.1.2. Să participe, la solicitarea CIO, prin reprezentanții săi aleși sau desemnați, la activitățile CIO sau ale comisiilor acestuia, precum și la comisiile de specialitate ale asociațiilor continentale ale Comitetelor Olimpice Naționale.
- 5.1.3. Să colaboreze la pregătirea Congreselor Olimpice și ale altor activități internaționale patronate de CIO.

- 5.1.4. Să reprezinte interesele colective ale membrilor săi în alte organisme internaționale.
- 5.1.5. Să trimită competitori, reprezentanți și alți membri ai echipei la Jocurile Olimpice, în conformitate cu prevederile Cartei Olimpice.
- 5.1.6. Să beneficieze de asistență din partea Solidarității Olimpice.
- 5.1.7. Să facă uz de anumite proprietăți olimpice cu autorizarea CIO în conformitate cu prevederile Cartei Olimpice.
- 5.1.8. Să participe la activitățile conduse sau sprijinite de CIO, inclusiv jocurile regionale.
- 5.1.9. Să facă parte din Asociații ale Comitetelor Naționale Olimpice recunoscute de către CIO, să-și exprime opinia în legătură cu candidatura la organizarea Jocurilor Olimpice.
- 5.1.10. Să participe la Programele Solidarității Olimpice.
- 5.1.11. Caute surse de finanțare compatibile cu principiile fundamentale ale Olimpismului.
- 5.1.12. Să exercite orice alte drepturi și misiuni acordate de către Carta Olimpică sau de către CIO.

5.2. La nivel național CNOS are suplimentar următoarele competențe și atribuții:

- 5.2.1. Colaborează cu A.A.P.C.S. din Republica Moldova la derularea Programelor privind pregătirea și participarea sportivilor Republicii Moldova la Jocurile Olimpice, precum și pentru promovarea valențelor educative ale Olimpismului.
- 5.2.2. Colaborează prin intermediul structurilor sale sau ai membrilor teritorialii cu Autoritățile Administrațiilor Publice Locale; organizează, în comun cu acestea, activități sportive, competiții, cu participarea sportivilor de performanță, promovează Mișcarea Olimpică, idealurile și valorile Olimpismului.
- 5.2.3. Monitorizează în comun cu A.A.P.C.S. și Federațiile Naționale pe ramuri de sport, recunoscute de A.A.P.C.S., implementarea planurilor de pregătire și participare a sportivilor privind realizarea obiectivelor de evoluare la Jocurile Olimpice și la competițiile internaționale oficiale.
- 5.2.4. Inițiază propuneri și participă la elaborarea politicii statului în domeniul educației fizice și sportului.

- 5.2.5.** Elaborează în comun cu A.A.P.C.S., proiectul Programului național de pregătire și participare a sportivilor din Republica Moldova la edițiile Jocurilor Olimpice.
- 5.2.6.** Elaborează în comun cu A.A.P.C.S. propuneri privind repartizarea mijloacelor financiare bugetare de stat alocate de către Guvernul Republicii Moldova pentru finanțarea Olimpismului și Sportului.
- 5.2.7.** Elaborează și susține în comun cu A.A.P.C.S. Programul Național Antidoping, pornind de la prevederile Codului Mondial Antidoping, Convenției Antidoping a Consiliului Europei pentru prevenirea utilizării și eliminarea dopajului din activitatea sportivă.
- 5.2.8.** Colaborează, în bază de contract, cu Federațiile Sportive Naționale, care au drept obiectiv de activitate ramuri de sport cuprinse în Programul Olimpic, în vederea pregătirii și participării sportivilor la Jocurile Olimpice.
- 5.2.9.** Are în subordinea sa Centre de Pregătire Olimpică, organizații specializate, care asigură pregătirea rezervelor olimpice și a loturilor naționale pe ramuri de sport recunoscute de către CIO.
- 5.2.10.** Susține financiar, în limita posibilităților sale, activitatea Centrelor de Pregătire Olimpică.
- 5.2.11.** Beneficiază de sprijin financiar de la bugetul de stat pentru realizarea scopurilor sale statutare și a prevederilor legislației în vigoare a Republicii Moldova.
- 5.2.12.** Beneficiază împreună cu structurile sale sportive de alocații de la bugetul de stat și de la bugetele locale pentru finanțarea de programe sportive. Aceste sume vor fi acordate pe bază de contracte încheiate între structurile respective și Autoritățile Administrației Publice Centrale și Locale, după caz.
- 5.2.13.** Desfășoară activități economice organizate în unități proprii, cu sau fără personalitate juridică, pentru obținerea de venituri utilizabile în scopul realizării obiectivelor statutare și legale pentru care a fost autorizat.
- 5.2.14.** Poate primi și deține în proprietate, concesiune sau în folosință imobile, baze, edificii, instalații sportive și altă infrastructură sportivă de interes național din patrimoniul public al statului în condițiile unei legi speciale.

5.3. În calitate de Asociație Obștească CNOS are dreptul:

- 5.3.1.** Să difuzeze liber informația despre activitatea sa.
- 5.3.2.** Să înființeze mijloace proprii de informare în masă.
- 5.3.3.** Să desfășoare activitate editorială.
- 5.3.4.** Să reprezinte și să apere interesele legitime ale membrilor săi în organele și organizațiile de stat.
- 5.3.5.** Să pronunțe măsuri disciplinare prin intermediul comisiilor sale.
- 5.3.6.** Să obțină de la autoritățile publice informația necesară pentru desfășurarea activității statutare, cu omisiunile reglementate de legislație.
- 5.3.7.** Să creeze, în funcție de necesități, pe contul mijloacelor proprii, subdiviziuni structurale locale.
- 5.3.8.** Să desfășoare o activitate economică ce rezultă nemijlocit din scopurile prevăzute în statut, inclusiv cu ajutorul unor societăți comerciale și cooperative create în acest scop.
- 5.3.9.** Să participe la concursuri naționale și internaționale în vederea obținerii de comenzi sociale și dotații din partea statului, precum și în vederea obținerii de granturi și burse de la alte țări, de la fundații și organizații naționale, străine și internaționale și de la persoane particulare.
- 5.3.10.** Să încheie cu persoane fizice și juridice acorduri bilaterale și multilaterale de colaborare tehnico-științifică, economică, financiară și de producție, de executare de lucrări și de prestare de servicii în vederea realizării scopurilor și sarcinilor statutare.
- 5.3.11.** Să încheie cu persoanele fizice și juridice contracte de utilizare a obiectelor de proprietate intelectuală și de altă natură care îi aparțin cu drept exclusiv.
- 5.3.12.** Să execute lucrări de cercetare științifică, de proiectare, să efectueze expertiza obștească a proiectelor și programelor de importanță socială, să participe la lucrările comisiilor mixte atunci când se examinează aceste proiecte, cu condiția stipulării acestor activități în statut sau în regulamentele sale.
- 5.3.13.** Să posede denumire și simbolică proprie.
- 5.3.14.** Să exercite în volum deplin atribuțiile care nu contravin legislației cu privire la asociațiile obștești.
- 5.3.15.** Să organizeze, în condițiile legii, întruniri și alte acțiuni publice.

5.3.16. Să exercite alte drepturi prevăzute de prezentul statut și legislația Republicii Moldova.

Capitolul 6

SARCINILE CNOS

CNOS realizează următoarele sarcini:

- 6.1.** Își constituie, organizează și conduce delegațiile la Jocurile Olimpice și la competițiile plurisportive regionale, continentale sau mondiale, patronate de CIO; Decide asupra înscrierii la competițiile sus-menționate a sportivilor propuși de către Federațiile Sportive Naționale. Selecția trebuie să se bazeze nu numai pe performanțele sportive ale unui sportiv, ci, în egală măsură, și pe aptitudinea de a servi drept exemplu tinerilor sportivi din țara sa.
- 6.2.** Să îngrijească de echipamentul, transportul și cazarea membrilor delegațiilor sale. În acest scop, va încheia un contract de asigurare adecvată, care să acopere riscurile de deces, de invaliditate, de boală, costurile medicale și farmaceutice și răspunderea față de terți.
- 6.3.** Deține puterea unică și exclusivă de a indica și de a determina ținutele și uniformele care urmează a fi purtate și echipamentul care urmează a fi folosit de către membrii delegațiilor sale cu ocazia Jocurilor Olimpice și a tuturor Competițiilor și ceremoniilor legate de acestea. Aceasta putere exclusivă nu se extinde asupra echipamentului specializat folosit de către sportivii delegațiilor sale în timpul competițiilor sportive. Orice publicitate în legătură cu orice echipament specializat trebuie supusa aprobării CNOS dacă se face, expres sau implicit, referire la Jocurile Olimpice.
- 6.4.** Asistă CIO în ceea ce privește protejarea proprietăților Olimpice pe teritoriul Republica Moldova.
- 6.5.** Întru realizarea sarcinilor, scopurilor și atribuțiilor sale, CNOS dispune, pe lângă organele de conducere, control, disciplină și altele, de un personal angajat care îndeplinește funcțiile administrativ-organizatorice, executive, financiar-contabile și gospodărească.

Capitolul 7

MEMBRII CNOS

7.1. Membrii CNOS sânt persoane fizice (cetățeni ai Republicii Moldova) și persoane juridice care sânt afiliate la CNOS, aderă la prezentul statut și înțeleg să respecte prevederile acestuia și a Cartei Olimpice CIO.

CNOS, fiind o Asociație Obștească, este constituit și funcționează și pe bază de voluntariat, autogestiune și egalitate în drepturi a membrilor săi. CNOS este liber în stabilirea structurii și componenței sale interne, a scopurilor, formelor și metodelor de activitate. Numărul membrilor CNOS este aprobat și stabilit la propunerea Comitetului Executiv de către Adunarea Generală a CNOS și este constant în așa fel, încât să fie respectat raportul de majoritate votantă de 50 %+1 al voturilor exprimate de către Federațiile Sportive Naționale recunoscute de CIO și incluse în Programul Olimpic sau a reprezentanților acestora.

7.2. Categoriile de membri ai CNOS

- a) Federațiile Sportive Naționale pe ramuri de sport parte a Programului Jocurilor Olimpice, afiliate la Federațiile Internaționale, recunoscute de către CIO, prin intermediul reprezentantului fiecărei federații.
- b) Federațiile Sportive Naționale care nu sânt parte a Programului Jocurilor Olimpice, afiliate la Federații Internaționale pe ramuri de sport recunoscute de către CIO prin intermediul reprezentantului fiecărei federații.
- c) Agențiile Teritoriale Olimpice și Sportive prin intermediul reprezentantului fiecărei agenții.
- d) Persoane fizice - sportivii olimpici activi propuși de către Comisia de Atleti conform prevederilor Cartei CIO în număr de maxim 3 persoane.
- e) Asociația Femeia și Sportul reprezentată de un număr de 5 persoane.
- f) Asociația Atleților Olimpici reprezentată de un număr de 3 persoane.
- g) Persoane fizice: Campionii Olimpici și Deținătorii de Medalii care au reprezentat Republica Moldova la Jocurile Olimpice într-un număr de maxim 15 persoane.
- h) Membrii CIO din Republica Moldova, dacă aceștea există. Acești membri au drept de vot la Adunările Generale ale CNOS. În plus, membrii CIO din RM,

la care se face referire, sunt membri de drept și ai Comitetului Executiv al CNOS, în cadrul căruia au drept de vot.

- i) Alte Organizații care au contribuit la consolidarea CNOS sau care au adus servicii deosebite cauzei Sportului și Olimpismului, a căror activitate coincide cu sarcinile și scopurile statutare ale CNOS.

Membrii CNOS, persoane fizice și reprezentanții persoanelor juridice afiliate trebuie să fie cetățeni ai Republicii Moldova.

- 7.3. Calitatea de membru al CNOS înseamnă acceptarea necondiționată, conform legii, a prezentului Statut, a oricăror amendamente la el, a Hotărârilor Adunării Generale, Deciziilor Comitetului Executiv CNOS, Cartei Olimpice și altor acte CIO.
- 7.4. Membrii CNOS își îndeplinesc obligațiunile voluntar, pe baze obștești, cu excepția persoanelor care asigură administrarea CNOS.
- 7.5. Membrii CNOS nu răspund personal pentru obligațiunile și datoriile CNOS, respectiv, CNOS nu răspunde pentru datoriile și obligațiunile membrilor săi.
- 7.6. Membrii CNOS, persoane juridice, pot fi reprezentate la Adunarea Generală numai de către un singur reprezentant, care va fi acceptat în această calitate prin hotărârea Comitetului Executiv în baza criteriilor stabilite de către Adunarea Generală a CNOS. Această calitate va fi supusă ulterior aprobării de către Adunarea Generală a CNOS la propunerea Comitetului Executiv.
- 7.7. Federațiile Sportive Naționale își pot delega reprezentanții săi pentru o perioadă de la 1 la 4 ani, printr-o scrisoare oficială, însoțită după necesitate de procură sau proces-verbal corespunzător al organului de conducere competent, totodată prin decizia organului de conducere al acestora, reprezentantul poate fi înlocuit cu un altul. Faptul delegării unei alte persoane urmează să fie comunicat în scris CNOS cu cel puțin 30 de zile înainte de data convocării Adunării Generale.
- 7.8. Raioanele, municipiile și orașele din Republica Moldova vor fi reprezentate în componența CNOS prin intermediul Agențiilor Teritoriale Olimpice și Sportive. La baza alegerii reprezentanților organizațiilor olimpice și sportive teritoriale se va pune principiul meritelor în Mișcarea Olimpică și Sportivă din Republica Moldova. Agențiile Teritoriale Olimpice și

Sportive vor avea la baza activității lor un statut model aprobat și recomandat de CNOS.

7.9. Calitatea de membru se dobândește în următoarele condiții:

- 7.9.1.** Pentru a fi eligibili, membrii CNOS, persoane fizice, trebuie să aibă vârsta cuprinsă între 18 și 70 ani. Orice membru al CNOS trebuie să se retragă din această calitate la finele anului calendaristic în cursul căruia a împlinit vârsta de 70 ani. Ca excepție de la această regulă, dacă un membru atinge limita de vârstă sus-menționată în cursul mandatului său de Președinte, Prim-vicepreședinte, Vicepreședinte sau membru al Comitetului Executiv al CNOS, retragerea sa va avea loc la expirarea mandatului pentru care a fost ales.
- 7.9.2.** Organele Guvernamentale sau alte Autorități Publice conform prevederilor Cartei Olimpice nu au membri în CNOS. Comitetul Executiv al CNOS este în drept să invite la Adunarea Generală în calitate de Invitați Speciali, fără drept de vot, reprezentanți ai acestor Autorități. Membrii CNOS sau a Organelor sale de conducere pot activa în condițiile legii și în organele de stat cu condiția că această activitate nu va aduce prejudicii CNOS.
- 7.9.3.** Un membru CIO, un membru onorific sau un membru de onoare exclus din CIO nu poate fi membru al CNOS.
- 7.9.4.** Persoană fizică sau juridică care îndeplinește condițiile și corespunde prevederilor prezentului statut, altor acte și regulamente ale CNOS, poate solicita afilierea la CNOS prin înaintarea unei cereri și a unui set de documente stabilite de către Adunarea Generală sau Comitetul Executiv al CNOS. După verificarea candidaturii de către Comitetul Executiv al CNOS, caz de îndeplinire de către candidat a tuturor criteriilor stabilite, acesta poate fi propus Adunării Generale pentru a fi afiliat în calitate de membru al CNOS. Candidatul poate fi audiat în legătură cu cererea sa de afiliere de către Adunarea Generală sau de către Comitetul Executiv al CNOS.

7.10. Calitatea de membru al CNOS se pierde în cazul:

- 7.10.1.** Demisiei, retragerii din inițiativă proprie sau decesului.
- 7.10.2.** Renunțării la cetățenia Republicii Moldova.

- 7.10.3.** Excluderii de către Adunarea Generală pentru motive întemeiate ce țin de nerespectarea statutului, codurilor, regulamentelor CNOS sau a Chartei Olimpice, inclusiv în caz de încetare a activității sau lipsă de activitate mai mult de un an în domeniul Mișcării Olimpice și Sportive.
- 7.10.4.** Dizolvării legale a Federației Sportive Naționale sau a Organizației pe care o reprezintă, altor situații în acest sens reglementate de legislația în vigoare a Republicii Moldova.
- 7.10.5.** Excluderea, pierderea calității de membru, acceptarea dezafilierii, retragerii, demisiei se face în baza unei hotărâri a Adunării Generale CNOS.
- 7.10.6.** Un membru al CNOS persoană fizică este considerat dezafiliat și își pierde calitatea de membru, fără vreo declarație din partea acestuia, dacă-și schimbă sau își transferă domiciliul într-o altă țară. Această consecință este valabilă și în situația în care pe parcursul a 2 ani acesta nu asistă la ședințele Adunării Generale sau nu participă la lucrările CNOS.
- 7.10.7.** Hotărârea de excludere a unui membru al CNOS sau al unui membru de onoare sau onorific al CNOS este luată cu o majoritate de voturi de 2/3 a membrilor (reprezentanților) cu drept de vot prezenți la Adunarea Generală, după ce acesta a fost audiat în prealabil în apărarea sa.

7.11. Suspendarea calității de membru are loc în caz de:

- 7.11.1.** Încălcarea gravă a Cartei Olimpice, Codului de Etică al CIO și / sau al prezentului Statut, codurilor, regulamentelor, directivelor și deciziilor CNOS și ale organelor sale, poate rezulta în suspendarea calității de membru afiliat la CNOS pentru o perioadă determinată sau nedeterminată de timp la decizia Adunării Generale, după ce respectivul membru afiliat a fost audiat în prealabil în apărarea sa.
- 7.11.2.** Adunarea Generală a CNOS adoptă decizia privind suspendarea calității de membru al CNOS la propunerea Comitetului Executiv. În perioada dintre Adunările Generale, Comitetul Executiv poate lua de sine stătător, provizoriu, decizia privind suspendarea calității de membru cu efect imediat, inclusiv și în cazuri de retragere sau de încetare a activității. Suspendarea va acționa până la Adunarea Generală imediat următoare și va fi confirmată de către aceasta.

Aceasta nu se referă la cazul când suspendarea a expirat sau a fost ridicată de către Comitetul Executiv până la data desfășurării Adunării Generale imediat următoare.

- 7.11.3.** Suspendarea se validează de către Adunarea Generală imediat următoare cu cel puțin 50%+1 a voturilor valabil exprimate a membrilor și reprezentanților cu drept de vot prezenți la Adunarea respectivă. În caz că suspendarea nu a fost validată, ea se consideră automat anulată pentru viitor, fără careva consecințe.
- 7.11.4.** Membrul suspendat este privat pe perioada suspendării de drepturile sale de membru afiliat. Alți membri afiliați nu pot întreține careva contacte, în special de ordin olimpic și sportiv, cu membrul suspendat.
- 7.11.5.** Suspendarea are ca efect ridicarea dreptului de participare în sistemele competiționale ale CNOS pentru perioada suspendării, privarea membrului afiliat, precum și a reprezentantului acestuia, de dreptul de a participa și vota la Adunările Generale, ședințele Comitetului Executiv și ale altor Comisii de lucru CNOS din care eventual acesta face parte; privarea de dreptul de a alege și a fi ales în organele de conducere și Comisiile CNOS pe perioada pentru care s-a dictat pedeapsa de suspendare.
- 7.11.6.** Adunarea Generală poate decide continuarea suspendării, prelungirea sau încetarea acesteia. Dacă este cazul, Adunarea Generală poate decide excluderea membrilor afiliați suspendați.

7.12. Membri cu drept de vot

- 7.12.1.** Fiecare membru al CNOS persoană fizică sau reprezentant al unei persoane juridice dispune în cadrul Adunării Generale de dreptul la vot. De regulă, reprezentantul unei persoane juridice membru al CNOS va fi conducătorul acesteia, cu toate acestea, în caz că împrejurările o cer, membrul afiliat la CNOS poate delega pentru a participa la Adunarea Generală a CNOS o altă persoană din cadrul organelor sale de conducere. Compoziția și valoarea nominală a votului fiecăruia dintre membrii CNOS din Republica Moldova în cadrul procesului de vot este constituită conform ponderii următoare:
- a)** Federațiile Sportive Naționale pe ramuri de sport, parte a Programului Jocurilor Olimpice, afiliate la Federațiile Internaționale, recunoscute de

CIO, care dispun de medaliați olimpici, prin intermediul reprezentantului fiecărei federații - 4 voturi;

- b)** Federațiile Sportive Naționale pe ramuri de sport, parte a Programului Jocurilor Olimpice, afiliate la Federațiile Internaționale, recunoscute de CIO, care dispun de participanți la Jocurile Olimpice prin intermediul reprezentantului fiecărei federații - 3 voturi;
- c)** Federațiile Sportive Naționale parte a Programului Jocurilor Olimpice, afiliate la Federații Internaționale pe ramuri de sport recunoscute de CIO, prin intermediul reprezentantului fiecărei federații - 2 voturi;
- d)** Federațiile Sportive Naționale care nu sînt parte a Programului Jocurilor Olimpice, afiliate la Federații Internaționale pe ramuri de sport recunoscute de CIO în dependență de performanțele obținute la competiții internaționale, în baza criteriilor stabilite de către Comitetul Executiv al CNOS, prin intermediul reprezentantului fiecărei federații - 1 vot;
- e)** Agențiile Teritoriale Olimpice și Sportive, prin intermediul reprezentantului fiecărei agenții - 1 vot;
- f)** Persoane fizice - Sportivii Olimpici Activi, propuși de Comisia de Atleți. Acești membri trebuie să fi participat la Jocurile Olimpice. Ei trebuie să se retragă din calitatea de membru cel mai târziu la sfîrșitul celei de-a treia Olimpiade care urmează ultimelor Jocuri Olimpice la care ei au participat, conform prevederilor Cartei CIO, în număr de maxim 3 persoane - a cîte 1 vot fiecare;
- g)** Asociația Femeia și Sportul, reprezentată de un număr de 5 persoane - a cîte 1 vot fiecare;
- h)** Asociația Atleților Olimpici, reprezentată de un număr de 3 persoane - a cîte 1 vot fiecare;
- i)** Campionii Olimpici ai Republicii Moldova și deținătorii de medalii la Jocurile Olimpice în număr de maxim 15 persoane - a cîte 1 vot fiecare;
- j)** Membrii CIO din Republica Moldova, daca aceștia există - a cîte 1 vot fiecare;
- k)** Alte Organizații care au contribuit la consolidarea CNOS sau care au adus servicii deosebite cauzei Sportului și Olimpismului, a căror activitate coincide cu sarcinile și scopurile CNOS - a cîte 1 vot fiecare.

7.12.2. Majoritatea de voturi a Adunării Generale este formată din voturile exprimate de reprezentanții federațiilor naționale afiliate la Federații

Internaționale care reglementează sporturile incluse în programul Jocurilor Olimpice.

Capitolul 8

PREȘEDINTELE DE ONOARE, MEMBRII DE ONOARE ȘI MEMBRII ONORIFICI

- 8.1.** La propunerea Comitetului Executiv CNOS, pentru merite deosebite, Adunarea Generală poate alege, cu titlu de Președinte de Onoare, un fost Președinte al CNOS; Președintele de onoare are dreptul să-și expună opinia în cadrul Adunării Generale asupra chestiunilor incluse în ordinea de zi a acesteia.
- 8.2.** Președintele de onoare, Membrii de onoare, membrii onorifici pot participa la ședințele Adunării Generale avînd doar drept consultativ.
- 8.3.** Membri de onoare pot fi: foștii Președinți, Vicepreședinți ai CNOS, membri ai Comitetului Executiv și ai Comisiilor CNOS, personalități marcante ale vieții sportive, sociale, culturale, științifice, economice sau politice care încurajează și sprijină activitatea CNOS. La propunerea Comitetului Executiv CNOS, Adunarea Generală poate alege, cu titlu de membru de onoare, înalte personalități eminente din afara CNOS, care i-au adus servicii deosebite.
- 8.4.** Orice reprezentant al membrului CNOS sau membrul CNOS care se retrage după ce a servit CNOS cel puțin zece ani și i-a adus servicii excepționale, poate, la propunerea Comitetului Executiv CNOS, să fie ales membru onorific de către Adunarea Generală.

Capitolul 9

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE MEMBRILOR

- 9.1.** Membrii CNOS trebuie să-și exercite drepturile și obligațiile prevăzute în prezentul statut cu bună credință și în interesul CNOS.
- 9.2. Membrii CNOS au următoarele drepturi:**
 - a)** Să fie aleși în organele de conducere, administrare sau control ale CNOS conform prezentului statut;

- b) Să exercite competențele care le sunt conferite de statutul, regulamentele și hotărârile CNOS, precum și dreptul de vot în organele CNOS din care fac parte;
- c) Să prezinte Comitetului Executiv propuneri legate de competențele ce le sunt date de calitatea de membru al Adunării Generale al CNOS;
- d) Să formuleze propuneri pentru modificarea și/sau completarea statutului CNOS;
- e) Să participe la activitățile organizate de CNOS;
- f) Să-și exprime liber și cu bună credință opiniile în cadrul CNOS;
- g) Să participe la Adunările Generale ale CNOS și să facă în termenii corespunzători propuneri în legătură cu ordinea de zi a acesteia;
- h) Să beneficieze de suportul CNOS și de alte drepturi în conformitate cu prevederile prezentului statut și a legislației Republicii Moldova.

9.3. Membrii CNOS au următoarele obligații:

- a) Să respecte Statutul, Regulamentele, Codul de Etică și Hotărârile organelor CNOS precum și prevederile Cartei Olimpice, ale codurilor CIO și Codului Mondial Antidoping, să lupte contra dopajului în sport;
- b) Să participe la lucrările Adunărilor Generale ale CNOS și ale organelor acestuia în care au fost aleși;
- c) Să contribuie la consolidarea și creșterea prestigiului CNOS și Mișcării Olimpice;
- d) Să nu întreprindă acțiuni care, prin natura lor, pot leza scopurile, interesele sau reputația profesională a CNOS;
- e) Să-și aducă propria contribuție la realizarea programelor comisiilor de specialitate din care fac parte;
- f) Să urmărească și să sprijine dezvoltarea Mișcării Olimpice și a Activității Sportive la nivel național și/sau teritorial, după caz, prin aplicarea programelor adoptate în acest sens de CNOS;
- g) Să colaboreze la pregătirea activităților organizate de CNOS aducându-și contribuția la realizarea scopurilor statutare, realizarea hotărârilor Adunării Generale, a Comitetului Executiv, a comisiilor speciale ale CNOS;
- h) Să aibă o conduită civică decentă, să susțină și să promoveze Olimpismul și Sportul în cadrul comunității în care trăiesc și în mediul profesional în care își desfășoară activitatea;

- i)** Membrii CNOS, cu excepția administratorilor sportivi, nu vor accepta nici un fel de compensație sau gratificație în legătură cu serviciile sau cu îndeplinirea funcțiilor lor. Li se pot rambursa cheltuielile de transport și de cazare, precum și toate cheltuielile justificate legate de exercițiul funcției;
- j)** Să informeze cu regularitate, și în scris, conducerea CNOS (Președintele, Prim-vicepreședintele, vicepreședinții sau Comitetul Executiv) la fiecare sfârșit de an despre activitatea personală în cadrul Mișcării Olimpice și Sportive.
- k)** Să-l informeze, fără întârziere, pe Președinte asupra tuturor evenimentelor susceptibile de a împiedica aplicarea Chartei Olimpice sau de a afecta în orice fel Mișcarea Olimpică din Republica Moldova sau în cadrul organizației în serviciul căreia se află;
- l)** Să îndeplinească celelalte îndatoriri care îi sunt încredințate de către Adunarea Generală, Comitetul Executiv, Președinte, Prim-vicepreședinte, Vicepreședinți sau alte organe competente CNOS.

Capitolul 10

ORGANE DE CONDUCERE

10.1. Organele de conducere, administrare, control și disciplinare ale CNOS sunt:

- a)** Adunarea Generală;
- b)** Comitetul Executiv compus din Președintele, Prim-vicepreședintele, 2 Vicepreședinți, Secretarul General CNOS, alți membri;
- c)** Consiliul de Supraveghere;
- d)** Comisia de Cenzori;
- e)** Comisia de Etică.

10.2. ADUNAREA GENERALĂ

10.2.1. Adunarea Generală este organul suprem de conducere al CNOS. Ea se compune din totalitatea categoriilor de membri afiliați și prevăzuți în prezentul statut.

10.2.2. Adunarea Generală este condusă de către Președintele CNOS sau o altă persoană împuternicită de către acesta. Aceștea vor sta în fața Adunării Generale, în prezidiu, alături de membrii Comitetului Executiv CNOS.

10.2.3. Atribuțiile Adunării Generale:

- a) Aprobă strategia și obiectivele generale; planul anual sau pe ciclu olimpic de activitate al CNOS;
- b) Aprobă bugetul anual, raportul financiar pentru anul precedent, mărimea cotizației anuale de membru al CNOS;
- c) Aprobă raportul de activitate al Comitetului Executiv;
- d) Aprobă alegerea și revocarea membrilor Consiliului de Supraveghere și a Comisiei de Cenzori;
- e) Aprobă raportul anual de control al Comisiei de cenzori sau a Auditului;
- f) Aprobă modificarea statutului cu votul a 2/3 din membrii afiliați la CNOS;
- g) Alege, afiliază, suspendă și exclude membri; această atribuție poate fi delegată Comitetului Executiv al CNOS.
- h) Alege și revocă Președintele, Prim-vicepreședintele, Vicepreședinții și membrii Comitetului Executiv;
- i) Alege și aprobă Președintele de onoare, membrii de onoare și membrii onorifici;
- j) Decide reorganizarea, lichidarea, dizolvarea sau încetarea activității CNOS cu votul a 3/4 din membri afiliați.

10.2.4. Adunarea Generală este statutar constituită și deliberativă prin prezența a 2/3 din numărul membrilor cu drept de vot afiliați la CNOS.

10.2.5. Adunarea Generală Ordinară se convoacă o dată pe an, validează raportul de activitate al Comitetului Executiv și raportul Consiliului de Supraveghere și a Comisiei de Cenzori (Audit); aprobă după necesitate planul anual de activitate și bugetul de venituri și cheltuieli ale CNOS ;

10.2.6. Convocarea Adunării Generale ordinare se face în scris de către Comitetul Executiv, cu cel puțin 30 de zile înainte de data când aceasta urmează să se desfășoare, urmând a fi comunicată tuturor membrilor prin scrisoare recomandată, e-mail și publicată pe pagina web a CNOS.

10.2.7. Convocarea va cuprinde data, ora și locul desfășurării. Ordinea de zi a Adunării Generale va fi adusă la cunoștință membrilor CNOS cu cel târziu 10 zile înainte de întrunirea Adunării Generale.

10.2.8. Dacă în ordinea de zi figurează noi propuneri pentru modificarea / completarea Statutului și/sau a altor documente, a căror adoptare este de competența Adunării Generale, textul integral al acestor proiecte, în prealabil, va fi transmis membrilor CNOS sau publicat pe pagina web a

CNOS cu cel puțin 4 zile înainte de data petrecerii Adunării Generale a CNOS.

- 10.2.9.** Ordinea de zi a unei Adunări Generale Ordinare sau de dare de seamă și alegeri se stabilește de către Comitetul Executiv al CNOS și se aprobă de către Adunarea Generală.
- 10.2.10.** Ordinea de zi propusă de către Comitetul Executiv poate fi modificată în cadrul Adunării Generale doar referitor la chestiunile propuse la termen de către membrii CNOS, însă care nu au fost incluse în ordinea de zi de către Comitetul Executiv al CNOS și în cazul în care a fost votată pro cu votul a 2/3 din membrii cu drept de vot prezenți la Adunarea Generală.
- 10.2.11.** Propunerile în ordinea de zi trebuie înaintate Comitetului Executiv prin intermediul secretariatului CNOS cu cel puțin 20 de zile înainte de data la care urmează să se desfășoare Adunarea Generală. Propunerile venite cu întârziere pot să nu fie luate în considerație de către Comitetul Executiv.
- 10.2.12.** Chestiunile care nu au fost incluse în ordinea de zi nu pot fi supuse dezbaterii și votării în cadrul Adunării Generale.
- 10.2.13.** Accesul la Adunarea Generală a CNOS are loc pe bază de invitație.
- 10.2.14.** Hotărârile Adunării Generale se iau cu majoritatea absolută (50%+1) a voturilor membrilor cu drept de vot prezenți la Adunarea Generală, cu excepțiile prevăzute în prezentul statut. De regulă, votul este deschis. Adunarea Generală poate decide ca votul să fie secret, în special, în cazul alegerilor, în cazul în care se va decide astfel cu votul majorității (50 %+1) a membrilor cu drept de vot prezenți la Adunarea Generală a CNOS.
- 10.2.15.** În cazul în care Adunarea Generală nu este statutar constituită se convoacă o nouă Adunare Generală Repetată, cu aceeași ordine de zi, în termen de 15 zile. În această situație Adunarea Generală este statutar constituită indiferent de numărul de membri cu drept de vot prezenți.
- 10.2.16.** În cadrul Adunării Generale Repetate, desfășurată potrivit punctului 10.2.15 al prezentului statut, o hotărâre validă și legală poate fi luată numai dacă întrunește votul unanim al membrilor CNOS cu drept de vot prezenți la această Adunare.
- 10.2.17.** În problemele legate de participarea la o ediție a Jocurilor Olimpice, decizia în cadrul Adunării Generale sau a Comitetului Executiv al

CNOS va fi luată doar cu participarea și votul Federațiilor Sportive Naționale pe ramuri de sport, parte a Programului Jocurilor Olimpice, afiliate la Federațiile Internaționale, recunoscute de CIO.

- 10.2.18.** Hotărârile luate de Adunarea Generală, în limitele legii ale prezentului Statut și Cartei Olimpice, sunt obligatorii și pentru membrii care nu au fost prezenți, s-au abținut, sau au votat împotriva anumitor chestiuni.
- 10.2.19.** Adunarea Generală este în drept să demită sau să suspende pentru o perioadă determinată sau nedeterminată, unul sau mai mulți membri din cadrul unui organ al CNOS. Comitetul Executiv poate include subiectul cu privire la destituirea sau suspendarea unei persoane sau unui organ în ordinea de zi a Adunării Generale. Comitetul Executiv, în perioada dintre Adunările Generale, poate, de asemenea, să suspende din funcție unul sau mai mulți membri ai unui organ de conducere (Comitetului Executiv) sau control pentru o perioadă provizorie, cu excepția președintelui CNOS. Inițiativa de destituire sau suspendare trebuie să fie justificată. Inițiativa de destituire sau suspendare se expediază în formă scrisă de către Președintele sau Secretarul Comitetului Executiv, împreună cu ordinea de zi a Adunării Generale, membrilor afiliați sau membrilor Comitetului Executiv, după caz. Persoana sau organul respectiv are dreptul de a se expune în apărarea sa la Adunarea Generală sau în cadrul Comitetului Executiv, după caz. Dacă inițiativa de destituire sau suspendare este susținută, Adunarea Generală sau Comitetul Executiv va lua decizia corespunzătoare prin vot. Pentru a fi adoptată, moțiunea, trebuie să fie susținută de o majoritate de 2/3 din voturi valabil exprimate de către membrii și reprezentanții oficiali cu drept de vot ai CNOS prezenți la Adunarea Generală sau membrii prezenți la ședința Comitetului Executiv. Persoana sau organul destituit se eliberează din funcțiile sale sau este suspendat, din momentul adoptării deciziei respective.
- 10.2.20.** Între Adunările Generale activitatea CNOS este condusă de către Comitetul Executiv al CNOS, Președinte, Prim-vicepreședinte, Vicepreședinți și Secretarul General conform prevederilor prezentului statut.

10.3. Procedura de convocare a Adunării Generale de Alegeri și dare de seamă.

10.3.1. Adunarea Generală de alegeri și dare de seamă se convoacă o dată la patru ani, de regulă în anul ulterior desfășurării unei ediții de vară a Jocurilor Olimpice. Convocarea Adunării Generale se face cu 60 de zile înainte de data de desfășurare a acesteia. Pentru categoria de membri persoane juridice, secretariatul CNOS solicită în scris acestora, cu 60 de zile înainte de data fixată pentru Adunarea Generală, să-și propună reprezentanții delegați la Adunarea Generală a CNOS prin scrisoare însoțită de procură și/sau proces verbal corespunzător, în caz de necesitate. Notificările de răspuns se vor face de către membrii respectivi în termen de minimum 30 de zile înainte de data fixată pentru desfășurarea acestei Adunării Generale. Membrii respectivi trebuie după caz să reconfirme sau să desemneze noi reprezentanți după procedura de mai sus la fiecare Adunare Generală, din 4 în 4 ani sau în fiecare an, la alegerea sa ținând cont de valabilitatea împuternicirilor, etc.

10.3.2. Pentru categoria de membri persoane fizice, secretariatul CNOS va notifica direct persoanele respective, respectând aceleași termene și proceduri ca în punctul anterior.

10.3.3. Categoriile celelalte de membri, precum Președintele de onoare, membrii de onoare și onorifici, pot fi invitați la Adunarea Generală cu 7 zile înaintea desfășurării acesteia.

10.3.4. Votarea se face prin vot secret sau deschis în condițiile prezentului Statut și a Regulamentului de Organizare și Desfășurare a Adunării Generale.

10.3.5. Distribuirea, numărarea și validarea buletinelor de vot sau a voturilor se face de către Comisia de validare-numărare, constituită de către Adunarea Generală special pentru alegeri și votare.

10.3.6. Adunarea Generală a CNOS, la propunerea Președintelui CNOS, poate crea o Comisie Electorală și alege componența acesteia pentru procesul de alegeri în cadrul organelor de conducere a CNOS. Această comisie se va ocupa cu înregistrarea candidaților, primirea actelor necesare, realizarea altor formalități legate de alegeri. Comisia va activa în baza unui regulament propriu aprobat de către Adunarea Generală a CNOS.

10.3.7. Rezultatul alegerilor va fi confirmat de Comisia de validare-numărare, va fi consemnat în procesul verbal al Adunării Generale întocmit de către un secretariat ales la fel de către Adunarea Generală. Ulterior procesul-

verbal și Hotărârile Adunării Generale de alegeri și dare de seamă urmează a fi comunicat la CIO.

10.3.8. Orice post, devenit ulterior vacant pentru funcția de Președinte, Prim-vicepreședinte, vicepreședinte sau alt membru al Comitetului Executiv CNOS va fi completat prin alegeri pentru postul vacant respectiv, la următoarea Adunare Generală a CNOS în conformitate cu prevederile prezentului statut.

10.4. Adunarea Generală Extraordinară

10.4.1. Adunarea Generală Extraordinară poate fi convocată la cererea Președintelui - CNOS, a 2/3 din membrii Comitetului Executiv sau la solicitarea scrisă a 2/3 din membrii cu drept de vot afiliați la CNOS.

10.4.2. Adunarea Generală Extraordinară trebuie să aibă loc în termen de minim 30 zile de la data hotărârii convocării acesteia sau în maxim 60 de zile de la data la care au fost înaintate solicitările de convocare, dacă se întrunesc pentru aceasta cerințele stipulate în prezentul statut.

10.4.3. Ordinea de zi a Adunării Generale Extraordinare va fi comunicată odată cu convocarea acesteia și nu poate fi modificată.

10.4.4. Procedura și alte acte, acțiuni sau condiții suplimentare, necesare pentru organizarea alegerilor în cadrul CNOS și pentru desfășurarea Adunărilor Generale de dare de seamă și alegeri, ordinare sau extraordinare, vor fi prevăzute detaliat în Regulamentul de Organizare și Desfășurare a Adunării Generale CNOS.

Capitolul 11

COMITETUL EXECUTIV AL CNOS

11.1. Din Comitetul Executiv al CNOS fac parte membrii CNOS, aleși de către Adunarea Generală a CNOS pentru o perioadă de 4 ani, conform prevederilor prezentului Statut. Majoritatea votantă (50 %+1) a Comitetului Executiv va fi compusă din reprezentanții federațiilor sportive naționale pe ramuri de sport, parte a programului Jocurilor Olimpice afiliate la Federații Internaționale recunoscute de CIO.

Comitetul Executiv este format din următorii membri cu drept de vot:

- Președinte; Prim-vicepreședinte; Doi Vicepreședinți;

- Șapte membri ordinari aleși în cadrul Adunării Generale, dintre care unul este ales în calitate de Secretar General CNOS; membrii CIO în Republica Moldova, dacă aceștea există, fac parte de drept din cei șapte membri ai Comitetului Executiv CNOS.

11.2. Membrii Comitetului Executiv, la propunerea Președintelui CNOS, sunt aleși de către Adunarea Generală din rândul membrilor CNOS sau a reprezentanților acestora (în cazul persoanelor juridice), prin votul deschis al majorității membrilor CNOS și reprezentanților acestora prezenți la Adunarea Generală respectivă. Ei sunt reeligibili.

Comitetul Executiv se întrunește la convocarea Președintelui CNOS cel puțin o dată la 3 luni sau de câte ori este nevoie. Ședințele Comitetului Executiv CNOS se consideră deliberative dacă la ele sunt prezenți cel puțin 50%+1 din membri, în caz de egalitate de voturi, votul Președintelui este decisiv. Cu cel puțin 7 zile înainte de data desfășurării ședinței secretariatul va comunica membrilor Comitetului Executiv data, ora, locul desfășurării ședinței și ordinea de zi.

11.3. Comitetul Executiv al CNOS are următoarele atribuții:

11.3.1. Prezintă Adunării Generale raportul de activitate pe perioada anterioară, execuția bugetului de venituri și cheltuieli, auditul și bilanțul financiar anual, precum și proiectul programelor CNOS.

11.3.2. Aprobă sau ia cunoștință, după necesitate, de actele juridice în numele și pe seama CNOS, semnate de către Președinte, Prim-vicepreședinte, Vicepreședinți sau alte persoane împuternicite.

11.3.3. Stabilește strategia resurselor umane, aprobă organigrama și politica de personal a administrației CNOS, în baza propunerilor prezentate de Președinte, Prim-vicepreședinte sau Vicepreședinți.

11.3.4. Aprobă componența, regulamentele, codurile și programele anuale ale comisiilor permanente sau grupurilor de lucru ad-hoc ale CNOS.

11.3.5. Aprobă și acordă diplome, distincții, onoruri, ordine de merit și alte măsuri de stimulare, apreciere și curtoazie.

11.3.6. Decide asupra propunerii către Adunarea Generală a chestiunii cu privire la afiliere, suspendare sau excludere a unor membri din componența CNOS.

11.3.7. Organizează realizarea Hotărârilor Adunării Generale.

- 11.3.8.** Întocmește și aprobă ordinea de zi, fixează data și locul desfășurării Adunării Generale a CNOS.
- 11.3.9.** Examinează și adoptă Decizii ce țin de problemele pregătirii și participării sportivilor Republicii Moldova la Jocurile Olimpice și alte competiții patronate de CIO.
- 11.3.10.** Aprobă regulamentele și programele de activitate ale Comisiilor CNOS.
- 11.3.11.** Înaintează propuneri de stimulare și sancționare a membrilor CNOS; propune și aprobă conducătorii Agențiilor Teritoriale Olimpice și Sportive.
- 11.3.12.** Exerciță și alte atribuții, măsuri sau acțiuni care nu sunt în mod expres atribuite Adunării Generale CNOS.
- 11.3.13.** Prin decizia sa Comitetul Executiv CNOS poate delega unele din atribuțiile sale Președintelui CNOS.
- 11.3.14.** Deciziile Comitetului Executiv pot fi anulate doar de către Adunarea Generală a CNOS cu votul a 2/3 al reprezentanților și membrilor afiliați la CNOS. Anulate pot fi doar deciziile adoptate pentru perioada ultimului mandat acordat Comitetului Executiv respectiv.
- 11.3.15.** Ședințele Comitetului Executiv CNOS se pot convoca și la cererea a 2/3 a membrilor săi.

11.4. Procedura generală de eligibilitate în Comitetul Executiv, Prim-vicepreședintelui și a vicepreședinților CNOS

- 11.4.1.** Sunt eligibili pentru o perioadă de 4 ani, în calitate de membri ai Comitetului Executiv: Prim-vicepreședinte, Vicepreședinți, Secretar general și alți membri ai Comitetului Executiv, membrii CNOS sau reprezentanții acestora cu drept de vot, propuși de către Președintele CNOS din rîndul candidaturilor înaintate de către membrii CNOS și care sunt de acord cu această calitate.
- 11.4.2.** Prim-vicepreședintele și vicepreședinții CNOS se aleg în această funcție la propunerea Președintelui CNOS din rîndul membrilor Comitetului Executiv deja aleși de către Adunarea Generală.

Capitolul 12

PREȘEDINTELE CNOS

- 12.1.** Președintele CNOS este ales de către Adunarea Generală de Alegeri și Dare de Seamă în conformitate cu prevederile prezentului Statut și Regulamentul de Organizare și Desfășurare a Adunării Generale a CNOS. Adunarea Generală de Alegeri și Dare de Seamă va decide modalitatea de alegere a Președintelui CNOS: prin vot secret sau vot deschis.
- 12.2.** Președintele CNOS se alege pe o perioadă de 4 ani din rândurile membrilor CNOS sau a reprezentanților acestora. Fiecare membru al CNOS are dreptul de a-și înainta candidatura la postul de președinte în condițiile prevăzute de prezentul statut și Regulamentul de Organizare și Desfășurare a Adunării Generale CNOS. Votarea candidaților la postul de Președinte se desfășoară după discutarea candidaturilor în cadrul Adunării Generale. Ales se declară acel candidat, care a acumulat mai mult de 50% de voturi ale membrilor cu drept de vot prezenți la Adunarea Generală respectivă. Dacă nici unul dintre candidați nu a acumulat numărul necesar de voturi, se desfășoară votarea repetată între primii doi candidați, care au acumulat cele mai multe voturi în primul tur. Președinte va fi declarat candidatul care va acumula mai multe voturi.
- 12.3.** Președintele poate fi reales pentru perioade succesive de 4 ani.
- 12.4.** La propunerea Președintelui, Adunarea Generală de dare de seamă și de alegeri prin vot deschis alege Consiliul de Supraveghere, Comisia de Cenzori și Comisia Electorală, perioada de activitate a căroră, ca și a Președintelui, se încheie la următoarea Adunare Generală de dare de seamă și alegeri peste 4 ani.
- 12.5.** Ca excepție de la regula generală, specificată în punctual 12.4 al prezentului Statut, indiferent de faptul când au fost aleși, mandatul Președintelui CNOS, membrilor Comitetului Executiv, Prim-vicepreședintelui și Vicepreședinților CNOS, membrilor Consiliului de Supraveghere, Comisiei de Cenzori, își prelungește valabilitatea pînă când va fi aleasă noua componență a organelor de conducere, a comisiilor și consiliilor CNOS.
- 12.6. Condiții minime pentru a candida la funcția de Președinte CNOS**
- 12.6.1.** Pentru a candida la funcția de Președinte al CNOS, candidații trebuie să întrunească minimum următoarele condiții:

- a) Să fie cetățean al Republicii Moldova;
- b) Să dețină o diplomă cu licență de studii superioare;
- c) Să fie personalitate marcantă în domeniul Mișcării Olimpice și sportului pe plan național sau internațional;
- d) Să posede un profil moral necontestat;
- e) Să nu aibă antecedente penale;
- f) Să posede experiență managerială în domeniul olimpismului și sportului cel puțin în ultimii 4 ani;
- g) Să cunoască cel puțin două limbi străine de circulație internațională, dintre care una oficială a CIO.
- h) Să fie membru (persoană fizică) sau reprezentant al membrului (persoană juridică) al CNOS;
- i) Să fie înaintat la această funcție prin procese-verbale sau decizii corespunzătoare a cel puțin 15 de membri ai CNOS, dintre care 8 Federații Sportive Naționale pe ramuri de sport parte a Programului Jocurilor Olimpice, afiliate la Federațiile Internaționale recunoscute de CIO.
- j) Are o vîrstă ce nu depășește 70 ani.

12.6.2. Candidații pentru funcția de Președinte vor depune personal la secretariatul CNOS, cu minimum 30 de zile înaintea datei fixate pentru Adunarea Generală de Dare de Seamă și Alegeri cel puțin următoarele acte:

- a) curriculum vitae;
- b) scrisoare de motivație;
- c) un program de activitate sau proiect de strategie proprie de dezvoltare a CNOS pe perioada ciclului olimpic în curs și în perspectivă (în sinteză), care va fi distribuit membrilor CNOS înaintea Adunării Generale de alegeri sau va fi plasată pe pagina web a CNOS;
- d) Procedura, alte condiții sau acte necesare suplimentare vor fi prevăzute detaliat în Regulamentul de Organizare și Desfășurare a Adunării Generale CNOS.

12.7. Atribuțiile Președintelui CNOS

- a) Reprezintă CNOS în relațiile cu terții, în cadrul manifestărilor oficiale interne și internaționale;

- b)** Convoacă Comitetul Executiv și prezidează ședințele acestuia;
- c)** Poate convoca Adunarea Generală din inițiativă proprie și prezidează ședința acesteia;
- d)** Exerciță întreaga sa autoritate și competență pentru a determina îndeplinirea scopurilor CNOS;
- e)** Asigură conducerea activității curente a CNOS;
- f)** Acționează în numele CNOS fără mandat special și reprezintă interesele acestuia în toate circumstanțele în fața organelor, instituțiilor de stat naționale, internaționale sau private, încheie contracte, convenții și alte acte necesare la acest nivel;
- g)** Asigură implementarea Hotărârilor Adunării Generale și a deciziilor Comitetului Executiv; asigurarea funcționării regulate și eficiente a organelor CNOS pentru a permite atingerea obiectivelor specificate în prezentul Statut;
- h)** Propune candidaturi pentru a fi numite în funcțiile de conducere vacante ale CNOS, a Comisiilor și Substructurilor CNOS, crearea de noi funcții după necesitate;
- i)** Efectuează controlul asupra activității cadrului administrativ și a personalului CNOS a Academiei Olimpice, Muzeului Olimpic și altor substructuri ale CNOS;
- j)** Reprezintă CNOS fără mandat special în relații cu CIO, organele statale și alte organizații naționale sau internaționale;
- k)** Semnează ca coordonator al mijloacelor financiare ale CNOS documentele de contabilitate, contracte și alte acte, ce nu contravin legislației în vigoare a Republicii Moldova, prezentului statut și Cartei Olimpice;
- l)** Are dreptul de a delega împuternicirea și semnătura sa Prim-vicepreședintelui, unuia dintre Vicepreședinți sau unui membru al Comitetului Executiv CNOS;
- m)** Verifică aplicarea și respectarea Statutului și Regulamentelor CNOS;
- n)** Angajează la muncă, încheie diverse contracte și alte acte necesare pentru desfășurarea activității CNOS și atingerii obiectivelor statutare sau decizionale;
- o)** Asigură legalitatea activității CNOS în corespundere cu cerințele prezentului Statut;
- p)** Dirijează realizarea programelor de activitate a CNOS;

- q) Aprobă structura și schema de încadrare, condițiile de salarizare ale colaboratorilor CNOS;
- r) Își asumă o parte din competențele Comitetului Executiv CNOS, în conformitate cu decizia adoptată de către cel din urmă;
- s) Puterea administrativă în toate domeniile de activitate ale CNOS îi aparține Președintelui în conformitate cu prevederile prezentului statut;
- t) Președintele are și alte atribuții prevăzute de prezentul statut, hotărârea Adunării Generale și legislația în vigoare a Republicii Moldova.

12.8. Președintele poate delega unele împuterniciri ale sale și altor persoane în afara celor care fac parte din organele de conducere a CNOS, în conformitate cu prevederile prezentului statut și a legislației în vigoare a Republicii Moldova.

12.9. Președintele CNOS are în cadrul ședințelor Comitetului Executiv un singur vot. Însă, în cazul când există o paritate de voturi, votul lui este decisiv.

12.10. În lipsa Președintelui CNOS sau cu acordul acestuia în caz de prezență, atribuțiile lui le exercită Prim-vicepreședintele CNOS, care are rolul de a ajuta președintele în activitatea sa. În cazul în care Prim-vicepreședintele de asemenea este absent - unul dintre Vicepreședinți, dacă și aceștia lipsesc, unul dintre membrii Comitetului Executiv, care a fost abilitat cu acest drept de către Președinte sau Comitetul Executiv în modul corespunzător.

12.11. În cazul în care Președintele CNOS se află în imposibilitate temporară de a-și exercita una sau mai multe dintre atribuții, acesta poate delega exercițiul atribuției (atribuțiilor) respective către Prim-vicepreședinte sau un alt Vicepreședinte pe durata imposibilității.

12.12. Prim-vicepreședintele CNOS ține evidența membrilor CNOS prin consemnarea calității acestora într-un Registru special.

12.13. În cazul când funcția de Președinte CNOS a devenit vacantă înainte de termenii stabiliți, se convoacă, în termen de până la patru luni, Adunarea Generală extraordinară de alegeri pentru a fi ales un nou Președinte. Dacă funcția de Președinte CNOS a devenit vacantă în perioada de mai puțin de patru luni până la Adunarea Generală de dare de seamă și alegeri, alegerile noului Președinte se vor efectua în cadrul următoarei Adunări Generale, convocate conform prevederilor prezentului Statut. În perioada

susmenționată atribuțiile Președintelui vor fi exercitate de către Prim-vicepreședintele CNOS.

- 12.14.** Președintele CNOS poate fi destituit din funcție doar de către Adunarea Generală a CNOS, la cererea a cel puțin 50 %+ 1 din membri cu drept de vot afiliați la CNOS care vor înainta moțiunea de neîncredere corespunzătoare. Această decizie trebuie aprobată cu votul a 2/3 din numărului membrilor cu drept de vot afiliați la CNOS. În cazul în care moțiunea de neîncredere nu este susținută de cel puțin 50 %+ 1 din membri cu drept de vot afiliați la CNOS această chestiune nu se pune în discuție și spre votare la Adunarea Generală a CNOS.

Capitolul 13

SECRETARUL GENERAL AL CNOS

- 13.1.** La propunerea Președintelui CNOS, Secretarul General este ales de către Comitetul Executiv, din cadrul membrilor acestuia, la prima ședință după Adunarea Generală de Dare de Seamă și Alegeri.

Secretarul general îndeplinește următoarele funcții:

- a)** Elaborează proiectul anual de dare de seamă a Comitetului Executiv CNOS; reprezintă, în comun cu președintele, CNOS în diferite instanțe;
- b)** Pregătește actele necesare pentru convocarea, organizarea și desfășurarea ședințelor Adunării Generale și a ședințelor Comitetului Executiv CNOS;
- c)** În comun cu Președintele, semnează procesele-verbale ale ședințelor Comitetului Executiv CNOS;
- d)** Îndeplinește funcțiile de secretar la ședințele Comitetului Executiv CNOS și contrasemnează procesul verbal al Adunărilor Generale;
- e)** Pregătește programele de activitate a CNOS, Programul Olimpic, Sportiv și ale altor activități la solicitarea organelor de conducere CNOS;
- f)** Emite dispoziții și alte acte normative ce țin de competența sa.

Capitolul 14

CONSILIUL DE SUPRAVEGHERE

- 14.1.** Consiliul de Supraveghere al CNOS este un organ de control care activează pe baze obștești sau contra remunerare și care, la necesitate, are menirea de a efectua nu mai rar decât o dată pe an supravegherea activității CNOS sub aspectul respectării și conformității de către CNOS a intereselor, obiectivelor, funcțiilor și obligațiilor statutare, precum și a statutului de utilitate publică.
- 14.2.** Membrii Consiliul de Supraveghere al CNOS sunt aleși la propunerea președintelui CNOS pentru o perioadă de la 1 an pînă la 4 ani de către Adunarea Generală CNOS. Adunarea Generală a CNOS are împuternicirea și de ai demite în conformitate cu normele statutare sau legale ale Republicii Moldova.
- 14.3.** Consiliul de Supraveghere este constituit dintr-un număr de 3 persoane. Aceștea vor evita conflictul de interese și nu pot fi concomitent membri ai Comitetului Executiv CNOS.
- 14.4.** Consiliul de Supraveghere va activa în baza unui Regulament propriu aprobat de către Adunarea Generală a CNOS.

Capitolul 15

COMISIILE CNOS

- 15.1.** CNOS prin intermediul Comitetului Executiv își constituie comisii de specialitate, cu caracter permanent sau pentru o perioadă determinată, ca foruri de lucru și consultative, cu rolul:
- a)** Să elaboreze strategii de dezvoltare a domeniului de activitate care le este atribuit;
 - b)** Să conceapă programe și norme de punere în aplicare a acestor programe sau proiecte specifice;
 - c)** Să evalueze periodic stadiul de materializare și eficiența programelor CNOS, nivelul de executare a acestora;
 - d)** Să elaboreze proiecte și de a face recomandări calificate Comitetului Executiv al CNOS;

- e) Să aplice sancțiuni disciplinare, care nu sunt de competența altor organe ale CNOS;
 - f) Alte atribuții prevăzute în regulamentele lor de activitate.
- 15.2.** Comisiile CNOS sunt formate din membri ai Adunării Generale sau specialiști, experți independenți sau afiliați CNOS care cunosc diverse domenii: sport, jurisprudență, economie, medicină, pedagogie, psihologie etc. Aceste comisii sunt prezidate, de regulă, de către un membru al Comitetului Executiv al CNOS.
- 15.3.** Comisiile CNOS funcționează după un regulament propriu. Durata mandatului membrilor comisiilor corespunde cu mandatul Comitetului Executiv. Președinții comisiilor au dreptul de a coopta experți în domeniu în vederea abordării optime a situațiilor de rezolvat. Acești experți nu au drept de vot și își pot oferi serviciile consultative pe durata mandatului Președintelui comisiei.
- 15.4.** CNOS poate constitui, după necesitate, următoarele Comisii de specialitate:
- a) Comisia de Atleți, creată conform recomandărilor CIO și prevederilor Cartei Olimpice;
 - b) Comisia tehnică olimpică și pentru sportul de performanță;
 - c) Comisia de finanțe, economie, marketing și investiții;
 - d) Comisia pentru educație, știință, promovare și dezvoltare;
 - e) Comisia medicală și antidoping;
 - f) Comisia pentru sporturi neolimpice;
 - g) Comisia sportul pentru toți;
 - h) Comisia mass-media, statistică și fair-play;
 - i) Comisia pentru sportul școlar și universitar;
 - j) Comisia juridică și de conciliere.
- 15.5.** În situații speciale și pentru teme bine definite, Comitetul Executiv poate decide formarea de grupuri de lucru sau comisii ad-hoc cu durată de funcționare pentru o perioadă determinată.
- 15.6.** Componența nominală a comisiilor de specialitate și regulamentele proprii de organizare și funcționare ale acestora se aprobă de către Comitetul Executiv al CNOS.

Capitolul 16

COMISIA DE ETICĂ

- 16.1.** În scopul promovării și apărării principiilor cuprinse în Charta Olimpică, a stilului de viață și a normelor de conduită naționale și europene recunoscute, se constituie Comisia de Etică a CNOS. Comisia de Etică va activa în baza unui regulament propriu aprobat de către Adunarea Generală a CNOS. Membrii Comisiei de Etică se numesc în această funcție de către Adunarea Generală a CNOS la propunerea președintelui CNOS.
- 16.2.** Comisia de Etică este competentă de a ancheta plângerile în legătură cu încălcarea principiilor de etica, cazurile de încălcare a Statutului, Codului de Etică, Regulamentelor și altor acte CNOS. Aplică sancțiuni disciplinare și de altă natură conform prevederilor Statutului, Regulamentelor și Codurilor corespunzătoare ale CNOS.

Capitolul 17

COMISIA DE CENZORI CNOS

- 17.1.** Comisia de Cenzori se alege, la propunerea Președintelui CNOS prin vot deschis, de către Adunarea Generală a CNOS din lista candidaților propuși de către membrii CNOS. Comisia de Cenzori este formată dintr-un număr de 3 persoane, dintre care majoritatea sunt membri cu drept de vot ai CNOS și cel puțin unul dintre cenzori trebuie să fie contabil autorizat sau expert contabil în condițiile legii. Cenzorii nu pot face parte din Comitetul Executiv al CNOS.
- 17.2.** Cenzorii sunt aleși de către Adunarea Generală CNOS pentru o perioadă de 4 ani și asigură controlul financiar intern al CNOS.
- 17.3.** Comisia de Cenzori are următoarele atribuții:
- a) verifică activitatea financiar-contabilă a CNOS, precum și gestionarea patrimoniului acestuia;
 - b) întocmește și prezintă rapoarte Adunării Generale CNOS;
 - c) poate participa, prin președinte, la ședințele Comitetului Executiv cu vot consultativ;
 - d) îndeplinește orice alte atribuții stabilite de Adunarea Generală;

- 17.4.** În cazul în care Adunarea Generală va decide altfel, verificarea activității CNOS la acest capitol, în locul Comisiei de Cenzori, va fi efectuată de către o Companie de Audit specializată. Compania de Audit va fi desemnată de către Adunarea Generală a CNOS, la propunerea Președintelui CNOS;
- 17.5.** Darea de seamă financiară sau raportul de audit va fi aprobată și validată de Adunarea Generală a CNOS, numai după ce va fi verificată de contabilul CNOS și avizată de Președintele CNOS.

Capitolul 18

FINANȚAREA ACTIVITĂȚII CNOS

- 18.1.** Finanțarea activității CNOS se regăsește în bugetul anual de venituri și cheltuieli al acestuia.
- 18.2.** Sursele de venituri anuale de bază ale CNOS sunt:
- a)** Activități specifice CNOS, ne având caracter patrimonial (cotizații, taxe, licențe etc.);
 - b)** Sponsorizări, donații și granturi;
 - c)** Activități economice organizate în unități economice fondate de către CNOS cu sau fără personalitate juridică, conform legislației în vigoare a Republicii Moldova și a statutului CNOS;
 - d)** Mijloace financiare obținute din realizarea drepturilor pe care le deține cum ar fi venituri realizate din acordarea dreptului de folosință a emblemei CNOS, alte proprietăți intelectuale ale CNOS;
 - e)** Încasări din organizarea lecțiilor publice, expozițiilor, loteriilor, licitațiilor, acțiunilor sportive, venituri din organizarea și exploatarea pronosticurilor și pariurilor sportive, în condițiile legii;
 - f)** Venituri realizate din activitatea economică internă și externă;
 - g)** Venituri realizate din actele juridice civile;
 - h)** Mijloace materiale și financiare donate de sponsori și filantropi în conformitate cu Legea Republicii Moldova cu privire la filantropie și sponsorizare;
 - i)** Alte surse ce nu contravin legislației în vigoare a Republicii Moldova, precum și statutului CNOS sau Cartei Olimpice.

- 18.3.** CNOS poate obține venituri și din activități specifice conform prevederilor legislației naționale, prezentului statut și a Cartei Olimpice după cum urmează:
- a) Alocații de la bugetul de stat;
 - b) Timbrul olimpic, din valoarea biletelor de acces la manifestările sportive conform prevederilor legislației în vigoare a Republicii Moldova și Chartei Olimpice;
 - c) Venituri provenite din încasările Loteriei Naționale a Moldovei, determinate conform legii speciale;
 - d) Contribuții financiare din partea CIO și a Programului Solidarității Olimpice;
 - e) Mijloace financiare neutilizate în anii financiari precedenți.
- 18.4.** Proprietatea, precum și veniturile realizate de către CNOS din activitatea economică, se folosesc pentru realizarea scopurilor și sarcinilor statutare și nu se vor utiliza la susținerea vreunui candidat electoral sau partid politic. Se permite folosirea veniturilor în scopuri filantropice, donație și de caritate.
- 18.5.** CNOS prin decizia Comitetului Executiv poate înființa societăți comerciale, în condițiile legii. Dividendele obținute de acesta din activitățile acestor societăți comerciale, dacă nu se reinvestesc în aceleași societăți comerciale, se folosesc obligatoriu pentru realizarea scopului CNOS.
- 18.6.** CNOS va refuza orice donație oferită în condiții care contravin obiectivelor sale sau prevederilor prezentului statut, Chartei Olimpice sau legislației în vigoare a Republicii Moldova.
- 18.7.** CNOS are scopuri ce vizează desfășurarea activităților de utilitate publică, proprietatea și veniturile CNOS nu se distribuie între membrii și fondatorii săi, inclusiv în caz de lichidare sau reorganizare acestea vor fi folosite exclusiv în scopuri statutare.

Capitolul 19

BAZA TEHNICO-MATERIALĂ

- 19.1.** CNOS poate deține în proprietate, concesiune sau folosință imobile, baze, edificii și instalații sportive de interes național din patrimoniul statului și al unităților administrativ-teritoriale sau poate amenaja / construi din

venituri proprii bunuri imobile (sediu propriu, baze, edificii și instalații sportive).

19.2. CNOS poate, după posibilitate, înființa, organiza și subvenționa asociațiile, organizațiile, filiale regionale sau teritoriale, complexe și baze sportive de pregătire, ca unități subordonate în condițiile legii.

Capitolul 20

REORGANIZAREA ȘI LICHIDAREA CNOS

20.1. CNOS își încetează activitatea în cazul:

- a) reorganizării prin fuziune, dezmembrare sau transformare;
- b) dizolvării.
- c) Procedura de încetare a activității CNOS se stabilește de Adunarea Generală și este stipulată în prezentul statut și legislația în vigoare a Republicii Moldova.

20.2. Reorganizarea

CNOS se reorganizează prin decizie a Adunării Generale cu votul a % a membrilor săi. În cazul reorganizării CNOS, patrimoniul lui se transmite persoanelor juridice nou-constituite în modul prevăzut de Codul civil al Republicii Moldova și cu consultarea, coordonarea prealabilă a acestui proces de către CIO.

20.3. Dizolvarea

20.3.1. CNOS se dizolvă prin decizie a Adunării Generale cu votul a 3/4 a membrilor săi sau prin hotărâre a instanței de judecată.

20.3.2. Bunurile rămase după dizolvarea CNOS și executarea creanțelor creditorilor sunt folosite pentru realizarea scopurilor și sarcinilor statutare sau sînt folosite pentru realizarea scopurilor și sarcinilor stabilite prin decizia de dizolvare adoptată de Adunarea Generală a membrilor CNOS sau prin Hotărîrea pronunțată de instanța de judecată, după consultarea prealabilă cu CIO.

20.3.3. Activele și mijloacele financiare rămase în urma dizolvării CNOS cu statut de utilitate publică după executarea creanțelor se transferă, la decizia organului care administrează procesul de dizolvare, unei alte Asociații Obștești de utilitate publică cu scopuri similare celor ale CNOS dizolvate.

Capitolul 21

DRAPELUL, EMBLEMA ȘI IMNUL CNOS

- 21.1.** Drapelul, emblema și imnul CNOS adoptate de CNOS pentru utilizarea în activitățile sale, inclusiv Jocurile Olimpice, sînt aprobate de către Comisia Executivă CIO.
- 21.2.** CNOS poate avea, pe lîngă denumire și imn, emblema, drapel, însemne, blanchetă și ștampilă proprie, care sunt legal înregistrate la Agenția Națională pentru Protecția Proprietății Intelectuale.
- 21.3.** Simbolica CNOS se aprobă de către Comitetul Executiv CNOS și se înregistrează de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Capitolul 22

JOCURILE OLIMPICE

- 22.1.** Jocurile Olimpice sunt celebrate în primul an al Olimpiadei, iar Jocurile Olimpice de iarnă - în al treilea an.
- 22.2.** Onoarea și responsabilitatea de a fi gazda Jocurilor Olimpice sunt încredințate de către CIO unui oraș care este ales oraș gazdă al Jocurilor Olimpice.
- 22.3.** Data Jocurilor Olimpice este stabilită de Comisia Executivă CIO.
- 22.4.** Membrii Delegației CNOS care participă la Jocurile Olimpice își asumă responsabilitatea de a respecta Charta Olimpică și Amendamentele la aceasta, precum și alte reguli stabilite de către CIO sau de către Instituțiile și Organizațiile acreditate de către ultimul.

Capitolul 23

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

- 23.1.** În baza Chartei Olimpice, statutul CNOS în redacție nouă se supune aprobării CIO. Orice modificare ulterioară a statutului urmează a fi comunicată la CIO, împreună cu o solicitare de aprobare a acesteia. Eventualele omisiuni sau neînțelegeri ale prevederilor prezentului statut vor fi interpretate conform Chartei Olimpice, aceasta din urmă avînd prioritate.

23.2. În caz de apariție a unor situații care necesită o reglementare sau hotărîre, apariție a unor litigii care necesită o soluționare, în probleme privind activitatea sportivă olimpică și neolimpică, instanțele competente pe plan național sunt după caz : Adunarea Generală sau Comitetul Executiv CNOS, Comisia de Etică, Curtea de Arbitraj Sportiv și Mediere specializată din Republica Moldova. Hotărîrile Comisiilor, inclusiv a Comisiei de Etică a CNOS pot fi contestate într-un termen de 7 zile de la pronunțarea lor doar la Comitetul Executiv al CNOS, al cărui decizie va fi definitivă și irevocabilă.

În cazul litigiilor nesoluționate, la nivel național sau care are un caracter internațional competentă va fi Curtea de Arbitraj pentru Sport de la Lausanne - Elveția, durata limită pentru înaintarea apelului către CAS este de 21 de zile de la primirea deciziei care se dorește a fi contestată.

23.3. Comitetul Executiv va elabora și prezenta spre aprobare Adunării Generale CNOS un Regulament de Organizare și Desfășurare a Adunării Generale a CNOS care va reglementa în detaliu toate aspectele organizatorice , procedurale, de alegeri, etc. ,inclusiv și cele neprevăzute în prezentul statut. Acest Regulament completează prezentul Statut.

23.4. Orice problemă neprevăzută în prezentul Statut sau cazuri de forță majoră se soluționează de către Comitetul Executiv sau Adunarea Generală a CNOS conform dreptului și justiției prezentului statut și Cartei Olimpice.

23.5. Competența de interpretare ale clauzelor prezentului Statut îi aparține Comitetului Executiv sau Adunării Generale a CNOS în concordanță cu prevederile Cartei Olimpice.

23.6. Limba oficială a CNOS este limba de stat a Republicii Moldova. Documentele și textele oficiale vor fi perfectate în această limbă. Limbile de lucru ale CNOS sunt limba de stat a Republicii Moldova, limba rusă, limba franceză și limba engleză. În cazul apariției oricăror divergențe în interpretarea textelor în diferite limbi, textul scris în limba de stat a Republicii Moldova va fi considerat prioritar, cu condiția că atunci când CIO va fi vizat sau implicat versiunea în limba engleză va prevala. În cazul în care textul oricărui document va fi preluat din conținutul Cartei Olimpice, prioritate în interpretare are textul scris în limba oficială a CIO.

23.7. Prezentul Statut a fost aprobat în redacție nouă de către Adunarea Generală a CNOS, pe data de 23 aprilie 2014 și intră în vigoare din data aprobării. Organele de conducere CNOS continuă să-și exercite mandatul pînă la

expirarea perioadei pentru care au fost alese sau pînă la alegerea organelor de conducere noi. Calitatea de membru al CNOS după adoptarea prezentului statut va fi reconfirmată și determinată de către Comitetul Executiv al CNOS conform prevederilor prezentului statut și legislației în vigoare a Republicii Moldova, apoi înregistrată în Registrul Membrilor CNOS. Ulterior, această procedură va fi efectuată și de către Adunarea Generală în cazul afilierii sau excluderii de membri CNOS.

Președinte Nicolae Juravschi

CAPITOLUL 6. CODUL ETIC AL JUDOCANULUI [7]

C U P R I N S

CAPITOLUL I. Preambul (Art.1 – 7)

CAPITOLUL II. Principii generale (Art.8 – 12)

Art.8. Principii

Art.9. Respectarea drepturilor și demnității oricărui judocan

Art.10. Responsabilitatea profesională și socială

Art.11. Principii și norme de conduită, norme de tehnică a securității activității sportive în sala de sport și pe platourile amenajate în aer liber

Art.12. Responsabilitatea față de fair-play

CAPITOLUL III. Standarde etice generale și aplicarea principiilor generale (Art.13 – 24)

Art.13. Standarde de competență

Art.14. Standarde cu privire la relațiile umane

Art.15. Standarde de confidențialitate

Art.16. Standarde de conduită colegială

Art.17. Libertatea sportivă

Art.18. Dreptatea și echitatea

Art.19. Meritul

Art.20. Profesionalismul

Art.21. Respectarea principiului profesionalismului și responsabilității

Art.22. Hărțuirea

Art.23. Bunăvoința și grija

Art.24. Responsabilitatea altor persoane juridice sau fizice implicate în activitățile judoului

CAPITOLUL IV. Prevenirea și combaterea violenței, a dopajului în judo (Art.25 – 26)

Art.25. Prevenirea și combaterea violenței în judo

Art.26. Prevenirea și combaterea dopajului în judo

CAPITOLUL V. Comisia de Etică Sportivă (Art.27 – 32)

CAPITOLUL VI. Sancțiuni (Art.33 – 34)

Art 35. Dispoziții finale

CAPITOLUL I. PREAMBUL

Art.1. Codul de etică al judocanului respectă Constituția Republicii Moldova, Legea cu privire la cultura fizică și sport a Republicii Moldova, legislația în domeniul educației și a muncii, drepturile omului și responsabilitățile individuale ale membrilor comunității sportive, regulamentele de ordine internă ale organizațiilor sportive, precum și legislația internațională ce reglementează activitatea sportivă.

(2) Codul de etică al judocanului exprimă idealurile, principiile și regulile de etică sportivă pe care judocanul consimte să le respecte și să le urmeze în activitatea sa sportivă, stabilește standardele de etică și sancțiunile morale la care se expun cei care le încalcă. El reprezintă un contract moral care include atât dreptul copiilor și adolescenților, în calitatea lor de a practica un sport care să le ofere satisfacții, cât și responsabilitățile ce revin instituțiilor și adulților - sportivii, federația, structurile sportive membre, tehnicieni și oficiali, profesioniști în activități conexe (medici, maseuri, farmaciști, psihologi etc.), precum și sectorul comercial și mass-media - ca promotori ai fair-play-ului și ca factori de garanție privind respectarea acestor drepturi.

(3) Codul de etică al judocanului corelează relațiile pur contractuale ale sportivilor cu încrederea, atașamentul și responsabilitatea, fiind chemat să-i protejeze de comportamente nedrepte, necinstite sau oportuniste. În contractul individual de muncă, respectiv în contractul individual încheiat cu sportivul ce practică un sport de performanță (sau după caz), se va include o clauză prin care acesta menționează că a luat cunoștință de prevederile Codului de etică al judocanului și se angajează, sub semnătură proprie, să respecte prevederile acestuia.

(4) În Codul de etică al judocanului sunt stabilite standardele de etică profesională pe care acesta, inclusiv și comunitatea sportivă, își propune să le urmeze și sancțiunile care se pot aplica în cazul încălcării acestora.

(5) Codul de etică al judocanului pornește de la principiul potrivit căruia considerațiile etice care se află la originea fair-play-ului nu sunt un element facultativ, ci dimpotrivă un lucru esențial în orice activitate sportivă, în orice politică și în orice gestiune din domeniul sportului și că ele se aplică la toate nivelele competenței și de angajament din activitatea sportivă - deopotrivă în activitățile recreative, ca și în sportul de competiție.

(6) Codul oferă un solid cadru etic menit să asigure lupta împotriva presiunilor exercitate de societatea modernă, presiuni ce se dovedesc a primejdui

bazele tradiționale ale sportului, baze constituite din fair-play, spiritul colectiv și mișcarea benevolă.

(7) Prezentul cod se adresează în egală măsură instituțiilor și adulților care exercită o influență, fie directă sau indirectă, în implicarea și participarea tinerilor la sport, respectiv a sportivilor, părinților, oficialilor, tehnicienilor, personalului administrativ din cadrul federației, precum și sectorului comercial, inclusiv producția, vânzarea și marketingul articolelor de sport.

Art. 2. Codul de etică al judocanului a fost elaborat în scopul:

a) identificării valorilor fundamentale ale sportului și a formulării principiilor curente și a normelor morale care stau la baza misiunii activităților sportive și pe care membrii sportivi consimt să le respecte;

b) stabilirii unui pachet de standarde de conduită sportivă;

c) determinării clarității în responsabilitățile și acțiunile persoanelor implicate în activitățile sportive;

d) înțelegerii valorilor morale și ale spiritului sportiv, ale disciplinei și regulilor specifice activităților sportive;

e) dobândirea unei etici corespunzătoare prin practicarea unui mod sănătos de viață.

Art.3. Prin prezentul Cod de etică al judocanului se identifică valorile și responsabilitățile tuturor celor implicați în activitatea sportivă, cu intenția expresă de a nu moraliza, ci de a responsabiliza. Codul oferă o bază consensuală pentru luarea de atitudine colectivă împotriva unor eventuale comportamente apreciate a încălca principiile eticii sportive. Acest cod pe lângă valoarea sa normativă are rolul de a orienta și regla numai acele activități ale sportivilor (după caz și a membrilor comunității sportive) în care aceștia sunt angajați, nu și pe cele din viața privată a acestora. Comportamentul personal al membrului comunității sportive implicate poate fi luat în discuție numai dacă este de o asemenea natură încât aduce prejudicii profesiei pe care o exercită sau ridică serioase îndoieli privind capacitatea acestora de a-și asuma și îndeplini responsabilitățile lor profesionale.

Art.4. Prin aderarea la acest cod, judocanul va participa la aplicarea lui și va lua măsuri eficiente pentru a descuraja, a preveni, a semnaliza și a corecta eventualele comportamente lipsite de etică.

Art.5. *Fair-play-ul* înseamnă mult mai mult decât simpla respectare a unor reguli; el cuprinde și noțiuni ca prietenia, respectul față de cel sau cei cu care îți este dat să joci, precum și sportivitatea. El reprezintă, efectiv, un mod de a

gândi, nu doar un comportament. Respectând regulile, conceptul include problematica luptei împotriva înșelăciunii, a "artei" șiretlicului, a dopajului, a violenței (fizice și, în egală măsură, verbale), a inegalității în ivirea unor șanse, a comercializării excesive și a corupției. Fair-play-ul este un concept pozitiv.

Art.6. Codul consideră judoul drept o activitate socioculturală, menită să îmbogățească societatea, promovând prietenia între națiuni, dar numai cu condiția de a practica în mod loial. De asemenea, sportul este considerat o activitate care - dacă este îndeplinită cinstit - îngăduie individului să se cunoască și mai bine, să se exprime pe sine, să atingă mai deplin desăvârșirea; îi mai îngăduie să se dezvolte, să dobândească anume priceperi și să arate care îi sunt posibilitățile; sportul deschide calea interacțiunii sociale, este un real izvor de plăcere, asigurând ființei umane o stare plăcută și sănătate. Beneficiind de o gama vastă de cluburi și de voluntari, sportul oferă oamenilor ocazia de a se implica și de a-și asuma anumite responsabilități în societate, în plus, angajarea responsabilă în unele activități poate contribui la o mai mare sensibilizare în atitudinea oamenilor față de mediul înconjurător.

Art.7. Codul eticii judocanului demonstrează că societatea și individul nu vor putea profita deplin de potențialele avantaje ale sportului decât dacă fair-play-ul nu va mai fi considerat drept o noțiune marginală, ci o preocupare centrală. Este limpede ca toți cei care, direct sau indirect, influențează și favorizează experiența trăită, în cadrul sportului de către copii și adolescenți, trebuie să acorde noțiunii respective o prioritate absolută.

CAPITOLUL II. PRINCIPII GENERALE

Art. 8. Principii

(1) Politica în sport se întemeiază pe principiile umanitarizării, accesibilității, adaptivității, creativității și diversității. Activitățile sportive sunt democratice și umaniste, deschise și flexibile, formativ – dezvoltative și se bazează pe valorile culturii sportive naționale și universale.

(2) Autoritățile și forurile naționale (internaționale) respectă demnitatea fiecăruia dintre membrii săi și promovează integritatea sportivă axată în principal pe principii de fair-play, angajându-se să contribuie la respectarea democrației și la prosperitatea comunității sportive.

(3) Valorile și principiile sportului pe care le promovăm în mod deosebit și a căror realizare efectivă încercăm să o asigurăm sunt: integritatea și corectitudinea morală, libertatea sportivă, autonomia personală, dreptatea și

echitatea, meritul, profesionalismul, transparența, respectul și toleranța, responsabilitatea, bunăvoința și grija, morala, dreptatea, simplitatea, modestia și îngăduința.

Art.9. Respectarea drepturilor și demnității oricărui judocan

(1) Comunitatea sportivă națională va avea permanent în atenție faptul că judocanul are dreptul să-i fie apreciată valoarea înăscută de ființă umană și că această valoare nu este sporită sau diminuată de cultură, naționalitate, etnie, culoare sau rasă, religie, sex sau orientare sexuală, statut marital, abilități fizice sau intelectuale, vârstă, statut socioeconomic sau orice altă caracteristică personală, condiție sau statut.

(2) Aderarea la acest principiu presupune din partea judocanului respectarea următoarelor reguli:

a) să-și desfășoare activitatea, manifestând respect față de trăirile, experiențele, cunoștințele, valorile, ideile, opiniile și opțiunile celorlalți;

b) să nu se angajeze public în prejudicierea imaginii celorlalți și nu va manifesta inechitate pe criterii de cultură, naționalitate, etnie, rasă, religie, sex, orientare sexuală și nici nu se va angaja în remarci sau comportamente ce aduc prejudicii demnității celorlalți;

c) va utiliza un limbaj ce exprimă respectul față de demnitatea celorlalți atât în comunicarea scrisă, cât și în cea orală;

d) va evita ori refuza să participe la activități și practici ce nu respectă drepturile legale, civile, ori morale ale celorlalți;

e) va refuza să consilieze, să educe ori să furnizeze informații oricărei persoane care, în opinia lor, va utiliza cunoștințele și îndemânarea dobândită pentru a viola drepturile fundamentale ale omului;

f) va respecta drepturile celor care beneficiază de servicii sportive, participanților la activitățile sportive și altora, protejând astfel propria sa demnitate;

g) va asigura ca, sub nici o formă, consimțământul informat al clientului/participantului la activitățile sportive nu este dat în condiții de coerciție sau sub presiune;

h) va avea grijă ca, în furnizarea de servicii sportive, să nu violeze spațiul privat personal sau cultural al clientului/subiectului/ sportivului, fără o permisiune clară și o garanție că poate să facă acest lucru;

i) activitatea judocanului nu trebuie să prejudicieze dreptul sacru la demnitatea umană și nici dreptul persoanei la propria imagine.

Art.10. Responsabilitate profesională și socială

(1) Judocanul va manifesta o maximă responsabilitate pentru starea de bine a oricărui sportiv, familiei, grupului ori comunității față de care își exercită rolul de participant la activitatea sportivă. Această preocupare include atât pe cei direct, cât și pe cei indirect implicați în activitățile lor, prioritate având cei direct implicați.

(2) Aderarea la acest principiu presupune respectarea următoarelor reguli din partea judocanului (inclusiv și a comunității sportive naționale):

a) va proteja și promova starea de bine și vor evita provocarea de daune altor sportivi și participanți la activitățile sportive, colegilor de profesie și a celorlalți implicați, asumându-și cu responsabilitate consecințele propriilor sale acțiuni;

b) va respecta dreptul de a sista, fără nici o justificare, participarea sa la serviciul furnizat, în calitate de client, sau la activități sportive, în calitate de subiect;

c) va refuza să îndrume, să instruiască ori să furnizeze informații celor care, după judecata lor, vor putea utiliza greșit cunoștințele și deprinderile, voluntar sau involuntar, în dauna celorlalți;

d) conducerea Comunității judocanilor nu va delega activități sportive spre persoane care nu au competențele necesare pentru acele activități;

e) va promova și facilita dezvoltarea sportivă și profesională a judocanilor, a celor supervizați, participanților la programe sportive și de formare profesională etc.;

f) va contribui la dezvoltarea judoului și a societății în general, prin cercetarea liberă, achiziția, transmiterea și exprimarea liberă a cunoștințelor și ideilor, excepție făcând activitățile ce intră în conflict cu obligațiile etice;

g) comunitatea judocanilor va susține cu responsabilitate rolul pedagogiei sportive ca disciplină, în fața societății și va promova și menține cele mai înalte standarde ale disciplinei;

h) judocanul va respecta legile și reglementările societății, și a principiilor interne ce reglementează activitatea respectivă. Dacă legile sau reglementările intră în conflict cu principiile etice, persoanele implicate vor face tot posibilul să respecte acestea din urmă. Ea nu va contribui și nu se va angaja în cercetare sau orice alt tip de activitate sportivă care contravine legislației sportive și a legilor umanitare internaționale (de ex.: dezvoltarea metodelor de tortură a persoanelor, dezvoltarea de arme interzise, terorism sau activități de

distrugere a mediului; doping, violența în sport etc.).

i) în cadrul său de competență profesională, comunitatea și conducerea sportivă vor decide alegerea și aplicarea celor mai potrivite metode și tehnici sportive cu promovarea fair-play-ului;

j) conducerea sportivă se va consulta și cu alți specialiști sau cu diverse instituții pentru a promova starea de bine a sportivului și societății.

(3) Principiul responsabilității personale, profesionale și sociale impune evitarea comportamentelor de natură a provoca prejudicii morale sau materiale unei persoane sau unei instituții, în scopul menținerii unui climat adecvat mediului și competiției sportive. Responsabilitatea se manifestă față de judocani, față de subordonați, de angajați, ca responsabilitate colegială și față de persoanele și instituțiile cu care sportivul are relații, precum și față de comunitatea locală.

(4) Comunitatea judocanilor încurajează membrii să se distingă prin activism și prin implicare în problemele profesionale (publice după caz) și sportive, prin colegialitate și cetățenie responsabilă. Programele și activitățile sportive vor fi orientate către nevoile societății. Atunci când membrii săi reprezintă public comunitatea, trebuie să respecte standardele etice și profesionale.

(5) Judocanilor, inclusiv tuturor membrilor comunității, le este garantat dreptul de a critica public, întemeiat și argumentat, încălcările standardelor profesionale și de calitate, ale drepturilor lor și ale colaboratorilor.

(6) Nu sunt permise și vor fi sancționate: dezinformarea, calomnierea, denigrarea publică a programelor sportive și a persoanelor din instituție de către membrii propriei comunități sportive.

Art.11. Principii și norme de conduită, norme de tehnică a securității activității sportive în sala de sport și pe platourile amenajate în aer liber

11.1. Norme generale

a) Orice practicant (sportiv) de activități sportive care aderă la diverse forme de activități sportive este considerat drept acceptant necondiționat al Statutului Federației pe ramura sportivă (respectiv al sportului pe care-l practică) și Statutului Clubului Sportiv din care face parte, astfel încât este obligat de a-și însuși necondiționat hotărârile organelor de conducere, precum și principiile fundamentale ale ramurii sportive pe care o reprezintă, Codul etic al instituției și al sportivului, precum și orice alte reglementari elaborate de către autoritățile implicate în acest sens. Judocanul are obligația să respecte toate prevederile incluse în statute, regulamente, acte normative, precum și cele cu privire la

respectarea normelor de conduită în societate, el trebuind să constituie un exemplu pentru membrii societății, indiferent de vârstă, ocupație.

b) Judocanul sau practicantul de activități sportive are obligația de a participa la activitățile organizate de club, federație, să contribuie la promovarea imaginii federației specifice pe ramura de sport, inclusiv și a clubului sportiv din care face parte (după caz).

11.2. Norme specifice

a) Participarea la activitățile clubului impune obligația atestării stării de sănătate prin certificat medical eliberat de medicul de familie, medic specialist, cu referire la posibilitatea practicării probei sportive date sau ori de câte ori starea de sănătate a judocanului impune o astfel de procedură.

b) Judocanii de performanță vor efectua controlul medical la cabinete de medicina sportivă, în măsura în care aceste cabinete pot asigura operațiunea și sunt funcționabile.

c) Accesul în sala de sport sau pe platoul de antrenament se va face în echipament specific stilului, care va fi îngrijit. Vor fi dotați cu papuci pentru acces în sală (teniși, adidași), care să nu degradeze pardoseala sălii. Ieșirea din sala de sport în pauză sau la toaletă se va realiza după încălțarea cu alți papuci.

d) Judocanii care, din motive materiale, nu pot prezenta un echipament adecvat, vor putea efectua antrenamentul în trening, tricou, pantalonul va acoperi piciorul până la maleolă, tricoul nu va fi decoltat, cu spatele gol și va acoperi umărul.

e) Prezentarea la examene, activități oficiale ale clubului se va face în echipament corespunzător stilului, cu însemnele clubului și federației sportive pe ramura sportivă pe care o reprezintă.

f) Echipamentul sportiv nu va fi folosit în afara sălii de sport sau în orice alt loc public în care nu se desfășoară o activitate organizată în cadrul federației de resort.

g) Accesul în sala de sport se face cu încuviințarea responsabilului de antrenament.

h) După intrarea în sala de sport, judocanul va aștepta în ordine și liniște începerea antrenamentului, fără să utilizeze aparatura și echipamentul sportiv, fără să execute activități neordonate, fără să apeleze la instalațiile sălii de sport. Judocanul trebuie să cunoască configurația sălii de sport și destinația fiecărei încăperi.

i) Judocanul va respecta indicațiile antrenorului, responsabilului de antrenament, va anunța orice incident care afectează starea de sănătate a lui sau a altui practicant ori incident care vizează integritatea echipamentului și instalațiilor sportive.

j) Judocanul va respecta normele de conduită în caz de incendiu, calamitate, cutremur, norme care vor fi discutate în ședință separată, în raport de normele instituite de către administratorul sălii de sport.

k) Judocanii se vor prezenta la sala sportivă respectând normele de igienă și sănătate, vor avea unghiile tăiate scurt, nu vor purta obiecte de ornament (cercei, inele, brățări, lanțuri) sau orice alt obiect de natură a provoca leziuni.

l) Judocanii vor evita aducerea la sală de obiecte de valoare care să formeze obiectul unor sustrageri. În măsura în care acestea vor fi aduse, se vor lua măsuri de depozitare a acestora pentru a se asigura conservarea lor. Pe parcursul activităților fiecare judocan va contribui la asigurarea climatului de protecție și siguranță a bunurilor clubului, a bunurilor personale sau a patrimoniului sălii de sport.

m) În timpul antrenamentului se vor efectua activitățile ordonate de conducătorul de antrenament. În exercițiile cu un anumit grad de dificultate se va asigura sprijin, se vor realiza în funcție de aparatele sportive, după caz și în conformitate cu proba sportivă practică. La părăsirea sălii de sport se vor lăsa sala, vestiarele, grupul sanitar în perfectă stare de curățenie. Exercițiile și aplicațiile însușite la antrenamente nu vor fi executate în afara sălii de sport.

n) Pe parcursul antrenamentului se vor păstra ordinea, disciplina, liniștea, climatul de colaborare, buna-voință, respect reciproc și normele tradiționale de conduită.

o) Sportivii sau practicanții minori vor avea nevoie de acceptul scris al părinților pentru înscriere, normele de conduită și obligațiile urmând a fi transmise și părinților acestora.

p) Fiecare club sportiv va trebui să dispună în dotare la orice formă de activitate o trusă medicală de acordare a primului ajutor.

Art.12. Responsabilitatea față de fair-play

(1) Angajarea responsabilă în unele activități sportive poate contribui la o mai mare sensibilizare în atitudinea oamenilor față de mediul înconjurător.

(2) Codul are în vedere, în mod esențial, fair-play-ul la copii și adolescenți, viitorii adulți și viitoare vedete ale sportului.

(3) Responsabilitatea pentru promovarea fair-play-ului revine:

a) guvernului, la toate nivelurile, inclusiv instituțiilor care lucrează cu acesta și cărora le revine o responsabilitate deosebită în acest domeniu;

b) organizațiilor sportive și celor asociate sportului – federațiilor sportive, cluburilor și asociațiilor sportive, profesiunilor legate de sport – medicină, farmacie, mass-media;

c) indivizilor – părinți, educatori, antrenori, arbitri, cadre de conducători, administratori, ziariști, medici, farmaciști, sportivi de înaltă performanță, spectatori etc. – le revin responsabilități în promovarea spiritului de sportivitate.

(4) Fair-play-ul este esențial în promovarea, dezvoltarea și angajarea sportivă. În sport, loialitatea sportivă este benefică atât pentru individ și organizațiile sportive, cât și pentru întreaga societate. Jucătorul loial câștigă întotdeauna.

CAPITOLUL III. STANDARDE ETICE GENERALE ȘI APLICAREA PRINCIPILOR GENERALE

Art.13. Standarde de competență

(1) Cunoașterea competențelor

a) Judocanul are obligația să-și cunoască foarte bine limitele de competență în realizarea sarcinilor de serviciu sau în procesul de antrenament, iar antrenorii trebuie să asigure corect și eficient pregătirea generală a judocanului, fiind datori totodată să acționeze, pe toată durata exercitării profesiei, în vederea formării și practicării la standarde cât mai înalte a propriilor competențe profesionale, în scopul obținerii unor rezultate sportive performante.

(2) Servicii sportive în acord cu competența

Antrenorii, managerii sportivi și alte categorii de personal implicate în activități sportive se vor angaja numai în acele activități profesionale pentru care au cunoștințele, aptitudinile, atitudinile, experiența și atestarea necesare.

(3) Prezentarea onestă a competenței

Judocanii nu va prezenta fals limitele competenței lor și nu vor prezenta pregătirea sau formarea lor într-un mod care să le favorizeze nemeritat poziția sau imaginea publică.

Analizând “sportivul” ca fenomen juridic, putem spune că în competiție stările emotive puternice “nu alterează cu nimic funcțiile morale biopsihice din punct de vedere juridic, sportivul având discernământul valorii etice și sociale a actului său și având în același timp posibilitatea de a aprecia motivele care îl stimulează sau îl rețin de la o activitate”. Altfel spus, “orice comportament este

înainte de toate un comportament social care trebuie să se încadreze în prescripții sau opreliști ce caracterizează cadrul natural în care se produce". Deci judocanii sunt răspunzători de acțiunile lor de pe terenul de sport. În cazul în care aceste acțiuni depășesc limitele regulamentelor sportive pot intra în domeniul infracțional civil.

Judocanul în activitatea sa este responsabil (culpabil) ori de câte ori încalcă regulamentele sportive, fapt prin care determină o serie de prejudicii, cauzând adversarului leziuni corporale.

(4) Pregătirea continuă

Judocanii au obligația să depună permanent un efort de menținere și dezvoltare a competențelor lor sportive prin informare permanentă, programe de formare profesională de specialitate, consultări cu ceilalți specialiști din domeniu ori prin cercetări care să conducă spre creșterea competenței profesionale, conform standardelor naționale și internaționale.

(5) Obiectivitatea

Judocanul are obligația de a fi conștient de limitele procedurilor folosite, indiferent de tipul de activitate. El va avea grijă ca prestarea serviciilor sportive, obținerea și promovarea rezultatelor sportive să fie făcute cu maximă obiectivitate, evitând orice tendință de prezentare parțială sau cu tentă subiectivă.

(6) Delegarea

Membrii Comunității sportive care delegă activități profesionale spre angajați, sportivi, supervizați, cercetători, asistenți vor lua toate măsurile pentru a evita încălcarea standardelor de competență ale prezentului Cod.

(7) Afectarea competenței

Atunci când membrii realizează că din motive de sănătate ori din cauza unor probleme personale nu mai pot să ofere în condiții de competență o anumită activitate profesională, aceștia vor cere sprijin și asistență profesională pentru a decide dacă trebuie să-și limiteze, suspende sau să încheie respectiva activitate profesională.

Art.14. Standarde cu privire la relațiile umane

(1) Respect și preocupare

În relațiile lor profesionale, judocanul, în calitatea sa de membru al Comunității judocanilor, va manifesta preocupare față de clienți, sportivi, participanți la activitățile sportive, supervizați sau angajați, căutând să nu

producă acestora daune sau suferință, iar dacă acestea sunt inevitabile le va minimiza pe cât posibil.

(2) Evitarea hărțuirii

Judocanul nu se va angaja sub nici un motiv într-o formă sau alta de hărțuire fie că aceasta este sexuală, emoțională, verbală sau nonverbală.

(3) Evitarea abuzului

Judocanul nu se va angaja în comportamente de defăimare sau de abuz (fizic, sexual, emoțional, verbal sau spiritual) față de persoanele cu care vin în contact în timpul activității sale de pregătire și competiționale.

(4) Evitarea relației multiple

Judocanul va evita pe cât posibil relațiile multiple, adică relațiile în care îndeplinesc simultan mai multe roluri într-un context profesional, de pregătire sau competiție.

(5) Nonexploatarea

Judocanul nu va exploata și nu va profita, sub nici o formă, de persoanele față de care, prin profesie sau poziție, manifestă un ascendent de autoritate (clienți, sportivi, adversari competiționali, participanți la activități și programe sportive etc.). Orice formă de exploatare sau abuz de autoritate este strict interzisă.

(6) Participarea activă la decizii

Judocanul va avea grijă, să permită participarea activă și deplină a celorlalți la deciziile care îl afectează direct, respectând dorințele justificate și valorificând opiniile acestora, ori de câte ori este posibil.

(7) Continuitatea activității sportive

Dacă din motive de boală sau datorită unor evenimente survenite în viața judocanului acesta nu mai poate continua activitatea în bune condiții, va depune toate eforturile pentru a se asigura de continuitatea serviciului oferit, îndrumând beneficiarul spre un alt judocan performant și care dispune de competența necesară.

Art.15. Standarde de confidențialitate

(1) Întreruperea activității sportive din motive de confidențialitate

Relația dintre membrii Comunității judocanilor și beneficiarii serviciilor lor este adesea o relație foarte sensibilă ce necesită realizarea unei alianțe pentru desfășurarea în bune condiții a activității profesionale, motiv pentru care confidențialitatea este obligatorie. Atunci când din motive ce nu pot fi evitate,

judocanul nu mai poate păstra confidențialitatea, acesta va înceta să mai ofere serviciul sportiv respectiv.

(2) Protejarea confidențialității

Judocanul va proteja confidențialitatea tuturor informațiilor adunate în timpul activității sale de pregătire și competiționale și se va abține de la dezvăluirea informațiilor pe care le deține despre colegi, clienții colegilor, sportivii și membrii organizațiilor sportive, excepție făcând situațiile: pentru protecția sănătății publice, pentru prevenirea unui pericol iminent, pentru prevenirea săvârșirii unei fapte penale sau pentru împiedicarea producerii rezultatului unei asemenea fapte ori pentru înlăturarea urmărilor prejudiciabile ale unei asemenea fapte. Divulgarea, de către sportivi, a unor date care le-au fost încredințate sau de care au luat cunoștință în virtutea profesiei, dacă aceasta este de natură a încălca clauza de confidențialitate, este interzisă.

(3) Limitele confidențialității

Conducerea organizațiilor sportive din care face parte judocanul clarifică ce măsuri se vor lua pentru protejarea confidențialității și ce responsabilități individuale, de grup ori comunitare au pentru protejarea confidențialității, atunci când desfășoară activități de pregătire sau competiționale în bază de contract sau oferă servicii sportive. Dosarele personale sunt confidențiale.

(4) Încălcarea confidențialității se sancționează

Se interzice:

- a. propaganda cu caracter politic desfășurată în interiorul sau în legătură cu acțiuni ale organizației sportive pe care o reprezintă;
- b. prozelitismul religios;
- c. promovarea unor doctrine sau idei cu caracter rasist, xenofob, naționalist, fascist;
- d. defăimarea organizației sportive de către membrii comunității sportive ce o reprezintă;
- e. atacurile personale sau afirmațiile defăimătoare la adresa altor membri ai comunității sportive.

(5) Dezvăluirea de informații

Judocanul poate împărtăși informațiile confidențiale cu alții numai cu consimțământul celor vizați ori de o așa manieră încât cei vizați să nu poată fi identificați, excepție făcând situațiile justificate de lege sau în circumstanțe de iminență sau posibilă vătămare fizică sau crimă.

(6) Confidențialitatea față de terți

În cazul în care există terți implicați în activitatea profesională, de pregătire sau competițională a jucătorilor aceștia vor clarifica cu părțile implicate limitele confidențialității, condițiile de păstrare a confidențialității și nu va da curs nici unei solicitări, venite de la o terță parte în dezvăluirea de informații confidențiale, decât în condițiile respectării legii și a limitelor confidențialității.

Art.16.Standarde de conduită colegială

(1) Conduită colegială

Jucătorul va manifesta față de colegii săi, onestitate, corectitudine, loialitate și solidaritate, conduitele sale fiind în acord cu standardele profesionale.

(2) Respectul și toleranța

Organizația sportivă promovează existența unei comunități sportive și rezidențiale în cadrul căreia este respectată demnitatea fiecăruia într-un climat liber de orice manifestare și formă de hărțuire, exploatare, umilire, dispreț, amenințare sau intimidare. Ea aderă la valoarea toleranței față de diferențele dintre oameni, sportivi, dintre opinii, credințe și preferințe intelectuale. Sunt interzise manifestări misogine, rasiste, șovine, xenofobe și hărțuirea sexuală. Respectul și toleranța, în mediul sportiv, presupune acceptarea argumentației ca singurul criteriu de convingere în disputele de idei în general, și în cele științifice în particular.

Atitudinile critice, dezacordul față de valorile sau acțiunile unui sportiv sau echipe, care nu sunt însoțite de comportamente care pot fi considerate agresive sau insultătoare. În sensul definit de etica sportivă, ele sunt acceptate și încurajate în scopul progresului, cunoașterii și dezvoltării.

Jucătorul va manifesta respect față de colegii săi de echipă și nu va exprima critici nefondate și etichetări la adresa activității lor profesionale/ sportive.

Organizatorii competițiilor și manifestărilor oficiale, participanții la acestea, precum și personalul administrativ al federației sportive trebuie să:

- dovedească respect și stimă pentru autoritățile sportive naționale și internaționale, pentru reprezentanții acestora, în spiritul regulamentelor și legilor elaborate de acestea;
- respecte “drepturile omului” și demnitatea umană ca o cerință fundamentală a activității sportive;
- nu tolereze nici o formă de discriminare între participanții la activitatea sportivă în raport de rasă, sex, apartenență politică, etnică, religioasă, ori de

statutul familial;

- nu tolereze și să combată prin orice mijloace, orice formă de hărțuire fizică, morală, profesională sau sexuală;
- manifeste cinste și corectitudine în comportament, să evite orice conflict fizic sau verbal în cadrul procesului de pregătire și în cel competițional, în țară și în străinătate;
- respecte normele morale și de conduită, regulile și regulamentele organizatorilor sau federației internaționale, precum și normele legale ale locului/țării în care se desfășoară procesul de pregătire sau competiția;
- procedeze cu tact și să se abțină de la declarații necontrolate în fața organelor de presă din țară sau străinătate, declarații care ar putea aduce atingere demnității țării, federației naționale, federației internaționale, organizatorilor, sponsorilor sau altor participanți la procesul de pregătire și/sau competițional

(3) Evitarea denigrării

Judocanul, inclusiv și membrii comunității sportive, nu vor acționa, sub nici o formă, în manieră denigratoare la adresa colegilor de profesie și nu vor împiedica clienții să beneficieze de serviciile lor, dacă nu există un motiv serios și cu implicații etice în acest sens.

(4) Autosesizarea

În cazul în care judocanul constată că există abateri ale unui coleg de echipă de la normele prezentului Cod, va manifesta preocupare față de violarea de către acesta a standardelor sau principiilor etice, va atrage atenția aceluși coleg asupra conduitei neadecvate cu maximă discreție și colegialitate, și se vor adresa conducerii organizației sportive din care face parte sau pe care o reprezintă.

(5) Sprijinul colegial

Judocanul va căuta să sprijine pe cât posibil eforturile profesionale ale colegilor de echipă în limita disponibilităților participative și a timpului disponibil.

(6) Fidelitatea și concurența neloială

❖ Judocanul are obligația de a apăra în mod loial prestigiul organizației sportive din care face parte, evitând orice fapt care ar putea produce prejudicii imaginii sau intereselor sale.

❖ Concurența neloială este o atitudine pe care organizația sportivă trebuie să o condamne cu fermitate.

(7) Responsabilitate în pregătirea generală a judocanilor

Persoanele implicate în pregătirea generală a judocanului și/sau cea competițională se vor asigura că programele sportive, inclusiv cele de antrenament, acoperă tematica propusă, că informația este prezentată cu acuratețe, că metodele tehnico-tactice sunt adecvate pregătirii eficiente, că există modalități corespunzătoare de evaluare a progresului și a rezultatelor sportive, că tipurile de experiențe descrise în procesul de pregătire a judocanului sunt relevante. Ele pot să modifice conținutul sau cerințele procesului de pregătire atunci când consideră aceste schimbări necesare sau dezirabile din punct de vedere pedagogic, psihologic sau managerial, atâta vreme cât judocanii și cei implicați sunt anunțați din timp de aceste modificări.

(8) Limite cadru, de informare

Antrenorii nu vor cere judocanilor sau celor supervizați să dezvăluie informații personale în activitățile sportive sau în cadrul unor programe de pregătire/supervizare.

(5) Integritatea morală

Judocanul trebuie să constituie un model de consecvență, coerență și demnitate morală. Imaginea publică a instituției din care face parte depinde de verticalitatea morală a tuturor membrilor ei și de gestionarea instituțională a acestui capital moral.

Art. 17. Libertatea sportivă

(1) Organizația sportivă din care face parte judocanul trebuie să fie un spațiu lipsit de ingerințe, presiuni și constrângeri politice, religioase și de putere economică, exceptând cele de natură științifică, legală și etică. Membrii acesteia sunt protejați față de cenzură, manipulări, persecuții, în condițiile respectării standardelor profesionale și a responsabilităților în acest sens.

(2) Orice membru al comunității judocanilor trebuie să evite lezarea libertății celorlalți, pe baza respectului pentru diferențe. Sunt încurajate abordarea critică, parteneriatul intelectual și cooperarea, indiferent de opiniile politice sau de credințele religioase. Credințele religioase, atașamentele politice, alte categorii de credințe sunt, în spațiul sportiv laic, o problemă privată a membrilor comunității sportive. Ele nu pot să fie impuse altora, prin abuz de putere și autoritate. Nimeni nu are dreptul să manipuleze, doctrineze și să educe dogmatic în interiorul spațiului sportiv și, prin aceasta, să încalce dreptul participanților la activități sportive, la obiectivitate, cunoaștere și la formare științifică adecvată domeniului de pregătire.

Art. 18. Dreptatea și echitatea

(1) Judocanul va fi tratat drept, corect și echitabil. Nu este permisă discriminarea sau exploatarea, indiferent că acestea sunt directe sau indirecte.

(2) Organizația sportivă va adopta măsuri ferme pentru nediscriminare și egalitate de șanse în ceea ce privește accesul la activitățile sportive, angajare, selecție sportivă și la programe, în vederea eliminării conflictelor de interese, a prevenirii și combaterii oricărei forme de corupție, favoritism și nepotism.

(3) Realizarea valorilor morale de dreptate și echitate în mediul sportiv presupune respectarea următoarelor principii:

a. Nediscriminarea și egalitatea de șanse

❖ Discriminarea în mediul sportiv reprezintă tratamentul inegal al unui sportiv/persoane, tratament care urmărește sau conduce la încălcarea ori limitarea drepturilor persoanei respective pe baza genului, rasei, dizabilității, orientării sexuale, a naționalității, etniei, religiei, categoriei sociale, stării materiale sau mediului de proveniență.

❖ Discriminarea directă se sancționează potrivit legii, iar cele indirecte sunt sancționate instituțional în funcție de gravitate.

b. Eliminarea conflictelor de interese

❖ Conflictul de interese decurge din intersectarea mai multor tipuri de relații sau poziții, de natură să afecteze judecățile și evaluările corecte și acțiunile membrilor comunității sportive. Ele pot duce la practici precum favoritismul și nepotismul, la aplicarea unor standarde duble în apreciere sau evaluare, ori la acte de persecuție sau răzbunare, și pe care organizația sportivă trebuie să le respingă.

c. Prevenirea și combaterea corupției

❖ Corupția este una dintre maladiile sociale grave. În mediul sportiv corupția generează tratament inechitabil, nedreptăți și favoritisme, subminează aplicarea principiului meritului și creează suspiciune și neîncredere în valoarea rezultatelor sportive, diplomelor și în competența sportivului. Corupția slăbește sentimentul dreptății și apartenenței.

• Organizația sportivă va accepta recomandările asumate de către profesioniștii competenți și corecți în privința meritelor unei persoane, a unui sportiv, dar va respinge orice recomandări informale sau presiuni legate de admiterea și evaluarea unui judocan aflat sub standardele solicitate și care nu poate intra onest în competiție.

d. Tentativa de corupere

❖ Constituie abateri sancționabile de la etica sportivă faptul de a oferi bani, cadouri sau servicii personale membrilor personalului organizației sportive, atunci când acceptarea acestor cadouri/servicii are drept scop în mod explicit sau implicit furnizarea serviciilor deja prevăzute în fișa postului unui angajat sau influențarea procesului de evaluare, angajare, selectare sau promovare a judocanului.

❖ Este interzis favoritismul, indiferent de criterii (prietenie, rudenie, afaceri, afiliere de orice tip etc.) în procesul de evaluare, angajare, selecție sau promovare, salarizare sau la repartizarea sarcinilor administrative. Favoritismul nu se confundă cu preferința pe bază de competențe demonstrate (de exemplu, cazuri de angajare pe motive de competență deosebită sau de excelență profesională recunoscute de către comunitatea specialiștilor în domeniu).

❖ Toate aceste cazuri vor fi sancționate de la avertisment până la eliminarea din organizație.

❖ Acceptarea de cadouri simbolice de către personalul organizației sportive este legitimă doar atunci când este evident că nu este de natură să influențeze direct sau indirect procesul pregătire, de evaluare, de angajare, selecție sau de promovare a judocanului.

Art. 19. Meritul

(1) Organizațiile sportive naționale vor asigura recunoașterea, cultivarea și recompensarea meritelor personale și colective care conduc la îndeplinirea menirii sale instituționale. Printre acestea se numără dedicarea față de proba sportivă de referință, față de profesie și pregătire, față de instituție și membrii comunității sportive, creativitate și talent, eficiență și performanță.

(2) În cazul antrenorilor, meritul se stabilește de obicei după: calitatea pregătirii generale a judocanului, a procesului de antrenament exercitat cu sportivii, calitatea asigurării activității de îndrumare a lor, al pregătirii de programe sportive, de dezvoltare individuală și instituțională, evaluarea făcută de către judocani, implicarea în dezvoltarea organizației sportive, a programului de pregătire, al domeniului sportiv propriu, în rezolvarea problemelor judocanilor, în atitudinea față de progresul personal, în prestigiul adus instituției și probei sportive pe care o reprezintă și în care activează, implicarea în dezvoltarea cunoașterii și democratizării în societate etc.

(3) În cazul judocanilor, meritul se stabilește în contextul unor criterii de evaluare a performanțelor sportive obținute în procesul competițional național și

internațional, la diverse concursuri prin implicarea acestora la viața sportivă, asociativă, acțiuni civice etc.

(4) Pentru conducere, criteriile se referă mai ales la managementul eficient al resurselor, crearea și menținerea standardelor profesionale și morale ridicate în organizația sportivă, la evaluarea făcută de către reprezentanții sportivilor, subordonaților, conducerea la nivel superior, atestările instituționalizate de calitate, obținute din partea autorităților și organelor abilitate, inclusiv regional-europene și/sau internaționale.

(5) Pentru celelalte categorii de personal din cadrul Comunității judocanilor meritul se recunoaște în baza realizărilor întreprinse de-a lungul exercitării funcțiilor pentru care au fost angajați în anumite instituții sportive, materializate în rezultate concrete aducătoare de beneficii acestora.

(6) Neaplicarea principiului meritului antrenează după sine, în funcție de gravitatea faptelor, sancțiuni legale și/sau instituționale, inclusiv a factorilor de conducere implicați.

(7) Responsabilitatea față de standardele de evaluare a meritului și de aplicare revine conducerii organizațiilor sportive, departamentelor specifice ale acestora, consiliilor și comisiilor împuternicite pentru asigurarea funcționării eficiente a tuturor structurilor implicate în acest sens.

(8) Orice evaluare a meritului după alte criterii decât după standardele profesionale și morale este viciată.

(9) Consiliile de etică sportivă intervin mai ales atunci când aceste structuri nu asigură aplicarea principiului meritului în proiectarea și evaluarea activității instituționale, și propun sau acordă sancțiuni, inclusiv conducerii.

Art.20. Profesionalismul

(1) Principiul profesionalismului este încurajat în mediul sportiv în vederea creșterii competitivității și a prestigiului calității selecției sportive, a pregătirii generale a judocanilor și a obținerii unor rezultate cât mai performante.

(2) Profesionalismul este dat de: competența în exercitarea profesiei, prestigiul prin dedicarea față de cariera sportivă, încrederea judocanilor în autoritatea intelectuală și morală a antrenorului sau managerului sportiv, solidaritatea colegială cu cei care respectă standardele morale și de profesionalism din organizația sportivă.

Art.21. Respectarea principiului profesionalismului și responsabilității

(1) Fiecare judocan își asumă, la nivelul său, răspunderea pentru calitatea activităților sportive desfășurate.

(2) Antrenorii și managerii sportivi au obligația profesională să cunoască în detaliu proba sportivă pe care o predau, asigurându-se că întregul conținut al procesului de pregătire este actualizat, reprezentativ și adecvat nivelului la care se situează proba sportivă în planul național de pregătire și/sau sistemul competițional autohton sau internațional.

(3) Colaborările sau alte obligații profesionale externe ale personalului ce asigură pregătirea generală a judocanului și a celui administrativ nu trebuie să afecteze îndeplinirea integrală a sarcinilor profesionale ale acestora.

(4) Se interzice reprezentarea intenționată a părerilor personale drept puncte de vedere ale organizației sportive de referință.

Art.22. Hărțuirea

(1) Acțiunile care creează un climat de intimidare, teamă și ostilitate sunt considerate ofensatoare pentru orice persoană.

(2) Hărțuirea reprezintă comportamentul degradant, intimidant sau umilitor care urmărește sau conduce la afectarea gravă a capacității unui sportiv sau persoane de a-și desfășura în mod firesc activitățile profesionale și de pregătire, sau de a-și exercita drepturile. Hărțuirea constă, de regulă, într-un comportament repetat (amenințări fizice și verbale, critici umilitoare, avansuri sexuale etc.), dar poate consta și din acte singulare, atunci când acestea au o natură agresivă.

(2) Având în vedere faptul că multe dintre acțiunile de hărțuire (de ex.: urmăriri, telefoane insistente) au loc în afara organizației sportive, faptul că acestea nu au avut loc în spațiul sportiv sau de pregătire, nu poate constitui un motiv pentru care s-ar situa în afara prevederilor prezentului Cod de etică.

(3) Atunci când hărțuirea este exercitată de către persoane cu funcții ierarhic superioare victimei, de antrenori asupra judocanilor, sau de evaluatori asupra persoanelor evaluate, hărțuirea presupune abuzul de putere, care constituie o circumstanță agravantă.

(4) Una dintre formele frecvente de hărțuire este hărțuirea sexuală, care se manifestă prin avansuri sexuale nedorite, cerere de favoruri sexuale, și alte manifestări verbale sau fizice de natură sexuală prin care se condiționează pregătirea, selectarea, evaluarea, angajarea, promovarea sau participarea la activitatea sportivă.

(5) Fiecare membru al comunității judocanilor trebuie să aibă cunoștință de faptul că în cadrul organizației sportive acest tip de comportament - hărțuirea sexuală - este interzis cu desăvârșire, atât de lege, cât și de normele instituționale.

(6) Comportamentele sexuale și expresiile misogine repetate și ostentative sunt, la rândul lor, forme de hărțuire ce afectează mediul în care trăiește victima, o ofensează, insultă și o intimidează.

(7) Este necesar ca persoanele afectate de manifestările de hărțuire sexuală să fie încurajate să reclame aceste cazuri. Comisia de etică va soluționa, în mod absolut confidențial, aceste plăceri, în colaborare cu un specialist, și va păstra un dosar al faptelor pentru a putea verifica eventuala repetare din partea aceleiași persoane.

(8) Organizația sportivă este obligată să sancționeze, în funcție de gravitate, comportamentele care contravin normelor sale.

Art. 23. Bunăvoința și grija

(1) Judocanul consideră dezirabile bunăvoința și grija. Aplicarea acestui principiu nu trebuie folosită ca pretext pentru părtiniri.

(2) Judocanul trebuie să-și manifeste solidaritatea și sprijinul față de cei care trec prin situații în care au nevoie de sprijin moral și material.

(3) De asemenea, în baza acestui principiu, judocanul și alți membrii ai comunității vor încuraja aprecierea și recunoștința față de cei meritoși, empatia, compasiunea și sprijinul față de cei aflați la nevoie, amabilitatea, politețea, altruismul. Vor fi descurajate și socotite indezirabile comportamentele care denotă invidie, cinism, vanitate, lipsă de amabilitate, dezinteres.

(4) Organizația sportivă trebuie să fie recunoscătoare față de toți cei care, în situații de criză majoră sau calamități sunt dispuși la autosacrificiu.

Art.24.Responsabilitatea altor persoane juridice sau fizice implicate în activitățile judoului

(1) *Responsabilitatea federației, structurilor sportive și a celor asociate sportului presupune:*

- crearea unui cadru corespunzător fair-play-ului;
- difuzarea directivelor clare ce definesc comportamentele conforme sau potrivnice eticii și asigurarea că anumite încurajări și/sau sancțiuni coerente și adaptate să fie aplicate în toate formele și la toate nivelele de participare;
- monitorizarea că luarea deciziilor corespund prezentului cod de etică aplicabil fiecărei probe sportive;

- sensibilizarea opiniei publice în privința noțiunii de fair-play, în sfera lor de influență, prin campanii, recompense, material pedagogic și oferte de pregătire. Totodată, să urmărească îndeaproape aceste acțiuni și să le evalueze impactul;

- instaurarea sistemului care, în afară de asigurarea succesului în competiții, să poată recompensa fair-play-ul și progresele realizate personal;

- asigurarea ajutorului și susținerea mass-mediei și presei, astfel încât acestea să încurajeze "buna conduită";

- acordarea sprijinului pentru realizarea modificărilor și ajustărilor necesare în cadrul legal ce reglementează domeniul sportiv, astfel încât să se poată răspunde nevoilor personale ale judocanilor; de asemenea, să se pună accent nu doar pe dobândirea succesului în competiție, ci și pe fair-play;

- instituirea anumitor garanții, spre a se evita exploatarea copiilor, cu deosebire a celor care dovedesc aptitudini precoce;

- procedarea în așa fel, încât toți membrii persoane fizice sau juridice, care și-au asumat responsabilități privitoare la judocani (copii și adolescenți) să aibă calificările necesare îndrumării, formării, educării acestora, să-i antreneze și, mai ales, să-i ajute să înțeleagă transformările biologice și psihologice care însoțesc procesul firesc de maturizare;

- procedarea în așa fel încât sănătatea, siguranța și starea plăcută a judocanului să devină o prioritate și să treacă înaintea reușitei obținute prin vreo persoană interpusă, înainte chiar de reputația asociației, a clubului, a antrenorului sau a părintelui.

(2) *Responsabilitatea persoanelor fizice implicate (tehnicieni, oficiali etc.) presupune:*

- dispunerea de către aceste categorii de personal a unui comportament exemplar, astfel încât să constituie, pentru tinerii judocani, un adevărat model;

- abținerea, oricare ar fi împrejurările, de la adoptarea sau încurajarea unui comportament neloial sau tăinuirea unei etici necorespunzătoare observate la alții;

- aplicarea sancțiunilor corespunzătoare pentru un asemenea tip de comportament;

- monitorizarea nivelului de formare și de calificare, astfel încât acesta să fie adaptat nevoilor judocanului în funcție de diferitele stadii ale angajării sale în sport;

- procedarea în așa fel încât sănătatea, siguranța și starea plăcută a tânărului sportiv să devină prioritate și să treacă înaintea reușitei obținute prin vreo persoană interpusă, înainte chiar de reputația școlii, a clubului, a antrenorului sau a părintelui;
- asigurarea convingerii tinerilor judocani de a trăi o experiență sportivă care să-i îndemne să participe, de-a lungul vieții, la activități fizice sănătoase;
- evitarea anumitor atitudini în tratarea copiilor și anume acea de a-i socoti drept niște mici adulți; dimpotrivă, trebuie să se țină seama de toate transformările fizice și psihologice care însoțesc dezvoltarea copilului și care pot influența performanța sportivă;
- acordarea importanței plăcerii și bucuriei încercate de către judocan și neacceptarea exercitării asupra copilului de presiuni potrivnice dreptului său, luării unor decizii silite în participarea sa la diverse acțiuni sportive organizate.

CAPITOLUL IV. PREVENIREA ȘI COMBATerea VIOLenței, A DOPAJULUI ÎN JUDO

Art.25. Prevenirea și combaterea violenței în judo

(1) Federația sportivă națională, prin organele sale, va promova măsuri de combatere a violenței în sport la toate nivelele de pregătire și/sau competiție, manifestând permanent o atitudine critică oricărui fenomen de natură a atrage aplicarea dispozițiilor legale în vigoare cu privire la răspunderea administrativă, penală, civilă sau contravențională după caz.

(2) Judocanii, tehnicienii, oficialii și toți participanții la procesul de pregătire și la cel competițional vor avea un comportament corespunzător și o atitudine critică, combătând prin mijloacele legale orice fenomen de natură a perturba, prin violența sa, acțiunile sportive.

(3) Autoritățile centrale și locale se angajează după caz, să încurajeze organizarea responsabilă și buna comportare a cluburilor de suporteri, precum și numirea în cadrul lor a unor agenți însărcinați să faciliteze controlul și informarea spectatorilor cu ocazia meciurilor și să însoțească grupurile de suporteri ce se deplasează la meciuri jucate peste hotare.

(4) În cazul în care exploziile de violență și ieșirile necontrolate ale spectatorilor sunt previzibile, autoritățile responsabile vor avea grijă, dacă este necesar prin introducerea unei legislații adecvate conținând sancțiuni sau alte măsuri potrivite, ca organizațiile sportive, ca și dacă este cazul, proprietarii stadioanelor și autoritățile publice în baza competențelor stabilite de legislația

internă, să dea dispoziții concrete în vecinătatea stadioanelor și în interiorul lor cu scopul de a preveni sau stăpâni această violență sau aceste manifestări necontrolate, și în special:

a) să procedeze astfel încât proiectarea și structura stadioanelor să garanteze securitatea spectatorilor, să nu favorizeze violența în rândurile acestora, să permită un control eficient al mulțimii, să fie prevăzute cu bariere sau împrejurimi adecvate și să permită intervenția serviciilor de prim ajutor și a forțelor de ordine;

b) să separe cu eficiență grupurile de suporteri rivali, rezervând tribune speciale grupurilor de suporteri vizitatori, atunci când intrarea acestora este permisă;

c) să asigure această separare prin controlul riguros al vânzării билетelor și prin adoptarea unor precauții speciale luate înaintea începerii meciului;

d) să fie excluse de pe stadion și din cadrul meciurilor sau, în măsura în care juridic este posibil, să se interzică accesul în cadrul acestora tuturor persoanelor cunoscute ca turbulente sau potențial turbulente, ca și tuturor acelor aflate sub influența alcoolului sau a drogurilor;

e) să doteze stadioanele cu un sistem eficient de comunicare cu publicul avându-se grijă ca acest sistem să fie bine folosit; să difuzeze programe ale meciurilor și prospecte astfel încât spectatorii să fie invitați la ordine și comportare corectă;

f) să interzică introducerea băuturilor alcoolice pe stadioane, să restrângă și eventual să interzică orice distribuire a băuturilor alcoolizate în incinta stadioanelor și să se asigure că toate băuturile disponibile sunt îmbuteliate în incipient nepericuloase (din plastic);

g) să se asigure controale având ca scop împiedicarea spectatorilor de a introduce în incinta stadioanelor obiecte susceptibile de a servi actelor de violență (focuri de artificii sau alte obiecte similare);

h) să se asigure ca, înaintea meciurilor, agenții de legătură colaborează cu autoritățile interesate, în ceea ce privește dispozițiile e trebuie adoptate în vederea controlului asupra mulțimii, astfel încât, printr-o acțiune organizată în comun, să fie aplicate regulamentele corespunzătoare.

Art.26. Prevenirea și combaterea dopajului în judo

Federația, în colaborare cu Ministerul Tineretului și Sportului al Republicii Moldova, au obligația de a adopta permanent și de a face cunoscute tuturor celor implicați în activități sportive să:

- ia măsurile pe care le consideră necesare pentru adoptarea, prevenirea și combaterea, la nivelul ramurilor sportive, a fenomenului de dopaj;
- să dispună în permanență de o atitudine de încurajare a practicării unui sport curat, în vederea protejării sănătății judocanilor și respectării principiilor fair-play-ului;
- ia măsurile necesare, să adopte mecanismul pentru promovarea și susținerea cercetărilor antidoping, respectând totodată obligația legală de a supune anual testărilor doping judocanii care participă la competiții și/sau la pregătire.

Judocanii au obligația de a:

- se prezenta la controalele doping organizate conform legii;
- nu utiliza sau ingera substanțe, medicamente și alte asemenea substanțe, fără a consulta în prealabil personalul de specialitate medicală;
- se prezenta la instruirile organizate la nivelul federației, loturilor naționale, cluburilor, privitoare la aspectele legate de dopajul în sport;
- nu deține substanțe sau aplica metode interzise.

Personalul asistent al judocanilor (antrenori, instructori, oficial, personal medical sau paramedical) are obligația de a :

- supraveghea permanent activitatea și comportamentul judocanilor în ce privește însușirea informațiilor legate de prevenirea dopajului în sport;
- informa permanent organele abilitate în legătură cu locurile de desfășurare a cantonamentelor, concursurilor, pentru ca judocanii pregătiți să poată fi găsiți în vederea efectuării testărilor prevăzute de normele legale în vigoare;
- cunoaște lista substanțelor interzise și de a nu administra judocanilor astfel de substanțe;
- colaborează cu federația sportivă națională și cu autoritățile naționale antidoping pentru îmbunătățirea continuă a activității de prevenire și combatere a dopajului în judo.

CAPITOLUL V.COMISIA DE ETICĂ SPORTIVĂ

Art. 27. Coordonarea și monitorizarea aplicării principiilor prevăzute de prezentul Cod de Etică a judocanului este asigurată de către Comisia de Etică, ce reprezintă un organ independent confirmat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova și aprobat conform Ordinului emis de Ministerul Tineretului și Sportului al Republicii Moldova.

Art. 28. Comisia de Etică activează în baza Regulamentului propriu și este alcătuită din 11 persoane cu prestigiu profesional și autoritate morală. Nu pot fi membri ai Comisiei de Etică persoanele care ocupă funcții de conducere la nivelul instituțiilor sportive.

Art. 29. Comisia de Etică dispune de următoarele atribuții:

- a) ia măsuri pentru aplicarea Codului de Etică al judocanului;
- b) analizează și soluționează reclamațiile și sesizările referitoare la abaterile de la etică sportivă;
- c) informează conducerea Ministerului Tineretului și Sportului asupra cazurilor care sunt recomandate pentru sancționare și urmărirea aplicării sancțiunilor;
- d) întocmește un raport anual cu privire la respectarea principiilor și prevederilor Codului de Etică a judocanului;
- e) propune și promovează eventuale modificări sau amendamente ale Codului de Etică al judocanului.

Art. 30. Ședințele Comisiei de Etică vor avea loc trimestrial sau după caz, ori de câte ori este necesar.

Art.31. Sesizările adresate Comisiei de Etică a judocanului se fac în scris, fiind depuse în cutiile pentru propuneri și sesizări, transmise on-line pe site-ul instituției în care această comisie activează sau prezentate la oficiu. Comisia poate decide să nu ia în considerare sesizările anonime.

Comisia se reunește în ședințe extraordinare în cel mult 15 zile de la depunerea sesizării.

Art. 32. În urma cercetărilor efectuate, Comisia elaborează un raport. Atunci când cele sesizate se confirmă întru totul sau în parte, raportul se înaintează Ministerului Tineretului și Sportului cu propuneri privind măsurile ce se impun a fi luate. Comisia de Etică a judocanului adoptă hotărârile cu majoritatea simplă a membrilor prezenți, dacă numărul acestora reprezintă cel puțin 2/3 din totalul membrilor cu drept de vot.

Atunci când cele semnalate nu se confirmă, raportul se păstrează la Comisie. O copie a acestui raport se poate înmâna celui învinuit la cererea acestuia. În toate situațiile, persoana care a formulat sesizarea va fi înștiințată de rezultatul cercetărilor prin înmânarea unei copii a raportului.

CAPITOLUL VI. Sancțiuni

Art.33. Nerespectarea dispozițiilor prezentului cod etic atrage aplicarea de sancțiuni în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, în cazul membrilor afiliați, judocanilor, membrilor federațiilor naționale și în conformitate cu Regulamentul de Ordine Interioară și Codul Muncii, în cazul personalului salariat.

(2) Judocanii și membrii comunității nu vor recunoaște, ca fiind profesională, activitatea care este neconformă cu principiile și standardele acestui Cod.

(3) Codul de etică și aplicarea sa nu exclud și nu înlocuiesc drepturile și obligațiile legale care revin judocanilor / membrilor.

Art.34. Toți judocanii și membrii comunității, precum și întregul personal implicat în activitățile sportive, au obligația de a aplica, respecta și îmbunătăți textul prezentului cod.

Art.35. DISPOZIȚII FINALE

(1) Codul etic al judocanului intră în vigoare odată cu aprobarea lui de către Biroul Federației de Judo.

(2) Codul de etică al judocanului este unul instituțional. Nu se poate substitui altor coduri și nici nu le suplinește pe acestea.

(3) Dispozițiile prezentului cod se completează cu cele ale Cartei Europene a Sportului, Codului Eticii Sportive, cu prevederile legislației în vigoare privitoare la violența în sport și la prevenirea și combaterea dopajului [7].

CAPITOLUL 7. REGULAMENT DE ORGANIZARE, FUNCȚIONARE ȘI DESFĂȘURARE A ACTIVITĂȚII ARBITRILOR DE JUDO

Capitolul I. DISPOZIȚII GENERALE

Art. 1. Activitatea arbitrilor de judo are ca scop asigurarea și prestarea arbitrajului la toate competițiile de judo, organizate de organele competente în concordanță cu regulamentele stabilite de FIJ și UEJ și cu regulamentele de organizare a competițiilor de judo din Moldova.

Art. 2. Conducerea activității arbitrilor de judo se realizează de către Colegiul Central al Arbitrilor și este coordonată de Biroul Federal al FJM.

Capitolul II. ARBITRUL DE JUDO

Art. 3. Arbitrul de judo este acea persoană care are aptitudinile și calificarea necesară pentru a arbitra întâlniri de judo.

Art. 4. Poate deveni arbitru de judo orice cetățean al Republicii Moldova care a împlinit vârsta de 18 ani, care a practicat judo cel puțin 3 ani, care a absolvit un curs de arbitri de judo, prezintă garanții morale, are o conduită exemplară în societate și care nu a suferit vreă condamnare cu privare de libertate pentru fapte intenționate, antisociale, indiferent dacă sancțiunea a fost executată sau nu.

Absolvenții USEFS cu specializare judo cât și antrenorii de judo, la cererea scrisă a acestora, pot deveni arbitri de judo categoria a III-a, după trecerea testelor scrise și practice conform prezentului regulament.

Art. 5. Condițiile pentru acceptarea la cursurile de arbitri, modul de funcționare și desfășurare cât și programa analitică pentru pregătirea unitară a elevilor-arbitri, se stabilesc de Colegiul Central al Arbitrilor, conform regulamentelor privitoare la organizarea cursurilor de arbitri de judo, cu avizul FJM.

Art. 6. Clasificarea arbitrilor

Arbitrii de judo se clasifică în următoarele categorii:

- arbitru internațional
- arbitru continental
- arbitru național A
- arbitru național B e. arbitru categoria I
- arbitru categoria a II-a
- arbitru categoria a III-a

Art. 7. Vârsta de participare în competiții a arbitrilor activi este :

a. 60 de ani și se va actualiza ori de câte ori va fi cazul, conform reglementărilor UEJ și FIJ

b. 18 ani minimum pentru promovarea ca arbitru categoria a III-a c. pentru promovarea ca arbitru internațional vârsta va fi cea precizată și aprobată de UEJ

Art. 8. Arbitrii își încheie activitatea la împlinirea vârstei de 60 ani conform art. 7

Art. 9. Pentru a arbitra întâlniri de judo, arbitrii, indiferent de categorie, sunt obligați să îndeplinească următoarele condiții:

a. să fie în plenitudinea facultăților fizice și mentale ;

b. să promoveze testele teoretice și practice la datele și locul stabilite de Colegiul Central al Arbitrilor și aprobate de Biroul Executiv al FJM;

c. să se prezinte la stagiile de pregătire și perfecționare cel puțin o dată la doi ani;

d. stagiile sunt organizate în fiecare an de FJM prin Colegiul Central al Arbitrilor și sunt de formare, pregătire și/sau perfecționare. Aceste stagii se fac în perioade de 2-3 zile consecutive ;

e. neîndeplinirea prevederilor art. 9.a are drept consecință retragerea temporară din lotul activ al arbitrilor de judo;

f. neîndeplinirea condițiilor de la art. 9.b și 9.c are drept consecință eliminarea temporară din lotul activ al arbitrilor de judo delegați la o competiție pentru prestarea arbitrajului, până la prezentarea și promovarea testelor teoretice și practice ale stagiului următor, pentru reconfirmare;

g. neprezentarea la 2 stagii naționale sau zonale consecutive va atrage după sine suspendarea din lotul activ al arbitrilor de judo ;

h. arbitrii care se încadrează în paragraful 9.f pot fi reatestați și reprimiți în lotul activ al arbitrilor de judo după absolvirea examenului test în condițiile prevederilor din prezentul regulament, la datele stabilite de Colegiul Central al Arbitrilor și aprobat de FJM ;

i. arbitrii trebuie să aibă o activitate susținută în arbitraj la competițiile naționale și să obțină cel puțin 70 % din punctajul maxim sau, după caz, nota 7 în cazul notațiilor de la 1 la 10, sau cel puțin calificativul D, în cazul notațiilor de la A la E, conform uzanțelor UEJ și FIJ.

Capitolul III. FORMAREA ȘI PROMOVAREA ARBITRILOR

Art.10. Formarea și promovarea arbitrilor într-o categorie superioară se face numai pe bază de examen, după cum urmează:

- arbitrii categoria a III-a după terminarea cursului de formare și absolvirea examenului de promovare. Pentru categoria a III-a cursurile se pot organiza de către comisiile zonale, cu aprobarea Colegiului Central al Arbitrilor

Art.11. Comisia de examinare pentru obținerea categoriei a III-a (examenul de absolvire) este formată din:

- lectorul cursului - aprobat de Colegiul Central
- șeful de zonă
- 1-2 membri ai comisiei metodice de pregătire, perfecționare și promovare.

Art.12. La aceste cursuri pot participa candidații care îndeplinesc următoarele condiții:

- să aibă vârsta de minim 18 ani
- să fie absolvent de liceu (sau echivalent)
- să cunoască tehnicile necesare GO-KYU
- să cunoască prevederile regulamentului de arbitraj în vigoare

Art.13. Examenele pentru promovarea arbitrilor de categoria a II-a, I, național A și național B vor fi organizate centralizat de către FJM prin Colegiul Central al Arbitrilor, la stagiile pentru promovare în categorie

La cursurile și stagiile de pregătire și promovare în categoriile superioare pot participa, la solicitarea acestora, toți arbitrii care au vechimea necesară în categorie (conform art. 14) și îndeplinesc condițiile stipulate în prezentul regulament.

Art. 14. Perioadele minime de vechime necesare pentru promovarea dintr-o categorie în alta superioară sunt următoarele:

- de la categoria a III-a la categoria a II-a - după minim 2 ani
- de la categoria a II-a la categoria 1 - după minim 2 ani
- de la categoria 1 la categoria Național B - după minim 3 ani
- de la categoria Național B la categoria Național A - după minim 3 ani
- pentru promovarea ca arbitru continental sau internațional - conform precizărilor UEJ, la recomandarea Colegiului Central al Arbitrilor și cu Biroul Executiv al FJM.

Pentru activitate susținută, comportare și rezultate deosebite în arbitraj, se pot reduce termenele de promovare de la o categorie la alta imediat superioară, în

mod excepțional cu jumătate din perioada prevăzută de prezentul regulament, la cerere, cu aprobarea Colegiului Central al Arbitrilor, O SINGURĂ DATĂ !

Art.15. Dosarele se întocmesc de către candidați pentru examenul de formare și promovare, indiferent de categorie și trebuie să cuprindă următoarele documente:

- cerere de înscriere la examen
- fișa cu datele personale tip FJM pentru arbitri
- recomandarea comisiei zonale
- să se încadreze în prevederile articolelor 4, 13 și 14

Dosarele se depun de către fiecare șef de zona (comisie zonala) și se aprobă de către Colegiul Central al Arbitrilor, iar după susținerea examenului se vor înainta rezultatele la FJM pentru evidenta centralizată.

Art.16. Examenul de promovare pentru o categorie superioară constă în:

A. Test teoretic

A.1 Testul teoretic este stabilit de Colegiul Central al Arbitrilor și se constituie dintr-un set de 30 de întrebări tip grila, din regulamentul de arbitraj;

A.2 Pentru obținerea licenței de arbitru este necesar să se realizeze minim 70 % din totalul punctajului la testul grila (categoria a III-a);

A.3 Punctajul necesar stabilit pentru promovarea într-o categorie superioară este următorul, cu respectarea condițiilor de vechime din art. 14 (Tabelul 1).

Tabelul 1. Punctajul necesar pentru promovarea într-o categorie superioară

CATEGORIA	%
Pentru candidat la categoria Continental	95%
Pentru categoria Național A	90%
Pentru categoria Național B	85%
Pentru categoria I	80%
Pentru categoria a II-a	75%

B. Examen practic

B.1. Completarea unei fișe de concurs

B.2. Arbitrarea unui număr minim de 3 întâlniri ca arbitru

B.3. Arbitrarea unui număr de 3-4 întâlniri ca judecător

B.4. Executarea prin sondaj (minim 10 tehnici), a tehnicilor de judo din cele 5 KYU.

C. Pentru promovarea în categoria Arbitru Național A și Arbitru Național B, nota minimă la examenul practic trebuie să fie 9.

Pentru promovarea la categoriile I și a II-a, nota minimă la examenul practic este 8. Pentru obținerea categoriei a III-a, nota minimă la examenul practic este 7.

Art.17. În vederea obținerii unor rezultate cât mai bune în pregătirea, formarea, promovarea și perfecționarea arbitrilor de judo, FJM, prin Colegiul Central al Arbitrilor și comisiilor abilitate, va pune la dispoziția comisiilor zonale, cu cel puțin 30 zile înainte de începerea stagiilor aferente, toate materialele necesare, inclusiv noutățile și modificările la zi care se referă la Regulamentul de Arbitraj și activitatea arbitrilor (modificări și interpretări noi aprobate de FIJ, UEJ și FJM).

Stagiile se vor desfășura anual în perioada de vară - toamnă, la data și locul stabilit și aprobat de BE al FJM pe o perioadă de 2 - 3 zile. Stagiile sunt de formare, promovare și testare. Testarea anuală a tuturor arbitrilor naționali de judo se va desfășura în fiecare an la stagiul de pregătire și perfecționare. Punctajul minim necesar pentru a arbitra în competiții este de 70% din punctajul maxim. Cei care n-au obținut punctajul minim necesar sau nu s-au promovat, pot să se prezinte la încă o testare, locul și data fiind stabilite de Colegiul Central al Arbitrilor și aprobate de Biroul Executiv al FJM. Neobținerea punctajului minim la cea de a doua testare, atrage după sine nedelegarea arbitrului în cauză, timp de un an.

Capitolul IV. DREPTURI, ÎNDATORIRI ȘI RECOMPENSE

DREPTURILE ARBITRILOR

Art.19. Arbitrii de judo au următoarele drepturi: să fie delegați să arbitreze în competiții la nivelul categoriei lor astfel :

- arbitri categoria a III-a, la competițiile de nivel raional/municipal, campionatele școlare, întâlniri amicale la nivel de club, raion/municipiu;

- arbitri categoria a II-a, la finalele campionatelor naționale de copii, precum și la toate competițiile prevăzute pentru arbitri categoria a III-a;

- arbitri categoria I, la toate competițiile prevăzute pentru categoriile anterioare, precum și la finalele competițiilor republicane și la întâlnirile internaționale desfășurate în țară, în funcție de calificativele obținute la propunerea Colegiului Central al Arbitrilor ;

- arbitri Național B și A, la toate competițiile anterioare, plus competiții internaționale desfășurate în alte țări, la propunerea Colegiului Central al Arbitrilor;

b. să primească baremul legal de arbitraj;

c. să aibă acces gratuit la toate competițiile de judo, conform carnetului de arbitru vizat anual;

d. să folosească gratuit sălile de judo pentru pregătirea sa, cu aprobarea asociațiilor raionale;

e. să facă parte din Asociațiile Raionale/Municipale de Judo precum și din Biroul Colegiului Central al Arbitrilor;

f. să participe la ședințele plenare ale arbitrilor;

g. să abordeze probleme și să-și spună părerea în cadrul ședințelor organizate în legătură cu activitatea de arbitraj;

h. să fie stimulat pentru activitate deosebită;

i. să contesteze în termen de 30 zile de la comunicarea în scris a sancțiunii primite;

j. să participe și la competițiile internaționale pe cont propriu, numai pentru cei care dețin licența Națională, Continentală sau Internațională.

ÎNDATORIRILE ARBITRILOR

Art.20. Arbitrii de judo au următoarele îndatoriri:

a. Să cunoască la perfecție și să aplice întocmai regulamentul de arbitraj aprobat de FIJ, UEJ, instrucțiunile și statutul FJM și ale Colegiului Central al Arbitrilor cu privire la respectarea și interpretarea acestora;

b. Să dea dovadă de cinste, corectitudine, imparțialitate în acordarea deciziilor;

c. Să aibă o comportare exemplară în societate;

d. Să participe la antrenamente, ședințe de pregătire, plenare și activități unde au fost desemnați;

e. Să respingă orice încercare de influențare sau corupție și să sesizeze Colegiul Central al Arbitrilor în cazul în care se petrec asemenea fapte;

f. Să anunțe telefonic sau prin comisia raională neparticiparea la competiția la care au fost delegați, cu cel puțin 5 zile înainte de competiție;

g. Să contribuie activ la apărarea prestigiului și autorității FJM, a arbitrilor de judo, cât și a forurilor conducătoare sportive;

h. Să poarte în mod obligatoriu, la concursurile unde sunt delegați să arbitreze, uniforma de arbitru, care se compune din :

- șosete negre
- cravată neagră sau bleumarin (FJM, UEJ sau FIJ)
- pantaloni gri
- sacou negru sau bleumarin
- cămașă albă
- ecuson arbitraj (FJM, UEJ sau FIJ)

RECOMPENSE

Art.21. Pentru succesele și realizările obținute în activitatea de arbitraj și pentru contribuția adusă la dezvoltarea judo-ului, se pot acorda următoarele recompense;

- a. Diplome sau distincții;
- b. Cupe, plachete sau fanioane;
- c. Popularizare în presa;
- d. Delegarea în comisii și delegații de specialitate în țară și străinătate;
- e. Premieri în bani sau bunuri;
- f. Delegarea cu un lot de sportivi la un turneu în străinătate;
- g. Diplome pentru cel mai bun arbitraj prestat la finalele campionatelor Naționale.

Capitolul V. ÎNCETAREA ACTIVITĂȚII ȘI REINTEGRAREA ÎN ACTIVITATEA DE ARBITRAJ

ÎNCETAREA ACTIVITĂȚII DE ARBITRAJ

Art.22. Activitatea arbitrilor încetează în următoarele cazuri :

- la împlinirea vârstei prevăzute în prezentul regulament;
- dacă devin inapți din punct de vedere medico-psihologic;
- dacă se retrag voluntar;
- în caz de inactivitate nemotivată în timpul unui an calendaristic;
- dacă sunt excluși din activitatea de arbitraj pentru acte incompatibile cu activitatea de arbitraj;

- dacă nu mai îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 4.

REINTEGRAREA ÎN ACTIVITATEA DE ARBITRAJ

Art.23. Colegiul Central al Arbitrilor poate aproba, cu avizul FJM, reintegrarea în activitatea de arbitraj, în următoarele cazuri:

- a. celor bolnavi (cu acte doveditoare), dacă s-au însănătoșit și cer reprimirea în activitatea de arbitraj;
- b. celor care s-au retras voluntar pentru motive bine determinate și doresc să activeze din nou.

Pentru ambele cazuri, arbitrii vor fi reintegrați după trecerea testului scris stabilit de Colegiul Central al Arbitrilor .

Capitolul VI. DISCIPLINA ARBITRILOR

Art.24. Încălcarea cu vinovăție a obligațiilor sale, inclusiv a normelor de comportare, constituie abatere disciplinară, fiind sancționată conform prevederilor regulamentare .

Art.25. Cazurile de natură disciplinară se soluționează de către comisiile de disciplină, fiecare în raza sa de activitate (centrale sau locale) și vor fi supuse spre aprobare la BF al FJM prin Colegiul Central al Arbitrilor.

Art.26. Se sancționează actele incompatibile cu calitatea de arbitri sau orice alte fapte care, deși săvârșite în afara activității unde au fost delegați, sunt de natură să compromită prestigiul arbitrului respectiv ori a colegilor săi.

Art.27. Arbitrajele necorespunzătoare repetate atrag implicit sesizarea comisiei de disciplină.

Art.28. Toate abaterile se vor analiza de către Comisia de Disciplină a arbitrilor pe baza raportului întocmit de observator sau a sesizărilor primite în scris, iar concluziile Comisiei de Disciplină vor fi înaintate Colegiului Central al Arbitrilor pentru soluționare.

Observațiile prezentate în raportul observatorului colegiului și al observatorului federal, cât și sesizările primite în scris, vor fi analizate de Comisia de Disciplină conform regulamentului în vigoare.

ABATERI SI SANCTIUNI

Art.29. Abaterile săvârșite de arbitri vor fi sancționate în raport de gravitatea lor:

- a. avertisment;
- b. suspendare din activitate pe timp limitat;
- c. excludere din activitate.

Propunerile Comisiei de Disciplină privind aplicarea de sancțiuni se avizează de Colegiul Central al Arbitrilor și se înaintează spre soluționare Biroului Federal al FJM.

Art.30. Avertismentul constă în atenționarea scrisă a arbitrului asupra abaterii săvârșite și a consecințelor în caz de repetare și se aplică:

- a. arbitrilor care întârzie la ședința tehnică, cântar sau concurs;

b. arbitrilor care nu infirmă (cu excepția cazurilor de forță majoră) în termenul stabilit, acceptarea delegării (5 zile);

c. arbitrilor ce părăsesc salteaua fără să anunțe șeful de saltea;

d. arbitrilor ce nu-și realizează sarcinile în cadrul comisiilor din care fac parte.

Art. 31. Suspendarea din activitate 3 luni pentru:

a. repetarea abaterilor prevăzute în art. 30, în același an competițional;

b. neprezentarea la competiția unde a fost delegat, fără să anunțe comisia de delegări în termen (5 zile);

c. prezentarea la arbitraj cu echipament neadecvat (neîngrijit) sau neregulamentar;

d. întocmirea cu date greșite sau incomplete a raportului de arbitraj;

- arbitraj eronat, nesiguranța în decizii, lipsa de colaborare între arbitri, semnalizări eronate.

Art.32. Suspendarea din activitate pe 6-12 luni pentru:

a. comportare necorespunzătoare (scandal, injurii, amenințări, stare de ebrietate), manifestata înainte, în timpul sau după competiție, chiar și în cazul când nu este delegat;

b. consumul de băuturi alcoolice în timpul desfășurării competiției;

c. prezentarea la competiție sub influența băuturilor alcoolice;

d. injurii aduse unui alt (alți) arbitru (arbitri) delegat (delegați), înainte, în timpul sau după competiție, chiar și în cazul când nu este delegat;

e. repetarea abaterilor prevăzute la art. 31 în același an competițional.

Art.33. Excluderea definitivă din activitate constă în radierea din evidente și interzicerea dreptului de a mai activa ca arbitru de judo pentru:

a. repetarea abaterilor prevăzute la art. 32;

b. acceptarea de avantaje materiale de la echipele arbitrate sau alte persoane interesate ;

c. inițierea, participarea sau instigarea la acțiuni ce pot știrbi prestigiul Colegiului Central al Arbitrilor, FJM sau DTS ;

d. acțiuni imorale, incompatibile cu calitatea de arbitru, cum ar fi:

- beții repetate în timpul competițiilor

- acte huliganice;

c. demisionarea din rândul arbitrilor in urma primirii unei sancțiuni.

Art.34. Abaterile sancționate conform articolelor 29-33 inclusiv nu sunt limitative ci enunțiative, sfera acestora putând fi extinsă prin asimilare și la cazuri asemănătoare, neprevăzute în prezentul regulament.

Art.35. Circumstanțe atenuante se consideră împrejurările care pot determina reducerea sancțiunii sau suspendarea executării măsurii disciplinare. Acestea pot fi:

- a. sinceritatea manifestată de arbitru în timpul desfășurării acțiunii disciplinare
- b. provocarea
- c. legitima apărare
- d. conduita ireproșabila
- e. motive bine întemeiate (martori, acte justificative).

Capitolul VIII. CĂILE DE ATAC

Art. 36. Hotărârile de sancționare a arbitrilor sunt executorii pe perioada stabilită prin decizia de sancționare a Biroului Federal al FJM.

Art.37. Colegiul Central al Arbitrilor poate dispune, în raport de gravitatea faptei, ca arbitrul să fie oprit de la delegare până la soluționarea cazului de către organismele competente, conform prezentului regulament.

Art.38. Arbitrul sancționat disciplinar poate face contestație la Biroul Federal al FJM în termen de 30 zile de la data primirii comunicării scrise (data poștei).

Art.39. Hotărârile de respingere a contestatei (apel) poate fi atacată la BF al FJM în termen de 30 zile de la data comunicării (data poștei).

Art.40. Organul de drept care poate soluționa apelurile este Biroul Federal al FJM.

Art.41. Ridicarea sancțiunii constituie o stingere a efectelor măsurii disciplinare și se poate cere de către cel în cauză, după trecerea unei jumătăți din timpul pentru care a fost aplicată.

Art.42. Ridicarea unei sancțiuni disciplinare poate fi dispusă de:

- Adunarea Generala
- Biroul Federal

DISPOZIȚII FINALE

Art. 43. Arbitrul de judo se consideră, pe perioada delegării la competiție în timpul serviciului și beneficiază conform legilor de toate drepturile ce-i revin prin actele normative ce decurg din legislația în vigoare.

Art.44. Orice alte probleme încadrate în activitatea de arbitraj și neprevăzute în prezentul regulament vor fi soluționate de către Colegiul Central al Arbitrilor sau Comisia de Disciplină și vor fi supuse spre aprobare Biroul Federal al FJM.

Capitolul IX. COMPONENTA ȘI ATRIBUȚIILE COLEGIULUI CENTRAL AL ARBITRILOR

Art.45. Sarcinile Colegiului Central al Arbitrilor au la bază regulamentul cu toate drepturile și îndatoririle, aduse la îndeplinire prin respectarea principiilor muncii și ale conducerii colective.

Art.46. Colegiul Central al Arbitrilor este format din 7 membri cu următoarele funcții:

- președinte
- vicepreședinte
- secretar
- membri

Art. 47. Colegiul Central al Arbitrilor are următoarele sarcini:

a. să asigure desfășurarea tuturor competițiilor în cele mai bune condiții prin formarea, perfecționarea și delegarea unui corp corespunzător de arbitri;

b. să asigure disciplina și o comportare exemplară a tuturor arbitrilor atât la concursuri cât și în societate;

c. să se ocupe în mod permanent de ridicarea nivelului teoretic și practic al arbitrilor, printr-o documentare și îndrumare exemplară a corpului de arbitri;

d. să întocmească procese-verbale ale tuturor ședințelor de colegiu prin comisia de secretariat;

f. să facă popularizarea celor mai buni arbitri în mas-media.

Art.48. Ședințele Colegiului Central al Arbitrilor sunt conduse de președinte sau, în lipsă, de vicepreședinte. Colegiul se va întruni în plan o dată la trei luni și ori de câte ori situația îl impune. Între ședințele colegiului, activitatea este condusă și coordonată, când este cazul, de către Comitetul Executiv, format din președinte, vicepreședinte și secretar. La unele ședințe în plen pot participa, ca invitați, și membri ai comisiilor raionale sau alți arbitri sau antrenori, care cer să susțină anumite situații.

Art.49. Colegiul Central al Arbitrilor are următoarele atribuții:

a. dezbate și adoptă planul de perspectivă al activității de arbitraj, precum și planurile de muncă ale Colegiului Central;

b. ține evidenta tuturor arbitrilor prin registre și fișe personale reprezentând date, calificative, clasificări, notări etc.;

c. analizează propunerile făcute de membrii Colegiului Central și dezbate orice alte măsuri de îmbunătățire a activității arbitrilor de judo;

d. organizează și coordonează întreaga activitate a arbitrilor de judo;

e. primește rapoarte și informații de la toate competițiile din partea delegațiilor FJM și a asociațiilor raionale și municipale, privind modul de desfășurare, organizare și calificativele arbitrilor care au oficiat;

f. colaborează cu ceilalți colegi și comisii ale FJM în probleme privind dezvoltarea judo-ului;

g. se ocupă de îndeplinirea la timp și în bune condiții a hotărârilor Biroului Federal al FJM cu privire la organizarea și desfășurarea activității arbitrilor de judo;

h. elaborează normele de organizare și funcționare a cursurilor de arbitri din teritoriu, a programei analitice, a planurilor și a altor materiale didactice;

i. întocmește proiectele cu norme de clasificare și promovare a arbitrilor, testarea pregătirii teoretice și practice;

j. organizează cursuri, schimburi de experiență, consfătuiri în vederea generalizării experienței pozitive;

k. deleghează arbitri la competițiile interne în funcție de nivelul competiției și al clasificării arbitrilor;

l. propune Biroului Federal al FJM lista cu arbitri pentru întâlnirile internaționale extreme;

m. elaborează și propune spre aprobare Biroului Federal al FJM proiectul pentru «Regulamentul de organizare, funcționare și desfășurare a activității arbitrilor de judo», precum și eventuale modificări, în funcție de necesitățile de îmbunătățire a activității în arbitraj ;

n. nominalizează și propune lista cu arbitrii care au fost selecționați, prin examen, pentru a participa la examenul de obținere a licenței de arbitru continental.

Art.50. Pentru îndeplinirea și rezolvarea cât mai operativă a sarcinilor sale, în cadrul colegiului funcționează următoarele comisii de lucru, formate din 3-5 membri:

1. Comisia de pregătire, perfecționare - avansare
2. Comisia de delegări
3. Comisia de disciplină

4. Comisia de secretariat, evidență și administrare

5. Comisia de relații internaționale

6. Comisia de relații cu presa

7. Comisia de observatori

Art.51. Comisia de pregătire, perfecționare - avansare este formată din:

- președinte

- vicepreședinte

- secretar

- membru

și are următoarele atribuții:

a. asigură aplicarea regulamentului de arbitraj;

b. răspunde de clasificarea și perfecționarea arbitrilor;

c. organizează, în cadrul comisiilor teritoriale, cursuri pentru formarea de noi arbitri;

d. asigură desfășurarea examenelor pentru promovarea arbitrilor;

e. întocmește programe analitice și tematice pentru cursurile de formare, perfecționare și promovare, și îngrijește de organizarea lor;

f. asigură apariția în Buletinul Informativ al FJM a tuturor modificărilor intervenite în arbitraj, a arbitrilor promovați;

g. organizează stagii de perfecționare, promovare și testare anuală a arbitrilor.

Art.52. Comisa de delegări este formată din:

- președinte (vicepreședinte)

- secretar

- șefii de zonă.

Delegările se fac pentru toate etapele din calendarul competițional intern și internațional. Aceste delegări se fac trimestrial, semestrial sau anual, în funcție de hotărârile stabilite de către Colegiul Central al Arbitrilor și Biroul Executiv al FJM. Această comisie are următoarele atribuții:

a. anunță, prin șefii de zonă, toți arbitrii delegați și toate modificările survenite ulterior;

b. urmărește și înregistrează participarea la competiții a arbitrilor delegați;

c. ține legătură permanent cu asociațiile teritoriale.

Art.53. Comisia de disciplină este formată din trei membri (președinte, vicepreședinte, secretar), având următoarele atribuții:

a. analizează abaterile săvârșite de arbitrii de judo în baza sesizărilor primite în scris și a probelor administrate, luând măsurile ce se impun, potrivit prevederilor regulamentului;

b. supune spre analiză, Colegiului Central al Arbitrilor măsurile adoptate de comisie;

c. înștiințează Colegiul Central al Arbitrilor și Biroul Federal al FJM asupra abaterilor săvârșite de sportivi, antrenori, instructori, conducători (abateri reieșite din rapoartele delegaților federali sau a șefilor de zonă) la competiții.

Art.54. Comisia de secretariat, evidență și administrare este formată din 3 membri și are următoarele atribuții:

a. întocmește procesele-verbale de la ședințele Colegiului Central al Arbitrilor;

b. întocmește lucrările de evidență a arbitrilor;

c. asigură expedierea corespondenței Colegiului;

d. întocmește evidența arbitrilor și a delegărilor, precum și a calificativelor.

Art.55. Comisia de relații cu presa și propagandă este formată din 3 membri și are următoarele atribuții:

a. procurarea și folosirea înregistrărilor video pentru instruirea metodică a arbitrilor;

b. întocmirea materialelor video primite de la UEJ pentru documentare și instruire, precum și înregistrarea finalelor de judo pentru comentarea arbitrajului.

Art.56. Comisia de relații internaționale este formată din 3 membri și are următoarele atribuții:

a. asigurarea relațiilor

b. la competițiile internaționale organizate de FJM să asigure legătura între federație și corpul de arbitri străini participanți, astfel încât participarea arbitrilor străini să se desfășoare în bune condiții;

c. să țină evidența planificării și participării arbitrilor moldoveni la concursurile internaționale, conform delegărilor propuse de Colegiului Central al Arbitrilor și aprobate de Biroul Federal al FJM.

d. să prezinte C.C. al Arbitrilor, ori de câte ori este cazul, noutățile pe linie de arbitraj și să întocmească materiale informative în acest sens, pentru a fi prelucrate cu toți cei interesați.

Art.57. Activitatea membrilor Colegiului Central al Arbitrilor este colectivă, iar responsabilitatea este personală.

Art.58. Colegiul Central al Arbitrilor își desfășoară activitatea în prezența a cel puțin două treimi din numărul membrilor săi și adoptă hotărâri cu majoritatea membrilor.

Art.59. Colegiile zonale ale arbitrilor, inclusiv a municipiului Chișinău, conduc activitatea arbitrilor pe raza fiecărei zone. Ele sunt subordonate Colegiului Central al Arbitrilor.

Capitolul X . RESPONSABILUL DE ZONĂ A ATRIBUȚIILE RESPONSABILULUI DE ZONĂ

Art.60. Colegiul Central al Arbitrilor conduce și coordonează activitatea arbitrilor din toată țara. Pentru o mai bună conducere și coordonare a activității de arbitraj s-a stabilit o zonificare geografică a țării, iar pentru fiecare zonă fiind ales un responsabil de zonă și un birou zonal astfel:

1. Zona de Nord
2. Zona de Centru și municipiul Chișinău
3. Zona de Sud

Art.61. Responsabilul de zonă are următoarele sarcini și atribuții:

a. îndrumă și coordonează activitatea subcomisiilor zonale de arbitraj din zona sa;

b. răspunde pentru formarea și promovarea arbitrilor prin cursuri sau stagii pentru categoria a III-a, precum și pentru pregătirea și perfecționarea arbitrilor existenți în zonă;

c. întocmește evidența arbitrilor din zonă și ține evidența cu toate modificările acestora;

d. propune comisiei centrale de delegări a Colegiului Central lista arbitrilor pentru delegare și rezervele acestora din zonă, la competițiile interne cuprinse în calendarul FJM sau alte concursuri de judo ce se desfășoară în teritoriu, corelând categoria arbitrilor cu nivelul și importanța competiției;

e. asigură difuzarea în zonă a materialelor primite din partea FJM sau Colegiului Central, a altor materiale de interes general privind activitatea de judo;

f. anunță în timp util delegările sau modificările survenite la acestea tuturor arbitrilor din zona care sunt desemnați să participe la competiții sau concursuri, ori alte convocări sau stagii;

g. întocmește lista cu dosarele pentru promovări a arbitrilor din zonă și o supune spre aprobare Colegiului Central;

h. participă la ședința Colegiului Central ca membru al acestuia.

B. MODUL DE STABILIRE A RESPONSABILULUI DE ZONĂ

Art.62. Responsabilul de zonă și adjunctul său sunt numiți de către Directorul de arbitri. Biroul zonal este format din 3 membri, iar responsabilul de zonă face parte din Colegiul Central al Arbitrilor. Biroul zonal este subordonat Colegiului Central.

Capitolul XI. MODUL DE STABILIRE A MEMBRILOR COLEGIULUI CENTRAL AL ARBITRILOR

Art.63. Colegiul Central al Arbitrilor este format din 7 membri. Președintele Colegiului propune spre aprobare Biroului Federal al FJM membrii colegiului.

Capitolul XII. LOTUL DE ARBITRI DELEGAȚI PENTRU COMPETIȚII

Art.66. Lotul de arbitri delegați pentru competițiile de judo este format din 8-20 arbitri principali și 6 - 12 arbitri secunzi, în funcție de nivel și importanța concursului, asigurându-se zilnic câte 6 arbitri principali, un secretar și 3 arbitri secunzi pentru fiecare saltea.

Art.67. Lotul de arbitri va fi condus, în timpul competiției, de arbitrul delegat al FJM, ajutat de șefii de saltea pe care-i desemnează acesta la începutul concursului.

Art.68. Arbitrul delegat de FJM are responsabilitatea formării, delegării și controlului brigăzii de arbitri și cere ori de câte ori este cazul președintelui de concurs (observator federal numit de FJM) oprirea luptei dacă apar deteriorări ale instalațiilor sau materialelor necesare pentru concurs (sau alte incidente care reclamă oprirea luptei).

Art.69. Arbitrii desemnați să participe la cântarul oficial verifică autenticitatea documentelor simultan cu viză medicală, viză anuală, buletin/carte de identitate (certificat de naștere, pașaport), apartenența la club sau asociație sportivă raportate la fișa oficială de înscriere în concurs, precum și posibilitatea cântăririi de probă înainte de ora oficială de începere a verificării greutății, întocmind proces-verbal privind desfășurarea cântarului oficial.

Art. 70. Arbitrul delegat de FJM, împreună cu comisia de evaluare și notare a activității, desemnată de Colegiul Central al Arbitrilor are responsabilitatea de a nota și evalua activitatea prestată de arbitri în timpul meciurilor, în concordanță cu prezentul regulament, notând rezultatele în fișele individuale de apreciere, precum și în raportul delegatului federal al acțiunii, care îl depune la Colegiul Central al Arbitrilor, după sfârșitul competiției.

Art. 71. Arbitrul delegat de FJM la competiție se va prezenta la ședința tehnică.

Art. 72. Arbitrii care oficiază la competițiile internaționale au obligația să înștiințeze verbal și scris Colegiul Central despre noutățile apărute în regulamentul de arbitraj și prelucrate la stagiile la care au participat, în vederea aplicării acestora la campionatele interne.

Art. 73. Arbitrii nominalizați pentru secretariat pot fi în număr de 3 până la 8, în funcție de importanța competiției.

Art. 74. Situațiile neprevăzute în regulament care apar în timpul desfășurării unei competiții sau unui concurs, vor fi rezolvate după caz de membrii Colegiului Central al Arbitrilor, directorul de concurs, observatorul federal, întruniți ad-hoc.

Capitolul XIII. DISPOZIȚII FINALE

Prezentul regulament a fost aprobat la ședința Biroului Federal al FJM și intră în vigoare la data 02 decembrie 2007.

Art. 75. Orice completări sau modificări la prezentul regulament, care duc la îmbunătățirea sau perfecționarea activității de arbitraj, se aprobă de Biroul Federal al FJM la propunerea Colegiului Central al Arbitrilor, propuneri făcute în consens cu cele ale comisiilor teritoriale.

CAPITOLUL 8. REGULAMENTUL DE TRANSFERARE ȘI ÎMPRUMUT AL SPORTIVILOR ÎN ȚARĂ ȘI ÎN STRĂINĂTATE

În scopul stabilirii unor raporturi echitabile între structurile sportive și între acestea și sportivi, precum și pentru stimularea interesului structurilor sportive de a selecționa și pregăti judoka de valoare, începând cu data de 01.01.2004. FJM stabilește următoarele norme privind transferarea judoka:

1. Transferarea judoka SENIORI (20 de ani și mai mari) și JUNIORIK 17, 18, 19 ani) de la o structură sportivă la alta se va face numai pe baza GRILEI DE TRANSFER în perioada stabilită de FJM (**vezi anexa**). Sumele prezentate în grilă sunt cele de lansare a negocierii. În urma negocierii nu se va putea coborî sub aceste sume.

1.1. Transferarea judoka seniori și juniori 1 se va efectua numai pe baza cererii scrise a sportivului și a contractului avizat de FJM, dintre cele două structuri sportive în cauză.

1.2. Transferarea se va opera în CARNETUL DE LEGITIMARE după ce clubul care va beneficia de aceasta va achita 20% din suma conform grilei către FJM. Modul de achitare a sumei către clubul care a pus la dispoziție judoka spre transferare, va fi prevăzut în contract.

2. Împrumutul judoka seniori și juniori 1 se face numai pentru competiția pe echipe, atât la seniori cât și la juniori 1.

2.1. Împrumutul judoka seniori și juniori 1 se va face la 50% conform grilei de transfer.

2.2. Împrumutul judoka seniori și juniori 1 pentru competiția pe echipe se va face pe baza unui contract între cluburile aflate în cauză, astfel:

- pentru competiția pe echipe la seniori, care se desfășoară în mai multe etape, contractul poate fi încheiat pentru una, două etape sau pentru întreaga competiție;

- pentru competiția pe echipe la juniori 1 care are doar turneu final, contractul se va încheia pentru acesta.

2.3. Împrumutul va fi operat în carnetul de legitimare cu specificarea datei cu care este valabil, după ce clubul care va beneficia de împrumut va achita 15% din suma conform grilei către FJM. Modul de achitare a sumei către clubul care a pus la dispoziție judoka spre a fi împrumutat, va fi prevăzut în contract.

2.4. Împrumutul judoka români, seniori și juniori 1 pentru cluburi din străinătate se va face conform grilei de transfer (100%) cu acordul FJM, astfel:

- pentru judoka seniori și juniori 1 componenți ai loturilor naționale, clubul din străinătate are obligația să asigure acestora participarea la acțiunile oficiale și de pregătire ale loturilor naționale;

- pentru judoka seniori și juniori 1 care nu sunt componenți ai loturilor naționale, cele doua cluburi implicate vor cădea de acord asupra obligațiilor.

2.5. Împrumutul va fi validat de către FJM după ce clubul din străinătate va achita 25% din suma conform grilei de transfer către FJM. Modul de achitare a sumei către clubul român va fi prevăzut în contract împreună cu tipizatul UEJ dacă clubul din străinătate participa la CCE/echipe.

2.6. Împrumutul judoka străini seniori și juniori 1 pentru competiția pe echipe din Moldova se va face cu achitarea taxei astfel:

- pentru fiecare senior împrumutat - 200 E
- pentru fiecare junior 1 împrumutat - 100 E

2.7. Pentru competiția pe echipe se acceptă un număr de împrumuturi astfel:

- la echipe seniori maxim 3 judoka români sau străini;
- la echipe juniori 1 maxim 2 judoka români sau străini

Transferul judoka români seniori și juniori 1 care pleacă definitiv din țară necesită în primul rând conformitatea cu CHARTA CIO, REGULAMENTELE FIJ și UEJ, realizată de către FJM cu federația din țara respectivă.

3.1. Transferul judoka român seniori și juniori 1 care pleacă definitiv din țară se va face DUBLÎND GRILA DE TRANSFER.

3.2. Transferul judoka români seniori și juniori 1 care pleacă definitiv din țară se realizează în prezența clubului român, a părții străine și a FJM, după ce partea străină a achitat 30% din valoarea sumei și achită diferența clubului român.

Transferul judoka juniori 2 nu se efectuează decât în următoarele situații:

- se clasează în CE sau Zilele Olimpice ale Tineretului European la cadeți (15-16 ani), în C.N. juniori 1 sau alte competiții oficiale interne sau internaționale;

- este un junior 2 de excepție, iar clubul pentru care este legitimat nu îi poate asigura condiții adecvate pentru pregătirea sportivă și școlară.

4.1. Transferul judoka juniori 2 pentru situațiile mai sus prezentate, se va realiza pe bază de contract de probă pentru minim un an, dar nu mai mult de doi ani fără a negocia.

4.2. Transferul judoka juniori III sau copii nu se efectuează decât cu următoarea excepție: se mută cu familia.

4.3. Excepția pentru juniori 3, sau copii nu face obiectul grilei de transfer, dar trebuie negociată în prezența FJM și avizată de părțile aflate în cauză.

4.4. CONTRACTUL DE PROBĂ și excepția pentru juniori 3 sau copii va fi taxată de către FJM cu achitarea sumei de 100 \$.

5. Pentru competiția pe echipe la juniori 2, juniori 3 sau copii nu se acceptă ÎMPRUMUTURI DINTR-UN RAION ÎN ALTUL.

5.1. În raionul în care există mai multe structuri sportive, se pot face echipe selecționate de raion pentru juniori 2, juniori 3 sau copii.

6. Un sportiv care încetează să mai practice judo rămâne înregistrat ca atare timp de 2 ani, la structura sportivă la care a evoluat ultima dată.

6.1. Termenul curge începând de la încheierea anului calendaristic în cadrul căreia judoka a evoluat.

6.2. Transferul sportivilor se poate face în perioada 15 decembrie - 31 ianuarie și 1 iulie - 31 iulie.

7. Competența și procedura în aprobarea prevederilor din prezentul REGULAMENT și operarea lor în LEGITIMATIILE JUDOKA, aparține SECRETARULUI GENERAL al FJM.

8. Situațiile speciale neprevăzute în acest REGULAMENT vor fi prezentate spre rezolvare, în scris, COMITETULUI DIRECTOR AL FJM.

9. Documentația necesară operării cu acest REGULAMENT este tipizată de către FJM și există în publicația «DOCUMENTE ȘI REGULAMENTE ALE FJM». De asemenea, cuantumul taxelor aferente se află în aceeași publicație.

10. Situațiile în litigiu sunt de competența Comisiei de Disciplină, în prima instanță; dacă una din părți se consideră nedreptățită va solicita soluționarea cauzei către COMISIA DE APEL ca ultimă instanță.

DOCUMENTE NECESARE pentru TRANSFER și ÎMPRUMUT:

A/ cerere de transfer TIP (cf. anexe) al structurilor sportive (CS/AS/SRL) semnată și parafată de ambele structuri și sportivul în cauză + contract;

B/ model de contract semnat și parafat de ambele structuri și sportivul în cauză/ 4 exemplare (cîte 1 la structuri + 1 la sportiv + 1 la FJM);

C/ cerere de împrumut (cf. anexe) al structurilor sportive, semnată și parafată de ambele structuri și sportiv + contract;

NOTĂ: Taxele vor fi achitate în lei la cursul EURO în ziua avizării contractului de către FJM.

TAXELE prevăzute la toate capitolele se vor achita în contul FJM.

ANEXĂ

Cerere de Împrumut

Prin prezenta va rugam sa aprobați ca sportivul _____
legitimat CS/AS/SRL _____ să participe la
etapa/ele _____ CN pe echipe _____

Conform regulamentului competițional al FJM pentru CS/AS/SRL
_____ conform grilei (vezi anexa)

Cererea de împrumut va fi însoțita de contract. Vă mulțumim pentru
sprijinul acordat.

Data : _____

Semnătura sportiv _____

Președinte FJM _____

Președinte CS/AS _____

8.2. Model de contract pentru transferul sau împrumutul unui judoka în țară sau în străinătate

FEDERAȚIA DE JUDO DIN REPUBLICA MOLDOVA

NR. _____
din _____

CONTRACT

Contractul următor este încheiat între: Clubul Sportiv _____
reprezentat prin dl. _____ și Judoka _____
_____ născut la _____ în _____
_____ domiciliat în _____
posesorul (oarea) LEGITIMAȚIEI FJM _____ și al B.I. seria _____,
nr. _____ eliberat de of. _____, nr. de identificare _____
reprezentat prin _____

Din partea FJM asistă la încheierea contractului _____

ARTICOLUL 1.

Judoka se obligă să practice judo pentru C.S. _____ având drept de luptă.

Judoka se va supune și va respecta întocmai STATUTELE ȘI REGULAMENTELE

C.S. _____, FJM, UEJ și FIJ.

ARTICOLUL 2.

Durata contractului este între _____ și _____.

Contractul încetează :

- la sfârșitul duratei sale
- printr-o clauză de anulare stabilită în scris separat semnată de ambele părți (anexa la contract)
- în capacitatea judoka _____ de a practica judo datorată unor cauze care nu țin de activitatea judo-ului pentru o perioadă de timp mai mare de 90 de zile.

- printr-o concediere fără preaviz a judoka pentru un motiv grav
- dacă una din părțile semnatare ale contractului nu își respectă clauzele contractuale

ARTICOLUL 3.

Judoka _____ se obligă să pună în slujba C.S. _____ toate forțele și capacitățile sale de performanță sportivă (energia și măiestria sa), să depună tot efortul pentru a se pregăti, menține și dezvoltă și în același timp să se abțină de la toate practicile care pot fi în detrimentul performanțelor sale și reputației C.S. _____.

Conform acestor principii Judoka _____ este obligat în mod special: a. să participe la toate competițiile, cantonamentele și antrenamentele C.S. _____ la toate discuțiile cu coechipierii, ședințe și la alte manifestări care se înscriu în cadrul planului de pregătire al

clubului pentru competiții purtând numai echipamentul oficial al C.S. _____.

b. să se prezinte, în caz de îmbolnăvire sau de accidentare pentru tratament la medicul nominalizat de C.S. _____.

c. să se supună tratamentului, prescripțiilor medicale și terapiei indicate de medicul nominalizat de C.S. _____

d. să participe sau să colaboreze la toate acțiunile C.S. în vederea relațiilor publice ale acestuia.

e. să se comporte de o asemenea manieră încât reputația C.S. _____ și a judo-ului în general să nu fie compromisă și să se abțină de la exprimarea unor opinii referitoare la probleme interne ale C.S. _____.

f. să adopte o atitudine sportivă de fair-play față de toate persoanele participante la competiții, antrenamente, deplasări sau alte manifestări

g. să se pregătească asiduu dând dovadă de dăruire pentru culorile CS _____ în competițiile oficiale și de pregătire, sub conducerea și îndrumarea antrenorilor nominalizați de conducerea C.S.

h. să fie la dispoziția C.S. _____ timp de ____ ore/zi pentru diferite activități (antrenamente, pregătire teoretică, masa, ședința, vizionari, masaj, recuperare, etc.) _____ zile/săptămâna

i. să nu amestece în activitățile judo-ului membrii familiei, rudele, prietenii, aceste probleme fiind strict confidențiale și legate exclusiv de persoana judoka _____.

j. să păstreze confidențialitatea contractului cu privire la sumele încasate, cât și în ceea ce privește activitățile interne de orice fel din viața C.S. _____

k. să nu angajeze relații sau raporturi de orice fel cu mass-media care pot afecta imaginea sau interesele C.S. _____

ARTICOLUL 4.

Drepturile judoka _____

Pentru obligațiile asumate Judoka _____ primește:

a. indemnizație de efort lunară (...luni/an) în bani, impozabilă sau în hrană (prânzul) în valoare de _____

b. premieri pentru performanțe (obiectiv)

-C.N. individual: locul ____ premiere _____

-C.N. echipe: locul ____ nr. meciuri (victorii) ____ premiere _____

-C.C.E. echipe: locul ____ nr. meciuri (victorii) ____ premiere _____

c. cheltuieli de călătorie _____

d. salariul lunar de la SC (sponsorul principal al CS) _____.

Indemnizațiile (alocațiile) globale ale judoka _____ sunt sume brute, care vor fi indexate în funcție de normativele financiare ce vor fi elaborate de GUVERN, MINISTERUL FINANTELOR, ORGANUL SUPREM DE CONDUCERE, având la bază creșterea inflației. C.S. _____ și

judoka _____ sunt responsabili pentru achitarea impozitelor și cheltuielilor.

Toate drepturile acordate Judoka _____ indiferent de natura lor (bănești, materiale, etc.) și de proveniența lor (indemnizații de orice fel, prime, salariu, sponsorizări, personale, etc.) sunt acordate numai pentru activitatea de judo pe care judoka o desfășoară în cadrul C.S. _____ în conformitate STATUTUL și REGULAMENTELE C.S. _____ Separat se pot realiza ANEXE ale prezentului contract ale căror conținut nu trebuie să contravină articolelor acestui CONTRACT

ARTICOLUL 5.

Pe lângă drepturile oferite de ARTICOLUL 4 C.S. _____ se mai obligă :

a. să garanteze activitățile regulate (competiții și antrenamente) sub coordonarea unor profesioniști calificați (antrenori, medic, maseur etc.)

b. sa pună la dispoziție într-o măsură suficientă asistenta medicală și terapia sportivă

c. sa-i întocmească asigurarea de accidente pe toata perioada contractului

d. să pună la dispoziție echipament suficient pentru pregătire și competiții

e. să pună judoka _____ la dispoziția lotului național (competiții, stagii de pregătire, cantonamente); perioadele și termenele vor fi stabilite în scris cu FJM, clubului nerevenindu-i obligații de nici un fel pentru aceste perioade

ARTICOLUL 6.

Judoka _____ are dreptul la o perioadă liberă de ____ zile lucrătoare/an competițional. Zile lucrătoare sunt considerate toate zilele exceptând duminicile și sărbătorile legale (oficiale). Nu se admit excepții decât în cazul unor motive urgente și importante de rațiune personală sau profesională și numai cu acordul C.S. _____

Pe timpul perioadei libere de competiții indemnizațiile lunare de baza (salariul și indemnizația de efort) convenite prin prezentul contract vor fi plătite în continuare.

ARTICOLUL 7.

Modificările, completările sau anularea prezentului contract trebuie făcute în scris. Discuțiile colaterale (convenții, înțelegeri verbale) NU AU NICI O VALABILITATE; de asemenea, convenții cu terți, atâta timp cât acestea sunt în legătură cu obligațiile asumate ale judoka _____ conform ARTICOLULUI 1 al acestui contract.

ARTICOLUL 8.

Judoka _____ trebuie să anunțe în scris, cu cel puțin 30 de zile înainte de expirarea PREZENTULUI CONTRACT intenția de a parași C.S. _____ pentru perioada următoare. In caz contrar, prezentul contract se prelungește în mod automat cu un an de zile (365 zile).

ARTICOLUL 9.

Ambele părți contractante C.S. _____ și judoka _____ au obligația respectării întocmai a clauzelor PREZENTULUI CONTRACT, în caz contrar partea vătămata poate pretinde despăgubiri mergând până la darea în judecată în cazul în care nu se ajunge la alte înțelegeri

ARTICOLUL 10.

Ținând cont de cheltuielile făcute cu PREGATIREA și PERFECȚIONAREA JUDOKA _____ TAXA DE TRANSFER se stabilește conform grilei.

ARTICOLUL 11.

În cazul în care judoka _____ refuză să își respecte până la sfârșit PREZENTUL CONTRACT absentând nemotivat de la orice pregătire, părăsind nejustificat C.S. _____, este obligat să restituie toate sumele încasate aferente perioadei în care s-a respectat PREZENTUL CONTRACT, conform actelor de plată semnate.

ARTICOLUL 12.

Prezentul contract s-a încheiat conform Legii 69/2000 precum și a STATUTULUI și REGULAMENTELOR elaborate de FJM.

Prezentul contract s-a încheiat azi, _____, în patru exemplare (unul pentru clubul care oferă spre transfer, 1 pentru judoka, 1 pentru clubul care preia judoka, unul pentru FJM) și conține _____ pagini.

DATA: _____

C.S. _____

JUDOKA _____

FEDERAȚIA DE JUDO

DIN REPUBLICA MOLDOVA

NOTA:

1. JUDOKA poate semna CONTRACTUL
 - a. dacă a împlinit vârsta de 16 ani la data semnării lui
 - b. cu încuviințarea ambilor părinți (a celui în viață) sau a tutorelui
2. Conținutul ANEXELOR să se refere la CONTRACTUL respectiv, să aibă o formă neechivocă, clară și precisă
3. Modalitatea de achitare a sumelor dintre cele două părți semnatare ale CONTRACTULUI va fi precizată clar în anexă.

CAPITOLUL 9. COMISIA CENTURILOR NEGRE

8.1 Statutul colegiului național al centurilor negre al FJM

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

1. Colegiul Național al Centurilor Negre din FJM (în continuare notat CNCN din FJM) este o comisie profesională care s-a înființat în baza aliniatelor 24 și 51 din statutul Federației Republicii Moldova de Judo (în continuare notat FJM). COLEGIUL NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE DIN FJM se subordonează Adunării Generale a FJM precum și Biroul Federal al FJM. CNCN gestionează autonom domeniul său de activitate. Are putere de decizie în sfera sa de activitate, deciziile sale vor fi însușite obligatoriu de toți membrii FJM.

2. Scopul COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE DIN FJM este aplicarea idealurilor din judo în domeniul promovărilor din cadrul sistemului de grade specifice acestuia. Clarviziunea profesională, asistența în pregătirea tehnică, asigurarea clarificărilor teoretice, menținerea unui standard tehnic corespunzător cerințelor internaționale, dezvoltarea unui sistem de examinare în cadrul federației, sunt obiectivele COLEGIULUI NATIONAL AL CENTURILOR NEGRE din FJM.

CAPITOLUL II

Atribuții și domeniu de activitate

- a) realizează regulamentul de examinare și hotărăște taxele de examinare
- b) organizează și supraveghează examenele de grad kyu / dan
- c) analizează propunerile Biroul Federal al FJM, al Colegiului Central al Antrenorilor, precum și al Colegiului Central al Arbitrilor cu privire la acordarea gradelor onorifice și al promovărilor excepționale
- d) acordă gradele DAN onorific și promovările excepționale
- e) organizează cursurile de specializare a examinatorilor
- f) hotărăște retragerea sau menținerea gradelor dan a acelor membri care au comis acte de indisciplină sau sunt nedemni de a le purta
- g) întocmește și gestionează baza de date a domeniului
- h) decide în privința dreptului la examinare al candidaților

- i) coordonează colegiile teritoriale și regionale ale COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM
- j) realizează un plan de activitate și un raport anual despre performanțele sale
- k) prelucrează rapoartele anuale ale colegiilor regionale ale COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM
- l) produce materiale didactice
- m) asigură un cadru solemn și festiv al examenelor
- n) verifică gradele concurenților la competiții
- o) organizează anual conferințe profesionale pentru membrii COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM și pentru antrenori
- p) participă la realizarea materialelor didactice pentru instruirea antrenorilor
- q) participa la întocmirea regulamentului și calendarului competițional
- r) participa la luarea hotărârilor legate direct sau indirect de domeniul de activitate al COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM
- s) asigură producerea diplomelor, legitimațiilor și a insinelor de purtător al centurilor colorate și negre
- t) promovează în mass-media rezultatele domeniului sau de activitate
- u) colaborează cu diferitele comisii profesionale ale FJM
- v) coordonează activitatea colegiilor regionale ale COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM
- w) realizează și gestionează bugetul anual al COLEGIULUI NATIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM pe care le face publice în cadrul **Adunării Generale anuale**
- x) face corecțiile necesare la sistemul de examinare în funcție de cerințe
- y) aprobă planul și bugetul anual

CAPITOLUL III

MEMBRII COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE AL FJM

Pot avea calitatea de membri ai COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM doar membrii FJM. Calitatea de membru al CNCN este voluntară.

Pot fi membrii COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM doar:

- a) purtătorii de grade dan în judo
- b) cei ce recunosc regulamentul COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM
- c) acceptă sarcinile COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM și FIJ
- d) membrii ai unei secții FJM și posesori ai unei legitimații FJM avizată la zi
- e) cei cu plata la zi a taxei de membru al COLEGIULUI NATIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM.

În cadrul FJM calitatea de examinator o au doar membrii COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM.

CAPITOLUL IV

Structura COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM

COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM va avea următoarea structură:

- Adunarea Generală a COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM
- Consiliul Director al COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM
- Colegiile Regionale ale Centurilor Negre (notate în continuare CRCN)
- Colegiile Teritoriale ale Centurilor Negre (notate m continuare CTCN)

CAPITOLUL V

Funcționarea COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM

5.1. Adunarea generală a COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM

1. Adunarea Generală este forul cel mai înalt al COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM. Aceasta este formată din toți purtătorii centurilor negre din FJM care respectă statutul CNCN. Fiecare membru are un singur vot. La lucrările Adunării generale a COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM pot participa cu drept de consiliere, membrii Biroului Federal al FJM, membrii Colegiului de arbitri, membrii Colegiului de antrenori, membrii Comisiei de disciplină, membrii Asociațiilor Raionale de Judo.

2. Adunarea Generală a COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM are următoarele competențe:

- aprobă regulamentul de organizare și funcționare a COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM
- alege președintele, vicepreședintele și secretarul COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM
- aprobă rapoarte asupra activității
- acceptă și exclude unii membri

3. Voturile sunt simple, deschise, orale; în cazul alegerilor, ele sunt secrete.

5.2. Consiliul Director al COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE din FJM

1. Între două Adunări generale activitatea COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM este coordonată de un Consiliu Director, care asigură și punerea în aplicare hotărârile Adunării Generale.

2. Consiliul Director al CNCN al FJM are următoarea componență:

- președinte
- vicepreședinte
- secretar
- președinții colegiilor teritoriale

3. Consiliul Director al COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM are obligația să aducă la cunoștința BF al FJM, a membrilor Comisiei de Cenzori, materialele redactate, minutele și hotărârile aduse în timpul ședințelor.

5.2.1. Președintele

Președintele este ales de către Adunarea Generală a COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM în baza unei candidaturi sau a unei propuneri. Acesta coordonează și îndrumă activitatea Consiliului Director al COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM și reprezintă COLEGIUL NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM

Președintele Colegiului Național al centurilor Negre al FJM face parte din BF al FJM cu drept de vot și poate participa cu caracter consultativ la ședințele tuturor comisiilor și colegiilor FJM.

În cazul în care președintele COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM este indisponibil, acesta va fi înlocuit de vicepreședinte, având toate drepturile acestuia.

În exercitarea mandatului său, președintele are următoarele sarcini:

- a. convoacă și conduce dezbaterile în cadrul ședințelor COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM
- b. prezintă raportul activității anuale a COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM și al Consiliului Director al CNCN al FJM
- c. supraveghează activitatea economică a COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM
- d. coordonează și îndrumă programul de dezvoltare profesională a COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM
- e. analizează posibilele plângeri, reclamații
- f. desemnează locul și data examenelor pentru dani
- g. desemnează membrii comisiilor de examinare
- h. supraveghează examenele pentru dani, semnează diplomele și legitimațiile de grade
- i. utilizează și păstrează ștampila CNCN, având drept de semnătură
- j. supraveghează activitatea COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM
- k. inițiază retragerea gradelor în cazurile de disciplină
- l. dă darea de seamă Adunării generale a FJM și Biroului Federal al FJM
- m. în cazuri excepționale are drept de veto.

5.2.2. Vicepreședintele

Este ales de către Adunarea Generală a COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM la propunerea președintelui CNCN și înlocuiește președintele cu toate drepturile acestuia în cazul în care acesta nu este disponibil

1. Sarcinile vicepreședintelui:

- a. supraveghează activitatea CNCN
- b. îndrumă/conduce activitatea economică a CNCN
- c. cere informații pentru întocmirea rapoartelor anuale ale CNCN
- d. poate înainta propuneri de acordare a gradelor dan comisiei CNCN
- e. păstrează și folosește ștampila CNCN
- f. poate lua inițiativă în soluționarea problemelor de indisciplină
- g. dă darea de seamă Adunării generale a FJM și Biroului Federal al FJM
- h. are drept de semnătură

5.2.3. SECRETARUL

Este ales de către Adunarea Generală a COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM la propunerea președintelui CNCN

1. este membru permanent la lucrările COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM

2. administrează COLEGIUL NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM

3. Sarcinile secretarului:

a) Convoacă ședințele Consiliului Director al COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM

b) Convoacă Adunarea Generală a COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM

c) participă la activitatea economică a COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM

d) pregătește examenele pentru dani, face toate demersurile în legătură cu soluționarea problemelor administrative legate de examene. Anunță membrii comisiei de examinare, remunerează taxa de examinare, plătește examinarii, pregătește formularele de examinare, completează diplomele, etc.

e) gestionează baza de date a deținătorilor de grade kyu /dan

f) dă darea de seamă Consiliului Director al COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJ

Președintele de onoare.

1. Este o personalitate aleasă de către Adunarea Generala a COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM , care are merite excepționale în dezvoltarea judo-ului având o activitate cunoscută în domeniul COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTUIULOR NEGRE al FJM.

2. Participă la inițiativă cu vot consultativ în cadrul COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM, funcția sa exprimă respectul și stima pentru activitatea sa. Poate avea o funcție consultativă.

MIJLOACELE FINANCIARE SI MATERIALE

COLEGIUL NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM se autogospodărește pe baza planului bugetar anual în cadrul FJM.

- Veniturile pot fi sume alocate din bugetul FJM precum și venituri proprii (cotizațiile membrilor, venituri din examinări și alte venituri).

- Veniturile proprii ale COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM nu pot fi luate/private, ele pot fi folosite doar pentru acoperirea cheltuielilor legate de propria sa activitate.

COMISIA DE CENZORI

a. Controlul financiar intern al COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM este asigurat de Comisia de Cenzori formată din 3 persoane, alese de către Adunarea Generală a CNCN, dintre care o persoană trebuie să fie specializată în domeniul financiar-contabil.

b. Membrii Consiliului Director al COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM nu pot face parte din Comisia de Cenzori.

c. Mandatul membrilor comisiei este pentru o perioadă de 4 ani.

Atribuțiile Comisiei de Cenzori sunt: verificarea modului de administrare a patrimoniului COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM; întocmirea rapoartelor pe care le prezintă Adunării Generale;

d. oricare dintre membrii săi poate participa fără drept de vot la ședințele Biroului Federal al FJM;

e. regulamentul intern de organizare și funcționare a Comisiei de Cenzori va fi elaborat de membrii comisiei și va fi aprobat de către Adunarea Generală a CNCN.

8. DIZOLVAREA COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM ȘI LICHIDAREA PATRIMONIULUI

Dizolvarea COLEGIULUI NAȚIONAL AL CENTURILOR NEGRE al FJM poate fi hotărâtă de:

a. Adunarea Generală a CNCN cu 2/3 din totalul voturilor membrilor afiliați prezenți și absenți sau de Adunarea Generală a FJM.

Odată cu hotărârea de dizolvare trebuie luată o decizie privind folosirea patrimoniului.

Încheiere:

Prezentul STATUT a fost aprobat la 02 decembrie 2007.

8.2. Regulamentul de acordare a gradelor KYU/DAN

1. În cadrul FJM gradele KYU sunt acordate prin examen

2. Gradele DAN pot fi acordate:

a. prin examinare / DAN TEHNIC

b. prin acordare, în urma rezultatelor sportive excepționale / DAN
Competițional

c. prin acordarea în urma unor merite excepționale în dezvoltarea judo-ului

A.Regulamentul de examinare tehnică KYU / DAN

Examenul de KYU:

Pentru examenele kyu 6, 5,4,

Examinatorii pentru gradele kyu 4, 5, 6, trebuie să posede:

- calificare de profesor sau antrenor

- legitimație de membru FJM valabilă și autorizație de examinator acordată de CCN

- grad minim kyu 1

Examenul va fi anunțat la CCN cu cel puțin 8 zile înainte. Examinatorul are obligația să predea un exemplar al procesului verbal de examinare la CCN în termen de 5 zile.

Examinatorul are obligația să consemneze rezultatul examenului în Carnetul de centuri.

Pentru examenele kyu 3, 2,1,

- comisie formată din cel puțin doi examinatori

- este necesară calificare de instructor, antrenor, profesor specialist

- legitimație de membru FJM valabilă și autorizație de examinator valabilă

- grad minim 1 dan tehnic, la cel puțin unul dintre examinatori

Examenul va fi anunțat la CCN cu cel puțin 8 zile înainte.

Examinatorul are obligația să predea un exemplar al procesului verbal de examinare la CCN în termen de 5 zile.

Examinatorul are obligația să consemneze rezultatul examenului în Carnetul de centuri.

Examenele DAN 1,2,3

Vor avea loc odată pe an în fața unei comisii formate din 3 examinatori care au fiecare cel puțin un grad major decât al candidatului.

Examenele DAN 4, 5, 6

Vor avea loc odată pe an în fața unei comisii formate din 4 examinatori care au fiecare cel puțin un grad major decât al candidatului, condus de un examinator principal autorizat de UEJ sau FIJ

Condițiile de examinare pentru gradele kyu

Candidații pentru gradele kyu trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

1. să fie legitimați FJM și să posede viză anuală valabilă

2. să fie propus de instructorul/antrenorul/profesorul său

3. să poată confirma cu acte (carnet centuri, diplomă, borderou de examen)

ultimul grad obținut

4. să fi participat în anul în curs la o competiție oficială a FJM

Cerințele de examinare pentru gradele KYU vezi Tabelul 2.

Tabelul 2. Cerințele de examinare pentru gradele KYU

		Go Kzo no waza
Kyu 5	Dai – ikkyo (Kyo 1)	De – ashi-harai, Hiza-guruma, Sasae-tsurikomi-ashi, Uki-goshi, Osoto-gari, O-goshi, Ouchi-gari, Soei-nage Kesa Gatame, Kata Gatame, Kami Shiho Gatame, Kuzure Kami Shiho Gatame
Kyu 4	Dai- nikyo (Kyo 2)	Kosoto –gari, Kouchi-gari, Koshi-guruma, Tsurikomi-goshi, Okuri-ashi-harai, Tai-otoshi, Harai-goshi, Uchi-mata Gyaku Kesa Gatame, Yoko Shiho Gatame, Mune Gatame, Kata Juji Jime, Nami Juji Jime, Gyaku Juji Jime
Kyu 3	Dai – sankiyo (Kyo 3)	Kosoto-gake, Tsuru-goshi, Yoko-otoshi, Ashi-guruma, Hane- goshi, Harai-tsurikomi-ashi, Tomoe-nage, Kata-gumma Tate Shiho Gatame, Kuzure Kesa Gatame, Kata Osae Gatame, Yoko Juji Jime, Ushiro Jime, Okuri Eri jime, Kata Ha Jime, Hadaka Jime, Tomo Jime, Kensui Jime
Kyu 2	Dai – yonkyo (Kyo 4)	Sumi-gaeshi, Tani-otoshi, Hane-makikomi, Sukui-nage, Utsuri-goshi, O-gumma, Soto-makikomi, Uki-otoshi Kashira Gatame, Ura Shiho Gatame, Kami Sankaku Jime, Kata Jime, Tsukikomi Jime, Ebi Jime, Hasami Jime, Othen Jime, Katate Jime, Sode Guruma
Kyu 1	Dai – gokyo (Kyo 5)	Osoto-gumma, Uki-waza, Yoko-wakare, Yoko-gumma, Ushiro-goshi, Ura-nage, Sumi-otoshi, Yoko-gake ICuzure Yoko Shiho Gatame, Tate Sankaku Gatame, Uki Gatame, Hidari Ashi Jime, Kagato Jime, Kami Shiho Jime, K-ami Shiho Ashi Jime, Gyaku Okuri Eri, Kaeshi Jime, Gyaku Ij Gaeshi Jime, Gyaku Kesa Garami, Mune Garami, Mune Gyaku, Hizi Maki Komi, Kuzure Hizi Maki Komi, Kanuki Gatame, Ude Hishiji Hiza Gatame

Cerințele de examinare pentru gradele dan

Cunoașterea sistemului Go Kyo Nage No Kata (primele 3 grupe)

I Dan:

II Dan: Nage No Kata și Katame No Kata (prima grupă) Timp de

- așteptare: 1 an între gradele dan 1 și II
 III Dan Nage No Kata și Katame No Kata Timp de
 așteptare: 2 ani între gradele dan II și III
 IV Dan: Kime No Kata Timp de așteptare: 3 ani între gradele dan III și IV

 V Dan: Prezentarea Goshinjitsu No Kata și Kime No Kata Timp de
 așteptare: 4 ani între gradele dan IV și V
 VI Dan: Timp de așteptare: 5 ani între gradele dan V și VI

Pot să se înscrie la examenele pentru grade DAN acei candidați, care au împlinit vârsta de 15 ani.

TAXE DE EXAMINARE

Candidații au următoarele obligații de plată:

1. taxa de examinare
2. taxă de înregistrare

Taxa de examinare îi revine în totalitate examinatorului cu respectarea regulamentelor financiare, taxa de înregistrare va fi virată CCN – ului (Tabelul 3).

Tabelul 3. Taxe pentru examene kyu

	Taxa de înregistrare	Taxe de examinare
KYU 6,5,4	1 Euro	2 Euro
KYU 3,2,1	1 Euro	4 Euro
DAN 1,2,3,4	1 Euro	10 Euro
DAN 5,6,7,8	1 Euro	100 Euro

Pentru gradele DAN obținute prin acordare nu se plătesc taxe de examinare; se plătesc doar taxe de înregistrare. În cazul gradelor DAN ONORIFIC nu se percep nici un fel de taxe.

Calendarul examinărilor

1. pentru gradele kyu 6, 5, 4 vor avea loc două sesiuni anuale una în luna iunie și alta în luna decembrie
2. pentru gradele kyu 3, 2, 1 va avea loc o sesiune într-un an, aceasta va fi planificată în luna iunie

3. pentru gradele dan 1, 2, 3, va exista o singură sesiune anuală, aceasta fiind planificată în luna iunie

Promovări de excepție:

Acordarea gradelor Dan Competițional (Tabelul 4)

1. Gradul DAN maxim, care poate fi obținut ca urmare a rezultatelor competiționale, este DAN V.

2. Gradele DAN obținute în baza rezultatelor competiționale, nu sunt legate de limită de timp

3. Gradul DAN 1 trebuie obținut prin examen tehnic și în cazul sportivilor care obțin grade DAN în urma rezultatelor competiționale

4. În cazul rezultatelor identice obținute în cadrul competițiilor - olimpiade, mondiale, europene - competitorul primește cu un grad DAN în plus

Tabelul 4. Grila de acordare a gradelor DAN competițional

Seniori	dan I	dan II	dan III	dan IV	dan V	dan VI
Olimp. - CM. Loc I.					X	
Olimp. - CM. Loc II.				X		
Olimp. - CM. Loc III.			X			
Olimp. - CM. Loc V.		X				
CE I.			X			
CE II		X				
CE III.		X				
Junior						
CM I.			X			
CM II.		X				
CM III.		X				
CE I.		X				
CE II.		X				
CE III		X				

Acordarea gradelor DAN antrenorilor

1. CNCN poate acorda grade DAN onorific antrenorilor în urma propunerilor Colegiului central al antrenorilor.

2. Antrenorii care pot beneficia de grade DAN sunt:

a. antrenorii loturilor naționale, care au obținut rezultate la C.E., C.M., Olimpiade;

b. antrenorii de club al sportivilor, care au obținut rezultate la C.E., C.M., Olimpiade;

c. antrenorii care au selecționat și crescut sportivi care au obținut rezultate la C.E., C.M., Olimpiade;

3. Antrenorii, care nu posedă grade DAN tehnic, nu beneficiază de posibilitatea acordării unor grade DAN;

4. Intre două grade DAN acordate onorific timpul minim de așteptare este 5 ani;

5. Cel mai mare grad DAN ce poate fi obținut prin donație, este VI.

Grila de acordare a gradelor DAN antrenorilor de club:

2 DAN / 5 ani practică de antrenor

3 DAN /10 ani practică de antrenor și concursuri interne

4 DAN /15 ani practică de antrenor și concursuri interne

5 DAN / 20 ani practică de antrenor și concursuri naționale, internaționale

6 DAN / 25 ani practică de antrenor, prezență la competiții, calificare de antrenor și arbitru

Acordarea de grade DAN arbitrilor

1. Propunerea de acordare a gradelor DAN onorific pentru arbitri o face Colegiul Central al Arbitrilor.

2. Arbitrul deținător al unui DAN tehnic poate primi prin donație grade DAN onorific după următoarea grilă :

2 DAN

- practică în activitatea de arbitru minim 5 ani

- clasificare de arbitru categoria I-a

3 DAN

- practică în activitatea de arbitru minim 10 ani

- clasificare de arbitru național B

- desfășurarea unor activități în domeniul arbitrajului

4 DAN

- practică în activitatea de arbitru minim 15 ani

- clasificare de arbitru național A

5 DAN

- practică în activitatea de arbitru minim 20 ani

- participări la Campionatele Europene, Mondiale, Olimpiade

- clasificare de arbitru Continental

6 DAN

- participări la Campionate Europene și/sau Mondiale cel puțin cu 10 ocazii
- activități remarcabile desfășurate în cadrul judo-ului (didactice, metodice, profesionale)

- clasificare de arbitru Internațional

Acordarea Gradelor DAN ONORIFICE

CNCN la propunerea Adunării Generale a FJM sau la propunerea Biroului Federal al FJM poate acorda grade Dan cu caracter onorific unor persoane fără calificare în domeniul judo-ului dar care prin aportul lor au participat la dezvoltarea judo-ului în Moldova.

Gradele DAN 6,7, 8 și 9 fac parte din categoria titlurilor înalte și vor fi acordate numai de FIJ, UEJ la propunerea CNCN Biroului Federal al FJM acelor membri FJM care au o activitate excepțională de cel puțin 25 ani ca și purtători ai centurii negre.

Ritual, etichetă, tradițional în dojo

Dojo este locul unde învățăm și perfecționăm calea sau metoda, în cazul nostru judo.

Ținuta în dojo este judogi-ul care trebuie să fie întotdeauna curat. Cu toate acestea, obi (centura) nu se spală niciodată deoarece, conform tradiției, se spune că în aceasta sălășluiește spiritul celor învățați. Sub judogi nu se poartă nici un alt articol de îmbrăcăminte, iar în dojo nu se intră niciodată încălțat. A intra încălțat într-un dojo este echivalent cu a intra într-o biserică catolică sau ortodoxă cu pălăria pe cap.

Cele patru laturi ale dojouului sunt denumite și așezate astfel:

În față, vis-a-vis cu intrarea se află Kamiza care, dacă există posibilitatea, este orientată spre est. Acesta este locul de onoare, latura la care se aliniază cu spatele sempaii, senseii și shihanii.

Kamiza sau Shinden-ul are ca punct central tabloul fondatorului judo, JIGORO KANO, care de obicei este încadrat de două sau mai multe KAKEMONO -uri faimoase cum ar fi JI TA KYOEI și SEI RYOKU ZEN'O sau alte kanji. Kamiza poate fi completată și cu macheta unui templu shinto, sau cel puțin cu o poliță pe care se află mici vase rituale cu orez sau apă proaspătă. Tot pe acest perete pot fi inserate fotografiile cu maeștri, patroni spirituali ai dojo-ului, fotografiile cu campioni locali, sau de la evenimente importante din dojo. Pe aceeași latura pot fi amenajate panoplii cu arme tradiționale care se folosesc în kata sau în exercițiile de autoapărare. Pe kamiza pot fi arborate drapelul național și al Japoniei.

Vis-a-vis de kamiza se află Joseki. Joseki este latura dojo-ului pe care se aliniază elevii. Dacă aceștia nu încap într-o linie ei vor forma două, trei sau mai multe linii paralele. La stânga de kamiza, privind dinspre aceasta, se afla Joseki, într-o ordine ierarhica fiind al doilea loc de onoare al dojo-ului. La diferite acțiuni din dojo, pe această latură se vor așeza invitați de onoare. Lângă Joseki și la dreapta Kamizei se afla Shimoseki sau latura inferioară a dojo-ului, loc de unde părinți sau alte rude pot asista la antrenament sau la diverse activități din dojo.

Laturile din dojo au, așadar, diferite roluri în ritualurile și activitățile din dojo, jucând rolul unor puncte cardinale în orientare:

- Intrarea în dojo a elevilor și a gradelor inferioare, pe care în continuare îi vom numi Kohai, se face dinspre Shimoseki, în timp ce Senseii, Shihanii adică Sempaii vor intra dinspre kamiza, dacă arhitectura dojo-ului o permite.

- La intrare, atât sempaii cât și kohaii vor saluta cu RITSU Rei, adică cu salutul din picioare către Kamiza.

- După alinierea care se face la comanda "Seiretsu " data de un elev senior sau căpitanul de echipa.

- La comanda acestuia "sei za", sempaii și kohaii îngenunchiază cu piciorul drept, marcând pentru un moment poziția Kyoshi no Kamae așezându-se în poziția Seiza.

- La comanda "kamiza ni.. " (spre kamiza..) data de același senior al dojo-ului, sensei-ul sau sempaii aliniați pe latura dinspre kamiza se răsucesc în poziția Seiza cu fața spre shinden. Urmează comanda "REI !" la care toată lumea execută Zarei.

- SENsei ni... Rei! / spre sensei saluta!

- Sempai ni... Rei / spre sempai saluta!

- Otagai niRei! / spre colegi saluta!

- După salut Sensei, sau sempai se întorc din nou cu fața la elevi și pot face diferite comunicări. Dacă acestea se lungesc, după un timp sensei poate da comanda de "agura" astfel ca toată lumea poate trece în poziția ANZA (sezand turceste)

- La finalul antrenamentului ritualul se repetă cu mici deosebiri astfel:

- 1. alinierea/Seiretsu!

- 2. seiza! /luati loc!

- 3. Sensei poate ordona: MOKUSO! la care toți practicanții închid ochii și păstrând o poziție verticală, încearcă să se relaxeze. După câteva minute Sensei

declară încetarea relaxării printr-o simplă bătaie din palme, sau prin comanda MOKUSO YAME!

În dojo, când Sensei-ul dorește să oprească un exercițiu, folosește comanda "Yame!" adică încetați și nu "Matte", comandă folosită în arbitraj și care înseamnă așteptați!

- 4. Kamiza ni Rei!
- 5. Sensei ni domo arigato gosai masita
- 6. Sempai ni domo arigato gosai masita Rei!
- 7. Otagai ni domo arigato gosai masita... Rei!

(domo arigato gosai masita, însemnând sensei, sempai, partenerule, îți mulțumesc pentru ajutor!)

- La lucrul pe perechi, practicanții se vor alinia întotdeauna astfel încât gradele superioare din cadrul perechii se vor afla cu spatele la joseki, în timp ce gradele inferioare vor sta cu spatele la shimoseki. La comanda REI! se execută RITSUREI, adică salutul în picioare din poziția MUSUBI DACHI (stand cu călcâiele apropiate, degetele depărtate într-un unghi de 90. Inițiativa salutului o are întotdeauna gradul inferior.

- Când au loc rânduri sau shiai-uri cu mai mulți adversari consecutivi, cel care a executat testul se va așeza cu spatele la Joseki.

- În cazul competițiilor luptătorul purtător al centurii roșii se va alinia întotdeauna pe latura din dreapta kamizei, adică pe laturajoseki.

- La practicarea kata-ului se disting două situații diferite în poziția de începere a lui Tori în relația cu kamiza astfel: kata la care tori se aliniază la dreapta kamizei: Nage no kata, Kime no Kata, itsutsu no kata și kata în care Tori se așează la stânga față de kamiza și ju no kata și koshiki no kata

- În încheierea enumerării regulilor ce trebuie respectate în dojo vreau să atrag atenția și asupra modului în care campionii și medaliații trebuie să se comporte cu ocazia înmânării diferitelor trofee obținute la competiții. Astfel, la anunțarea campionului, acesta se apropie de cel ce urmează să-i confere distincția la o distanță de trei metri unde salută cu ritsu rei, după care se apropie la un pas de sempai și preia distincția acordată cu două mâini. Tot cu două mâini strânge mâna întinsă de sempai, după care se retrage cu spatele la trei metri unde salută din nou cu ritsu rei, după care se poate întoarce pentru a merge la locul său. Această manieră de a prelua obiecte de la un superior, precum și datul mâinii cu două mâini are ca semnificație, sinceritatea, intenția curată și are ca origine perioadele feudale când samuraiul pentru a dovedi superiorului său ca nu

are gânduri ascunse, și că nu dorește să se folosească de momentul salutului atacând-ul cu o armă ascunsă în mana stânga, dădea mâna cu amândouă mâinile.

- Ca fapt divers, respectând același tipar, când un kohai toarnă vin unui sempai o face de asemenea ținând sticla cu ambele mâini.

8.3. Principiile de atribuire a gradului DAN

Titlul în JUDO simbolizează valoarea spiritului și a corpului - SHINGITAI (spirit, tehnică, eficacitate).

Partea sportivă 'TAI' este o condiție absolut indispensabilă în special pentru primul și cel de-al patrulea DAN inclusiv, dar, care nu este suficientă pentru ea însăși. Alte valori esențiale trebuie întotdeauna să intre în linia esențială.

Sportul, pe care-l uitam adesea, este un joc, adică o sursă de bucurie și întrecere, o formă de educare, o ascensiune, o îmbogățire, o linie de conduită care înseamnă a respecta o disciplină, care ți-a fost fixată.

SHINGITAI. In artele marțiale este « TRIPLA VALOARE» a celor care au atins gradul de centură neagră, SHIN (inima; suflet; sentiment; valoare morală; caracter), fiind valoarea morală, caracterul, GI-valoarea tehnică, iar TAI (Corp, poziție corporală sau de așteptare, cu atenția trează, pe care o are un luptător, om, valoare fizică) - valoarea fizică. Aceste trei valori (SHIN, GI, TAI) sunt indisolubile și trebuie să meargă împreună cu cele două principii de baza ale artelor marțiale:

SEIRYOKU-ZEN-YO (Principiu esențial în toate artele marțiale, constând în utilizarea energiilor WA și KI cuprinse în HARA, cu maximum de eficacitate. Acest principiu este aplicabil în toate activitățile umane), sau folosirea cu maximă eficiență a energiei, și JITA-KYO-EI (Principiu inerent conceptului WA, conform căruia toate ființele trebuie să fie unite în spiritul intr-ajutorării pentru propria lor bunăstare și propriul lor folos), sau intr-ajutorare mutuală și prosperitate. Acestea sunt principii extrase din BUSHIDO ("Calea războinicilor". Cod de onoare și de comportament social - să ducă o viață fără abateri de la normele morale, să disprețuiască moartea, să dea dovadă de loialitate în orice împrejurare față de șefii săi, de curaj, de politețe, de sinceritate și de stăpânire de sine, pe lângă stăpânirea artelor marțiale). DANSHA (cel care este într-o arta marțială, titularul unui grad superior, DAN), care posedă SHINGITAI, reunește în el cerul (SHIN), pământul (GI) și omul (TAI). El este în acest caz un « OM COMPLET».

În consecința și într-o mai mare măsură decât pentru toate celelalte manifestări, examenul de înaintare în grad la judo trebuie semnalat pentru toți participanții, prin dorința și voința nedezmințită de a avea o ținută exemplară din toate punctele de vedere, în toate momentele.

Daca va exista această preocupare constantă de a se comporta în maniera ireproșabila, ezitarea sau cea mai mică greșală, va demonstra că acel judoka nu este demn de a se prezenta; dacă este examinator, înseamnă ca nu este demn de a examina; dacă este conducător, înseamnă ca nu este demn de responsabilitățile sale administrative.

Respectul pentru ceea ce facem este prima condiție și prima garanție a valorii actelor noastre.

Planificările pentru prezentarea la examen sunt impuse de parcurgerea succesivă a titlurilor. Candidații și antrenorii lor trebuie să știe că aceste examene nu corespund timpului mort, nefolositor, ci timpului minim de maturizare indispensabil care trebuie consacrat numai antrenamentului și care permite progresarea în învățarea judo-ului; un an de practică reprezintă minim o sută de RANDORI intense pe TATAMI, din acest motiv, o vârstă și un timp minim sunt fixate pentru ascensiunea în obținerea DAN-ilor.

Comisia specializată în acordarea DAN-ilor va trebui să se preocupe constant de a amenaja, preciza, completa și ameliora în funcție de experiența și urmând necesitățile din regulament. În principal, nici un titlu (DAN) nu este obținut fără examen.

În același timp, Comisia specializată în acordarea DAN-ilor are întreaga autoritate de a decide întreaga promoție excepțională, fiind independentă de regulament. JIGORO KANO, fondatorul JUDO-ului a definit principiile prin două maxime:

SEIRYOKU-ZEN-YO (utilizarea optimă de energie);

JITA-KYO-EI (ajutor reciproc și prosperitate mutuală).

În acest spirit, Comisia specializată în acordarea DAN-ilor s-a gândit că este logic să se țină cont de toate aceste criterii în elaborarea programei de examen.

8.4. Codul moral al deținătorilor centurilor negre

Toate CENTURILE NEGRE trebuie să încerce să-și aplice principiile, în special toți antrenorii și conducătorii și mai ales membri Comisiei specializate în acordarea DAN-ilor.

Rezumatul lui BUSHIDO, CODUL ONOAREI 81 MORALEI TRADITIONALE, titlul în BUDO are o tripla valoare: SHIN-caracter valoare morala; GI-valoare tehnică; TAI - valoare corporală. SHÎN dă singur sensul celorlalte două.

Fiecare CENTURĂ NEAGRĂ este ambasador al BUDO, responsabilă, prin comportamentul său, de reputația disciplinei sale.

Rezumat și tradus în două cuvinte, BUSHIDO înseamnă ; „NOBLEȚEA SUFLETULUI”

SINCERITATE, SPIRIT DE DREPTATE

Este spiritul rațiunii drepte și al justiției

Înseamnă a lua fără a greși o decizie dictată de rațiune. Spiritul de dreptate trebuie susținut prin îndrăzneală și curaj.

CURAJUL

Înseamnă spiritul cutezanței și al determinării.

Înseamnă să faci ceea ce e drept cu seninătate și luciditate, conservând măiestria de a gândi.

Înseamnă ușurința în fața pericolului, deci, absența fricii.

În aceasta treaptă de valori, atitudinea morala vis-a-vis de alții este o umanitate înaltă care dă naștere la bunătate.

BUNĂTATEA, BUNĂVOINȚA

Înseamnă calitatea care permite sa fii întotdeauna atent cu alții.

Înseamnă a-ți ajuta aproapele.

Înțelegerea și prosperitatea mutuală traduc perfect această dispoziție de spirit.

Înseamnă respectul celorlalți, grija onoarei de a nu cauza probleme sau suferințe inutile, care conduc la dezvoltarea politeții.

POLITEȚEA

Este expresia interesului față de semenii, acela care îi cunoaște valoarea sau slăbiciunea, prin intermediul gesturilor sau atitudinilor și îi păstrează autenticitatea și sinceritatea.

Ceremonia, eticheta fac parte din exteriorizarea politeții.

FRANCHEȚEA

Minciuna și echivocul sunt egalele lașității.

Fără franchețe și sinceritate, politețea nu este decât simulare. Cuvântul dat trebuie sa fie o garanție suficientă. Sinceritatea este legata de sensul onoarei.

ONOAREA

Sensul onoarei trece prin respectul față de sine și față de alții. Înseamnă să știi să fii demn, să ai un suflet măreț și să-ți păstrezi stima față de tine însuși.

Onoarea este legată de felul de a fi cu alții

FIDELITATEA

Datoria de a fi fidel: trebuie să se facă o proba de fidelitate și loialitate celui care merită încrederea.

CONTROLUL GÂNDIRII

Înseamnă să știi să-ți domini gândurile.

Înseamnă să știi să te conduci fizic și moral.

Spiritul de dreptate, curajul, bunătatea, politețea, sinceritatea, loialitatea, modestia și respectul sunt valori indispensabile pentru controlul față de sine, care este rezultatul codului de onoare și de morală tradițional. Toate aceste principii care conduc la evaluarea omului au ca țintă aducerea către sine a integrării armonioase în societate, favorizând ameliorarea.

8.5. Regulamentul de susținere a examenului KATA

Tabelul 5.

NR. DAN	KATA- Expresie tehnică	MODALITATI (execuție ca TORI și UKE
DAN 1	NAGE NO KATA	Primele 3 serii
	GOSHÎN JITSU	Primele 12 tehnici
DAN 2	NAGE NO KATA	Complet
DAN 3	KATAME NO KATA și GOSHÎN JITSU	2 KATA complete în rolul de TORI și tot sau parte în rolul de UKE
DAN 4	KIME NO KATA și "GONOSEN NO KATA	2 KATA complete în rol de TORI și tot sau parte în rol de UKE
DAN 5	NAGE NO KATA	4 KATA alese de candidați
	KATAME NO KATA	Execuția a 2 KATA complete alese de juriu, eventual completate printr-o parte a celor 2 KATA
	KIME NO KATA GOSHÎN JITSU JUNOKATA	

DEFINIREA KATA. În japoneză cuvântul "KATA" înseamnă "formă fundamentală". Se constituie din mișcările de baza ale unui procedeu tehnic, executate lent sau rapid, dar cu "tehnicitate". Ele sunt studiate pentru a înțelege bine natura lor și sunt practicate atât pentru perfecționarea procedeelor tehnice, cât și pentru valoarea lor estetică ("frumusețea gestului", "expresia tehnică"). KATA sunt coregrafia atacului și a apărării. Sunt formele "rituale" ale procedeelor tehnice și ale mișcărilor, pe când "WAZA" sunt aplicările acestora, iar "DO", aspectul lor spiritual. Toate KATA trebuie să înceapă și să se termine cu salutul adresat maestrului și asistenților lui. În JUDO de la KODOKAN se studiază îndeosebi 6 KATA:

NAGE NO KATA - formele în picioare;

KATAME NO KATA - formele de control;

KIME NO KATA - formele de apărare;

JU NO KATA - formele de suplețe;

KOSHIKI NO KATA - formele vechi;

ITSUTSU NO KATA - formele vechi;

KATA este unitatea de valoare necesară pentru obținerea centurii negre sau a DAN-ilor.

JUDECAREA KATA

Criteria de reținut pentru membrii COMISIEI SPECIALIZATE în acordarea DAN-ilor:

- Atitudinea protocolară
- Sinceritatea mișcărilor în atac și apărare
- Executarea exactă a tehnicilor și diferitelor faze: plasament, dezechilibrare, execuție (KUZUSHI, TSUKURI, KAKE)
- Ordinea cronologică a execuției,
- Ritmul execuției

Este esențial ca rigoarea judecării să fie în funcție de gradul candidatului și a practicării sub acest grad.

NAGE NO KATA - KATA a formelor de lansare (sau proiectare) a lui UKE. În JUDO practicat la KODOKAN, acestea sunt tehnicile (WAZA) de aruncare la sol a lui UKE, fie rămânând în picioare (TACHI WAZA), fie aruncându-te la sol pentru a ajuta mișcarea de proiectare (SUTEMI WAZA). Aceste KATA, cuprinzând cinci tehnici, trei pentru TACHI WAZA (TE WAZA, KOSHI WAZA, ASHI WAZA) și două pentru SUTEMI WAZA (MA SUTEMI WAZA și YOKO SUTEMI WAZA).

GOSHÎN JITSU - Forma de studiere a mișcărilor de apărare (din GO « protejare» și SHÎN- « sinele», «inima »,« spiritul ») împotriva unui eventual agresor.

Este vorba de aplicarea tehnicilor JUDO la situații reale. Mișcările respective sunt studiate sub forma de KATA, iar în aceste mișcări, TORI îl înfrunta pe UKE înarmat cu un băț, un pumnal și un pistol. GOSHÎN JITSU reprezintă deci aspectul "folositor" al disciplinei JUDO, pentru că te învață să te aperi eficient împotriva unui adversar care te atacă, fie cu mâinile goale (TOSHUNOBU), fie înarmat (BUCHÎNOBU). Aceste lecții cuprind ripostele la 21 situații de bază. Vă prezentăm primele 12 tehnici obligatorii examinării:

RYOTE-DORI - apucarea ambelor încheieturi

HIDARI-ERI-DORI - apucarea reverului stâng

MIGI-ERI-DORI - apucarea reverului drept

KATA-UDE-DORI - apucarea unui singur cot

USHIRO-ERI-DORI - apucarea guler spate

USHIRO-JIME - apucarea gâtului din spate

KAKAE-DORI - apucare corp din spate

NANAME-UCHI - lovire oblică către tâmpla stânga

AGO-TSUKI - upper cut

GANMEN-TSUKI - lovitura directă în față

MAE-KERI - lovitura la testicule

YOKO-KERI - lovitura laterala

KATAME NO KATA - Aceasta este KATA a formelor de control (KATAME). Aceste KATA cuprind trei tehnici (WAZA), fiecare de câte cinci mișcări:

-OSAE WAZA (tehnici de imobilizare) -

-SHIME WAZA (tehnici de strangulare)

-KANSETSU WAZA (tehnici de luxare a membrelor) KATAME NO KATA «tehnice» sunt numite și KATAME WAZA și NE WAZA (tehnica în poziția culcat la sol).

KIME NO KATA - « KATA a deciziei». În aceasta KATA, apărările practice în poziția SUWARI sau IDORI (în genunchi) care se compun din 8 mișcări, și apărările practice în poziția TACHI AI (în picioare, stand) care se compun din 12 mișcări. Aceste apărări comportă numeroase ATEMI (lovituri). Ele au fost introduse în JUDO de la KODOKAN de FUNAKOSHI GIKÎN.

SUWARI

RYOTE DORI - Pe priza celor două încheieturi ale pumnului, TORI își trage brațele înapoi și dă o lovitură de genunchi în testiculele lui UKE. El continuă cu o luxare de braț, sub axila (waki gatame).

SODE TORI- Pe priza de mâncă a lui UKE, TORI dă o lovitură de călcâi în rotula lui UKE și continua cu o proiectare.

TSU GAKE- TORI evita o lovitură de pumn la figura, întorcându-și corpul și îl dezechilibrează pe UKE, accentuându-i mișcarea. El continuă cu o strangulare înapoi (HADAKA JIME)

TSUKI AGE - TORI eschivează un upercut, respingând brațul lui UKE în sus și dezechilibrandu-l spre înainte. El continuă cu o luxare de braț sub axila (WAKI GATAME)

TSURIAGE- TORI eschivează un pumn la figura, ridicând brațul lui UKE și îi da acestuia un pumn în plexul solar. El continuă cu o proiectare de sold.

YOKO UCHI - TORI eschivează o lovitură de pumn la tâmplă, deplasându-se într-o parte și execută o strangulare prin spate

KE AGE - TORI eschivează o lovitură de picior la testicule, prânzind glezna lui UKE și continua cu o lovitură de picior în testiculele acestuia.

USHIRO DORI- TORI eschivează o priza a umerilor de la spate, îngenunchind rapid pentru a-l proiecta pe UKE pe deasupra umărului sau, prin SEOI OTOSHI.

TSU KOMI- TORI eschivează o lovitură de cuțit în abdomen, deplasându-se lateral și ripostează printr-o lovitură de pumn între ochii lui UKE, continuând cu luxare la braț.

KIRI KOMI- TORI eschivează o lovitură de cuțit dată de sus în jos prin ridicarea brațului lui UKE, după ce l-a blocat cu ambele mâini, și continuă cu o luxare de braț sub axila (WAKI GATAME).

NUKI GAKE - TORI eschivează mișcarea lui UKE de tragere a săbiei din teaca, oprindu-i brațul înainte ca arma să fi fost scoasă și continuă printr-o strangulare.

KIRI OTOSHI- TORI eschivează o lovitură de sabie, deplasându-se într-o parte și continuă cu o luxare de braț făcută pe genunchi

IDORI

Serie de opt mișcări de baza (KIME N0 KATA) pentru apărare, TORI și UKE fiind în SEIZA față în față ;

RYOTE DORI - pe priza articulației pumnilor lui UKE, TORI dă o lovitură de genunchi în testiculele lui UKE și îi face o luxare de braț;

TSUGAKE- TORI evita o lovitură de pumn și ripostează printr-o lovitură de pumn între ochii lui UKE și o luxare de braț;

TSURIAGE- TORI evita o lovitură a palmei lui UKE în față, ridicând brațul acestuia pe dedesubt și își termină mișcarea printr-o luxare de braț pe genunchi.

YOKO UCHI - TORI evită o lovitură de pumn la tâmplă, provocând o dezechilibrare înapoi a lui UKE și termină cu o lovitură de cot (EMPI UCHI) dată în plexul solar al acestuia.

USHIRO DORI- TORI ripostează la un atac pe la spate apucând mâneca lui UKE și dându-i o lovitură de cot înapoi, în plexul solar.

TSU KOMI- TORI evită o lovitură de cuțit în abdomen, întorcându-și corpul spre dreapta. El îl lovește pe UKE între ochi și termină mișcarea printr-o luxare de braț pe genunchi.

KIRI KOMI - TORI evită o lovitură de cuțit dată de sus în jos, ridicând brațul lui UKE pe dedesubt, îi da o lovitură de genunchi în testicule și termină printr-o luxare de braț.

YOKO TSUKI- TORI evită o lovitură de cuțit dintr-o parte, întorcându-și corpul și deviind brațul înarmat al lui UKE. El termină printr-o lovitură de pumn între ochii acestuia și o luxare de braț.

GONOSEN NO KATA - Acest KATA este inițiativa defensivă : constă în preluarea inițiativei în momentul dezlănțuirii unui atac advers și trecerea imediată la contraatac. Acțiunea de începere a unei mișcări de aparere (contra), de îndată ce este percepută intenția de atac a adversarului. Această acțiune îi dă posibilitatea luptătorului care intuiește atacul adversarului, sa-l blocheze și să contraatace imediat, ba chiar, uneori, să atace înainte de a fi atacat.

JU NO KATA - Forme de suplețe. Serie de 15 exerciții "formale" sau KATA ce pot fi, eventual, lucrate în afara unui DOJO și care sunt împărțite în trei principii sau lecții a câte cinci mișcări fiecare :

KYO 1:

- TSURIDASHI - a străpunge cu mâna
- KATA OSHI - a împinge cu umerii
- RYO-TEDORI - apucare cu două mâini
- KATA MAWASHI - pivotarea umerilor
- AGEOSHI - a împinge bărbia înapoi

KYO 2:

- KIRI OTOSHI- a fanda

- RYO KATA OSHI - a respinge cu amândoi umerii
- NANAME UCHI - a fanda în diagonală
- KATA TE AGE - a ridica mâna pentru a lovi

KYO 3:

- OBI TORI - a apuca de centura MUNE OSHI - a respinge cu pieptul
- TSURI AGE - lovitură de pumn "upercut"
- UCHI OTOSHI - lovitură de pumn de sus în jos
- RYOGAN TSUKI - a înțepa amândoi ochii

KOSHIKI NO KATA - Vechi forme de KATA care pot fi lente și descompuse (OMOTE) sau, din contra, executate rapid (URA). Derivate din cele 5 KATA principale ale scolii KITO RYU de JUJUTSU, ele sunt practicate de către centurile negre în scopul de perfecționare. Aceste KATA ar fi fost inventate de școala KITO RYU și reprezentau, în consecință, tranziția de la vechiul JUJUTSU la stilul actual al centrului KODOKAN. Pe vremuri, aceste KATA erau rezervate samurailor care le executau echipați cu armura completa (YOROI KUMI UCHI). Ele ar reprezenta esența însăși a tuturor formelor KATA.

DAN - Grade superioare în artele marțiale (BUDO), conferite celor care au dobândit dreptul de a purta centura neagră, cu alte cuvinte, celor care au studiat îndeajuns tehnica (terminând studiile pentru obținerea gradelor inferioare KYU) pentru ca, progresând, să poată deveni experți. Există, după școli și tehnici, între 5 și 12 DAN. Gradele superioare (DAN) corespund în general, în BUDO, fie gradelor "tehnice", fie gradelor "onorifice".

- DAN 1 : este cel al "studentului" (SEN 1);
- DAN 2 : corespunde titlului de "discipol" (GO NO SEN 1);
- DAN 3: este cel al discipolului "confirmat";
- DAN 4: grad de "expert" (SONNOSEN1);
- DAN 5 și 6 : acestea sunt gradele "experților spirituali" (KOKORO);
- De la DAN 7 pana la DAN 10, experții se specializează (aceștia sunt numiți IRO N0 KOKORO);

Numai DAN 9 și 10 au dreptul la titlul de maestru".

Gradele "onorifice" sunt:

- HANSHI (corespunde stăpânirii spirituale).
- KIOSHI (dat experților care dețin DAN 6 și DAN 7, indică gradul de perfecțiune interioara).

- RENSHI (dat practicanților DAN 5, indică atingerea perfecte stăpâniri de sine).

OBI - "CENTURA". Centurile sunt însemne distincte ale gradelor din artele marțiale. Ele sunt de culori diferite pentru KYU (grade de școală) și negre pentru aceia care au atins nivelul de perfecționare (DANSHA).

În JUDO exista 10 grade de centuri negre (KURO OBI): .

- DAN 1 (SHODAN) - centura neagră, uni;
- DAN 2 (NIDAN) - centura neagră, uni;
- DAN 3 (SANDAN) - centura neagră, uni;
- DAN 4 (YONDAN) - centura neagră, uni;
- DAN 5 (GODAN) - centura neagră, uni;
- DAN 6 (ROKUDAN) - centura roșie cu alb;
- DAN7(SHICHIDAN)- centura roșie cu alb;
- DAN 8 (HACHIDAN) - centura roșie cu alb;
- DAN 9 (KUDAN) - centura roșie cu negru ;
- DAN 10 (JUDAN) - centura roșie . Această ultimă centură, practic nu se

atribuie niciodată, fiind rezervată fondatorului unui stil.

KYU - Grade inferioare în artele marțiale, sub centura neagră. Exista 6 în JUDO și în alte discipline. Cele care conțin KYU sunt numite MUDANSHA "fără DAN".

Gradele KYU în Japonia, de la cel mai jos la cel mai înalt sunt următoarele:

- ROKKYU (KYU 6) - centura albă ;
- GOKYU (KYU 5) - centura albă;
- SHIKYU (KYU 4) - centura albă ;
- SANKYU (KYU 3) - centura maro;
- NIKYU (KYU 2) - centura maro ;
- IKKYU (KYU1) – centura maro.

În alte tari, și mai ales în Europa, culorile acestor centuri diferă de cele din Japonia și sunt în ordine, de la cel mai de jos la cel mai înalt grad următoarele :

- ROKKYU – centura albă;
- GOKYU - centura galbenă;
- SHIKYU - centura portocalie;
- SANKYU - centura verde;
- NIKYU - centura albastră;

- IKKYU - centura maro. În funcție de discipoli, culorile centurilor corespunzătoare acestor grade pot totuși varia .

CAPITOLUL 10. REGULAMENTUL CU PRIVIRE LA INSTRUIREA (PREGĂTIREA) SPORTIVILOR DE PERFORMANȚĂ

Aprobat:
prin ordinul Ministerului Tineretului și Sportului
al Republicii Moldova
nr. B/720 din 31 decembrie 2013

REGULAMENTUL

Cu privire la instruirea (pregătirea) sportivilor de performanță

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Regulamentul cu privire la instruirea (pregătirea) sportivilor de performanță este elaborat în baza Legii nr. 330 din 25.03.1999 „Cu privire la cultura fizică și sport”, Hotărîrii Guvernului nr. 766 din 26.11.2009 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Tineretului și Sportului, structurii și efecîivului-limită ale aparatului central al acestuia” și Hotărîrea Guvernului nr. 1552 din 04.12.2002 „pentru aprobarea Normelor financiare pentru activitatea sportivă”.
2. Prezentul Regulament este elaborat în scopul perfecționării, dirijării și coordonării activității sportivilor de performanță a Lotului Național pe ramurile de sport din Republica Moldova.
3. Regulamentul stabilește principiile de bază a instruirii (pregătirii) sportivilor de performanță din cadrul Lotului Național.

II. DEFINIȚII GENERALE

1. **Sportiv de performanță** — persoana care practică sistematic și organizat sportul și participă în competiții cu scopul de a obține victoria asupra partenerului, pentru autodepășire sau efort;
2. **Federația sportivă națională** - persoană juridică, constituită prin asocierea asociațiilor și cluburilor sportive, care organizează și dirijează ramurile de sport **respectivă** pe întreg teritoriul Republicii Moldova;
3. **Antrenor principal de lot** - persoană calificată care se ocupă cu antrenarea sportivilor de performanță din cadrul Lotului Național;
4. **Profesor- antrenor** - persoana ce deține studii specializate de profil ce se ocupă cu antrenarea sportivilor de performanță.
5. **Lot Național** - componența sportivilor premianți și antrenorii acestora la Campionatul Republicii Moldova (seniori, tineret și juniori), precum și la alte evenimente sportive de anvergură;

III. LOT NAȚIONAL

1. Din componența Lotului Național (în continuare LN) fac parte antrenorul principal de lot, sportivii, profesorii - antrenori, medicii, masorii, specialiștii, tehnicieni etc., conform Hotărîrii Guvernului nr. 1552 din 04.12.2002.

2. Sportivii Loturilor Naționale sînt antrenați de către antrenorii principali de lot, profesori-antrenori numiți și eliberați din funcție de către Centrul Sportiv de Pregătire a Loturilor Naționale în continuare (CSPLN), cu avizul Ministerului Tineretului și Sportului (în continuare Minister), la propunerea Federațiilor Naționale de profil pe o perioadă de 4 ani (ciclul olimpic), responsabili de îndeplinirea obiectivelor trasate de către Minister.
3. Lotul Național al Republicii Moldova este constituit și desființat de către Ministerul Tineretului și Sportului la propunerile federațiilor sportive naționale.
4. În Lotul Național al Republicii Moldova sînt selectați sportivii de performanță, cetățeni ai Republicii Moldova, care întrunesc normativele și cerințele Clasificației sportive unice a Republicii Moldova și corespund Regulamentului Lotului Național, în continuare RLN).
5. Personalul medical asigură Loturile Naționale la ramurile sportive ciclice, tehnice și individuale, înaintat de către CSPLN și aprobat de Minister.
6. Personalul tehnic se selectează de către federații și este aprobat de către Minister.
7. Agenda membrului Lotului Național este îndeplinită zilnic de către sportiv conform conținutului acesteia (se anexează).

IV. ANTRENORUL PRINCIPAL AL LOTULUI NAȚIONAL

8. Antrenorul principal de lot și profesorii-antrenori asigură procesul instructiv-educativ, managementul și organizarea pregătirii centralizate a loturilor naționale olimpice, paralimpice și neolimpice către Jocuri Olimpice și Paralimpice, Campionatele Mondiale și Europene, alte competiții internaționale oficiale.
9. Asigură îndeplinirea Programului anual și Programului ciclului olimpic de pregătire a sportivilor de performanță.
10. În funcția de antrenor principal de lot și profesor-antrenor se numesc persoanele cu studii specializate de profil, cu experiență în domeniu, deținători de titluri sportive, care sunt capabili de organizarea activității practice la nivel internațional.
11. Antrenorul principal de lot și profesorii-antrenori se călăuzesc de prevederile legislației în vigoare, hotărîri, ordine și dispoziții a organului central de specialitate precum și de prezentul Regulament.

V. OBLIGAȚIUNILE ANTRENORULUI PRINCIPAL DE LOT

12. Scopul esențial al antrenorului principal de lot este pregătirea Lotului Național către Jocurile Olimpice, Campionatele Europene și Mondiale și alte competiții internaționale.
13. În vederea executării acestui scop, antrenorul principal de lot îndeplinește următoarele atribuții:
 - 1) De comun acord cu profesorii - antrenori și federațiile naționale de profil, medicii sportivi, savanții, funcționarii și alții specialiști din domeniu evaluează programul complet special de pregătirea a Lotului Național pe ramura de sport cu determinarea strategiei și tacticii pe ciclul Olimpic;

- 2) Elaborează programul de pregătire către Jocurile Olimpice pentru ciclul olimpic al Lotului Național pe ramura sportivă;
 - 3) Elaborează anual planul calendaristic de desfășurare a măsurilor sportive.
 - 4) Organizează și participă personal la procesul de instruire folosind metodele științifice contemporane;
 - 5) Asigură pregătirea tehnico-sportivă a Lotului Național pentru evaluarea cu succes la concursurile internaționale oficiale;
 - 6) Este responsabil în colaborare cu CSPLN de completarea Loturilor Naționale cu sportivi, specialiști în medicină sportivă, psihologie și alte domenii, care sunt capabili să-și îndeplinească funcțiile la cel mai înalt nivel, reprezintă țară peste hotare;
 - 7) Decide componența sportivilor și specialiștilor pentru delegarea la competițiile internaționale oficiale;
 - 8) Conduce lucrările consiliului profesorilor - antrenori de specialitate.
 - 9) Asigură lucrul metodic-științific cu Lotul Național;
 - 10) Prezintă propuneri de stimulare a sportivilor și specialiștilor care au obținut rezultate remarcabile în competițiile internaționale oficiale;
 - 11) Desfășoară adunări, conferințe, seminare și alte măsuri pe problemele ce țin de pregătirea Loturilor Naționale;
 - 12) Dirijază și asigură de comun acord cu profesorul-antrenor secund evaluarea procesului de antrenament și competițional al Lotului;
 - 13) Să nu propună sportivului preparate interzise din lista celor aprobate de WADA;
 - 14) Asigură respectarea de către sportivi a Codului Mondial Antidoping prin informarea acestora;
 - 15) Responsabil de prevenire, monitorizare și combaterea folosirii de către sportivi a substanțelor interzise.
15. Durata și condițiile de muncă este stabilită prin contractul individual de muncă.

VI. DREPTURILE ANTRENORULUI PRINCIPAL DE LOR

16. Antrenorul principal de lot are dreptul:
- 1) În comun cu Federația națională de profil participă la elaborarea bugetului financiar anual de asigurare a ramurii de sport;
 - 2) De a modifica planurile individuale ale sportivilor, reieșind din condițiile apărute, ținând cont de părerea celorlalți specialiști;
 - 3) De a propune candidaturi ale profesorilor-antrenori pentru pregătirea rezervelor Lotului Național (seniori, juniori și tineret);
 - 4) De a participa la ședințele birourilor federațiilor de specialitate;
 - 5) De a înainta propuneri în adresa organului central de specialitate, CSPLN și altor structuri, în vederea îmbunătățirii formelor și metodelor de pregătire a sportivilor.

VII. SPORTIVUL

17. În Lotul Național al Republicii Moldova sînt selectați sportivii de performanță, cetățeni ai Republicii Moldova care întrunesc normativele și

cerințele Clasificației sportive unice al Republicii Moldova și corespund RLN aprobat prin ordinul Agenției Sportului nr. 114 din 11.03.2009 (se anexează).

VIII. DREPTURILE SPORTIVILOR

18. Sportivii au următoarele drepturi:

- 1) Să participe la cantonamente de pregătire fizică specială;
- 2) Să participe la competiții, conform calendarului de acțiuni sportive naționale și internaționale;
- 3) Să primească echipament și utilaj sportiv;
- 4) Să primească alimentație, conform ordinelor aprobate de MTS;
- 5) Să primească medicamente, preparate susținătoare de efort și recuperare;
- 6) Să fie cazați în căminul CSPLN din contul MTS, conform contractului de prestare a serviciilor;
- 7) Să primească burse, prime, conform cerințelor aprobate de MTS.

19. Sportivii au următoarele obligații:

- 1) Să frecventeze în mod obligatoriu lecțiile de antrenamente conform orarului aprobat de către CSPLN;
- 2) Să îndeplinească planurile individuale aprobate de către CSPLN;
- 3) Să efectueze controale medicale specializate de 4 ori pe an (simestrial);
- 4) Să nu folosească preparate interzise (dopaj);
- 5) Să participe la cantonamente de pregătire și competițiile planificate în planul individual;
- 6) Sistematic să îndeplinească agenda sportivului (se anexează).

IX. MEDICINA

20. Centrul Republican de Medicină Sportivă, în continuare (CRMS) se consideră instituție clinico-diagnostică din componența CSPLN, în subordinea MTS, care activează de comun cu instituțiile Ministerului Sănătății, Agenția WADA și RADA pentru acordarea asistenței medicale, evidență și asigurarea sportivilor loturilor naționale, în continuare (LN).

21. CRMS activează în conformitate cu ordinele, dispozițiile, regulamentele MI S. CSPLN și Regulamentul cu privire la activitatea CRMS al CSPLN din cadrul Ministerului Tineretului și Sportului al Republicii Moldova (se anexează).

22. CRMS de comun cu instituțiile medicale ale Ministerului Sănătății, efectuează lucrul organizatorico-medical, științifico-practic pentru asigurarea unui nivel performant de pregătire a sportivilor LN către competițiile internaționale oficiale, acordă asistența medico-curativă.

X. SCOPURILE ȘI SARCINILE CMS

23. Asigurarea controlului medical specializat al sportivilor de performanță din cadrul LN.

24. Acordarea asistenței medicale calificată pentru pregătirea sportivilor din cadrul LN.

25. Elaborarea și promovarea noilor tehnologii pentru modernizarea asistenței medicale a sportivilor LN.
26. Evidența și supravegherea stării funcționale a sportivilor LN în timpul antrenamentelor și competițiilor reflectate în agenda sportivă.
27. Controlul stării sănătății sportivilor LN după testele funcționale și indicii clinico-biochimici.
28. Prevenirea și depistarea precoce a indicilor stării sănătății, supraantrenare, supraoboseală prin conlucrare cu antrenorul principal de lot și profesorii-antrenori.
29. Efectuarea investigațiilor de reabilitare și recuperare după antrenamente și competiții cu folosirea metodelor fizio-terapeutice, diverse forme de masaj (manual, subacvatic), băi și dușuri, prescrierea preparatelor farmacologice și dietelor sportive.
30. Consultații medicale specializate sportivilor LN.
31. Profilaxia traumatismului sportiv.
32. Efectuarea lucrului sanitaro-igienic.
33. Conlucrarea intensă între medici și profesori-antrenori.
34. Asistență științifico-practică sportivilor LN cu promovarea și implementarea tehnologiilor moderne.
35. Participarea activă la elaborarea planurilor individuale de pregătire a sportivilor LN.
36. Corectarea planului individual pe parcursul procesului de antrenament în dependență de starea sănătății și funcțională a sportivilor LN.
37. Asigurarea sportivilor LN cu preparate vitaminoase și preparate susținătoare de efort.
38. Asistență medicală la competiții naționale și internaționale, desfășurate în țară și peste hotare.
39. Asistența medicală sportivilor LN la toate etapele participării la competiții (pregătirea, evaluarea competițională și recuperarea).
40. Activitatea CMS se efectuează de comun acord cu Centrele medicale naționale. Instituțiile Medico-Sanitare Publice ale Ministerului Sănătății și Laboratorului Științific.

XI. MĂSURILE ANTI-DOPING ALE CRMS

41. Coordonează măsurilor anti-doping cu Legea 185 din 11.07.2012 cu privire la prevenirea și combaterea dopajului în sport.
42. Informează anual sportivii LN cu Lista Preparatelor Interzise de WADA.
43. Lucrul educațional și de prevenire a dopajului în sport cu membrii LN.
44. Elaborează programe de promovare a fairplay-ului în sport.
45. CMS elaborează planul de acțiuni privind informarea, prevenirea și combaterea fenomenului de dopaj în sport.
46. Activează în domeniul acordării scutirilor pentru uz terapeutic cât și utilizarea terapeutică a preparatelor medicamentoase.

47. Desfășoară întrunirea medicilor de profil, profesorilor-antrenori, sportivilor referitor la tematica promovării politicii antidopaj.
48. Efectuiază evidența permanentă privind testarea la dopaj a membrilor LN.
49. Participarea la Reuniunile desfășurate de către Agenția Mondială Anti-doping (WADA) și Agenția Regională Est-Europeană (RADA).

XII. PERSONALUL TEHNIC

50. Personalul tehnic la propunerea federațiilor de profil se angajează la CSPLN cu aprobare de către MIS. (Ciclism - reparator de biciclete, șofer, Caiac-canoe - reparator de bărci, mecanic, salvamar, Tir, tir cu arc - reparator de arme și arc, scrimă - reparator de floretă și spadă, operatori foto-video, reparator al aparatului electronic).

XIII. AGENDA SPORTIVULUI

51. Pentru asigurarea unei evaluări eficiente a procesului de instruire a sportivilor se institue „Agenda Sportivului” care se îndeplinește obligatoriu de către sportiv, antrenor și medic (se anexează).

XIV. DISPOZIȚII FINALE

52. Ministerul Tineretului și Sportului în termen de 30 de zile de la data înregistrării prezentului regulament, va aduce la cunoștința LN și CSPLN prevederile acestuia.

Anexe

AGENDA SPORTIVULUI

Numele _____

Prenumele _____

Anul, luna, ziua nașterii _____

Titlul, categoria sportivă _____

Secția (ramura de sport) _____

Profesorul-antrenor _____

CAPITOLUL 11. METODOLOGIA ANTRENAMENTULUI SPORTIV [8]

11.1. Structura antrenamentului sportiv și metodică proiectării lecției

Ca structură de formare urmează a se subînțelege procesul relativ stabil pentru componentele sale (laturi, compartimente și verigi), corelația lor firească și consecutivă. În procesul de antrenament se disting trei niveluri de structură: microciclul – constituit din antrenamente separate și microcicluri separate; mezocicluri – constituite din cicluri secundare și etapele de formare profesională, inclusiv o serie de panouri orientate microciclic; macrostructură - structura mare de cicluri de formare profesională (macrocycles) (L.P. Matveev, 1977).

Structura procesului de antrenament se bazează pe modele existente și obiective de stabilire a performanței sportive în probele de sport concrete. Aceste legități sunt cauzate de factorii care determină eficiența activității competiționale și structura optimală de pregătire ce ține de particularitățile de adaptare la specificul probei de sport prin mijloacele și metodele de influență pedagogică, particularitățile individuale ale sportivilor, calendarul competițional și dependența acestuia de gradul optimal de pregătire a sportivului în corespundere cu planificarea de durată și perioada macrociclului (Figura 1).

Toate această diversitate de cauze determină diferențele semnificative care depind de durata, concentrația și conținutul macrociclului, fazele, perioadele, mezo- și microciclului, de structura antrenamentului, și interacțiunile coraportului structural de unități în procesul de antrenament. Este greșit a deduce că macrociclurile sunt structură de bază a procesului de antrenament.

Macro ciclul de antrenament ar trebui să fie considerat ca fiind o combinație a diferitelor elemente structurale suprapuse și subordonate principalelor obiective strategice de formare - care oferă o gamă largă de pregătire tehnică, tactică, fizică, intelectuală și integrantă de formare în conformitate cu legitățile probei de sport alese.

Un alt aspect este că erorile fundamentale în constituirea procesului de antrenament sunt foarte dificil de compensat, dar pot fi ușor depășite la elaborarea planului de perspectivă. Aceasta cu siguranță, nu oferă motive de separare a diferitelor elemente ale structurii în macrocicluri primare și secundare.

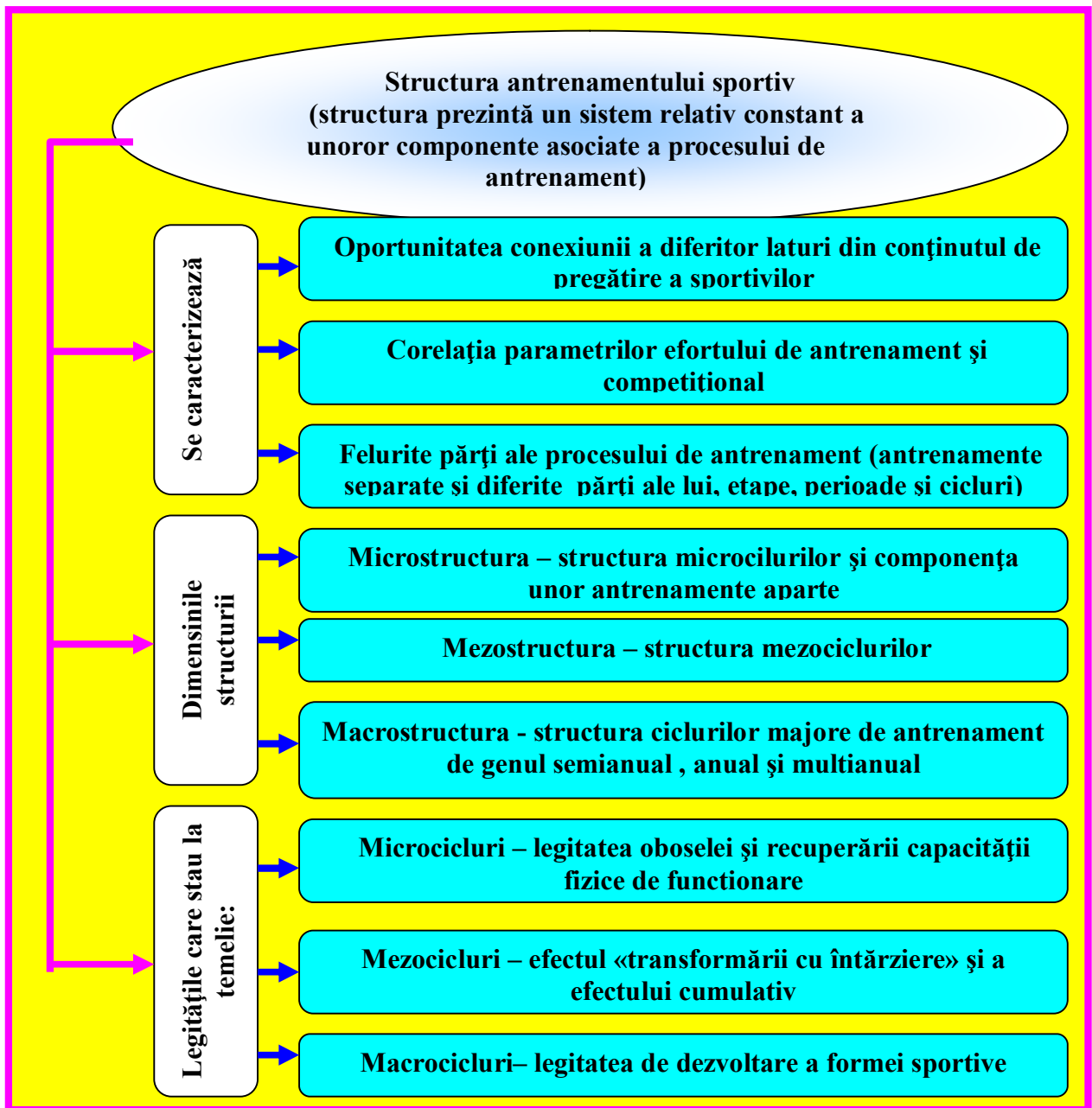

Figura 1. Structura procesului de antrenament

Structura generală a procesului de antrenament. Sub unitate de structură a procesului de antrenament se subînțelege o lecție separată, în cadrul căruia se utilizează diverse mijloace pentru a soluționa obiectivele de ordin fizic, tehnic, tactic, intelectual și integrat de obținere a performanței, creînd premise pentru un curs firesc de adaptare și de stabilitate a proceselor ce se produc în organism la efort de adaptare. Structura antrenamentului este determinată de mai mulți factori, inclusiv de scopul și obiectivele antrenamentului concret, fluctuațiile firești care survin în activitatea funcțională a organismului sportivului, în

procesul de activitate musculară, volumul efortului, particularitățile selecției și alternarea exercițiilor de antrenament, regimul de activitate etc. Structura existentă a antrenamentului sportiv, care constă din părțile introductivă-pregătitoare, de bază și finală determină legitățile de schimbare funcțională a stării organismului sportivului în procesul activității motrice. În partea introductivă de antrenament se desfășoară activități de formare profesională a sportivului pentru a efectua efort în partea de bază a antrenamentului. Desfășurarea concretă a începutului de antrenament îi disciplinează pe sportivi și-i predispune la executarea coordonată a acțiunilor, le concentrează atenția spre ulterioara activitate motrică. Când se execută corect partea inițială a antrenamentului apare starea de punere în aplicare a stării, care constă în creșterea activității motrice ce predispune principalele sisteme funcționale ale organismului spre o activitate sportivă. Desfășurarea în această parte a lecției a înviorării, ce constă în executarea de un complex de exerciții special selectate, favorizează predispunerea organismului sportivului pentru executarea eforturilor ce urmează. Învierea poate fi divizată în două părți: generală și specială. Prima parte a înviorării favorizează desfășurarea activităților esențiale în sistemele funcționale ale sistemului nervos central, a sistemului locomotor și cel vegetativ care pregătește organismul pentru principalele activități motrice. În această parte a antrenamentului se utilizează diferite exerciții de ordin general. În a doua parte a înviorării se aplică, în special, exerciții special-pregătitoare. Acesta are ca scop crearea unui mediu optimal pentru extremitățile periferice și centrale ale organismului sportivului, care determină eficiența activității lui în partea de bază a antrenamentului. Durata înviorării, selecția exercițiilor și coraportul lor poate varia considerabil și depinde de caracteristicile individuale ale sportivului și de natura activității motrice, de influențele mediului exterior. În această parte de antrenament, de fapt, se utilizează, preponderent, exerciții de pregătire fizică generală.

11.2. Orientarea pedagogică a orei de antrenament

Fiecare etapă de pregătire sportivă este împărțită în de bază și suplimentară. În partea de bază se soluționează obiectivele ce țin de activitatea de bază ale perioadei concrete și se proiectează cele mai eficiente mijloace și metode, care corespund obiectivelor de moment. La antrenamentele ulterioare se soluționează probleme ce țin de selectarea contextului favorabil pentru decurgerea firească a

proceselor de adaptare. Volumul de efort, de regulă la această etapă nu este ponderabil, iar mijloacele și metodele ca regulă nu sunt dependente de mobilizarea maximală a capacităților funcționale ale tuturor sistemelor vitale ale sportivului.

În funcție de localizarea direcției efortului de antrenament metodele folosite în cadrul lecțiilor trebuie împărțite în selective (preponderent) și de complexitate diversă.

Programul de instruire de direcționalitate selectivă se elaborează în asemenea mod încât cea mai mare parte a exercițiilor să ofere o soluție eficientă la unul sau mai multe obiective (de exemplu, dezvoltarea rezistenței speciale), iar pentru antrenamentele de direcționalitate complexă sunt necesare mai multe obiective.

Lecțiile de direcționalitate selectivă se utilizează pe larg în practica de antrenament și se utilizează în cadrul lor mijloace și metode ce determină gradul de pregătire specială a sportivilor, adică pregătirea lor de rezistență, capacitățile lor de executare a exercițiilor în stare aerobă sau anaerobă etc. În acest context deosebim lecții direcționare spre perfecționarea abilităților tehnice și tactice. În desfășurata acestor lecții crește eficacitatea posibilăților funcționale ale organismului sportivilor necesare lor în cadrul activității competiționale. Tot aici se lucrează, preponderent la pregătirea psihologică a sportivilor ca acestea să poată depăși unele probleme ce țin de oboseală vizibilă care apare, etc. Acelaș lucru putem menționa și despre pregătirea tehnică a sportivilor în cadrul lecțiilor de asemenea tip. Asupra tehnicii trebuie să se lucreze permanent în cadrul fiecărui antrenament. Numai în asemenea fel se poate ajunge la o tehnică labilă pe care sportivul o poate folosi cu succes în cadrul activității lui competiționale.

Există câteva variante de structurare a antrenamentelor de direcționalitate selectivă. În acest caz se utilizează mijloace și metode tradiționale. Cu toate acestea, în cadrul orelor de același tip se utilizează programul de antrenament același pe o perioadă îndelungată. Uneori se recurge la alternarea de metode și mijloace care au același scop: pregătirea multilaterală a sportivului. Și în final, se poate utiliza și o altă alternanță a mijloacelor care servesc una și aceeași metodă. De aici rezultă și gândul că structurarea orelor de antrenament influențează benefic asupra reușitei pregătirii sportivului pentru activitatea sa de bază.

Multiplule cercetări au demonstrat că utilizarea de durată a exercițiilor diverse cu scop bine definit asigură sportivului o activitate competițională bună

în comparație cu antrenamentele unde se utilizează exerciții omogene. Programul acestor tipuri de antrenamente oferă o influență mult mai mare asupra organismului sportivului mobilizându-i în acest fel funcțiile a mai multor sisteme care duc la manifestarea calităților corespunzătoare.

A fost demonstrat experimental că gradul de antrenare a sportivului, în mare măsură, sporește în acele cazuri când în procesul de antrenament au fost efectuate antrenamente cu caracter selectiv constituit din exerciții de antrenament în regimul diverselor metode. Cele mai eficiente antrenamente sunt acele în cadrul cărora se folosesc pe o perioadă îndelungată de timp aceleași mijloace efective. În acest mod, se produce adaptarea rapidă a sportivului la regimul de antrenament. Și aceasta se datorează gradului de utilizare de durată a unor și acelorași exerciții, care mai întâi duc la diminuare, apoi la stoparea creșterii gradului de pregătire a sportivilor.

Dacă lecțiile sunt structurate eficiente în baza mijloacelor și metodelor ce duc la un rezultat scontat, aceasta nu înseamnă excluderea lor totală din cadrul orelor de antrenament. Asemenea antrenamente se pot planifica în cazul când în fața sportivului se pune un obiectiv definit clar ce ține de executarea rațională a sarcinilor puse sau direcționate spre sporirea pregătirii psihologice și utile pentru executarea de durată a exercițiilor monotone și de rutină.

Antrenamente cu caracter selectiv. Există două moduri de construire a lecțiilor care contribuie la dezvoltarea simultană a diferitor competențe și abilități. Prima variantă este ca programul să fie împărțit în etape separate, de două sau de trei părți relativ independente. De exemplu, în prima parte e necesar a fi folosite mijloace pentru a spori capacităților de viteză, în a doua și a treia - pentru a îmbunătăți capacitatea de activitate în stare aerobă și anaerobă. În prima parte se soluționează obiective de formare a capacitățile ce țin de pregătirea tehnică, cea de a doua - de pregătire fizică, iar a treia - de cea tactică. O altă opțiune ar fi perfecționarea, în paralel, a mai multor (de regulă două) calități. Un astfel de exemplu poate servi programul la pregătirea alergătorilor la distanța 10 X 400 de metri, la o viteză de 85-90% din valoarea maximă posibilă la această distanță, și pauzelor de odihnă de 45 de secunde. Un astfel de program de instruire, pe de o parte, are aspectele sale benefice care îmbunătățește pregătirea aerobă, iar pe de altă parte - impune imperative sporite pentru asigurarea anaerobă (glicolică) a pregătirii și menținerii capacității de lucru a sportivului în asemenea regim.

De cele mai multe ori sunt rezolvate în paralel obiectivele de țin de pregătirea tehnică și tactică (aceasta este deosebit de răspândită în probele de jocuri sportive și cele de luptă), precum și de pregătirea fizică și intelectuală (de exemplu, la dezvoltarea de concentrație, în cazul în care se înregistrează schimbări în sistemele autonome, când sunt însoțite de maximizarea disponibilității capacități intelectuale asociate cu surmenajul oferit de oboseală severă).

Astfel, antrenamentele de acest fel pot fi împărțite în două grupe: cu sarcini (obiective) secvențiale și paralele.

La analiza metodei de construire a antrenamentului în concordanță cu obiectivele majore se profilează două obiective de bază. Primul este acela de a stabili ordinea de utilizare rațională a resurselor de dezvoltare, cel de-al doilea - în posibilitatea de a alege dintr-un raport rațional mijloacele necesare.

Distribuirea ulterioară a mijloacelor în procesul de antrenament ar trebui să fie relevantă pentru realizarea unei pregătiri raționale și multilaterale. De exemplu, la studierea acțiunilor locomotore ar trebui să se țină cont de mijloacele etapei de încălzire. În aceste condiții ar trebui să fie studiate schemele tactice complexe, care ar dezvolta tehnica și tactica combinațiilor. Atunci, când se pune problema însușirii acțiunilor tehnico-tactice, în condiții competitive dificile, când apare oboseala progresivă, acest lucru ar trebui să fie planificat în partea de încheiere a antrenamentului.

Problema coraportului de mijloace ar trebui să fie stabilit în fiecare caz aparte, în conformitate cu natura lor și consecvența de aplicare, cu starea funcțională a sportivului, caracteristicile individuale ale acestuia, de etapă și perioada de formare, etc.

În prima etapă a perioadei de pregătire în cadrul antrenamentelor integrate de multe ori un loc semnificativ îl ocupă mijloacele ce contribuie la antrenarea rezistenței în regim aerob. În continuare, pe măsura creșterii gradului de antrenare a sportivului, acest coraport poate fi schimbat în favoarea mijloacelor care au ca scop să mărească capacitățile de viteză și rezistența specială. În cazurile în care exercițiile de sprint sunt utilizate în prima parte a antrenamentului, volumul lor poate ajunge 20-30% din numărul total de antrenament. Dacă aceste exerciții sunt planificate la sfârșitul antrenamentului când sportivii sunt obosiți, atunci exercițiile de sprint nu pot să depășească 5-10% din volumul total de antrenament.

Combinat cu resursele de diferite orientări în timpul antrenamentului ar trebui să se țină seama de interacțiunea complexă a exercițiilor. Ea poate fi pozitivă - următorul impuls duce la creșterea schimbării efortului diferit de cel anterior, neutră următorul obiectiv nu este substanțial modificat de natura și amploarea eforturilor, negativă - reduce încărcătura schimburilor care apar ca răspuns la impactul precedent. De exemplu, efectul exercițiilor de regim anaerob glicolitic, crește semnificativ în cazul în care acestea sunt precedate de exercițiile cu efort alactalitic anaerobe și se reduce semnificativ după efort de durată în regim aerobic. Cu toate acestea, în acest caz este foarte important pentru a înțelege clar ce indicatori ar trebui să fie vizați și formați pentru a soluționa pozitiv obiectivele, folosind, în acest scop mijloace diferite în fiecare parte a antrenamentului. În cazul în care antrenamentul este direcționat spre eficientizarea căilor de asigurare energetică atunci în programul de formare, este necesar să se utilizeze exerciții de ordin alactatogenic de natură anaerobă. Dacă, totuși, se urmărește scopul îmbunătățirii calităților de viteză, după cum s-a menționat mai sus, atunci se aplică un program de exerciții aerobe sau exerciții de sprint.

Lecțiile de soluționare paralelă a obiectivelor se datorează caracterului și metodelor simple de utilizare. În acest caz se soluționează două obiective de bază: 1) de a oferi oportunități pentru îmbunătățirea vitezei și rezistenței în regim anaerob;

2) de a dezvolta rezistența aerobă;

3) de a îmbunătăți abilitățile tehnice și tactice, etc.

Un caracter aparte îl au antrenamentele cu conținut specializat în care se asigură formarea profesională a sportivului. Oportunitatea acestor antrenamente se explică prin faptul că prin intermediul mai multor mijloace se poate influența polivalent asupra aspectelor multiple de pregătire a sportivilor.

Combinarea antrenamentelor de ordin selectiv și complex în procesul de antrenament. În practica sportivă sunt folosite mai multe variante de construire a antrenamentelor. Alegerea depinde de un număr mare de motive: etapa de pregătire multianuală, calificare și performanța sportivilor inclusiv și de obiectivele antrenamentelor, etc. În acest sens ar trebui să fie amintit faptul că cele mai puternice efecte asupra sportivului au antrenamentele de orientare selectivă, care permit să se concentreze, într-o anumită direcție mijloacele și metodele de influență pedagogică.

La formarea sportivilor de calificare relativă scăzută, în stadiile inițiale de pregătire pe termen lung, cu toate acestea, ar trebui să fie planificate, în principal, antrenamente cu caracter divers. Aceste antrenamente sunt mult mai mult emoționale, au o influență și un efect mai redus asupra pregătirii psihologice și zonelor funcționale ale organismului tinerilor sportivi și, în același timp, sunt destul de eficiente ca stimulent pentru creșterea performanței sportive. Utilizarea pe scară largă în formarea tinerilor sportivi a programelor de exerciții cu caracter selectiv are un număr și de efecte negative – de surmenare și suprasolicitare a sistemelor funcționale, excesiv de exploatare la capacitatea de adaptare a organismului.

În timpul pregătirii sportivilor calificați și bine antrenați se pot utiliza antrenamente cu caracter complex pentru a menține nivelul anterior de formare sportivă. Acest lucru este deosebit de util în timpul îndelungat de concurență, în cazul în care sportivul a trebuit să participe la un număr mare de competiții. Particularitățile de construcție a unor astfel de programe pentru a diversifica antrenamentele permite ca acest proces să se diversifice la efectuarea unui efort sportiv.

Antrenamentele cu programe cu efect emoțional complex constituie un bun mijloc de recreere și poate fi folosit pentru a accelera procesele de recuperare după antrenament și de menținere după un microciclu.

În general, putem spune ca cea mai mare parte a activității este direcționată spre soluționarea sarcinilor speciale de pregătire a sportivilor, iar scopul îl putem atinge prin utilizarea antrenamentelor de direcționalitate complexă. Antrenamentele complexe aici sunt complementare, dar acest lucru nu diminuează rolul lor în soluționarea obiectivelor propuse. Pentru sportivii necalificați, dimpotrivă, antrenamentele complexe pot constitui în mare măsură conținutul procesului de instruire. Pe de o parte, ele oferă soluție diverselor probleme cu care se confruntă în pregătirea lor sportivii, dar, pe de altă parte – lăsă sportivului perspectiva intensificării procesului de formare, din contul creșterii numărului de ore de antrenament cu caracter complex.

11.3. Efortul în procesul de antrenament

Principalul factor de determinare a impactului efortului de antrenament asupra organismului, este proporția efortului. Aici sunt expuse caracteristicile

principale de efort utilizat în procesul de antrenament a sportivilor calificați (Tabelul 6).

Tabelul 6. Caracteristica tipurilor de efort

Efort	Criteriile de majorare a efortului	Realizarea sarcinii
Mic	Prima fază a perioadei de stabilitate a capacității de funcționare (15-20 % al volumului de lucru, îndeplinite, pînă la apropierea oboselei evidențiate)	Menținerea nivelului formei de antrenament, urgentarea proceselor de restabilire după efortul anterior
Mediu	A doua fază a perioadei de stabilitate a capacității de funcționare (15-20 % al volumului de lucru, îndeplinite, pînă la apropierea oboselei evidențiate)	Menținerea nivelului formei de antrenament, soluționarea sarcinilor individuale
Considerabil	Faza latentă (ascunsă) (de compensare) a oboselei (60—75 % al volumului de lucru, îndeplinite, pînă la apropierea oboselei evidențiate)	Stabilitatea și majorarea ulterioară a nivelului de antrenament
Considerabil	Oboseală evidentă	Majorarea nivelului de antrenament

Un mare efort este însoțit de modificări funcționale semnificative care se produc în organismul sportivului, scăderea randamentului, fapt care indică aparent debutul oboselei vizibile. Pentru obținerea unui efort maximal sportivul trebuie să execute un volum considerabil de activitate motrică, adecvat nivelului său de pregătire în acest moment. Criteriile externe ce indică volumul efortului îl reprezintă incapacitatea sportivului de a continua activitatea motrică propusă.

Un efort considerabil este caracterizat de volumul sumar de activitate motrică într-o manieră durabilă și care nu este însoțită de scădere. Se finalizează procesul de activitate motrică, în acest caz, la apariția vizibilă a oboselei. Volumul de efort, în procesul de antrenament, de regulă, constituie 70% din volumul de efort efectuat înainte de apariția oboselei.

Media de efort corespunde începutului celei de-a doua faze de performanță, însoțit de stabilitate în activitatea motrică. Volumul de efort, în acest caz, de obicei, variază de la 40 la 50% din volumul total de efort executat înainte de apariția oboselei.

Efortul scăzut va crește în mod semnificativ datorită activităților motrice, însoțit de o stabilizare a mișcărilor. Numărul de exerciții efectuate de sportivi în procesul de antrenament volum de efort mic este, de regulă, 20-25% din volumul motric, pînă la apariția oboselei.

În practica sportivă pentru o evaluare corectă a valorii individuale a volumului de antrenament pot fi folosiți indici relativ simpli, dar destul de obiectivi de măsurare: culoarea pielii, atenția sportivului, calitatea de executare a mișcărilor, starea lui de spirit și a sănătății.

11.4. Tipurile și organizarea antrenamentelor

În funcție de natura obiectivelor propuse se deosebesc următoarele tipuri de antrenamente: instruire, formare, instruire și antrenament, de model și de control.

Antrenamentele de instruire presupun învățarea a noi procedee. Acest material poate fi asociat cu dezvoltarea de diferite elemente de tehnologie, de învățare rațională, scheme tactice, combinații tehnice și tactice, etc. Caracteristicile acestui tip de studii sunt relativ limitate din cauza cantității reduse de abilități și deprinderi pentru un proces atât de complex.

Antrenamentele de acest tip sunt utilizate pe scară largă, în special în stadii incipiente de pregătire multianuală, dependente de un număr mare de sarcini de formare a sportivului. În cazul antrenării sportivilor de performanță, aceste antrenamente sunt utilizate mai ales în perioada de pregătire, când se atrage o mare atenție însușirii de noi materii.

Lecțiile de antrenament au ca scop punerea în aplicare a diferitelor tipuri de formare din punct de vedere tehnic până la desăvârșire. În desfășurarea acestor antrenamente se repetă exercițiile deja cunoscute. În funcție de conținutul antrenamentului el poate fi selectiv sau complex, în dependență de volumul și intensitatea efortului executat.

Acest tip de antrenamente este pe larg aplicat în rezolvarea problemelor de pregătire fizică - dezvoltarea capacităților de viteză și de forță, rezistență, flexibilitate, capacitățile de coordonare, statornicind variantele însușite de tactici, tehnici și combinații tehnice, etc.

Lecțiile de instruire și antrenament sunt un tip de intermediar între orele de instruire și antrenament. La aceste antrenamente sportivii combina cele cunoscute cu feed-back-ul. Aceste tipuri de lecții, sunt utilizate pe scară largă, în cel de al doilea an de pregătire în cadrul ciclului anual - în a doua jumătate a primului și a celei de a doua etape a perioadei de pregătire.

Orele de reabilitare se caracterizează printr-un mic volum total de efort, cu varietate emoțională și utilizarea pe scară largă a metodei de joc. Principalul lor

obiectiv îl constituie stimularea procesului de reabilitare după efort în antrenamentele anterioare, pentru a crea un context favorabil pentru decurgere a reacțiilor de adaptare ale organismului sportivului.

Orele de reabilitare (refacere) sunt utilizate pe scară largă, în cea mai intensă perioadă de după efort când au fost executate o serie de exerciții de mare efort. Aceste ore ocupă mai mult spațiu în procesul de pregătire, în zilele imediat după competițiile de bază, și sunt aplicate pentru refacerea rapidă a capacităților fizice și intelectuale ale sportivului. Din două sau trei ore, în timpul zilei, una dintre acestea poate fi de refacere, oferind nu numai stimularea reacțiilor de recuperare, dar și de prevenire a supra încărcării fizice și intelectuale.

Lecția de model este o importantă formă de instruire integrată a sportivilor pentru cele mai importante competiții. Programul orelor este construit în strictă conformitate cu viitoarele concursuri și regulamentele lor, structura și capabilitățile participanților.

Antrenamentele de model se desfășoară în perioada de formare a sportivilor pentru competițiile cu un nivel sporit de arsenal tehnic, tactic și funcțional.

Lecțiile de control, presupun soluționarea sarcinilor de verificare a eficacității procesului de pregătire. În funcție de conținut, acestea pot fi asociate cu procesul de evaluare a eficienței tehnice, fizice, tactice și alte tipuri de formare profesională.

Lecțiile de antrenament sunt planificate în toate etapele de formare profesională de durată și la diferite stadii de formare în cadrul macrociclului. Printre cele mai importante cerințe pentru construirea unui program de exerciții cu finalități clare se recomandă a distinge următoarele forme de antrenamente: individuală, de grup, frontală și mixtă (liberă).

La antrenamentele individuale sportivilor li se pune sarcină concretă și, de regulă, o execută de sinestătător. Avantajele acestei forme de antrenament constă în oferirea condițiilor optime pentru administrarea individuală și corectarea influențelor, creșterea încrederii în sine și creativitatea în rezolvarea problemelor lor. Dezavantajele acestui tip de lecție îl constituie lipsa condițiilor de concurență, precum și influența stimulatorie din partea celorlalți sportivi.

La utilizarea formei de antrenament în grup există condiții bune pentru crearea de climat competitiv, asistența reciprocă în efectuarea de exerciții individuale. Cu toate acestea, formă respectivă de antrenament, are lacunele sale

din cauza imposibilității controlului asupra calității îndeplinirii sarcinilor individuale.

În antrenamentele de tip frontal sportivii, în același timp, efectuează aceleași exerciții. În special, în antrenamente de acest tip sunt folosite pentru rezolvarea obiectivelor locale specifice unui antrenament separat, în special la desfășurarea încălzirii. La un asemenea tip de organizare a antrenamentului, antrenorul are condiții bune pentru a monitoriza activitatea întregii echipe. Cu toate acestea, se limitează posibilitatea abordării individuale a procesului de antrenament și se uzurpează gradul de executare de sinestătătoare a procedeelelor de către sportivi.

Tipul de antrenament de sinestătător poate fi aplicat în grupele de sportivi de înaltă calificare, care au performanță și cunoștințe necesare pentru asemenea tip de lecții.

Sporirea eficacității lecțiilor de antrenament facilitează selecția rațională a formelor organizatorice și metodologice, în special, în antrenamentele staționare și circulare.

La îndeplinirea formei staționare de antrenament, sportivii efectuează exerciții la stații special echipate, adaptate pentru dezvoltarea abilităților locomotore, necesare pentru îmbunătățirea aptitudinilor tehnice și tactice, combinate pentru dezvoltarea abilităților locomotore. Stațiile pot fi echipate cu o varietate de utilaj special, echipament și accesorii de dirijare și diagnosticare prestinate pentru soluționarea diverselor obiective care pot surveni în procesul antrenamentului sportiv. Antrenamentele la stațiile specializate permite soluționarea individuală a volumului și caracterului influențelor de antrenament, optimizarea controlului asupra calității de executare a sarcinilor, pentru introducerea modificărilor în programul orelor de antrenament.

Forma circulară de antrenament presupune executarea de către sportivi a exercițiilor la diferite stații. De regulă, se dotează pentru un antrenament de 10 la 20 de stații, unde se realizează diferite obiective de pregătire fizică și tehnică. Se amenajează și amplasează stațiile, selectându-se exercițiile într-un mod concret în care sportivul trebuie să execute consecutiv exerciții variate și în complex care să asigure influențe diverse asupra organismului sportivului. Tratarea individuală se realizează pe calea schimbării volumului de opunere de rezistență la treijoare, proporția împovărilor, numărul de repetări, tempoul activității motrice etc.

11.5. Noțiuni despre microciclurile antrenamentelor

Microciclu poate fi numit o serie de lecții efectuate timp de câteva zile și care să ofere soluții impuse la o etapă concretă. Durata microciclurilor poate varia de la 3-4 pînă la 10-14 de zile. Cele mai frecvente sunt microciclurile de șapte zile care coincid cu durata săptămînii calendaristice care se racordează armonios cu modul de viață a sportivului. Microciclurile de o durată diversă sunt planificate în cu perioada competițională, care este, de regulă, dependentă de schimbarea regimului concordantă de activitate a sportivului, formarea ritmului specific de marchet în competițiile care vor avea loc.

Tipurile de microcicluri. În literatura de specialitate se cunosc următoarele tipuri de microcicluri: de corectare, frontale, de stabilitate, competiționale și de refacere.

Microciclurile de corectare sunt, de obicei, caracterizate prin efort sumar nesemnificativ și au ca scop aducerea organismului sportivului la activitate de antrenament suprasolicitat. Ele sunt utilizate în prima etapă a perioadei de pregătire și sunt o preambulă pentru mezocicluri.

Microciclul frontal este caracterizat printr-un volum sumar sporit de activitate. Obiectivul lor principal este stimularea procesul de adaptare în organismul sportivilor pentru soluționarea principalelor obiective de ordin tehnic și tactic, fizice, intelectual și pregătire integrală. Din această cauză microciclul dat constituie nucleul de conținut din perioada pregătitoare. Se utilizează pe larg acest tip de microciclu în perioada competițională.

Microciclurile de stabilitate. Conținutul acestor microcicluri pot fi foarte divers. Aceasta depinde de sistemul care determină stabilitatea funcționalității organismului sportivului pentru concursurile importante, dependente de caracteristicile lor individuale în stadiul final de pregătire. În funcție de aceste motive, în microciclul final se pot simula regimul viitoarelor concursuri, cînd se soluționează problema recuperării complete a stării funcționale și psihologice.

Microciclul de refacere, de obicei, se termină cu o serie de microcicluri frontale. Ele se proiectează și după o intensă activitate competitivă. Rolul principal al acestor microcicluri se reduce la asigurarea condițiilor optime pentru desfășurarea antrenamentelor de recuperare și decurgerea proceselor de adaptare a organismului sportivilor. Aceasta marchează efortul sumar nesemnificativ în structura acestor microcicluri, precum și utilizarea pe scară largă a mijloacelor care facilitează recreerea activă. Microciclul competițional se constituie în conformitate cu programul competițiilor. Structura și durata acestor microcicluri

definește specificul în diverse probe sportive, numărul de programe, în care este implicat un anumit sportiv, numărul total competiții și pauzele care survin între ele. În funcție de aceasta microciclurile competiționale pot fi limitate de competițiile și procedurile de stabilitate și de recuperare, dar pot include, de asemenea, antrenamente de pregătire specială. Cu toate acestea, în toate cazurile de activități care alcătuiesc structura microciclului, sunt direcționate spre asigurarea condițiilor optime pentru decurgerea cu succes a activității competitive.

Structura și tipurile de microcicluri. Totalitatea de antrenamente individuale, care se efectuează pe parcursul mai multor zile, constituie microciclul de antrenament. Microciclurile sunt ca și o parte importantă a procesului de pregătire. Ele au anumite caracteristici unice. În particular, un microciclu separat constă din cel puțin două etape: stimulativ (cumulativ), care este asociat cu un anumit grad de oboseală și de recuperare (recuperare completă de după activitate sau recreere totală). Aceste faze sunt repetate în structura microciclului. Microciclul poate include mai multe etape cumulative și de recuperare.

În cele mai multe cazuri microciclurile durează o săptămână. Cu toate acestea, durata acestuia poate fi diferită: cel puțin - două zile, și maximum - 14 zile. În mare acest lucru depinde de obiectivele propuse spre soluționare, de nivelul de calificare și de pregătire a sportivilor, de vârsta, de sistemul competițional, de locul microciclului în antrenamentele de instruire.

Trebuie de remarcat faptul că nu există, și, în principiu, nu poate fi un microciclu potrivit pentru toate probele de sport.

În antrenamentul sportiv se disting diferite tipuri de microcicluri. Microciclurile principale sunt prezentate în Figura 2.

Din figură rezultă că microciclurile în funcție de gradul de similitudine a conținutului lor cu specializarea sportivă se pot diviza în nespecializate (pregătire fizică generală) și de specializare (de pregătire specială). În primele microcicluri la desfășurarea antrenamentelor sunt utilizate, în primul rând, mijloacele de pregătire generală, în timp ce în cel de al doilea - de mijloacele pregătirii speciale.

Ambele tipuri de microcicluri pot fi asociate cu soluționarea în special a obiectivelor de pregătire fizică, tehnică, tactică, sau acestea vor purta un caracter complex.

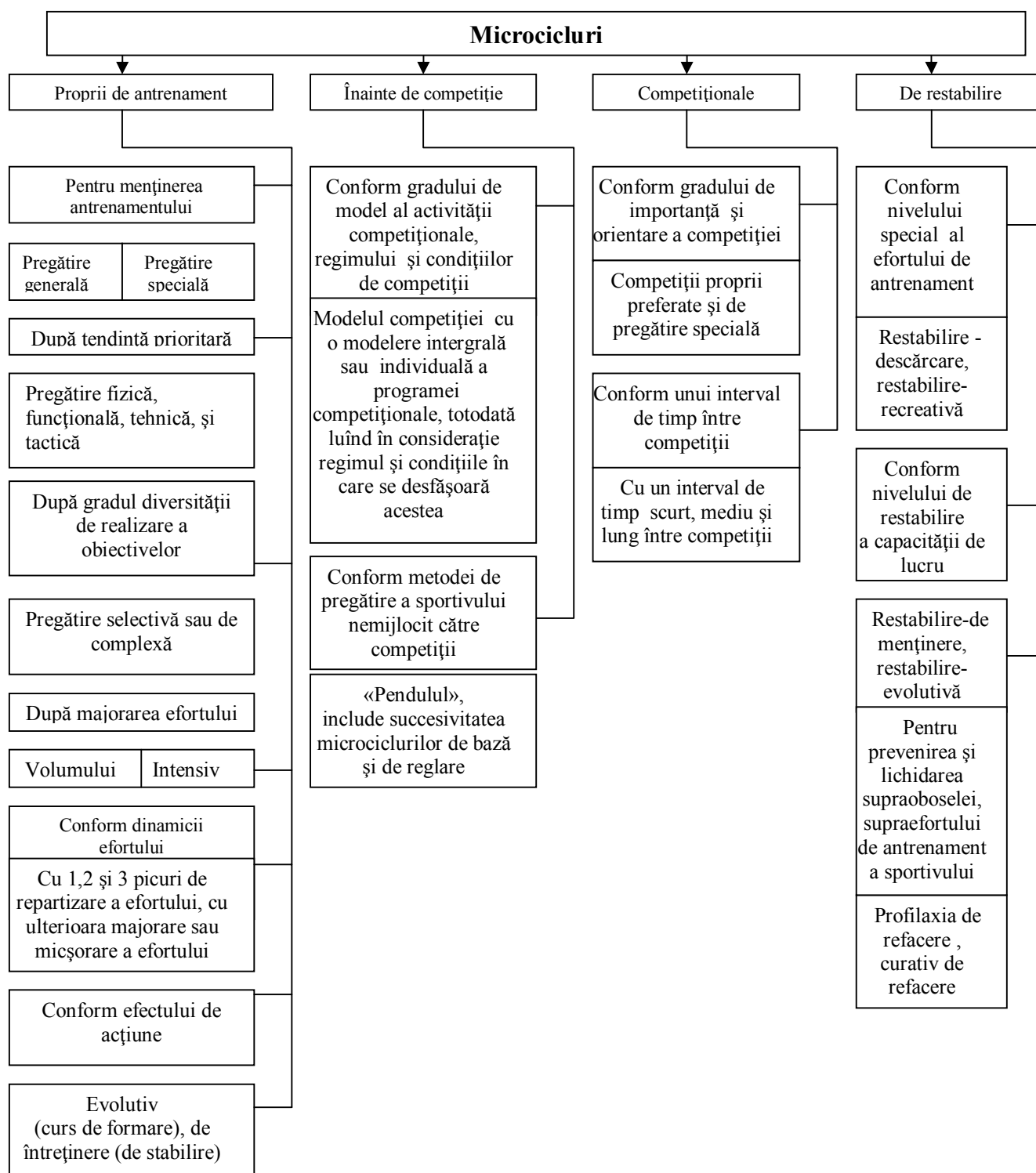

Figura 2. Clasificarea microciclurilor

Microciclurile care se caracterizează prin volum, efort, dar și intensitate nesemnificativă, de regulă, sunt definite ca fiind de extinse (stabilitate). Ele formează conținutul de bază în perioada pregătitoare. Microciclurile frontale se caracterizează, mai întâi de toate, printr-o intensitate sporită de lucru, cu o

creștere de efort substanțială. Acestea se aplică pe scară largă la sfârșitul perioadei de pregătire și perioadei competitive.

Caracterul de dispersare a efortului în microciclu săptămânal permite distribuția microciclurilor «de pic singular», «pic dublu», «de pic triplu», precum și microciclurile secvențiale cu creșterea sau descreșterea efortului (Tabelul 7).

Tabelul 7. Efortul de antrenament în microciclu săptămânal

(după V.P.Lugovțov, A.V.Cudelin)

Zilele microciclului	Dinamica efortului în microciclu			
	«cu un vîrf de pregătire»	«cu două vîrfuri de pregătire»	Efort succesiv sporit	Efort succesiv în descreștere
1-a	mediu	mediu	mic	mare
2-a	mare	mare	mediu	mare
3-a	mare	mediu	considerabil	considerabil
4-a	mare	mare	considerabil	considerabil
5-a	considerabil	mediu	mare	mediu
6-a	mediu	mare	mare	mic
7-a	odihnă	odihnă	odihnă	odihnă

S-a constatat că fiecare tip de microciclu influențează diferit asupra capacității de lucru a sportivilor. Microciclurile au o dinamică singulară diminuată e mai rentabil a le utiliza în perioada pregătitoare (în microciclurile de bază).

Acest lucru permite și favorizează producerea modificărilor semnificative în starea funcțională a sportivilor, care determină creșterea performanțelor sportive. În cazul în care este necesar de a întreprinde acțiuni în planul de stabilizare a nivelului schimbărilor funcționale care se produc în organism, după efort semnificativ, cel mai rațional este a utiliza microciclu «pic triplu» unde efortul se distribuie pe durata săptămânii.

Microciclurile cu creștere consecutivă a efortului de lucru e mai rațional să se planifice pentru mobilizarea funcționalității organismului sportivilor înainte de efort sportiv. În particular, acest tip de microciclu poate fi utilizat când

sportivul trebuie adus la executarea efortului din microciclul de front. Microciclul cu secvențe în scădere pînă la sfîrșitul săptămîinii este, de obicei, utilizat la asigurarea normalizării relativ complete a stării funcționale a organismului după efortul de «șoc».

Alternarea eforturilor de antrenament și de odihnă în microciclu poate duce la următoarele tipuri principale de reacții ale organismului sportivilor:

- a) se ameliorează nivelul maxim de pregătire ;
- b) se acorde efect neesențial de antrenament sau să nu se întreprindă deloc;
- c) conduce sportivul la surmenaj și exces de antrenament.

Construirea regimului de efort și odihnă în microcicluri, la care apare creșterea capabilităților funcționale, sporirea acțiunilor tehnice, de forță, abilitățile și alte calități fizice, care sunt caracteristice microciclurilor în curs de formare. Acestea sunt de cele mai multe ori din rezultatul alternării antrenamentelor și pauzelor de odihnă:

- în cazul în care antrenamentul ulterior în microciclu se desfășoară faza de supercompensare, adică care au loc pe fundalul de creștere a eficienței energetice de la antrenamentele anterioare;

- cînd antrenamentele se desfășoară pe fundalul refacerii ne semnificative a capacității de lucru de după antrenamentul anterior.

Sensul celei de-a doua opțiuni de efect sumar a cîtorva lecții constă în impunerea organismului volumului de eforturi deosebit de mari și de a provoca cu toate acestea adaptarea substanțială a conținutului pentru a obține ca rezultat ponderabil eficiența crescîndă a recuperării. Asemenea combinație de eforturi în constituirea microciclului este posibilă doar pentru sportivii foarte bine pregătiți și o minuțioasă supraveghere medico-pedagogică. Abuzul de această opțiune, va duce inevitabil la surmenaj, iar utilizarea episodică ar contribui la eficientizarea creșterii gradului de antrenament.

Microciclurile precompetiționale (de stabilitate) modelează regimul, programul și condițiile competițiilor ce urmează a se desfășura (distribuirea efortului și odihnei, în conformitate cu alternarea de zile de concurs și intervalele dintre ele, reproducerea ordinii evaluării în timpul zilei, etc.) Structura și conținutul acestor microcicluri depinde de sistemul de management în pregătirea sportivului pentru a concura, de durata de pregătire pentru faza finală de pregătire pentru a corespunde concursurilor ce se vor desfășura, vârstei, calificării și caracteristicilor personale ale sportivilor.

Gradul de redare (similitudine) al programului de antrenament și condițiile competițiilor principale în microciclurile precompetiționale pot varia. În acest sens, se profilează microcicluri, care parțial sau în întregime simulează activitatea competițională, regimul și condițiile concursurilor. În ultimii ani, a apărut o formă nouă, de alternativă în constituirea microciclurilor precompetiționale, care a fost denumit «principiul pendulului» (D.A.Arosiev). La constituirea microciclului precompetițional în conformitate cu «principiul pendulului» structura procesului de instruire a sportivilor se bazează pe alternanța a două tipuri de microcicluri: «specializate» și de «contrast». În practica sportivă microciclurile de specializare sportivă, uneori, sunt numite de bază (O-cicluri), și de reglaj redus de adaptare (R-cicluri).

Alternând între ele, ultimul microciclu specializat la necesitate ar trebui să fie similar cu microciclul competitiv. Durata microciclurilor specializate, în principal, este determinată de durata viitoarelor competiții, în contrast cu nivelul de restabilire și superefacerea capacității de lucru a sportivului de performanță. Concentrația și conținutul antrenamentelor în microciclurile specializate sunt aproape de regimul și condițiile microciclului competițional, iar cel de contrast, din contră, se îndepărtează de la această situație. Asemenea activitate de antrenament se oferă pentru a evita monotonia la ore, care nu permite sportivilor a atinge un nivel sportiv de pregătire (V.M. Dyachkov, L.P. Matveev, N.G. Ozolin).

Pe măsura apropierii competițiilor de bază, conținutul, modul și condițiile orelor specializate în microciclul specializat reproduce tot mai aproape condițiile viitoarelor concursuri. În schimb, există o tendință opusă când microciclurile oferă creșterea proporției de executare a exercițiilor de pregătire generală și care au efect de odihnă activă în variațiile condițiilor de efort. Ritmul alternării acestor microcicluri se efectuează în așa mod ca faza de pregătire maximală a sportivului să coincidă cu rezultatele repesajului de zile când sunt programate competițiile.

Microciclurile competiționale sunt constituite în conformitate cu calendarul competițional. Structura și durata acestor microcicluri este determinată de specificul competițiilor în diverse probe sportive, numărul de concursuri în care participă nemijlocit sportivul sau echipa, numărul total de starturi și intervalele de odihnă dintre ele. În funcție de aceasta microciclurile competiționale pot fi limitate pentru numărul de starturi și procedurile de recuperare care au loc nemijlocit pentru fiecare caz, însă pot include, de asemenea, antrenamente de

pregătire specială. Cu toate acestea, în toate cazurile, conținutul și structura acestor microcicluri sunt direcționate spre asigurarea condițiilor optime pentru activitatea competițională și obținerea rezultatului sportiv planificat.

Există microcicluri competiționale cu intervale scurte, medii și de durată între concursuri. Putem deduce că structura microciclului se schimbă odată cu creșterea pauzelor dintre jocuri.

În microciclul cu interval de o zi se îndeplinește un antrenament de direcționalitate recuperatorie, iar în ziua de joc – antrenament de prestart (extindere). În microciclul cu interval de două zile între jocuri se realizează trei antrenamente: de refacere, de menținere și prestare. În microciclul cu interval de trei zile ar trebui să se efectueze patru-cinci antrenamente. În acest caz la a doua zi după joc – se execută antrenamentul de refacere, în următoarea zi de menținere, iar în cea de a treia de start, antrenamentul de stabilizare. În ziua de joc – se realizează antrenamentul de prestart. Trebuie de subliniat că în microciclul competițional la orele de antrenament dintre competiții nu trebuie în nici un fel suprasolicitat sportivul. Antrenamentele ar trebui să conducă la numai emoții pozitive. Microciclurile cu interval de patru zile între jocuri se constituie în conformitate cu structura microciclului cu interval de trei zile. El se compune din 5-7 antrenamente de instruire, două dintre care sunt de refacere, unul de menținere, două de dezvoltare și unul de prestart (extindere).

La construirea orelor de antrenament este obligatoriu de evidențiat interacțiuni pozitive între ore, deoarece îmbunătățesc eficiența pregătirii sportivului.

Microciclurile de reabilitare sunt, de obicei, suprasolicitate din cauza concurenței sau din cauza microciclurilor de antrenament cu un grad sporit de dozare a efortului (de exemplu, microciclul frontal) și se caracterizează prin reducerea totală a efortului, cu scopul sporirii numărului de zile de odihnă activă, în contrast cu schimbarea în structura și metodele de formare externă, care în totalitate sunt direcționate spre optimizarea proceselor de adaptare și refacere care survin în organismul sportivului.

Pentru a accelera procesul de recuperare în aceste microcicluri se utilizează pe scară largă diferite mijloace de refacere - pedagogice, psihologice și medicobiologice. De utilizarea optimă a acestor microcicluri depinde aplicarea în paralel și consecutivă a mai multor mijloace. Există trei domenii principale de utilizare a mijloacelor de reabilitare în procesul de antrenament:

1. Pentru eliminarea rapidă a efectelor cauzate de oboseală după efort;

2. Pentru recuperarea selectivă a componentelor, care nu au fost implicate în acest proces, dar vor fi utilizate la maximum în antrenamentul ulterior;

3. Pentru stimularea prealabilă a activității sportivilor, înainte de efortul de antrenament (V.N. Platonov).

În funcție de modul de gestionare a capacității de lucru și proceselor de recuperare este logic a menționa câteva tipuri de microcicluri de recuperare: de refacere și restabilire, de recuperare și de compensare; de reabilitare și de menținere; de recuperare și de formare; de reabilitare și de prevenire etc. Cel din urmă tip de microciclu are ca scop refacerea tuturor sistemelor organismului sportivului, în caz de apariția abaterilor de la normă (excese de efort, boli, traumatisme). Ele sunt utilizate în timpul aflării sportivilor în centrele de reabilitare, care dispun de tot setul de mijloace de recuperare, în special combinate cu regimul locomotor de influență a factorilor climaterici favorabili pentru sănătatea sportivilor.

11.6. Tipologia și structura mezociclurilor

Mezociclul de antrenament reprezintă o etapă de pregătire cu durata de la 3 până la 6 săptămâni. Constituirea procesului de antrenament, pe baza de mezocicluri, permite a-l sistematiza în concordanță cu obiectivul perioadei importante de pregătire și asigură dinamica optimală a eforturilor de antrenament, corelarea chibzuită a mijloacelor și metodelor de pregătire în corespundere cu interdependența dintre factorii de influență pedagogică și măsurile de restabilire, precum și atingerea performanței necesare în dezvoltarea diferitor calități și abilități.

Mezociclul de antrenament poate fi definit ca o serie de microcicluri diferite sau de același tip, ce constituie o etapă relativ completă sau o subetapă de pregătire. Constituirea antrenamentului sub formă de mezociclu permite gestionarea mai rațională cu efect de antrenament cumulativ pentru fiecare serie, asigură înaltă rată de creștere de instruire a sportivilor. Ciclurile medii, cel mai frecvent, sunt compuse din 3 - 6 microcicluri și au o durată totală de aproape o lună. Structura și conținutul depinde de mulți factori: de fază și de perioadă anuală, proba sportivă, de vîrstă și de pregătirea sportivilor, de regimul de studiu și de agrement, de condițiile externe de antrenament (climaterice, geografice, etc), de bioritmii fiziologici pe durata unei luni (de exemplu, ciclul menstrual), etc.

Există următoarele tipuri de mezocicluri: reactiv, de bază, de control și de formare profesională, precompetițional, competițional, de refacere, etc. (L.P. Matveev). Toate aceste tipuri de mezocicluri pot să apară și în procesul de pregătire a sportivilor. Să ne oprim pentru o scurtă descriere a mezociclurilor, structura și conținutul lor (Figura 3).

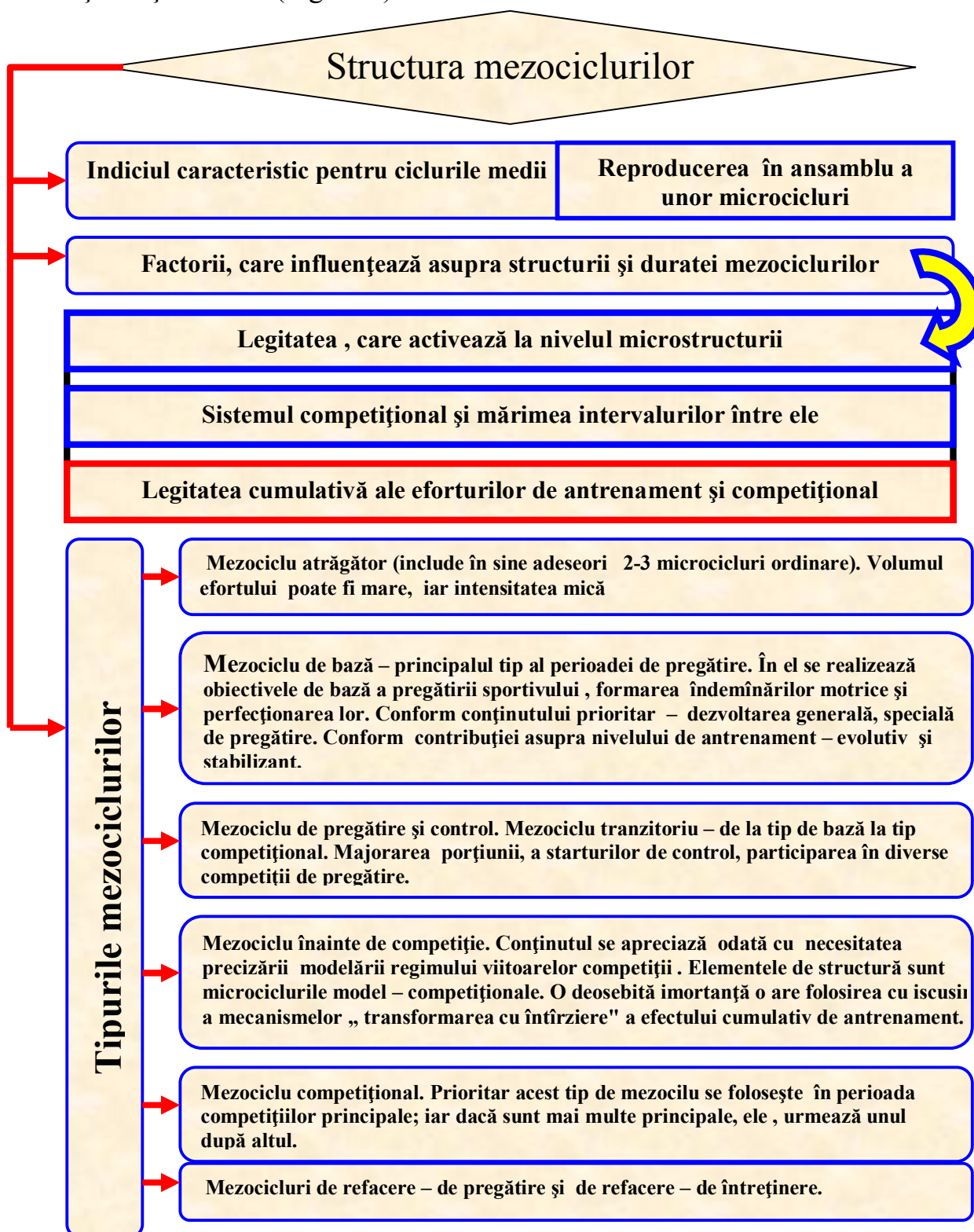

Figura 3. Structura ciclurilor medii al antrenamentului (mezocicluri)

Mezociclul retroactiv este caracterizat prin creșterea volumului eforturilor de antrenament, pînă la dimensiuni considerabile, cu o creștere gradată a intensității.

Cu acest tip de mezociclu, de obicei, începe perioada de pregătire. La sportivii de calificare nesemnificativă mezociclul retroactiv constă din trei pînă la patru microcicluri dimensionale. În mezociclul retroactiv, indiferent de calificarea sportivilor, o mai mare atenție trebuie să se acorde mijloacelor de formare generală direcționate spre îmbunătățirea capacităților de funcționare a sistemelor respirator și circulator.

Aceasta se face în scopul de a crea condițiile necesare pentru creșterea în continuare a nivelului de antrenament la sportivi. Într-o anumită măsură se recomandă a utiliza și mijloace sociale în pregătire.

Mezociclul de bază diferă prin aceea că se efectuează activitatea de antrenament, de volum mare ca intensitate, direcționată spre îmbunătățirea capacităților funcționale, dezvoltarea abilităților fizice de bază, pentru a perfecționa procedeele tehnice și tactice deja cunoscute. Odată cu extinderea capacităților funcționale a sportivilor obiectivele acestor mezocicluri includ stabilizarea și consolidarea schimbărilor ce se produc în organism. În funcție de conținutul predominant, acestea pot fi de pregătire generală și de pregătire specializată, iar în conformitate cu impactul asupra dinamicii de antrenament - de menținere și de dezvoltare. Fiecare tip a mezociclului de bază poate include mai multe mezocicluri, dar, în diferite combinații.

De exemplu, în mezociclul de dezvoltare poate consta din 4 mezocicluri – două de dimensionalitate sporită, unul intensiv și de recuperare: MC de dimensiune sporită + MC de dimensiune sporită MC de intensitate + MC de reabilitare + de stabilizare este constituit din două microcicluri de intensitate (L.P. Matveev).

Mezociclul de control reprezintă calea de trecere la mezociclurile de bază competiționale. De fapt, activitatea de antrenament este combinată aici, cu participarea într-o serie de concursuri, care sunt în principal de control și antrenament, și supuse, prin urmare, obiectivelor de pregătire pentru concurs. Mezociclul de acest tip poate consta din două sau de trei mezocicluri de antrenament un microciclu de tip competițional.

Mezociclurile precompetiționale sunt tipice pentru pregătirea imediată înainte de competiții, sau într-una din competițiile de bază. Acolo ar trebui să fie modelat întregul regim al competițiilor ce urmează a se desfășura, să se asigure

adaptarea la condițiile specifice, să se stabilească în condiții optime, să se realizeze pe deplin capacitatea sportivului în concursul de bază. Dacă competițiile nu sunt atât de importante pentru sportiv sau echipă și se desfășoară în condiții climaterice și geografice normale, atunci pregătirea nemijlocită către competiții se asigură în condițiile mezociclului competițional, care poate consta din microcicli de retenție, competiționale și de refacere. În pregătirea pentru competițiile de bază, efectuate în circumstanțe neobișnuite pentru un sportiv este rațional a profila etapa nemijlocită de pregătire pentru competițiile importante, care include, de regulă, unul sau două mezocicli, constituite în conformitate cu cel precompetițional.

De obicei, mezociclul precompetițional este compus din model competițional, de retenție și de antrenament, care pot fi combinate în diverse secvențe și cu frecvențe diferite. De exemplu, dacă e nevoie de a asigura o pregătire mai aprofundată pe fundalul pregătirii către competiții cea mai eficientă opțiune este: MC de model competițional + MC competițional propriu zis; MC competițional propriu zis + MC de model competițional + MC competițional propriu zis + MC de retenție (L.P. Matveev).

În practică pregătirii precompetiționale se folosește, de asemenea, varianta netradițională de constituire a etapei finale de pregătire pentru competițiile de bază în conformitate cu «principiul al pendulului" care prevede alternanța microcicliurilor de contrast și specializate (Figura 4.).

Mezociclul competițional este o formă tipică de constituire a antrenamentului în perioada competițiilor importante. Numărul și structura mezocicliurilor competiționale determină particularitățile calendarului sportiv existent, programul, regimul competițional, numărul de sportivi. Cel puțin un mezociclul competițional constă din mezocicliuri de aprovizionare, de concurență și de recuperare.

Mezociclul de reabilitare se împarte în de recuperare și de pregătire, și de recuperare și de menținere. Primul se planifică între cele două mezocicliuri competiționale.

Mezociclul competițional este o formă tipică de constituire a antrenamentului în perioada competițiilor importante. Numărul și structura mezocicliurilor competiționale determină particularitățile calendarului sportiv existent, programul, regimul competițional, numărul de sportivi. Cel puțin un mezociclul competițional constă din mezocicliuri de aprovizionare, de concurență și de recuperare.

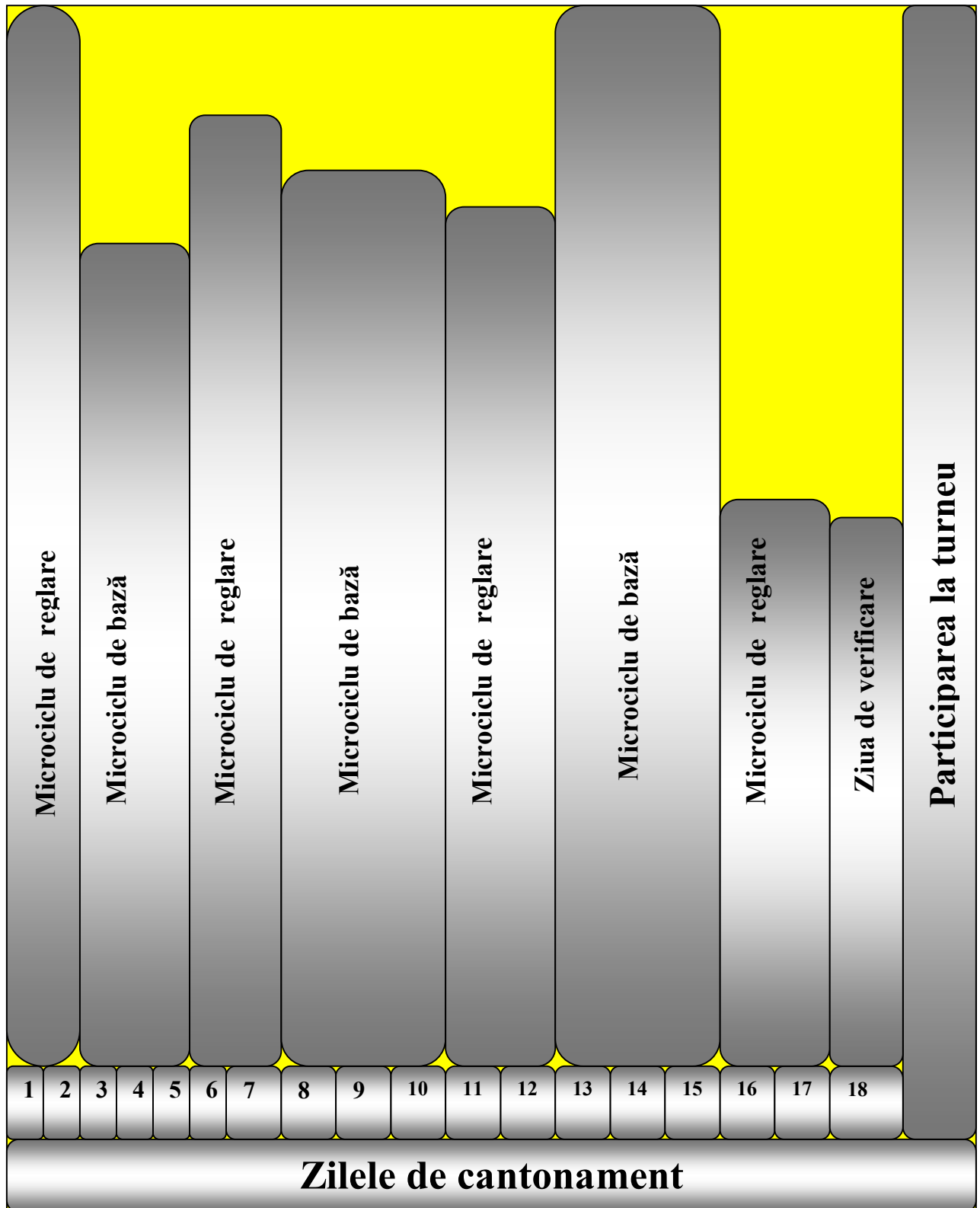

Figura 4. Versiunea de mezciclu de tip „pendul” se alcătuiește în perioada cu 18 zile înainte de competiții (după G.S.Tumanean, 1984)

Mezciclu de recuperare și pregătire, și de recuperare și de menținere. Primul se planifică între cele două mezcicluri

competiționale. Acestea constau din una sau doua mezocicluri de recuperare, de două sau de trei de antrenament propriu-zis. Principalul lor obiectiv constă în refacerea sportivilor după o serie de competiții importante, care necesită nu atât efort fizic, consum nervos, cât și pregătire pentru o serie nouă de concursuri.

Mezociclurile de refacere și menținere de asemenea sunt planificate după mezociclul competițional în cazul unei serii de competiții dificile pentru sportiv. Pentru a preveni creșterea efectului cumulativ cauzat de participarea sportivului într-o serie de concursuri, precum și suprasolicitarea în antrenament după microciclul de refacere se impune necesitatea activităților cu caracter de menținere, utilizând în acest scop mijloace din pregătirea fizică generală. Media ciclurilor de acest tip, la general, sunt caracteristice perioadei de tranziție.

Particularitățile de constituire a structurii ciclurilor de antrenament a sportivelor. În desfășurarea și organizarea antrenamentelor pentru contingentul de femei, mai cu seamă, ar trebui să se țină cont de particularitățile organismului în diferite faze specifice ciclului biologic de viață. În perioada de pubertate, în organismul sportivelor survin schimbări complexe, care sunt numite ciclu ovarial-menstrual (COM).

El continuă de la prima zi de a ciclurilor menstruale pînă la următorul. Există sportive cu scurta durată a ciclului biologic (21-22 de zile), mediu (20-24 de zile), îndelungată (27-28, 29 și 30 de zile) și extrem de mari (32-36 zile).

Toată durata COM este împărțită în cinci etape: I - menstrual, a II-a - postmenstrual, III - ovulatoriu, IV - postovulatoriu, V - premenstrual. În funcție de durata fiecărei etape, COM va fi diferit. S-a demonstrat că schimbările într-un mod special, precum și anumite abilități motorii (rezistența, agilitatea, rezistența, etc.) ale sportivelor depinde de starea funcțională a organismului, în diferite faze ale COM. Cea mai mare adaptare a organismului la efort fizic se observă în fazele post-menstruale și postovulatorii, cel mai greu decurg procesele adaptive în perioadele ovulatorii, premenstruale și menstruale (V.I.Pivovarova, A.R.Radzievskii, S.K. Fomin și al.) Prin urmare, atunci cînd se desfășoară sesiuni de antrenament cu sportivele trebuie să se asigure că cele mai înalte niveluri de pregătire – obiectiv care trebuie să corespundă cu cele ale fazelor COM, în care organismul lor este predispus la aceasta. Acest mod de abordare promovează: 1) o alocare mai rațională a eforturilor de direcționalitate diversă; 2) o mai bună adaptare a organismului la eforturi mari; 3) o prevenire a excesului de antrenament.

Trebuie de remarcat faptul că, înainte de a doza efortul de antrenament pentru sportive, este necesar de găsit perioada de stabilizare a COM - aproximativ un an (A.A. Seredina).

Trăsăturile distinctive în organizarea și planificarea antrenamentelor pentru contingentul de femei trebuie să fie, în primul rând, constituit reieșind din media ciclurilor. Anume aici antrenorul trebuie să țină cont de particularitățile organismului femeilor, în dependență de fazele COM. S-a demonstrat, în particular, că în cazul duratei COM de 28 de zile, 10-12 zile sunt relativ dezavantajate de starea funcțională a organismului.

În practică, există două abordări pentru planificarea eforturilor de antrenament pentru sportive. Unii antrenori nu urmăresc fazele COM și nu planifică efortul, ci numai reduc volumul și intensitatea de formare în termen de 2-3 zile. Alți antrenori planifică din timp dinamica eforturilor de antrenament cu evidența fazelor COM. O astfel de abordare este mult mai chibzuită și de perspectivă, deoarece distribuția efortului se produce în conformitate cu structura din COM și creează condiții prealabile pentru îndeplinirea efortului de antrenament.

În Tabelul 8 sunt reprezentate tipurile de microcicluri aproximative, volumul și direcționalitatea efortului cu evidența fazelor COM a sportivelor care practică atletismul.

Posibilitatea de antrenare sau de participare la competiții în timpul ciclului ovarial-menstrual, se soluționează individual de către antrenor și medic.

Atletele de calificare inferioară nu ar trebui să participe la competiții în fazele premenstruale și menstruale. Durata antrenamentului în perioada menstruală trebuie să fie în scădere. Atletele, care în aceste perioadă sunt irascibile, au crampe abdominale și în spate, dureri de cap și alte discomforturi sunt scutite de la ore de antrenament și de la competiții.

Atletele de calificare înaltă cu o stare bună a sănătății și antrenate suficient, care se pot antrena în perioada fazei menstruale, pot concura doar cu permisiunea de la medic. Practica sportivă confirmă despre faptul că multe sportive participă la competiții mari în perioada ciclului menstrual și demonstrează rezultate remarcabile (B. Kindorman, A. Starțeva, S. I. Yagunova și al.) Dar, pentru acestea ele trebuiesc pregătite treptat și continuu.

Tabelul 8. Structura aproximativă de efort a mezociclului, alcătuită cu luarea în considerație a etapei ciclului ovular-menstrual (COM) (după A. Levenco, C. Vovk, E. Eroșev, 1987)

Tipul și durata microciclului	Etapele COM și durata lor	Volumul efortului	Orientarea
Refacere sau restabilire (6-8 zile)	Înainte de menstruație (3—4 zile), menstrual (3-5 zile)	Mic sau mediu	Aerob sau mixt
De percuție (7-9 zile)	După menstruație (7-9 zile)	Maximal sau mare	În complex, cu ulterioara realizare a sarcinilor sau cu predominarea orientării selective (perfecționarea calităților de viteză, viteză-forță).
Refacere (3—4 zile)	Ovulare (3-4 zile)	Mic sau mediu	În complex, cu ulterioara realizare a sarcinilor sau cu predominarea orientării selective (perfecționarea calităților de viteză, viteză-forță).
De percuție (7-9 zile)	După ovulare	Maximal sau mare	În complex, cu ulterioara realizare a sarcinilor sau cu predominarea orientării selective (perfecționarea calităților de viteză, viteză-forță).

Particularitățile de constituire a ciclurilor medii de antrenament în condițiile altitudinii medii. Antrenamentele în condițiile altitudinii înalte și medii (1400-2900 m deasupra nivelului mării) și-a găsit poziționare favorabilă în sistemul de pregătire a sportivilor de diferite vârste (F.P. Suslov și coautorii.). Obiectivul său este de a soluționa două obiective principale: pregătirea de performanță a sportivelor pentru competiții la această altitudine, precum și creșterea eficienței de antrenament în condiții de altitudine medie.

S-a constatat că sportivele se deosebesc semnificativ în ceea ce privește activitatea locomotoră și a organelor vitale ale organismului în regimul de altitudine și de câmp. În prima zi de ședere la munte se produce fază acută de aclimatizare care se caracterizează prin schimbări puternice în sistemul nervos central, cardiovascular și respiratoriu. Aceasta fază acută (de urgență) de aclimatizare durează de obicei 7-10 zile (pentru sportivi de înaltă calificare - 3-4 zile). Cea de-a doua fază de ședere în mediul altitudinii se observă o ușoară scădere a modificărilor fiziologice. În acest moment, începe să-și formeze un nou stereotip locomotor-visceral, care prevede o corelare dintre efort, climă și activitatea sistemelor fiziologice. Durata acestei etape pentru tinerii sportivi este

de 5-8 zile (pentru sportivi cu experiență - 2-4 zile). Cea de-a treia fază a aflării la munte se caracterizează printr-o economicitate a reacțiilor de răspuns la efortul de antrenament. Pentru sportivii calificați, această fază apare la a 8-12 zile.

Firește dinamica modificării stării funcționale și capacitatea de activitate fizică a sportivilor la altitudine, influențează necondiționat asupra structurii mezociclului.

Antrenamentele la altitudine medie în perioada competițională se desfășoară în următoarea consecutivitate(F.P. Suslov, E.B. Gippenreyter): 1 – se întreprind pregătiri la altitudine medie pentru competițiile de calificare, planificate de în a 3 - 6 sau în a 14 la 20-a zi de la coborîre de la altitudine. În acest caz, participarea la principalele starturi de sezon vor avea loc la a 40 - 45 zi; 2 – utilizarea pregătirii la altitudine la etapa imediată pentru principalele concursuri. Această opțiune este dependentă de etapă foarte importantă în antrenamentul după ultimul concurs de calificare, iar evoluarea sportivilor se planifică, cel mai frecvent pentru a 14 – 24 zi după acomodare.

În procesul observațiilor de durată au fost identificată și testată structura pregătirii nemijlocite pentru principalele starturi, care constă din 4 faze.

1 fază – odihnă activă după competițiile importante de calificare, aproximativ o săptămână. Regimul antrenamentului este unul de consolare.

A 2 fază - de formare la altitudine medie, 2-4 săptămâni. Sporirea capacității de activitate specială conform principiului antrenamentului de «șoc»;

A 3 fază - se rezumă la atingerea gradului sporit de antrenare pentru concursurile importante, 2-3 săptămâni. Antrenamentele se desfășoară în conformitate cu principiul pregătirii nemijlocite pentru concursurile cele mai importante ale sezonului (perioada de acomodare);

A 4 fază - participarea în competițiile majore ale sezonului în a 15-24 zi după coborîre de la mare altitudine.

Specialiștii din fosta Republică Democrată Germană în pregătirea înotătorilor pentru Olimpiadă recomandau utilizarea etapei de pregătire de 8 săptămâni nemijlocit pentru principalele concursuri în condițiile de altitudine medie.

11.7. Structura ciclului anual și multianual

Factorii care determina structura procesului de instruire pentru un an. Fazele dezvoltării fizice a sportivului ca formă de periodizare a antrenamentului. Ciclurile medii, diverse ca structură și conținut, în procesul anul de pregătire, formează, în anumite condiții etapele și perioadele ciclului anual, adică «blocurile» mai mari în antrenamentul sportiv. Ca regulă, în ciclul anual se disting trei etape: de pregătire, competițional și de tranziție. Cauzele care provoacă schimbări periodice în procesul de antrenament în ciclul anual de pregătire, se marchează, în primul rând, în calendarul acțiunilor sportive și condițiile climaterice și sezoniere (Figura 5).

Calendarul competițiilor sportive, influențează nemijlocit constituirea ciclului anual, structura, durata perioadelor competiționale și alte perioade. Competițiile oficiale demonstrează în care timp sportivul trebuie să fie în faza pic de pregătire. În concordanță cu aceste etape se și planifică activitatea de antrenament.

Pe de altă parte, calendarul sportiv nu poate fi elaborat fără a ține seama de legitățile de bază de constituire a antrenamentului sportiv. Numai în acest caz, aceasta va contribui la constituirea optimală a antrenamentelor și, prin urmare, la creșterea performanțelor sportive.

În probele de sport “sezoniere” (patinaj viteză, schi, canotaj etc.) unele efecte clare asupra termenilor și conținutului în pregătirea sportivilor depind direct de condițiile climaterice. Însă, odată cu perfecționarea bazelor material-tehnice (construirea de stadioane acoperite, suprafețe de gheață trasee cu zăpada artificială și acoperite de gheata artificială), apariția posibilității de deplasare rapidă în diferite zone geografice limitează influența factorilor sezonieri asupra structurii constituirii procesului de antrenament.

Principalul factor care determină structura ciclului anual de antrenament - este un obiectiv legal de dezvoltare a sportivului. Prin noțiunea de antrenare sportivă se subînțelege starea optimală (cea mai bună) a pregătirii sportivului dependentă de disponibilitatea acestuia de a realiza performanță, iar aceasta se obținute într-un proces corespunzător de pregătire în fiecare ciclu mare de formare - tipul de anual sau semi-anuale de pregătire (L.P. Matveev).

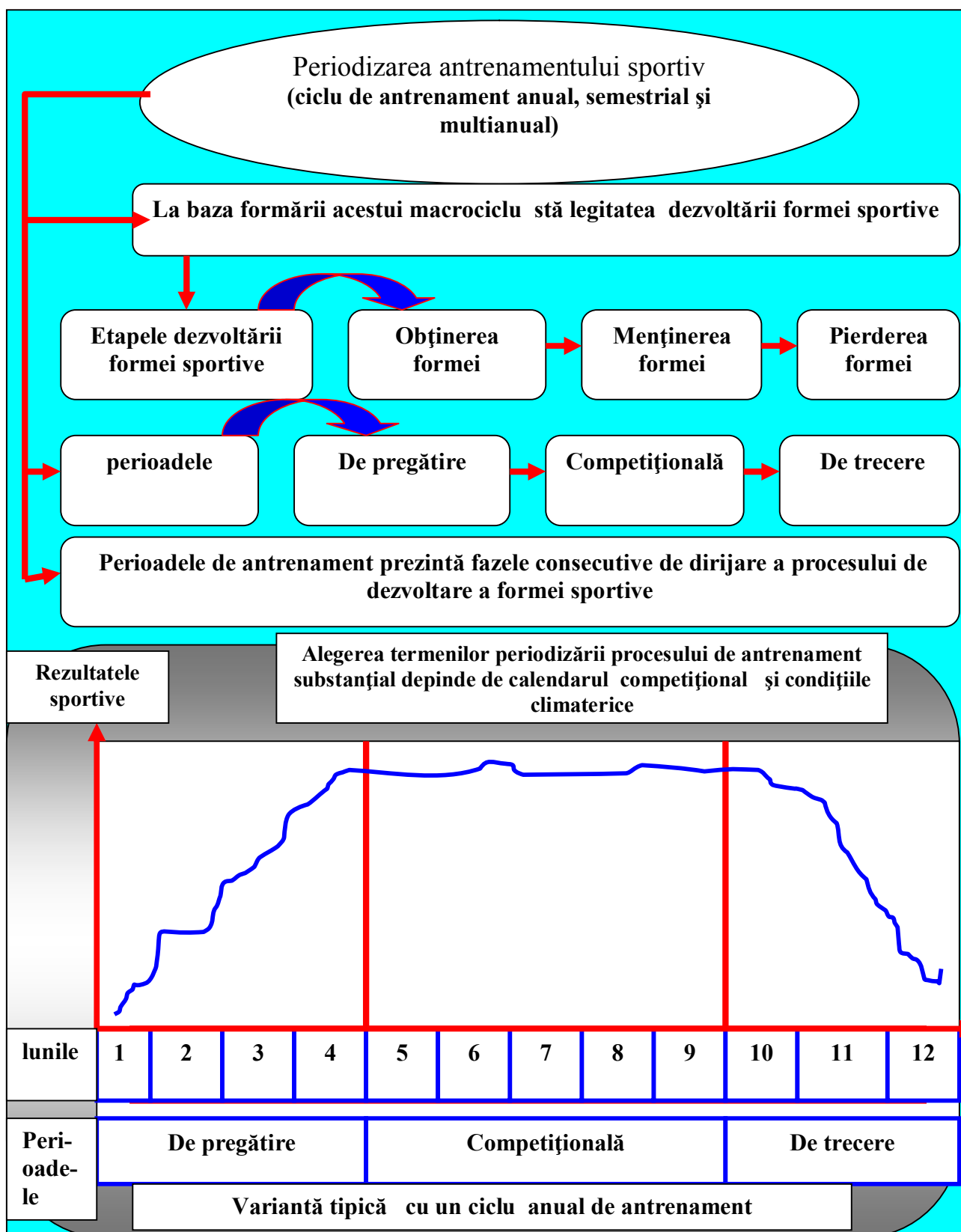

Figura 5. Bazele periodizării antrenamentului sportiv

Noțiunea de pregătire optimală poartă un caracter condiționat. Acesta poate fi utilizată numai în ciclul de dezvoltare a pregătirii sportive. În măsura creșterii măestriei sportive această opțiune se modifică.

Pregătirea sportivă este alta atât la indicatorii cantitativi cât și calitativi. Această noțiune devine și mai evidentă atunci când este vorba de dezvoltarea formei sportive la cei din perioada incipientă.

Starea pregătirii sportive din punct de vedere fiziologic se caracterizează prin cel mai înalt grad de funcționalitate a tuturor sistemelor de coordonare a proceselor de activitate locomotoră, prin reducerea consumului de energie pentru fiecare unitate musculară prin accelerarea proceselor de prelucrare și recuperare de după oboseală, îmbunătățirea capacității de trecere de la o activitate la alta prin automatizare sporită a aptitudinilor locomotore.

Din punct de vedere psihologic gradul de antrenare sportivă se caracterizează prin intensificarea eforturilor emoționale și volitive. În acest sens, mult mai repede decurg procesele psihice (reacția, percepția, procesele de orientare, de luare a deciziilor). În acest sens se extinde volumul de atenție, sporește rolul controlului conștientizat și de dirijare, se manifestă voința de a învinge și apare încrederea în sine, sportivii manifestă o stare emoțională deosebită. În starea de pregătire bună sportivii se antrenează cu plăcere.

Cei mai frecvenți indicatori ai gradului de pregătire sportivă sunt rezultatele sportive demonstrate la cele mai importante competiții. Analiza rezultatelor de performanță oferă posibilitatea de a judeca despre nivelul de pregătire în dinamica de schimbare în ciclul anual de antrenament. De obicei, rezultatul sportiv de performanță se realizează în baza analizei activității competiționale, a testării gradului de pregătire fizică, funcțională, tehnică și psihologică. Însă nu fiecare realizare sportivă vorbește despre gradul de performanță a sportivilor. În aceste sporturi forma de evaluare se bazează pe analiza activității competitive, datele de testare a nivelului de pregătire fizică, funcțională, tehnică și de pregătire psihologică. Cu toate acestea, nu fiecare realizare denotă gradul de pregătire a sportivilor. De obicei, un sportiv este capabil de performanță, în cazul în care demonstrează rezultate stabile în următoarele circumstanțe: a) depășește nivelul anterior de pregătire; b) demonstrează același nivel (în limitele de 1,5-3% din performanțe demonstrate pe durata anului).

Pentru a evalua starea de performanță în conformitate cu indicatorii de performanță este important de a selecta criterii cantitative de determinare a

dinamicii de schimbare în diferite perioade mari de antrenament cu durata unui ciclul (anual sau de 6 luni). Există mai multe criterii de acest tip:

1) de orientare, care reprezintă performanțele de viteză și gradul de intensitate;

2) nivelul de dezvoltare a performanței;

3) de rezistență (stabilitate) în pregătire;

4) de oportunitatea (precizia) de a ajunge la performanțele scontate.

Primul criteriu caracterizează creșterea performanțelor sportivului în cadrul ciclului de antrenament în plan comparativ cu cele mai bune rezultate deomonstrate în anul precedent sau de rezultatul concursurilor de control în perioada incipientă a perioadei de pregătire. Aceasta se realizează, de obicei, în baza calcului de creștere absolută sau relativă a performanței. În al doilea rând – ne permite identificarea celui mai înalt nivel de pregătire în ciclul anual. Cel mai frecvent, acest criteriu este calculat după formula performanței personale racordate la recordurile mondiale. Cel de-al treilea criteriu constă în capacitatea sportivului de a menține gradul de pregătire pe durata sezonului competițional. Aceasta poate fi calculată prin cantitatea, precum și frecvența de demonstrare de către sportiv a rezultatelor bune pe o durată îndelungată, în limitele de 1,5-5% din cele mai bune. În al patrulea rând, este vorba despre capacitatea sportivului de a demonstra cele mai bune rezultate la momentul competițiilor de bază. Pentru a evalua gradul de corespundere a rezultatelor planificate și reale pot fi luate în calcul rezultatele unui sportiv aparte în timpul competițiilor. La unii sportivi se poate înregistra o stabilitate a rezultatelor în comparație cu performanțele lor. La alți sportivi, cu un nivel suficient de performanță se observă valori scăzute de stabilitate și de actualitate. Acest lucru poate fi utilizat pentru prognozarea și dirijarea stării de pregătire a sportivului. Procesul de pregătire a sportivului poartă un caracter faziatic. Se procedează, de regulă, la trei faze succesive: 1) de achiziție, 2) de relativă stabilizare, 3) de pierdere temporară a performanței.

La baza acestor etape stau modele biologice de legități asociate cu cele fiziologice, biochimice, morfologice și psihologice care se produc în organism sub influența eforturilor de antrenament și de alți factori care în final marchează dinamica și nivel de performanță sportivă.

Fazele de obținere a performanțelor reprezintă baza de periodizare a antrenamentului și determină durata, structura și conținutul procesului de antrenament în fiecare caz aparte. În conformitate cu legitățile de dezvoltare a

performanțelor, ciclul anual al sportivilor se divizează în trei etape: de pregătire, competițională și de tranziție.

Perioada pregătitoare corespunde fazei de achiziție a performanței, competitivă - faza de stabilizare și de tranziție - pierderea temporară a rezultativității. În fiecare dintre aceste perioade sunt formulate sarcini, obiective, care determină mijloacele și metodele de antrenament, volumul și intensitatea efortului, direcționat spre îmbunătățirea tuturor laturilor de pregătire a sportivilor. În funcție de particularitățile de vîrstă și abilitățile sportivilor, condițiile în care se desfășoară antrenamentele sportive, calendarul, măsurilor sportive și de masă, proba de sport și alți factori, durata și de conținutul din fiecare perioadă poate varia.

Perioada de pregătire (perioada pregătirii de bază). Perioada de pregătire este împărțită în 2 etape: de pregătire fizică generală și specială. La sportivii debutanți perioada de pregătire generală este mai de durată decît cea specializată. Pe măsura creșterii aptitudinilor sportive durata pregătirii generale se reduce, iar cea de specializare - crește.

Principala direcționalitate a primei etape a perioadei de pregătire constă în crearea și dezvoltarea remizelor prealabile pentru obținerea performanțelor. Principala premisă constă în ameliorarea nivelului general de funcționalitate a organismului, dezvoltarea multilaterală a calităților fizice (forța, detenta, rezistența, etc.), precum și creșterea abilităților locomotorii. La această etapă tinerilor sportivi li se propune executarea de exerciții pentru pregătirea fizică generală în comparație cu exercițiile de pregătire specială.

Odată cu vîrsta și calificarea sportivă totalul de timp rezervat pregătirii fizice generale se reduce treptat, dar pentru cea specială crește.

Principalul mijloc de pregătire specială sunt, în mod prioritar, exercițiile speciale de antrenament. Exercițiile competiționale în antrenarea sportivilor, de obicei, în faza de pregătire generală nu sunt folosite. Metodele de antrenament sunt mai puțin specializate decît etapele ulterioare. Preferință se acordă metodelor, care impun cerințe mai puțin stricte organismului în dezvoltarea sportivilor (de joc, echilibrat, schimbător). Volumul și intensitatea eforturilor de antrenament la etapa de pregătire fizică generală treptat crește, deși volumul este în creștere mai rapidă în comparație cu creșterea intensității efortului, care nu opune obstacole desfășurării volumului considerabil de activitate, fără a afecta sănătatea sportivilor.

Direcționalitatea de bază a etapei de pregătire specială constă în stabilizarea nemijlocită a pregătirii sportive: aici se schimbă conținutul diferitor laturi ale pregătirii sportivilor, care deja sunt direcționate spre dezvoltarea capacităților fizice speciale, însușirea și perfecționarea perceperilor tehnico-tactice în proba de sport solicitată, iar odată cu aceasta sporește rolul pregătirii psihologice speciale.

Volumul efortului treptat, dar continuu sporește și atinge cote maxime la începutul perioadei competiționale. Concomitent intensitatea efortului deși crește continuu la începutul perioadei competiționale, dar este încă relativ mică.

Variante ale structurii perioadei competiționale. Pentru o proiectare efectivă a procesului de antrenament și dirijarea perioadei pregătitoare din ciclul anual se împarte în mezocicluri de diverse tipuri (L.P. Matveev). În parametrii acestor mezocicluri se schimbă mijloacele și metodele antrenamentului, volumul și intensitatea efortului etc. Durata lor și conținutul depinde de:

- 1) durata generală a perioadelor de pregătire și calendarul măsurilor sportive de masă;
- 2) proba de sport;
- 3) vârsta, calificarea, experiența sportivului;
- 4) condițiile de antrenament și alți factori.

La constituirea antrenamentului într-un ciclu la etapa de pregătire generală se deosebesc mezocicluri de retracție și de pregătire fizică generală de bază; la etapa de pregătire specială aceste mezocicluri sunt principale de ordinul pregătirii fizice de bază, pregătirii speciale de bază și de control. Asemenea alternanță a tipurilor de mezocicluri este caracteristică probelor “sezoniere” de sport.

Obiectivul de bază a mezociclului de retracție constă în pregătirea consecutivă a sportivilor pentru a îndeplini eforturi de antrenament de mare volum, constă, de asemenea, în asigurarea sistemului locomotor și neuro-muscular și alte sisteme funcționale ale organismului, mai cu seamă cel circulator și de respirație, precum și calitățile volitive. În acest mezociclu este rațional a însuși noi exerciții, de a restabili structura mișcărilor uitate.

Conținutul mezociclului de bază trebuie să corespundă dezvoltării multilaterale și armonioase. Cu sportivii calificați se pot desfășura 1-2 mezocicluri de asemenea fel, pentru cei de la etapa incipientă câteva.

În mezociclul de bază cu specializare fizică se continuă dezvoltarea rezistenței generale, supleții, abilității, capacităților de coordonare, de forță și

viteză, iar mijloacele și metodele utilizate capătă, treptat, direcționalitate specifică. Sarcina de bază a acestui mezociclu constă în restabilirea tehnicii probei de sport alese, crearea premiselor pentru perfecționarea ei și de a pregăti organismul sportivilor pentru antrenamentele de volum și intensitate sporită considerabile în proba de sport aleasă. Intensitatea eforturilor de antrenament un pic se micșorează, scade și volumul.

În acest mezociclu, din contul asocierii chibzuite a mijloacelor de pregătire specială și generală se schimbă capacitățile fizice, abilitățile tehnico-tactice, acumulate pînă la acel moment în exercițiile competiționale.

În mezociclu de bază cu latentă de pregătire specială crește volumul exercițiilor competiționale, se acordă o atenție sporită perfecționării măiestriei tehnico-tactice. Însă exercițiilor de pregătire fizică generală, în continuare, se rezervează 1-2 zile în săptămîină.

În mezociclu de pregătire de control se finalizează aducerea la standard a pregătirii sportivului. Obiectivul de bază constă în pregătirea sportivilor de a participa în competiții. Volumul eforturilor exercițiilor competiționale devine maximal, crește intensitatea antrenamentelor.

Sportivii participă în competiții de control și neimportante care sunt parte organică a procesului de antrenament. La finele acestui mezociclu începe perioada competițională.

Perioada competițională. Obiectivul de bază în această perioadă constă în menținerea pregătirii sportive, iar în baza lui se realizează rezultatele maxime. În această perioadă se folosesc exerciții competiționale și de pregătire specială, direcționate spre sporirea capacității de muncă specială în proba de sport aleasă. Ponderea mijloacelor de pregătire generală în perioada competițională trebuie să fie nu mai mică decît la etapa de pregătire specială. Cu ajutorul mijloacelor de pregătire generală se asigură dezvoltarea și menținerea nivelului necesar a diverselor capacități fizice, abilități și capacități locomotorii, odihna activă. Coraportul concret dintre mijloacele de pregătire specială și generală în perioada competițională depinde de vîrsta lor și calificarea sportivă.

În această perioadă se utilizează cele mai dificile metode ale antrenamentului sportiv (competițional, repetat, de interval).

Numărul competițiilor depind de particularitățile probei de sport, structura perioadei competiționale, vîrsta și calificarea sportivilor. Cu ajutorul frecvenței și numărului general al competițiilor se poate dirija în această perioadă creșterea rezultatelor sportive. Însă, numărul optimal trebuie de determinat individual

pentru fiecare sportiv. Intervalele de odihnă dintre competiții aparte trebuie să fie suficiente pentru restabilirea și dezvoltarea capacităților de muncă ale sportivilor.

Particularitățile dinamicii efortului de antrenament în perioada competițională o determină structura lui.

Variante de structură a perioadei competiționale. Structura perioadei competiționale depinde de calendarul competițiilor, programul și regimul lor, adversarii, sistemul general de constituire a antrenamentului. Dacă perioada competițională este scurtă (1-2 luni), această perioadă constă în linii mari din câteva mezocicluri competiționale. Volumul efortului de antrenament în acest caz treptat scade și se stabilește la un nivel anume, iar perioada competițională intensivă un pic crește. La o durată mult mai mare a perioadei competiționale (3-4 luni), caracteristică mai cu seamă sportivilor calificați, aceste mezocicluri alternează cu cel de refacere și menținere, de refacere și de pregătire. În asemenea mod se creează condițiile pentru creșterea continuă a nivelului de pregătire a sportivilor.

Perioada de tranziție. Obiectivul de bază a acestei perioade constă în recreerea activă și concomitent menținerea nivelului cuvenit de activitate de muncă. Conținutul de bază a antrenamentului în perioada de tranziție îl constituie pregătirea fizică generală în regimul de recreerea activă. Odihna activă se organizează din contul schimbării regimului locomotor și mediului de desfășurare a antrenamentelor. El se organizează, mai întâi de toate, pentru refacerea rapidă și completă a sportivilor.

În perioada de tranziție scade volumul general și intensitatea efortului de antrenament, însă este inadmisibilă scăderea bruscă a pregătirii fizice. Un obiectiv important al perioadei constă în analiza activității pe perioada anului, elaborarea planurilor de perspectivă, recuperarea după traumatisme.

Dacă sportivul nu s-a antrenat regulat, nu a avut efort suficient, a evoluat puțin în competiții, necesitatea perioadei de tranziție nu este semnificativă.

11.8. Diverse variante ale structurii ciclului anual cu o aplicare deosebită în pregătirea sportivilor

De obicei, antrenamentele, pentru care sunt specifice anual perioadele de pregătire, competițională și intermediară, sunt numite monociclice. Practica sportului demonstrează că ele sunt efective în probele ciclice de sport, care

necesită manifestarea rezistenței (schi, canotaj) atât pentru sportivii începători, cât și pentru cei de performanță. Există probe sportive (înot, atletism, jocuri sportive ș.a.) când sportivii de performanță trebuie să participe la diferite competiții de câteva ori pe an. În aceste cazuri, antrenamentul anual poate fi constituit din două, trei sau mai multe cicluri. Structura biciclică a pregătirii anuale este caracterizată prin faptul că antrenamentul anual divizat în două cicluri, fiecare dispunând de perioadele proprii de pregătire: competițională și intermediară, atunci vom primi un ciclu de antrenament „dublat” (Figura 6). Primul semiciclu constă din două perioade (de pregătire și competițională), iar al doilea – din trei (de pregătire, competițională și intermediară), adică antrenamentul anual este caracterizat printr-o curbă de 5 etape de dezvoltare a formei sportive.

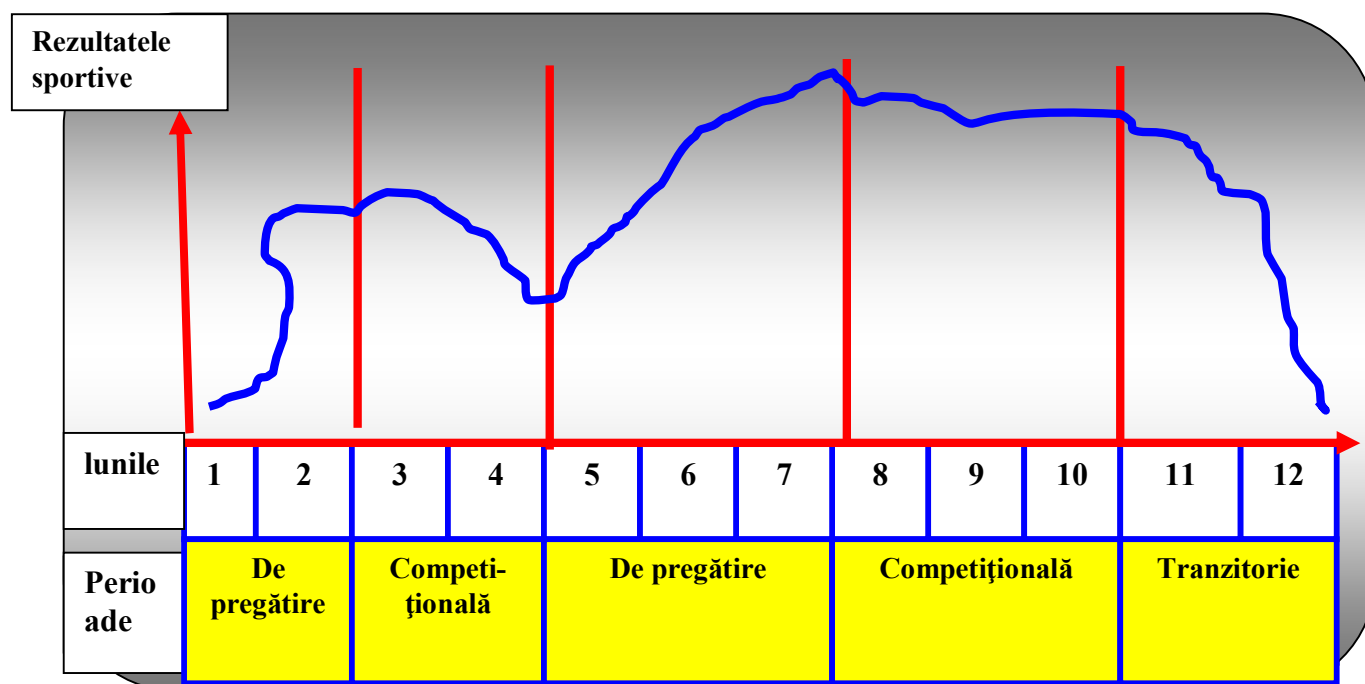

Fig. 6. Varianta bimaximală a dezvoltării formei sportive și cele cinci perioade ale antrenamentului ce îi corespund.

Structura triciclică a antrenamentului constă din trei cicluri mari, diferite ca conținut și structură și este caracterizată de o curbă de 7 etape de dezvoltare a capacității de muncă (Figura 7).

În 1976, D. Arosiev a propus o structură netradițională a antrenamentului anual, care constă din succedarea etapelor de acumulare și realizare. În interiorul

acestor etape se alternează doar două varietăți ale microciclurilor netradiționale: principale (de specializare) și de reglare (de contrast). Utilizarea lor se bazează pe principiul „pendulului”, bazele căruia au fost menționate mai sus.

Numărul etapelor de acumulare și realizare depinde de numărul de participări la competițiile de verificare și principale.

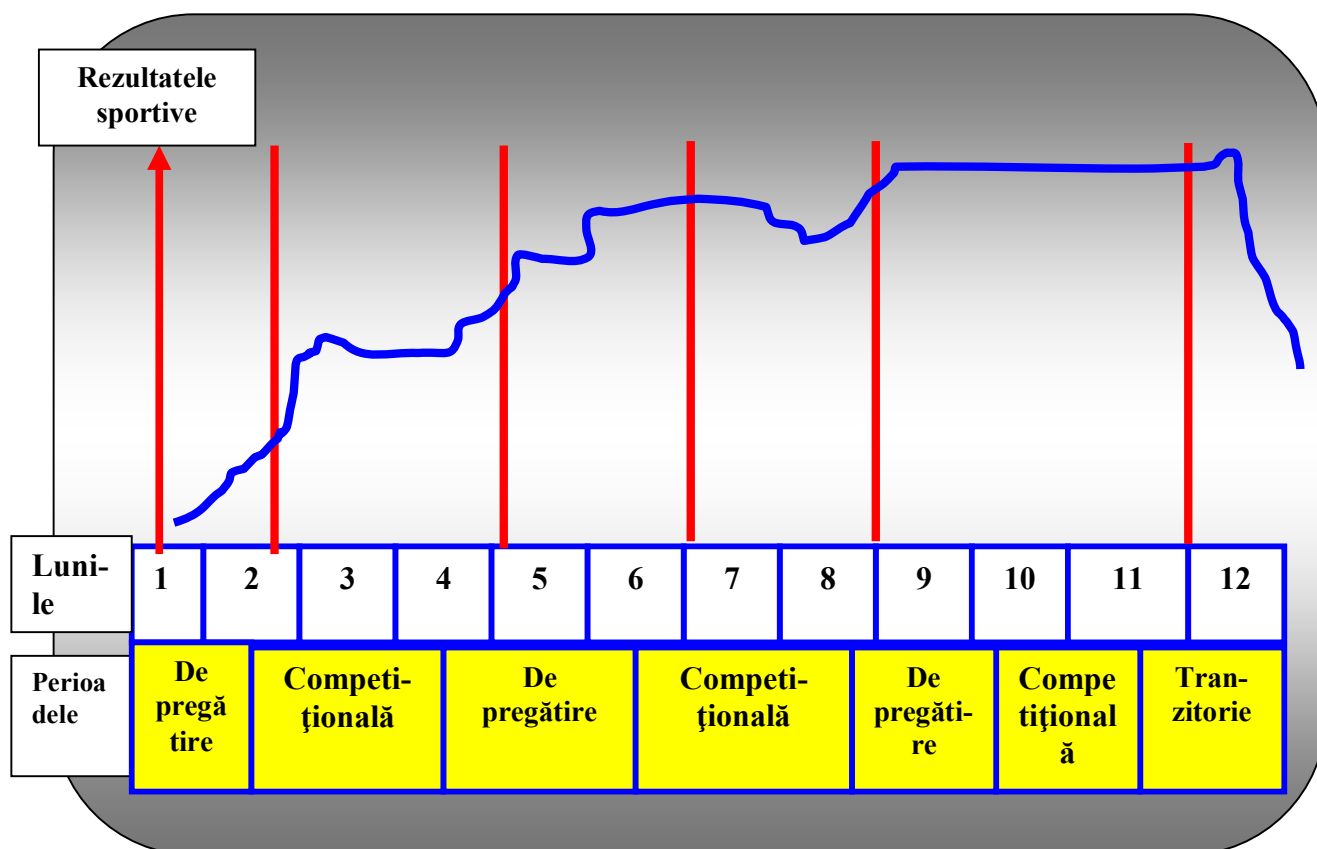

Figura 7. Varianta bimaximală a dezvoltării formei sportive și cele șapte perioade ale antrenamentului ce îi corespund

Deci, acest sistem de formare a gradului de pregătire specială a sportivilor, la baza căruia se află creșterea ritmică a capacității lor de muncă speciale și generală, necesită un refuz al etapelor și perioadelor uzuale. Structura antrenamentului anual constă în succedarea multiplă a două etape – de acumulare și realizare. Pentru utilizarea ei trebuie să cunoaștem diferențele dintre etapele date.

Principalele deosebiri dintre etapele de acumulare și realizare sunt date în Tabelul 9, iar dintre microcicluri – la fiecare etapă în Tabelul 10.

Trebuie să menționăm că experiența de utilizare a structurii netradiționale și planificare a antrenamentului anual este nesemnificativă, în special atunci când

este vorba de pregătirea sportivilor debutanți. Uni autori recomandă anume această variantă pentru planificarea procesului de antrenament (G.S. Tumanean).

Tabelul 9. Diferența dintre etapele de acumulare și realizare (după D.A.Arosiev)

Criteria	Etapele de acumulare	Etapele de realizare
Scopul	Formarea bazei pentru îndeplinirea cu succes a următoarei etapei de realizare	Sporirea pregătirii speciale pentru a obține la timp pregătirea specială maximală
Sarcina	Extinderea posibilităților fizice, tehnice, mobilizatoare, acumularea capacităților a mijloacelor de bază de pregătire	«Strangularea», mărirea mijloacelor de pregătire, selecția individuală de reglare a microciclurilor
	Căutarea unor noi acțiuni tehnico-tactice și automobilizarea, perfecționarea lor pe fracțiuni	Stabilizarea procedeele tehnico-tactice și automobilizarea, perfecționarea, cuplarea integrală
	Întărirea laturilor „codage” a pregătirii, critica	Intensificarea punctelor forte a pregătirii. accentare
	Studiile. Ameliorarea sănătății.	—

Tabelul 10. Diferența dintre microcicluri, în dependență de etape (după D.A. Arosiev)

Particularități	Microciclurile în etapa de stocare		Microciclurile în etapa de realizare	
	de reglare	de bază	de reglare	de bază
Durata	Se asortează individual	Prioritate are microciclul cu destinație specială	Microciclu simplu (se asortează pentru grupuri de sportivi)	Este egalat cu microciclul cu destinație specială (de obicei durează o săptămână)
Dozarea	Nu depășește mai mult decât sarcina, individuală	Nu depășește mai mult decât sarcina, în ultimul microciclu de — maximal cât e posibil	Nu mai mult de 60% din etapa de bază anterioară de acumulare; pe parcursul etapei pentru persoane emotive se micșorează pentru persoane calme se majorează	Pe parcursul etapei se micșorează de la perioada de însușire pînă la perioada competițională
Dinamica pregătirii tehnico-tactice	Crește	Poate să scadă	-	-
Starea pregătirii speciale	—	—	Crește	Scade

11.9. Structura pregătirii multianuale

Durata și structura pregătirii multianuale depinde de următorii factori:

- structura activității competiționale și pregătirii sportivilor ce asigură performanțe sportive înalte;
- legitățile stabilirii diferitor aspecte ale măiestriei sportive și formării proceselor de adaptare în sistemele funcționale principale pentru proba de sport dată;
- particularitățile individuale și de sex ale sportivilor tempourilor lor de maturizare biologică, tempourile de creștere a măiestriei sportive;
- vârsta când sportivul a început practicarea sportului, cât și vârsta când el a început antrenarea unor planuri speciale;
- conținutul procesului de antrenament – componența mijloacelor și metodelor dinamicului eforturilor, alcătuirea diferitor structuri ale procesului de antrenament, utilizarea specială, treajoare, mijloace de restabilire și stimulare a capacității de muncă etc.).

Factorii menționați determină durata generală a pregătirii multianuale, timpul necesar pentru realizarea performanțelor înalte, zonele de vârstă în care aceste rezultate sunt demonstrate de obicei.

Planificarea rațională a pregătirii multianuale este legată de stabilirea exactă a limitelor optime de vârstă, când, de obicei, sunt demonstrate cele mai înalte performanțe. În procesul pregătirii multianuale se evidențiază trei limite de vârstă – primele rezultate mari, posibilitățile optime, menținerea rezultatelor înalte (Tabelul 11).

Această divizare permite o sistematizare mai bună a procesului de antrenament, o determinare mai exactă a perioadei de antrenament intensiv orientat spre realizarea performanțelor.

În majoritatea cazurilor, sportivii de performanță realizează cele mai înalte performanțe în limita de vârstă a posibilităților optime, însă putem atesta și exerciții. Astfel, aproximativ 15-20% din numărul general de sportivi talentați ajung la limita posibilităților optime mult mai devreme (de obicei, cu 1-2 ani).

În majoritatea probelor sportive, limitele de vârstă optime necesare performanțelor sunt destul de stabile, ele nefiind influențate nici de sistemul de selecție și antrenament, nici de timpul începutului antrenamentelor, nici de alți factori.

Tabelul 11. Limitele de vîrstă ale realizărilor sportive în diferite probe sportive

Proba de sport, disciplina	Limita vîrstei					
	Primele mari succese		Posibilități optimale		Menținerea rezultatelor înalte	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Înot, m						
100, 200, 400	17-18	14-16	19-22	17-20	22-25	21-23
800, 1500	15-17	13-15'	18-20	16-18	20-23	19-20
Alergări, m.						
100—400	19-22	17-20	22-26	20-24	27-28	25-26
800, 1500	23-24	20-23	25-27	22-26	28-30	27-28
5000, 10 000	24-26	—	26-30	—	31-35	—
Sărituri						
Înălțime	20-21	17-18	22-24	19-22	25-26	23—24
Lungime	21-22	17-19	23-25	20-22	26-27	24-25
Triplusalt	22-23	—	24-27	—	28-29	—
Cu prăjina	23-24	—	25-28	—	29-30	—
Aruncări						
Greutate	22-23	18-20	24-25	21-23	26-27	24-25
Disc	23-24	18-21	25-26	22-24	27-28	25-26
Suliță	24-25	20-22	26-27	23-24	28-29	25-26
Ciocan	24-25	—	26-30	—	31-32	—
Decatlon	23-24	—	25-26	—	27-28	—
Canotaj academic	18-20	16-18	21-24	19-23	25-28	24-26
Caiac-canoe	18-21	—	23-26	—	27-29	—
Ciclism						
trec	17-20	16-19	21-24	20-23	25-29	24-27
șosea	17-19	—	20-24	—	25-28	—

Antrenorii trebuie să tindă să planifice cel mai înalt rezultat al sportivului la vîrsta optimală care este diferită atît la bărbați și femei, cît și la sportivii care se specializează în diferite probe de sport. Acest lucru este foarte important anume pentru antrenorii care activează în cadrul școlilor sportive și trebuie să pună fundamentul unui antrenament posterior la etapa unei realizări maxime a posibilităților individuale. Antrenorii trebuie să fie atenți cînd planifică procesul de antrenament în perioada pubertană a sportivilor, perioadă caracterizată prin disproporții în dezvoltarea diferitor organe și sisteme, modificări ale aparatului endocrin, ceea ce duce la scăderea proceselor de adaptare, scăderea capacității de muncă, reducerea proceselor de restabilire după eforturile de antrenament și competiționale.

Pentru pregătirea sportivilor de performanță este caracteristică intensificarea procesului de antrenare; concurența în timpul competițiilor,

împreună cu creșterea performanțelor sportive au cauzat micșorarea perioadei de evaluare la nivel înalt. Acest lucru necesită combinarea în timp a perioadei eforturilor maxime de antrenament și a celor mai efective metode și mijloace de antrenament cu limita optimală de vîrstă pentru realizarea performanțelor.

Însă orientarea spre realizarea performanțelor în limitele optime de vîrstă (în general, veridică pentru majoritatea sportivilor) deseori nu poate fi utilizată referitor la anumiți sportivi, care dispun de particularități individuale marcante. Dezvoltarea la anumite etape ale vîrstei, procesele de adaptare ce au loc anumite etape ale vîrstei, procesele de adaptare ce au loc în organismul sportivilor în timpul antrenamentelor speciale necesită o planificare individuală a pregătirii multianuale, o micșorare semnificativă a duratei de pregătire pentru realizarea performanțelor. Talentul motric, labilitatea exclusivă a principalelor sisteme funcționale, tempourile individuale de dezvoltare permit sportivilor (fără a deregla principalele legități ale planificării multianuale) să realizeze măiestria sportivă și să atingă rezultate performante cu 1-3 ani mai devreme decît limitele de vîrstă optimală.

Pregătirea sportivă multianuală este divizată în cinci etape: 1) etapa inițială; 2) pregătirea fundamentală prealabilă; 3) pregătirea fundamentală specializată; 4) realizarea maximală a posibilităților individuale; 5) menținerea performanțelor.

Fiecare etapă a pregătirii multianuale dispune de scopuri bine conturate, sarcini și conținut. Vom cerceta principalele poziții ale metodicii antrenamentului la fiecare din cele cinci etape ale perfecționării multilaterale.

11.10. Planificarea antrenamentului la diferite etape ale pregătirii multianuale

Etapa pregătirii inițiale. Sarcinile acestei etape constau în menținerea și întărirea stării sănătății copiilor, pregătirea fizică multilaterală, excluderea neajunsurilor la nivel de dezvoltare fizică, învățarea tehnicii probei sportive alese și tehnicii diferitor auxiliare și de pregătire specială.

Pregătirea tinerilor sportivi este caracterizată de o varietate de mijloace și metode, utilizarea pe larg a materialului specific diferitor probe de sport și jocuri dinamice, folosirea metodei de joc. La etapa pregătirii inițiale nu se planifică antrenamente cu eforturi fizice și psihice considerabile ce presupun folosirea materialului monoton.

Atunci, când este vorba de perfecționarea tehnică, trebuie să luăm în considerare necesitatea însușirii diferitor exerciții pregătitoare. În timpul procesului de perfecționare tehnică este categoric interzis stabilizarea tehnicii mișcărilor, obținerea unei deprinderi motrice fixe ce permite realizarea anumitor rezultate sportive. În această perioadă, se pune baza unei dezvoltări tehnice multilaterale a tînărului sportiv, ce presupune însușirea unui complex de acțiuni motrice variate. O astfel de abordare servește drept fundament pentru o perfecționare tehnică ulterioară. Aceasta se referă și la următoarele două etape ale pregătirii multianuale, însă trebuie să luăm în considerare perioada pregătirii inițiale.

De obicei, în această perioadă antrenamentele se desfășoară nu mai rar de 2-3 ori pe săptămînă, durata lor 30-60 minute. Aceste antrenamente trebuie să se asocieze organic cu lecțiile de cultură fizică din școală și dispun de un caracter de joc.

La etapa pregătirii inițiale, volumul anual de activitate al tinerilor sportivi este nu prea mare și, de obicei, oscilizează între 100-150 ore. Volumul anual de activitate depinde, într-o măsură mare, de durata etapei de pregătire inițială, care, la rîndul său, este legat de timpul începerii practicării sportului. De exemplu, dacă copilul a început să practice sportul la vîrstă timpurie de 6-7 ani, atunci durata etapei poate constitui 3 ani, corelativ cu un volum mic de activitate pe parcursul fiecărui an (de ore). Dacă copilul începe practicarea sportului la o vîrstă mai tîrzie, de exemplu, 9-10 ani, atunci etapa pregătirii inițiale, deseori se limitează la 1,5-2 ani, iar volumul de lucru poate atinge 200-250 ore pe parcursul unui an, luîndu-se în considerare fostele lecții de cultură fizică din școală.

Etapa pregătirii fundamentale prealabile. Sarcinile principale ale antrenamentelor sunt: dezvoltarea multilaterală a posibilităților fizice ale organismului, fortificarea sănătății sportivilor, excluderea neajunsurilor la nivel de dezvoltare și pregătire fizică, crearea unui potențial motric ce presupune însușirea diferitor deprinderi motrice (inclusiv a celor ce corespund specificului viitoareii specializări sportive). Se acordă o atenție deosebită formării unui interes stabil pentru pregătirea sportivă multianuală.

Pregătirea multilaterală cu un volum mic de exerciții speciale este cu mult mai favorabilă pentru o perfecționare sportivă ulterioară decît antrenamentul specializat. Totodată, tendința de-a mări volumul exercițiilor de pregătire specială, de-a îndeplini normativele de categorie în programe aparte duce la o

creștere rapidă a rezultatelor în perioada adolescenței, ceea ce, în continuare, va influența negativ procesul de formare a măiestriei sportive.

Într-o măsură mai mare decât în etapa precedentă, perfecționarea tehnică se bazează pe materialul variat al probei de sport selectată pentru specializare. De exemplu, în ciclism se însușesc diferite deprinderi de conducere fără a folosi ghidonul, mersul cu trenajorul de ciclism fără verificare vizuală, mersul în figuri, deplasarea prin zăpadă, tehnica de parcurgere a pantelor abrupte, diferite mijloace de luare a startului și finisului, parcurgerea virajelor ș.a. În natație tehnica se însușește cu ajutorul diferitor mijloace de înot, start, variante de executare a întoarcerii, exerciții orientate spre perfecționarea tehnicii mișcărilor cu mâinile, picioarele, tehnicii respirației, îmbunătățirii concordanței mișcărilor mâinilor, picioarelor, respirației etc. Este mai variată pregătirea tehnică în probele de sport cu coordonare dificilă, jocuri sportive și lupte. Drept rezultat, tînărul sportiv trebuie să însușească bine tehnica a zeci de exerciții de pregătire specială. Această abordare contribuie la formarea capacităților de însușire rapidă a tehnicii probei de sport alese ce corespund posibilităților lui morfofuncționale, iar în viitor, asigură sportivului priceperea de variere a parametrilor principali ai măiestriei tehnice în dependență de condițiile competițiilor concrete, starea funcțională la diferite etape ale activității competiționale.

Se acordă atenție dezvoltării diferitor forme de manifestare a vitezei, capacităților de coordonare și flexibilității. Cînd există un tempou natural de creștere a capacităților fizice nu este rațional să planificăm complexe de exerciții cu antrenamente cu eforturi mari etc.

Etapa pregătirii fundamentale specializate. La începutul acestei etape, locul principal îl ocupă pregătirea generală și secundară, se folosesc pe larg exerciții din probe sportive asemănătoare, se perfecționează tehnica lor. În a doua jumătate, pregătirea devine mai specializată. Aici, de obicei, se determină obiectul viitoarei specializări sportive.

La această etapă se folosesc pe larg mijloace ce permit mărirea potențialului funcțional al organismului sportivului fără utilizarea unui volum de lucru maximal apropiat de activitatea competițională. Cele mai tensionate eforturi ale orientării speciale trebuie planificate la etapa realizării maxime a posibilităților individuale.

În probele de sport unde există competiții pe distanțe sprinter, în probele de viteză-forță și coordonare dificilă se recomandă îndeplinirea atentă a volumelor mari de activitate orientată spre mărirea posibilităților aerobe. La vârsta de 13-16

ani, sportivii îndeplinesc cu ușurință această activitate, ca rezultat se măresc posibilitățile sistemului aerob și cresc brusc rezultatele sportive. De aceea, în practica antrenamentelor se planifică, deseori, îndeplinirea volumelor mari de activitate cu o intensitate relativ mică. De exemplu, în patinaj, la această etapă, volumul anual de alergare pentru mulți sportivi talentați alcătuiește sportivul de performanță în timpul etapei de pregătire pentru performanțe. Aceasta se mai explică prin faptul că, indiferent de specializarea viitoare a sportivului, este necesară crearea unui puternic fundament aerob, în baza căruia sportivul va îndeplini cu succes volumele activității speciale, se vor forma capacități pentru suportarea eforturilor și restabilirea după efort.

Experiența ultimilor ani demonstrează că o astfel de abordare este argumentată pentru sportivii care manifestă performanțe în probele sportive ce țin de manifestarea rezistenței, deoarece pregătirea fundamentală corespunde, ca orientare, calităților de profil. Pentru sportivii predispuși spre o activitate de viteză-forță și de coordonare deficilă, o astfel de pregătire, deseori, reprezintă o barieră imposibilă pentru perfecționarea măiestriei lor. Mai întâi de toate, la baza acestei bariere se află restructurarea țesutului muscular, după care cresc capacitățile pentru o activitate legată de rezistență și sunt stagnate capacitățile de manifestare a calităților de viteză. De aceea, la această etapă pentru care sunt caracteristice eforturile mari de antrenament, se ia în considerare viitoare specializare a sportivului atunci când se planifică pregătirea funcțională.

Etapa realizării maxime a posibilităților individuale. Această etapă presupune realizarea performanțelor în probele sportive și numerele programelor selectate pentru o specializare aprofundată. Cresc considerabil mijloacele pregătirii speciale în volumul general al antrenamentului, crește brusc practica competițională.

Sarcina principală a acestei etape o constituie utilizarea maximală a mijloacelor de antrenament, capabile să cauzeze o desfășurare activă a proceselor de adaptare. Mărimile sumare ale volumului și intensității activității de antrenament ajung la maximum, se planifică antrenamente cu eforturi mari, numărul de antrenament în microciclurile săptămânale pot realiza un număr de 15-20 sau mai mult, crește considerabil practica competițională și volumul pregătirii psihice, tactice și integrale.

Un moment important este asigurarea condițiilor când perioada predisponerii maxime a sportivului pentru realizarea performanțelor coincide cu perioada celor mai intensive și complicate eforturi de antrenament. În cazul

unei astfel de coincidențe, sportivul reușește să realizeze cele mai maximale rezultate posibile.

Durata și particularitățile pregătirii pentru realizarea performanțelor depind mult de particularitățile specifice ale formării măiestriei sportive nu doar în diferite probe de sport, ci și în numere aparte ale programelor incluse în aceeași probă. Specificul probei de sport, sexul sportivului determină, într-o măsură considerabilă tempourile creșterii performanțelor. Astfel generalizarea experienței pregătirii înotătorilor de performanță a demonstrat că există o diferență esențială în tempoul creșterii performanțelor la bărbați și femei. Bărbații care se specializează pe distanțele de 100 și 200 m, după îndeplinirea normativelor de maestru în sport are nevoie, de obicei, de 3-4 ani de muncă asiduă pentru a realiza performanțe în cadrul campionatelor europene și mondiale, jocurilor olimpice (distanța 100, 200 m, masculin își măresc rezultatele pentru distanța de 100 m în mediu cu 1,5 sec, pentru femei acest spor alcătuiește mai mult de 3 sec. Această tendință este caracteristică și pentru sportivii care se specializează și în alte probe de sport. Este foarte dificil de realizat măiestria sportivă în jocurile sportive, poliatlon, unde nivelul rezultatului sportiv este determinat de un număr foarte mare de componente tehnico-tactice, fizice și psihice.

Etapa menținerii performanțelor. Este caracterizată, în primul rând, printr-un mod de abordare strict individual: mai întâi de toate experiența bogată a sportivului contribuie la studierea multilaterală a propriilor particularități, părților forte și vulnerabile ale pregătirii, la relevarea celor mai efective metode și mijloace de pregătire, variante de planificare a eforturilor, ceea ce permite creșterea eficacității și calității procesului de antrenament și menținerii nivelului de performanțe sportive. În al doilea rând, micșorarea inevitabilă a potențialului funcțional al organismului și a posibilităților lui de adaptare condiționată atât de modificarea de vârstă naturală a sistemelor și organelor, cât și de nivelul înalt al eforturilor în etapa precedentă a antrenamentului multianual, deseori nu numai că nu permite mărirea efortului, dar nici menținerea la un nivel anterior accesibil.

Pentru etapa menținerii performanțelor este caracteristică tendința de păstrare a unui nivel al posibilităților funcționale ale sistemelor principale ale organismului în cazul unui volum mai mare sau mai mic de activitate. Totodată, se acordă atenție perfecționării măiestriei tehnice, creșterii gradului de pregătire fizică. Unul din cei mai importanți factori de menținere a realizărilor sportive

este maturitatea tactică ce depinde direct de experiența competițională a sportivului.

Menționăm că, sportivii care ajung la etapa dată a pregătirii multianuale s-au adaptat bine cu cele mai diverse mijloace. De obicei, cu variantele, metodele și mijloacele folosite anterior de planificare a procesului de antrenament nu este posibilă numai obținerea performanțelor, ci și menținerea lor la nivelul dat. De aceea, anume la această etapă, există tendința de modificare a mijloacelor și metodelor de antrenament, utilizare a complexelor de exerciții ce n-au fost folosite anterior, treajoarelor, mijloacelor nespecifice ce stimulează capacitatea de muncă și eficacitatea de îndeplinire a acțiunilor motrice. Oscilațiile efortului de antrenament, de asemenea, pot contribui la rezolvarea acestei sarcini.

11.11. Principalele direcții de intensificare a procesului de antrenament în pregătirea multianuală

În timpul organizării pregătirii multianuale trebuie să se asigure o așa pregătire a procesului de antrenament, care să permită complicarea programului de antrenament de la o etapă de pregătire sau de la un macrociclu la altul. Doar în acest caz este posibilă creșterea echilibrată a capacităților fizice și tehnice ale sportivului, creșterea posibilităților funcționale ale principalelor sisteme ale organismului lui. De aceea, trebuie să evidențiem clar direcțiile conform cărora se va desfășura intensificarea procesului de antrenament pe parcursul întregii perioade de perfecționare sportivă. Aici se referă:

- mărirea metodică a volumului sumar de activitate îndeplinită în timpul unui an sau macrociclu de antrenament;
- specializarea sportivă oportună în corespundere cu etapa realizării maxime a posibilităților individuale;
- mărirea treptată a numărului total de antrenamente în microcicluri;
- mărirea planică a antrenamentelor cu eforturi mari în cadrul microciclurilor;
- mărirea sistematică a numărului de antrenamente selective ce cauzează o mobilizare a posibilităților funcționale ale organismului;
- utilizarea pe larg a unor regimuri de antrenament dur ce contribuie la creșterea rezistenței speciale, cât și o mărire considerabilă a practicii competiționale în ultimele etape ale perfecționării sportive;

- mărirea numărului general de competiții ce se deosebesc printr-o concurență dură;
- introducerea treptată a mijloacelor suplimentare ce asigură capacitatea de muncă ce stimulează procesele de restabilire după efort;
- mărirea volumului de pregătire tehnico-tactică în condițiile apropiate maximal de activitate competițională;
- mărirea sistematică a tensionării psihice în timpul procesului de antrenament, crearea unui microclimat competițional și a unei concurențe dure în cadrul fiecărui antrenament.

Antrenamentul sportivului de performanță la această etapă este caracterizat de manifestări de limită ale direcțiilor indicate. Practica pregătirii multor campioni atrată că sportivii au atins rezultate mari cu eforturi mai mici (într-un șir de cazuri, cu 1,5-2 ori). Acest lucru este condiționat de utilizarea rațională a vocațiilor înăscute, de micșorarea considerabilă a volumului de lucru al acelei direcții ce n-a putut cauza o creștere simțită a posibilităților funcționale.

Antrenarea sportivilor conform parametrilor antrenamentelor caracteristici etapei realizării maxime a posibilităților individuale trebuie să decurgă treptat, pe parcursul mai multor ani. Din păcate, această regulă este ignorată în practică. Tendința multor antrenori de-a căpăta rezultate înalte prin orice mijloace în scopul realizării anumitor sarcini particulare (îndeplinirea normativelor de calificare, participarea la competiții etc.) duce la faptul că sportivii, începând cu 11-15 ani, permanent participă la competiții pentru care trebuie organizată pregătirea specială. Această orientare este eronată, deoarece duce la exploatarea celor mai puternice mijloace de acțiune asupra organismului sportivului. Pînă la atingerea unei vârste optime pentru demonstrarea celor mai înalte rezultate, tinerii sportivi încearcă să copieze metodică de antrenament a celor mai puternici sportivi din lume. Drept consecință a antrenamentului forțat este creșterea bruscă a rezultatelor în perioada adolescenței și tinereții timpurii. Într-o perioadă scurtă de timp, sportivii îndeplinesc normativele de maestru în sport, realizează anumite performanțe la nivel național, european, uneori chiar și mondial. Totodată, rezultatele lor sunt legate de particularitățile morfologice și funcționale ale organismului tînăr. Tinerii sportivi nu sunt în stare să concureze cu sportivii în vîrstă care s-au format deja în plan morfologic, funcțional și psihic.

Utilizarea în cadrul antrenamentelor a unor stimulări duce la o adaptare rapidă cu mijloacele speciale și la epuizarea posibilităților suplimentare ale

organismului în creștere. De aceea, chiar în următorul ciclu de antrenament sportivul reacționează slab la aceste mijloace. Principalul că sportivul încetează să reacționeze chiar și la eforturile mai mici, care puteau fi cu mult mai efective dacă antrenorul nu folosea anterior regimuri dure.

Obținerea performanțelor înalte este posibilă în cazul îndeplinirii unei activități insistente pe parcursul mai multor ani. Procesul multianual se divizează în etape aparte, de obicei, din cicluri anuale. Structura antrenamentului multianual depinde de mulți factori: antrenamente regulate; limită optimală de vârstă, când se demonstrează din plin capacitățile sportivilor și se realizează performanțele; talentul individual al sportivilor și tempoul creșterii măiestriei sportive, vârsta când sportivul a început practicarea sportului și vârsta când sportivul a început antrenamentele speciale (L.M. Matveev, M. Ia. Nabatnicov, V.N. Platonov, V.P. Filip).

Trebuie să menționăm că nu există limite clare între etapele antrenamentului multianual, durata lor poate fi variată într-o anumită măsură în baza posibilităților individuale ale sportivilor, specificului specializării sportive, stagiului și condițiilor de organizare a activității sportive.

În prezent, sunt elaborate modele de alcătuire a antrenamentelor multianuale în multe probe sportive - alergare pe distanțe mici și medii, gimnastică, volei, lupte ș.a. În fiecare probă, modelul de alcătuire include următorii componenți: etapele pregătirii multianuale, vârsta sportivilor la această etapă, orientarea pregătirii, sarcinile principale ale pregătirii, mijloacele și metodele fundamentale de pregătire, eforturile acceptate, normativele aproximative de verificare necesare fiecărei etape de pregătire (V.P. Filip, 1987) [8].

CAPITOLUL 12. JURISDICȚIA SPORTIVĂ ȘI AUTORITATEA DISCIPLINARĂ [1]

12.1. Aspecte legale privind administrarea culturii fizice și sportului

Competența Ministerului Tineretului și Sportului al Republicii Moldova

Ministerul Tineretului și Sportului este organul central de specialitate al administrației publice care elaborează și promovează politica statului în domeniul tineretului și sportului. Acesta este persoană juridică, dispune de ștampilă cu Stema de Stat a Republicii Moldova și conturi trezoreriale.

În conformitate cu prevederile pct.6 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Tineretului și Sportului al RM aprobat prin H.G. nr. 766 din 26.11.2009 funcțiile acestuia de bază sunt următoarele:

- elaborează, promovează și asigură realizarea politicilor statului în domeniul tineretului, culturii fizice și sportului;
- realizează și asigură planificarea strategică, analiza, monitorizarea și evaluarea politicilor elaborate, examinarea multilaterală a impactului social, economic, financiar etc. al acestora;
- elaborează și aplică eficient mecanismele de creare și dezvoltare a serviciilor sociale pentru tineri;
- evaluează și monitorizează accesul și calitatea serviciilor pentru tineri și adoptă măsurile de îmbunătățire a acestora;
- racordează politicile de tineret și sport autohtone la prioritățile și necesitățile de integrare europeană a țării;
- asigură formarea și perfecționarea pregătirii profesionale a specialiștilor din domeniul tineretului și sportului prin conlucrarea în acest scop cu instituțiile și organismele de specialitate din țară și din străinătate;
- reglementează, în condițiile legii, modul de organizare și funcționare a sistemului de servicii pentru tineret;
- elaborează, independent sau în colaborare cu alte instituții și organizații, cercetările și studiile în problemele tineretului și sportului;
- asigură un cadru adecvat pentru protecția socială a tinerilor și a familiilor tinere;

- cooperează cu autoritățile administrației publice locale cu privire la dezvoltarea și implementarea strategiilor locale în domeniul tineretului și sportului;
- coordonează activitatea și colaborează cu organizațiile de tineret și sport naționale și internaționale în scopul promovării politicilor în domeniu;
- colaborează cu alte autorități publice centrale și cu autoritățile administrației publice locale, cu societatea civilă pentru realizarea misiunii Ministerului și politicilor de tineret și sport;
- asigură aplicarea actelor legislative și altor acte normative din domeniul său de activitate în limitele competenței sale;
- reprezintă interesele statului în diferite organisme internaționale, în conformitate cu acordurile internaționale și cu alte înțelegeri stabilite în domeniul tineretului și sportului, în limitele împuternicirilor acordate de Guvern conform legislației.

Atribuțiile Ministerului Tineretului și Sportului sunt:

- asigură elaborarea strategiilor de punere în aplicare a Programului de guvernare și propune Guvernului politici în domeniul tineretului și sportului;
- coordonează și monitorizează realizarea programelor de stat în domeniul tineretului și sportului;
- facilitează crearea cadrului normativ adecvat, stabilirea de contacte internaționale directe dintre organizațiile de tineret și sport, în vederea cunoașterii reciproce și realizării de programe comune;
- avizează strategii și programe naționale de diminuare a ratei șomajului în mediul tinerilor, de participare a tinerilor la luarea deciziilor, de informare și promovare a educației pentru sănătate, de prevenire a consumului de droguri și de incluziune a tinerilor;
- exercită supravegherea și controlul privind respectarea de către structurile de tineret și sport a dispozițiilor legale și a prevederilor cuprinse în statutele și documentele de constituire ale acestora;
- colaborează cu Consiliul consultativ pe tineret și sport, cu alte structuri din domeniu legal constituite și semnează acorduri de colaborare cu organizațiile neguvernamentale de tineret și sport din țară;
- elaborează criteriile de finanțare a proiectelor propuse de organizațiile neguvernamentale de tineret și sport, conform priorităților de dezvoltare a domeniului tineretului și sportului;

- elaborează planul strategic de cheltuieli în domeniul tineretului și sportului;
- în condițiile legislației în vigoare finanțează acțiuni destinate tineretului și sportului, în baza programelor aprobate, susține financiar acțiunile organizațiilor din domeniu care corespund priorităților prevăzute de Minister; încheie contracte de realizare a programelor și acțiunilor de tineret și sport cu instituții publice și persoane fizice și juridice;
- în limita alocațiilor aprobate susține, pe baza contractelor de colaborare, activitățile federațiilor sportive naționale, cărora le-a fost recunoscută utilitatea publică, conform legislației în vigoare;
- instituie și monitorizează activitatea rețelei de servicii de informare, consultanță și documentare pentru tineret;
- facilitează crearea centrelor de tineret și sport și a altor structuri ce prestează servicii tinerilor;
- coordonează activitatea structurilor statale de tineret și sport din teritoriu, acordă ajutor organizatoric și logistic în activitatea acestora;
- în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, elaborează și realizează programe de pregătire profesională și cursuri de perfecționare a specialiștilor din domeniul tineretului și sportului;
- în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, susține efectuarea cercetărilor științifice, sondajelor sociologice în domeniul tineretului și sportului și analizează evoluția fenomenelor specifice în domeniul tineretului, culturii fizice și sportului în corelare cu tendințele existente pe plan mondial;
- în conformitate cu legislația în vigoare colaborează cu ministere, organele de specialitate din subordinea Guvernului, cu autoritățile publice locale și cu alte organisme interesate în soluționarea problemelor de profesionalizare, de muncă și de viață ale tineretului;
- colaborează cu Comitetul Național Olimpic la derularea programelor privind pregătirea și participarea sportivilor din Republica Moldova la Jocurile Olimpice, precum și la promovarea valențelor educative ale olimpismului;
- stabilește relații de colaborare cu instituțiile și organismele naționale și internaționale specializate în domeniul politicilor de tineret și sport la elaborarea, negocierea acordurilor, protocoalelor și altor documente de colaborare, conform legislației în vigoare;

- elaborează proiecte ale activităților de tineret și sport și le înaintează spre finanțare donatorilor;
- stabilește prioritățile politicii investiționale, asigură dezvoltarea continuă și funcționalitatea bazei tehnico-materiale a instituțiilor din subordine, monitorizează realizarea obiectivelor în domeniu și eficiența utilizării resurselor, precum și administrarea, conform actelor normative în vigoare, proprietății de stat din gestiune;
- conlucrează cu ministerele, alte autorități administrative centrale și cu autoritățile administrației publice locale în problemele organizării, funcționării și dezvoltării sistemului din domeniul tineret și sport și activităților pentru tineret și sport;
- dezvoltă parteneriate cu mediul de afaceri în problemele formării profesionale inițiale și continue și plasării în câmpul muncii a absolvenților de la diferite niveluri și trepte de învățământ;
- avizează afilierea organizațiilor și federațiilor sportive naționale la federațiile sportive internaționale și la alte foruri europene sau mondiale în domeniu;
- elaborează și realizează, în colaborare cu autoritățile administrației publice locale, planurile de construcție și modernizare a bazelor și edificiilor sportive în vederea dezvoltării sportului de performanță; avizează normativele tehnice în materie de baze și instalații sportive;
- avizează crearea și propune dizolvarea structurilor sportive, schimbarea destinației unor baze sportive din sectorul public și retrage avizul de funcționare a acestora în cazurile de încălcare a legislației în vigoare;
- autorizează desfășurarea pe teritoriul Republicii Moldova a campionatelor mondiale, europene, regionale și participarea reprezentativelor naționale la campionatele mondiale și europene organizate în străinătate, precum și la competițiile regionale;
- promovează măsurile de prevenire, control și reprimare a folosirii substanțelor interzise, a metodelor neregulate menite să sporească în mod artificial performanța sportivului sau să modifice rezultatele competițiilor;
- colaborează cu federațiile sportive naționale la finanțarea și derularea programelor de pregătire a sportivilor moldoveni la cantonamente și de participare a acestora la competiții naționale și internaționale;

- organizează activități de audit public intern, în conformitate cu prevederile legale în vigoare;
- examinează, conform competențelor sale, interpelările, demersurile și petițiile sosite în adresa Ministerului;
- organizează, în condițiile legii, atestarea și conferirea, pe baza rezultatelor profesionale obținute, titlurilor, distincțiilor, diplomelor, medaliilor etc.;
- prezintă anual Guvernului raportul privind politica din domeniul tineretului, culturii fizice și sportului și direcțiile de dezvoltare a acestuia;
- exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

12.2. Competența Autorității centrale de specialitate

Potrivit Legii Republicii Moldova cu privire la cultura fizică și sport nr.330-XIV din 25.03.99 publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.83-86/399 din 05.08.1999* sunt stabilite prin art. 6 al.3 atribuții principale ale autorității publice centrale în domeniul culturii fizice și sportului.

Autoritatea centrală de specialitate organizează și conduce activitatea din domeniul culturii fizice și sportului, cu excepția cazurilor prevăzute la art.12 și 14, și are personalitate juridică. Aceasta are următoarele atribuții principale:

- a) elaborează și susține strategia generală de organizare și dezvoltare a activității sportive;
- b) inițiază, elaborează și avizează sau propune spre avizare proiectele de acte normative privind activitatea sportivă;
- c) elaborează normele generale de folosire a mijloacelor materiale aflate în administrarea sa și a mijloacelor financiare pentru activitatea sportivă, care provin din subvenții de la buget;
- d) colaborează cu Comitetul Național Olimpic și Sportiv la derularea programelor privind pregătirea și participarea sportivilor Republicii Moldova la Jocurile Olimpice, precum și pentru promovarea valențelor educative ale olimpismului;
- e) administrează patrimoniul sportiv aflat în domeniul public;
- f) autorizează afilierea federațiilor sportive naționale la federațiile sportive internaționale și la alte foruri europene sau mondiale;

g) exercită supravegherea și controlul privind respectarea de către structurile sportului a dispozițiilor legale și a prevederilor cuprinse în statutele și documentele de constituire ale acestora;

h) ține Registrul sportiv;

i) avizează constituirea și propune dizolvarea structurilor sportului;

j) elaborează criteriile de acordare a distincțiilor și titlurilor sportive, altele decât cele stabilite prin lege;

k) autorizează desfășurarea în Republica Moldova a campionatelor mondiale și europene și participarea reprezentativelor naționale la aceste campionate;

l) reprezintă interesele statului în diferite organisme sportive internaționale;

m) negociază și încheie acorduri, înțelegeri, protocoale și alte documente de colaborare în domeniul sportului cu organisme similare din alte țări.

12.3. Competențele autorităților publice locale în domeniul culturii fizice și sportului

Autoritățile publice locale instituie servicii specializate în domeniul culturii fizice și sportului, cu competențe definite. Aceste servicii specializate ale administrației publice locale au următoarele atribuții principale:

a) țin evidența structurilor locale pentru cultură fizică și sport, inclusiv a celor fără personalitate juridică, prin înscrierea acestora în registrul sportiv local;

b) organizează activități sportive, promovează un mod sănătos de viață și coordonează desfășurarea acestor activități în raza teritorială administrată;

c) colaborează cu alte servicii ale consiliilor locale, în scop de utilizare eficientă a sumelor alocate de la bugetele locale pentru activități de promovare a culturii fizice și de organizare a sportului de performanță;

d) elaborează și realizează, după caz, în colaborare cu alte structuri ale consiliilor locale și cu agenții economici, programe de construire și modernizare a bazelor sportive din teritoriu;

e) colaborează cu structurile teritoriale ale Comitetului Național Olimpic și Sportiv, organizează, în comun cu acestea, activități sportive, competiții cu participarea sportivilor de performanță și promovează mișcarea olimpică, idealurile și valorile olimpismului;

f) organizează, în comun cu alte servicii ale autorităților publice locale, cu instituțiile de învățământ, activități de dezvoltare a sportului școlar și universitar;

- g) sprijină material și financiar practicarea sportului pentru toți;
- h) inițiază acțiuni de prevenire a violenței la manifestările sportive, organizate în raza lor teritorială și de combatere a dopajului în sport;
- i) supraveghează menținerea destinației bazelor sportive din domeniul public sau privat și realizează activități de modernizare a infrastructurii sportive;
- j) participă la organizarea și desfășurarea competițiilor regionale, naționale, precum și la delegarea sportivilor de performanță la competițiile internaționale.

Competența Comitetului Național Olimpic și Sportiv în comun cu federațiile naționale pe ramuri de sport recunoscute de Comitetul Internațional Olimpic, monitorizează implementarea planurilor de pregătire a sportivilor și realizarea obiectivelor de performanță la competițiile internaționale oficiale. Comitetul Național Olimpic și Sportiv, în comun cu federațiile naționale pe ramuri de sport recunoscute de Comitetul Internațional Olimpic, înaintează propuneri privind elaborarea politicii statului în domeniul sportului de performanță. Comitetul Național Olimpic și Sportiv, în comun cu autoritatea centrală de specialitate, elaborează, în baza propunerilor federațiilor sportive naționale, a altor structuri sportive, proiectul programului național de pregătire și participare la edițiile ordinare ale Jocurilor Olimpice. Comitetul Național Olimpic și Sportiv, în comun cu autoritatea centrală de specialitate, elaborează propuneri privind repartizarea sumelor de la bugetul de stat destinate finanțării sportului de performanță, în strictă conformitate cu criteriile distincte pentru performanță.

12.4. Legea cu privire la cultura fizică și sport

Legea nr.330 din 25.03.1999 cu privire la cultura fizică și sport publicată în Monitorul Oficial Nr. 83-86 din 05.08.1999, modificată prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639, LP66-XVI din 22.03.07, MO54-56/20.04.07 art.254, LP268 -XVI din 28.07.06, MO142-145/08.09.06 art.702, LP189-XVI din 30.06.06, MO112-115/21.07.06 art.525, LP154-XVI din 21.07.05, MO126-128/23.09.05 art.611, LP482-XV din 04.12.03, MO6-12/01.01.04 art.48, LP240-XV din 13.06.03, MO138/08.07.03 art.557

Prezenta lege stabilește bazele juridice, sociale și economice de organizare a culturii fizice și sportului în Republica Moldova, reglementează participarea autorităților publice și a agenților economici, indiferent de tipul de proprietate și

forma juridică de organizare, la fortificarea sănătății populației prin practicarea culturii fizice și sportului.

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Cultura fizică și sportul

(1) Cultura fizică este un domeniu al culturii societății, orientat spre menținerea și fortificarea sănătății, dezvoltarea calităților fizice, morale și intelectuale ale omului.

(2) Sportul este o parte componentă a culturii fizice, o sferă specifică de activitate, orientată spre dezvoltarea posibilităților extreme ale omului în condiții competiționale și în procesul sportiv-pedagogic.

(3) Cultura fizică și sportul cuprind: educația fizică, sportul pentru toți, sportul de performanță, exercițiile fizice practicate cu scop de întremare, profilactic și terapeutic.

(4) Autoritățile administrației publice, instituțiile educative și organizațiile sportive, organizațiile neguvernamentale de profil au obligația să încurajeze sportul pentru toți și sportul de performanță, acordând o atenție specială creării condițiilor de practicare a acestora.

(5) Autoritățile, instituțiile și organizațiile prevăzute la alin.(4) oferă condiții deosebite tinerilor, inclusiv copiilor de vârstă preșcolară, precum și persoanelor în vârstă, pentru practicarea exercițiului fizic.

(6) Autoritățile administrației publice asigură condiții pentru practicarea culturii fizice și sportului de către persoane cu handicap fizic, senzorial, psihic și mixt în scopul dezvoltării personalității lor și integrării în societate, precum și mijloace care ar permite sportivilor invalizi participarea la competiții naționale și internaționale.

Capitolul II

DREPTURILE CETĂȚENILOR ÎN DOMENIUL CULTURII FIZICE ȘI SPORTULUI

Articolul 2. Dreptul la practicarea culturii fizice și sportului (1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul să practice cultura fizică și sportul (inclusiv sportul ca profesie), să se asocieze în organizații cu profil de asanare prin practicarea culturii fizice și sportului, să participe la dirijarea culturii fizice și sportului.

(2) În scopul asigurării drepturilor menționate la alin.(1), statul finanțează și dirijează cultura fizică și sportul în conformitate cu programele elaborate,

dezvoltă industria culturii fizice și a sportului, garantează pregătirea și perfecționarea specialiștilor în domeniu, precum și apărarea juridică a intereselor cetățenilor în domeniul respectiv, stimulează tendința cetățenilor de a duce un mod de viață sănătos.

(3) Statul stimulează acțiunile organizatorice și de promovare a culturii fizice și sportului, desfășurate de autoritățile administrației publice și organizațiile neguvernamentale în învățământ, ocrotirea sănătății, forțele armate, unitățile economice, precum și în alte domenii.

Articolul 3. Dreptul la formarea asociațiilor, cluburilor și federațiilor naționale de cultură fizică și sport

(1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul la formarea, în condițiile legii, a asociațiilor, cluburilor și federațiilor naționale de cultură fizică și sport, a fondurilor și altor structuri, care funcționează în conformitate cu legislația, cu statutele proprii și cu cele ale organismelor internaționale de profil.

(2) Asociațiile, cluburile și federațiile naționale de cultură fizică și sport se formează și sînt recunoscute funcționale în baza avizelor autorităților administrației publice centrală și locale pentru cultură fizică și sport, denumite în continuare autoritate centrală de specialitate și autorități locale de specialitate.

(3) Pentru formarea și recunoașterea federațiilor și asociațiilor naționale pe ramuri de sport recunoscute de Comitetul Internațional Olimpic, Comitetul Național Olimpic și Sportiv prezintă în mod obligatoriu autorității centrale de specialitate avizul său consultativ care este parte a dosarului respectivei structuri asociative.

Articolul 4. Activitatea de întreprinzător ce ține de cultură fizică și sport

(1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul la activitatea de întreprinzător de prestare a serviciilor ce țin de cultură fizică și sport către persoanele fizice, asociațiile, cluburile și federațiile naționale și de producere a mărfurilor cu destinație sportivă și turistică, în baza licenței eliberate de autoritatea centrală de specialitate.

(2) Emblemele și simbolica nominală ale asociațiilor, cluburilor și federațiilor naționale de cultură fizică și sport reprezintă proprietatea acestora și pot fi folosite numai cu acordul lor.

(3) Folosirea reclamei (publicității) la manifestațiile de cultură fizică și sport, precum și în transmisiunile televizate și radiofonice de la aceste manifestații, este reglementată de legislație și de condițiile contractate de organizatorii acestor manifestații și agenții economici care plasează reclama (publicitatea). În

toate cazurile menționate, se interzice reclama (publicitatea) băuturilor alcoolice și articolelor din tutun.

Articolul 5. Drepturile cetățenilor străini și ale apatrizilor în domeniul culturii fizice și sportului.

Cetățenii străini și apatrizii, cu domiciliul pe teritoriul Republicii Moldova, beneficiază de drepturi integrale la practicarea culturii fizice și sportului, prevăzute de prezenta lege, cu excepția dreptului de a evolua la competiții internaționale în componența selecționatelor Republicii Moldova.

Capitolul III

ADMINISTRAREA CULTURII FIZICE ȘI SPORTULUI

Articolul 6. Competența autorității centrale de specialitate

(1) Guvernul realizează politica de stat în domeniul culturii fizice și sportului, dirijează dezvoltarea acestora prin intermediul autorităților centrală și locale de specialitate.

(2) Autoritatea centrală de specialitate organizează și conduce activitatea din domeniul culturii fizice și sportului, cu excepția cazurilor prevăzute la art.12 și 14, și are personalitate juridică.

(3) Autoritatea centrală de specialitate are următoarele atribuții principale:

a) elaborează și susține strategia generală de organizare și dezvoltare a activității sportive;

b) inițiază, elaborează și avizează sau propune spre avizare proiectele de acte normative privind activitatea sportivă;

c) elaborează normele generale de folosire a mijloacelor materiale aflate în administrarea sa și a mijloacelor financiare pentru activitatea sportivă, care provin din subvenții de la buget;

d) colaborează cu Comitetul Național Olimpic și Sportiv la derularea programelor privind pregătirea și participarea sportivilor Republicii Moldova la Jocurile Olimpice, precum și pentru promovarea valențelor educative ale olimpismului;

e) administrează patrimoniul sportiv aflat în domeniul public;

f) autorizează afilierea federațiilor sportive naționale la federațiile sportive internaționale și la alte foruri europene sau mondiale;

g) exercită supravegherea și controlul privind respectarea de către structurile sportului a dispozițiilor legale și a prevederilor cuprinse în statutele și documentele de constituire ale acestora;

h) ține Registrul sportiv;

- i) avizează constituirea și propune dizolvarea structurilor sportului;
- j) elaborează criteriile de acordare a distincțiilor și titlurilor sportive, altele decât cele stabilite prin lege;
- k) autorizează desfășurarea în Republica Moldova a campionatelor mondiale și europene și participarea reprezentativelor naționale la aceste campionate;
- l) reprezintă interesele statului în diferite organisme sportive internaționale;
- m) negociază și încheie acorduri, înțelegeri, protocoale și alte documente de colaborare în domeniul sportului cu organisme similare din alte țări.

Articolul 7. Competențele autorităților publice locale în domeniul culturii fizice și sportului

(1) Competențele de bază ale autorităților publice locale în domeniul culturii fizice și sportului sînt stabilite de legislație, în special de actele care definesc atribuțiile autorităților respective, și de prezenta lege.

(2) Autoritățile publice locale instituie servicii specializate în domeniul culturii fizice și sportului, cu competențe definite.

(3) Serviciile specializate ale administrației publice locale au următoarele atribuții principale:

- a) țin evidența structurilor locale pentru cultură fizică și sport, inclusiv a celor fără personalitate juridică, prin înscrierea acestora în registrul sportiv local;
- b) organizează activități sportive, promovează un mod sănătos de viață și coordonează desfășurarea acestor activități în raza teritorială administrată;
- c) colaborează cu alte servicii ale consiliilor locale, în scop de utilizare eficientă a sumelor alocate de la bugetele locale pentru activități de promovare a culturii fizice și de organizare a sportului de performanță;
- d) elaborează și realizează, după caz, în colaborare cu alte structuri ale consiliilor locale și cu agenții economici, programe de construire și modernizare a bazelor sportive din teritoriu;
- e) colaborează cu structurile teritoriale ale Comitetului Național Olimpic și Sportiv, organizează, în comun cu acestea, activități sportive, competiții cu participarea sportivilor de performanță și promovează mișcarea olimpică, idealurile și valorile olimpismului;
- f) organizează, în comun cu alte servicii ale autorităților publice locale, cu instituțiile de învățămînt, activități de dezvoltare a sportului școlar și universitar;
- g) sprijină material și financiar practicarea sportului pentru toți;
- h) inițiază acțiuni de prevenire a violenței la manifestările sportive, organizate în raza lor teritorială și de combatere a dopajului în sport;

i) supraveghează menținerea destinației bazelor sportive din domeniul public sau privat și realizează activități de modernizare a infrastructurii sportive;

j) participă la organizarea și desfășurarea competițiilor regionale, naționale, precum și la delegarea sportivilor de performanță la competițiile internaționale.

[Art.7 în redacția LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

Articolul 7¹. Competența Comitetului Național Olimpic și Sportiv

(1) Comitetul Național Olimpic și Sportiv, în comun cu federațiile naționale pe ramuri de sport recunoscute de Comitetul Internațional Olimpic, monitorizează implementarea planurilor de pregătire a sportivilor și realizarea obiectivelor de performanță la competițiile internaționale oficiale.

(2) Comitetul Național Olimpic și Sportiv, în comun cu federațiile naționale pe ramuri de sport recunoscute de Comitetul Internațional Olimpic, înaintează propuneri privind elaborarea politicii statului în domeniul sportului de performanță.

(3) Comitetul Național Olimpic și Sportiv, în comun cu autoritatea centrală de specialitate, elaborează, în baza propunerilor federațiilor sportive naționale, a altor structuri sportive, proiectul programului național de pregătire și participare la edițiile ordinare ale Jocurilor Olimpice.

(4) Comitetul Național Olimpic și Sportiv, în comun cu autoritatea centrală de specialitate, elaborează propuneri privind repartizarea sumelor de la bugetul de stat destinate finanțării sportului de performanță, în strictă conformitate cu criteriile distincte pentru performanță.

[Art.7¹ introdus prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

Articolul 8. Asigurarea protecției sanitaro-epidemiologice și a securității radiaționale

Asigurarea protecției sanitaro-epidemiologice și a securității radiaționale în locurile de practicare a culturii fizice și sportului, la bazele turistice și pe rutele turistice se efectuează în conformitate cu legislația.

Articolul 9. Asigurarea unui climat civilizată și a securității în timpul practicării culturii fizice și sportului.

Lupta împotriva dopajului

(1) Activitatea sportivă se organizează pornindu-se de la principiul asigurării unui climat civilizată, de fair-play și sportivitate.

(2) Administrația instituțiilor și edificiilor sportive și de cultură fizică și asanare asigură utilizarea tehnică corespunzătoare a locurilor de desfășurare a

ocupațiilor, antrenamentelor și competițiilor sportive în conformitate cu regulile de securitate și normele sanitaro-igienice.

(3) Structurile sportive de orice nivel, sportivii și tehnicienii își desfășoară activitatea pornind de la excluderea utilizării mijloacelor și metodelor care sporesc în mod artificial performanțele sportive și prejudiciază sănătatea și etica sportivă.

(4) Pentru prevenirea utilizării și eliminarea dopajului din activitatea sportivă, autoritatea centrală de specialitate și Comitetul Național Olimpic și Sportiv elaborează și susțin Programul Național Antidoping, pornind de la prevederile Convenției Antidoping a Consiliului Europei.

Articolul 10. Propagarea culturii fizice și sportului

(1) Autoritățile centrală și locale de specialitate, asociațiile, cluburile și federațiile naționale de cultură fizică și sport, în comun cu agenții economici interesați și asociațiile obștești, organizează, prin intermediul mass-media, propagarea pe scară largă a culturii fizice și sportului în rândurile populației.

(2) În timpul manifestațiilor de cultură fizică și sport, al transmisiunilor televizate sau radiofonice ale programelor sportive și de asanare, se interzice propagarea cruzimii și violenței, lezarea demnității umane, consumarea de preparate ce conțin substanțe interzise în sport.

Capitolul IV

CULTURA FIZICĂ CA SISTEM

Articolul 11. Definiția culturii fizice ca sistem

Cultura fizică, ca sistem, reprezintă totalitatea formelor statale, obștești și private de activitate, care se efectuează în scopul educației fizice a populației.

Articolul 12. Educația fizică în instituțiile de învățământ

(1) Menținerea și fortificarea sănătății copiilor, adolescenților și tineretului studios, formarea necesităților de perfecționare fizică și de practicare a unui mod de viață sănătos constituie una din sarcinile de bază ale instituțiilor de învățământ.

(2) Educația fizică în învățământul preuniversitar este disciplină obligatorie, inclusă în conținutul planurilor de învățământ cu un număr de ore diferențiat:

a) pentru învățământul preșcolar (grădinițe) – 30 minute zilnic, inclusiv 15 minute înainte și 15 minute la jumătatea cursurilor;

b) pentru învățământul primar (clasele I–IV) – 4 ore pe săptămână

c) pentru învățământul secundar și mediu de specialitate – 3 ore pe săptămână.

[Art.12 al.(2) în redacția LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(3) Educația fizică în instituțiile de învățământ superior, altele decât cele de profil, este disciplină obligatorie în primele 4 semestre ale procesului de studii, inclusă în planurile de învățământ în limita a 4–6 credite transferabile de studii, identificabile în diploma de licență.

[Art.12 al.(3) în redacția LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(4) Instituțiile de învățământ organizează activitatea de educație fizică, asanare și practicarea sportului în afara orelor de curs, cu implicarea asociațiilor, cluburilor și federațiilor sportive naționale, a altor instituții extrașcolare.

(5) Pentru elevii dotați, în condițiile legii, se organizează școli sportive și licee cu program sportiv.

(6) Instituțiile de învățământ, publice sau particulare, au obligația să dispună de sau să aibă acces la obiective sportive pentru desfășurarea lecțiilor de educație fizică și practicarea sportului cu elevii și studenții.

(7) Sportul de performanță pentru elevi și studenți se organizează, de regulă, în cadrul cluburilor sportive școlare și universitare. Membrii lotului național, ai cluburilor sportive de performanță beneficiază de un program individual la frecventarea orelor de educație fizică.

[Art.12 al.(7) modificat prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

Articolul 13. Cultura fizică la locul de muncă, de trai și de odihnă a populației

(1) Agenții economici vor prevedea mijloace destinate culturii fizice și sportului în cadrul acțiunilor de asanare a angajaților și vor crea condiții pentru realizarea dreptului cetățenilor la practicarea culturii fizice și sportului. Cheltuielile pentru dezvoltarea culturii fizice și sportului vor constitui cel puțin 1% din venit și vor fi incluse în prețul de cost al producției sau al prestărilor de servicii.

(2) Crearea bazei materiale pentru organizarea acțiunilor de cultură fizică și sport, individuale și colective, la locul de muncă, utilizarea rațională, finanțarea și asigurarea cu specialiști a acesteia se prevăd în contractele colective și programele de dezvoltare a culturii fizice.

(3) Mijloacele necesare pentru practicarea culturii fizice și sportului la locul de trai, de odihnă și de agrement se alocă din bugetele unităților administrativ-

teritoriale, din contul agenților economici și sponsorilor, conform legislației. Pentru practicarea culturii fizice și sportului, la locul de trai se creează cluburi, echipe sportive, turistice și de asanare.

(4) Autoritățile administrației publice locale vor crea condiții pentru practicarea culturii fizice și sportului la locul de trai și de odihnă a populației, vor acorda ajutor organizațiilor sportive, indiferent de subordonarea lor departamentală, punându-le la dispoziție edificiile sportive, încăperile necesare, terenurile pentru ocupații.

(5) Administrația instituțiilor balneare, a pensiunilor, a caselor de odihnă, a bazelor turistice și a taberelor de odihnă pentru copii este obligată să creeze condițiile necesare pentru desfășurarea acțiunilor individuale, în grup și familiale de asanare prin cultură fizică.

(6) Practicarea organizată a culturii fizice și sportului la locul de muncă, de trai și de odihnă a populației se efectuează sub control medical.

Articolul 14. Pregătirea fizică și sportivă a militarilor și colaboratorilor organelor de drept

(1) Conținutul, formele și metodele pregătirii fizice a militarilor și colaboratorilor organelor de drept sînt determinate de către autoritățile publice de specialitate respective.

(2) Educația fizică este o disciplină obligatorie a procesului de instrucție și învățămînt militar, care se desfășoară pe toată durata perioadei de instrucție sau învățămînt respective, conform ordinelor și regulamentelor emise de instituțiile de profil.

(3) Sportivilor aflați în serviciu militar și celor din rîndul colaboratorilor organelor de drept li se permite să participe la acțiuni sportive care se desfășoară pe teritoriul Republicii Moldova sau în afara țării, cu respectarea statutelor organizațiilor naționale și internaționale.

Articolul 15. Cultura fizică și sportul pentru invalizi

(1) Autoritățile administrației publice, asociațiile, cluburile, federațiile naționale de cultură fizică și sport și organizațiile invalizilor creează pentru persoanele cu handicap instituții special amenajate de cultură fizică și asanare, asigură condițiile speciale pentru practicarea exercițiului fizic în instituțiile publice de cultură fizică și asanare, contribuie la participarea invalizilor la competițiile sportive.

(2) Organizarea activităților de educație fizică și sport în sistemul recuperării continue a invalizilor (inclusiv a copiilor cu handicap fizic sau psihic),

pregătirea cadrelor, asigurarea metodică și asistența medicală, precum și controlul medical sînt puse în sarcina autorităților publice din domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății, protecției sociale, culturii fizice și sportului, precum și a sindicatelor.

(3) Autoritatea centrală de specialitate, în comun cu Comitetul Național Olimpic și Sportiv, asigură pregătirea și participarea sportivilor invalizi la Jocurile Paraolimpice și competițiile internaționale. În scopul finanțării culturii fizice și sportului practicate de către persoanele cu handicap, sînt alocate subvenții din bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale.

Capitolul V

SPORTUL DE PERFORMANȚĂ

Articolul 16. Sportul de performanță

(1) Sportul de performanță reprezintă o activitate specifică, desfășurată în cadrul unui sistem organizat de selecție și pregătire a sportivilor și orientată spre atingerea de performanțe și stabilirea de recorduri.

(2) Pregătirea sportivilor de performanță se efectuează de către asociații, cluburi, federații sportive naționale și organizații specializate (școli sportive, centre olimpice) pe bază de contract cu autoritățile centrală și locale de specialitate.

(3) Pentru participarea la competițiile sportive oficiale, locale sau naționale, un sportiv de performanță trebuie, în mod obligatoriu, să fie membru al unei asociații, club sau federații sportive naționale.

(4) Sportivii de performanță care nu sînt membri ai asociațiilor sau cluburilor sportive își pot efectua pregătirea pe baza contractului încheiat între sportiv și federația națională.

(5) Evidența membrilor și transferarea sportivilor dintr-o structură sportivă în alta sînt de competența asociațiilor, cluburilor și federațiilor sportive naționale și se efectuează potrivit statutelor și regulamentelor acestora.

(6) Pregătirea sportivilor de performanță, membri ai loturilor naționale, pentru competițiile internaționale se finanțează în limitele fondurilor prevăzute în bugetul de stat și altor surse care nu contravin legislației.

(7) Includerea sportivilor în componența selecționatei Republicii Moldova se efectuează pe bază de concurs, în funcție de nivelul realizărilor sportive.

(8) Sportivii de performanță se împart în amatori și profesioniști. Sportivii amatori sînt cei ce nu obțin venituri din practicarea sportului. Nu sînt considerate venituri bursele și indemnizațiile sportive, diurnele de deplasare,

alocațiile pentru hrană, medicamente și susținătoare de efort, precum și premiile sportive.

Articolul 17. Sportul profesionist

(1) Sportul profesionist reprezintă o activitate sportiv-comercială, cu o eficiență economică și valoare informațional-distractivă înaltă a acțiunilor sportive.

(2) Sportivii profesioniști sînt persoane care practică sportul ca profesie și obțin venituri pe baza contractului de muncă încheiat cu asociația sau clubul sportiv la care sînt membri.

(3) Autoritățile administrației publice adoptă măsurile necesare pentru a susține pregătirea sportivă, integrarea în sistemul de învățămînt, integrarea socială și profesională a sportivilor profesioniști.

(4) Instituțiile de învățămînt asigură pentru sportivii profesioniști scutiri de frecvență, sesiuni de examene deschise și înscrierea fără examenul de admitere, în condiții care se stabilesc pe bază de protocol încheiat între autoritatea centrală de specialitate și cea de învățămînt.

(5) Criteriile de clasificare a nivelului de măiestrie și pregătire a sportivilor profesioniști se stabilesc prin regulamente elaborate, potrivit prezentei legi, de federațiile sportive naționale.

Capitolul VI

STRUCTURILE SPORTULUI

Articolul 18. Structurile sportului

(1) Structurile sportului sînt organizații specializate, constituite de persoane fizice sau juridice în scopul organizării și administrării activităților din domeniul culturii fizice și sportului, care se împart în:

- a) asociații sportive;
- b) cluburi sportive;
- c) școli sportive;
- d) centre de pregătire olimpică;
- e) federații sportive naționale;
- f) ligi profesioniste;
- g) Comitetul Național Olimpic și Sportiv;
- h) centre sportive de pregătire a loturilor naționale;

[Art.18 al.(1), lit.h) introdusă prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

- i) Comitetul Paralimpic al Republicii Moldova.

[Art.18 al.(1), lit.i) introdusă prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(2) Autoritatea centrală de specialitate ține evidența structurilor sportului prin Registrul sportiv, atribuind fiecărei structuri înscrise un număr de identificare.

Articolul 19. Asociațiile și cluburile sportive

(1) Asociațiile sportive pot fi:

a) asociații formate din persoane fizice sau juridice, care au ca obiectiv promovarea uneia sau mai multor probe sportive, practicarea acestora de către membrii lor și participarea lor la activități și competiții sportive;

b) asociații teritoriale care se constituie de sine stătător sau în cadrul instituțiilor publice ori private, avînd ca scop participarea membrilor acestora la competițiile sportive locale.

(2) Cluburile sportive sînt structuri ale sportului cu personalitate juridică. Pentru participare la competițiile sportive naționale și internaționale, cluburile urmează să se afilieze la federația națională corespunzătoare.

(3) Cluburile sportive își au propriul regim de administrare și de gestionare a bugetului și patrimoniului, aprobat de adunările generale ale membrilor acestora.

(4) Cluburile sportive dețin exclusivitatea:

a) dreptului asupra imaginii de grup sau individuale, statice sau în mișcare a sportivilor săi;

b) dreptului de folosință asupra siglei - emblemei proprii;

c) drepturilor de reclamă (publicitate) la competițiile pe care le organizează.

(5) Cluburile sportive ale căror echipe participă la competițiile sportive oficiale cu caracter profesionist adoptă forma cluburilor sportive profesioniste.

Articolul 20. Școlile sportive. Centrele de pregătire olimpică

(1) Școlile sportive sînt instituții de învățămînt extrașcolare specializate care, cu mijloacele educației fizice și sportului, contribuie la pregătirea rezervelor pentru loturile naționale prin:

a) dezvoltarea multilaterală și armonioasă a personalității;

b) atragerea copiilor, adolescenților și tinerilor, care nu au interdicții medicale, la practicarea sportului, iar celor mai talentați - pentru perfecționare sportivă.

(2) Școlile sportive se împart în:

a) școli sportive;

b) școli sportive specializate;

c) școli sportive de măiestrie superioară.

(3) Se admite, în condițiile legii, asocierea școlilor sportive în cluburi sportive.

(4) Fondatori ai școlilor sportive pot fi autoritățile administrației publice, instituțiile specializate în sport, precum și persoanele fizice, în baza licenței eliberate de autoritatea centrală de specialitate.

(5) Pentru activitatea școlii sportive, sînt necesare cadre calificate de specialiști, baze sportive, proprii sau arendate, și mijloace financiare. Funcționarea școlilor sportive este reglementată printr-un regulament aprobat de Guvern.

(6) Centrele de pregătire olimpică sînt organizații specializate din subordinea Comitetului Național Olimpic și Sportiv care asigură pregătirea rezervelor olimpice și a loturilor naționale pe ramuri de sport recunoscute de Comitetul Internațional Olimpic.

[Art.20 al.(6) în redacția LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

Articolul 21. Federațiile sportive naționale

(1) Federațiile sportive naționale sînt persoane juridice, constituite din asocierea asociațiilor și cluburilor sportive.

(2) Pentru o ramură de sport, se poate constitui, în condițiile legii, o singură federație națională.

(3) Federațiile sportive naționale sînt organisme autonome, care activează în baza prezentei legi și a altor acte legislative, a unui regulament aprobat de Guvern, precum și a propriilor statute.

(4) Organele de justiție înregistrează ca federații naționale structurile sportului care prezintă cererea avizată de autoritatea centrală de specialitate.

(5) Federațiile sportive naționale se pot afilia la federațiile sportive internaționale sau la alte foruri pe baza avizului dat de către autoritatea centrală de specialitate.

(5¹) Federațiile sportive naționale au următoarele atribuții principale:

a) elaborează strategia de dezvoltare a ramurii de sport respective și monitorizează implementarea acesteia;

b) organizează și supraveghează competițiile sportive la nivel național;

c) elaborează și realizează programe de pregătire și de participare a loturilor naționale pe probe de sport la competițiile internaționale;

d) aprobă programe ale federațiilor privind prevenirea și combaterea utilizării substanțelor și metodelor interzise, monitorizează implementarea politicilor

naționale antidoping, instituie comisii federale antidoping și asigură activitatea acestora;

e) realizează activități de prevenire și combatere a violenței în sport, de respectare a spiritului de fair-play și a toleranței în activitatea sportivă.

[Art.21 al.(5¹) introdus prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(5²) Federațiile sportive naționale sînt responsabile de reprezentarea Republicii Moldova la competițiile sportive și în organismele internaționale la care sînt afiliate.

[Art.21 al.(5²) introdus prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(5³) Federațiile sportive naționale se înscriu în Registrul sportiv pentru obținerea certificatului de identitate sportivă. Certificatul dat oferă număr de înregistrare, dreptul de a reprezenta ramura de sport la competițiile naționale și internaționale, precum și dreptul de a semna acorduri de colaborare cu autoritatea centrală de specialitate.

[Art.21 al.(5³) introdus prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(6) Federațiile naționale organizează și coordonează dezvoltarea probei sportive respective, avînd ca bază contractul, semnat cu autoritatea centrală de specialitate, cu stipulările financiare și alte obligații ale părților.

(7) Federațiile naționale care au drept obiectiv de activitate probe sportive cuprinse în programul olimpic colaborează, în bază de contract, cu Comitetul Național Olimpic și Sportiv în vederea pregătirii și participării sportivilor la Jocurile Olimpice.

Articolul 22. Ligile profesioniste

(1) Ligile profesioniste sînt structuri ale sportului cu personalitate juridică, fără scop lucrativ, formate, în condițiile legii, în mod exclusiv din cluburi sportive profesioniste.

(2) Ligile profesioniste, sub aspect metodic, se află în subordinea federațiilor sportive naționale corespunzătoare și acționează în baza statutelor și regulamentelor proprii și a reglementărilor federațiilor sportive. Pentru realizarea obiectivelor lor statutare ligile beneficiază de autonomie organizatorică, economică și administrativă. Pentru o ramură de sport, se poate constitui, în condițiile legii, o singură ligă profesionistă.

(3) Autoritatea centrală de specialitate avizează constituirea ligilor profesioniste. Înscrierea acestora în Registrul sportiv se face pe baza avizului federației sportive naționale.

(4) Ligile profesioniste au următoarele atribuții principale:

a) organizează competiții oficiale profesioniste pe ramura de sport respectivă și la nivelul stabilit de către federația națională respectivă;

b) efectuează controlul asupra cluburilor sportive profesioniste membri ai ligii

Articolul 23. Comitetul Național Olimpic și Sportiv

(1) În Republica Moldova este recunoscută și susținută mișcarea olimpică.

(2) Comitetul Național Olimpic și Sportiv este o asociație de interes național, unică de acest gen pe teritoriul Republicii Moldova, care se constituie și funcționează în baza statutului propriu, elaborat în conformitate cu prevederile Cartei Olimpice și a legislației.

(3) Comitetul Național Olimpic și Sportiv este persoană juridică, autonomă, neguvernamentală, apolitică și fără scop lucrativ.

(4) Comitetul Național Olimpic și Sportiv deține competența exclusivă pentru reprezentarea Republicii Moldova la Jocurile Olimpice și în cadrul celorlalte programe organizate sub egida Comitetului Internațional Olimpic sau a asociațiilor olimpice continentale. Comitetul Național Olimpic și Sportiv este unicul deținător, pe teritoriul Republicii Moldova, al drepturilor de folosire a însemnelor și simbolurilor olimpice specificate în statutul propriu, în Carta Olimpică și în alte documente normative referitoare la mișcarea olimpică.

(5) Persoanele fizice și juridice din Republica Moldova nu pot folosi însemnele și simbolurile olimpice naționale și internaționale, definite conform Cartei Olimpice, legislației naționale și internaționale, decât cu acordul Comitetului Național Olimpic și Sportiv.

[Art.23 al.(5) în redacția LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(6) Comitetul Național Olimpic și Sportiv colaborează, în vederea realizării obiectivului său statutar, cu instituții guvernamentale și neguvernamentale, cu celelalte organizații de drept public sau privat.

(7) Comitetul Național Olimpic și Sportiv organizează și coordonează activitatea Academiei Olimpice, unitate din subordinea acestuia, fără personalitate juridică, cu atribuții în dezvoltarea și promovarea principiilor fundamentale ale olimpismului.

[Art.23 al.(7) introdus prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(8) Comitetul Național Olimpic și Sportiv susține financiar activitatea centrelor de pregătire olimpică.

[Art.23 al.(8) introdus prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(9) Comitetul Național Olimpic și Sportiv poate beneficia de sprijin financiar de la bugetul de stat pentru realizarea programelor olimpice proprii.

[Art.23 al.(9) introdus prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(10) Comitetul Național Olimpic și Sportiv poate deține în proprietate, concesiune sau în folosință imobile, baze sportive și altă infrastructură sportivă de interes național.

[Art.23 al.(10) introdus prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

Capitolul VII

RELAȚIILE SPORTIVE INTERNAȚIONALE

Articolul 24. Colaborarea internațională

(1) Organizațiile sportive și sportivii din Republica Moldova au dreptul să participe la competițiile sportive internaționale, organizate atât pe teritoriul Republicii Moldova, cât și în alte țări, respectând statutele federațiilor sportive naționale și ale organismelor internaționale respective.

(2) Prezentarea loturilor naționale și a sportivilor aparte la competițiile internaționale oficiale, precum și reprezentarea Republicii Moldova în asociațiile sportive internaționale, este dreptul exclusiv al federațiilor sportive naționale și al Comitetului Național Olimpic și Sportiv și se realizează în baza programului de activitate al autorității centrale de specialitate.

(3) Pe teritoriul Republicii Moldova, pot fi înființate, în condițiile legii, structuri ale federațiilor și organizațiilor internaționale, pe probe olimpice și neolimpice, care contribuie, în bază de voluntariat, la dezvoltarea în țară a culturii fizice și sportului, inclusiv a celui de performanță. Structurile date activează în baza statutelor proprii și în baza acordului de colaborare cu autoritatea centrală de specialitate.

Articolul 25. Convențiile, tratatele și acordurile internaționale în domeniul culturii fizice și sportului

(1) Modalitatea de negociere, de încheiere a convențiilor, tratatelor și acordurilor internaționale în domeniul culturii fizice și sportului, de exercitare a controlului asupra respectării lor este determinată de legislația Republicii Moldova și de practica relațiilor internaționale.

(2) Dacă prin convenția, tratatul sau acordul internațional la care Republica Moldova este parte sînt stabilite alte norme decît cele prevăzute de legislația Republicii Moldova privind cultura fizică și sportul, se aplică dispozițiile convenției, tratatului sau acordului internațional, iar în legislație se operează modificările necesare.

Capitolul VIII

ÎNVĂȚĂMÎNTUL, CADRELE ȘI ȘTIINȚA ÎN DOMENIUL CULTURII FIZICE ȘI SPORTULUI

Articolul 26. Organizarea învățămîntului

(1) Pregătirea cadrelor didactice și a altor specialiști în domeniul culturii fizice și sportului se realizează de către instituțiile de învățămînt superior și postuniversitar de stat și particulare, acreditate în modul stabilit de legislație.

(2) Pentru ocuparea funcțiilor didactice în domeniul culturii fizice și sportului sînt admise persoane cu studii speciale, avînd diplomă sau certificat, care confirmă pregătirea adecvată în instituțiile specializate. Cu titlu de excepție, sportivilor de performanță li se permite ocuparea funcțiilor didactice în domeniul culturii fizice și sportului în cazul în care ei studiază într-o instituție de învățămînt specializată.

(3) În calitate de antrenori de sport, pot activa absolvenții învățămîntului superior sau postuniversitar de profil, care obțin carnetul de antrenor în baza specializării pentru ramura de sport respectivă.

(4) Promovarea antrenorilor la categoria imediat superioară se produce în baza rezultatelor obținute în activitatea practică și ca urmare a susținerii unui examen de avansare.

(5) Profesorii de educație fizică și antrenorii care, în decurs de cel puțin 2 ani, nu au activat conform specialității pot fi recomandați pentru activitatea respectivă numai după susținerea unui examen în fața unei comisii de atestare, componența căreia este aprobată de către autoritatea centrală de specialitate.

(6) Instructorii sportivi care au în sarcină realizarea acțiunilor sportive de asanare se formează în liceele cu profil sportiv sau la cursurile specializate organizate de către autoritatea centrală de specialitate în colaborare cu federațiile sportive naționale.

(7) Medicii, asistenții medicali și alți specialiști pot activa în domeniul culturii fizice și sportului după absolvirea unor cursuri specializate.

Articolul 27. Perfecționarea profesională și reciclarea specialiștilor

(1) Perfecționarea și reciclarea specialiștilor în domeniul culturii fizice și sportului sînt obligatorii și se realizează la facultățile de perfecționare profesională ale instituțiilor de învățămînt superior sau în alte instituții de tip universitar, acreditate în modul stabilit de legislație.

(2) Cheltuielile pentru perfecționarea și reciclarea specialiștilor din domeniul culturii fizice și sportului sînt suportate, după caz, de la bugetul de stat și

bugetele unităților administrativ-teritoriale sau din contul mijloacelor organizațiilor private.

Articolul 28. Organizarea cercetărilor științifice

(1) Determinarea direcțiilor prioritare și conducerea cercetărilor științifice în domeniul culturii fizice și sportului revin autorității centrale de specialitate în comun cu alte instituții interesate.

(2) La efectuarea cercetărilor științifice în domeniul culturii fizice și sportului, participă corpul profesoral-didactic și colaboratorii științifici din sistemul învățământului superior de cultură fizică și sport. În aceste cercetări sînt antrenați și specialiști din alte domenii științifice.

(3) Cercetările științifice fundamentale și aplicative în domeniul culturii fizice și sportului urmăresc:

- a) asistarea metodic-științifică a sportivilor și tehnicienilor;
- b) sporirea contribuției științei sportului la ridicarea nivelului performanțelor sportive;
- c) încurajarea cercetării științifice în sport și a schimbului de informații de specialitate;
- d) îmbunătățirea stării de sănătate a populației, în primul rînd a copiilor și persoanelor vîrstnice, prin educație, alimentație rațională și prin mișcare.

Capitolul IX

BAZA TEHNICO-MATERIALĂ ȘI FINANȚAREA CULTURII FIZICE ȘI SPORTULUI

Articolul 29. Baza tehnico-materială

(1) Baza tehnico-materială a culturii fizice și sportului o constituie edificiile sportive și de asanare, alte încăperi cu această destinație, echipamentul și utilajul special, precum și alte mijloace pentru practicarea culturii fizice și sportului.

(2) Statul participă la crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a culturii fizice și sportului. Comitetul Național Olimpic și Sportiv, federațiile sportive naționale, cluburile sportive pot primi în proprietate bunuri imobile din patrimoniul public al statului în condițiile unei legi speciale.

[Art.29 al.(2) modificat prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(2¹) Autoritățile administrației publice, agenții economici și persoanele private, care au dobîndit sau dețin baze și/sau instalații sportive sînt obligate să păstreze destinația acestora și să le mențină în stare funcțională.

[Art.29 al.(2¹) introdus prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(2²) Modificarea destinației sau desființarea bazelor și/sau a instalațiilor sportive proprietate publică sau privată, inclusiv ale administrației publice locale, se va putea realiza numai cu avizul favorabil al autorității centrale de specialitate, în condițiile unei legi speciale și cu condiția construcției prealabile a altor obiecte similare celor desființate.

[Art.29 al.(2²) introdus prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(2³) Autoritățile administrației publice locale au obligația de a include în planurile de urbanism și amenajare a teritoriului suprafețe de teren pentru construcția bazelor sportive destinate practicării educației fizice și sportului.

[Art.29 al.(2³) introdus prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(3) Complexele sportive menționate în anexă, care face parte integrantă din prezenta lege, se organizează ca instituții publice în subordinea autorității centrale de specialitate, finanțate din mijloace speciale și subvenții de la bugetul de stat. Patrimoniul deținut de aceste instituții la data intrării în vigoare a prezentei legi este administrat de către autoritatea centrală de specialitate.

[Art.29 al.(3) modificat prin LP154 din 21.07.05, MO126/23.09.05 art.611]

(4) Schimbarea destinației patrimoniului prevăzut la alin.(3) se poate face numai cu avizul autorității centrale de specialitate, în condițiile unei legi speciale.

[Art.29 al.(4) modificat prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

Articolul 30. Finanțarea culturii fizice și sportului

[Art.30 titlul modificat prin LP268 -XVI din 28.07.06, MO142-145/08.09.06 art.702]

(1) Finanțarea culturii fizice și sportului, construcția edificiilor sportive se efectuează din contul mijloacelor bugetului de stat și bugetelor unităților administrativ-teritoriale, din mijloacele instituțiilor, organizațiilor, întreprinderilor și asociațiilor lor, din mijloacele provenite de la desfășurarea loteriilor sportive, desfășurarea acțiunilor sportive publice, din filantropie și donații de la organizații și cetățeni, precum și din alte surse care nu contravin legislației. Instituțiile de învățământ au dreptul de a contribui, din contul mijloacelor speciale, la dezvoltarea bazei tehnico-materiale a culturii fizice și sportului și de a organiza și desfășura diferite activități sportive.

[Art.30 al.(1) modificat prin LP189-XVI din 30.06.06, MO112-115/21.07.06 art.525]

(2) Alocarea surselor financiare din mijloacele speciale ale instituțiilor de învățământ pentru susținerea culturii fizice și sportului se efectuează la decizia senatelor sau a consiliilor pedagogice.

[Art.30 al.(2) introdus prin LP189-XVI din 30.06.06, MO112-115/21.07.06 art.525; al.(2)-(13) devin al.(3)-(14)]

(3) Finanțarea sportului de performanță din contul alocațiilor prevăzute în bugetul de stat se realizează diferențiat, în conformitate cu criteriile distincte de performanță aprobate prin hotărîre de Guvern.

[Art.30 al.(3) în redacția LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(4) Structurile locale pentru cultura fizică și sport își asigură finanțarea programelor de interes local din:

- a) alocațiile prevăzute în bugetele unităților administrativ-teritoriale;
- b) 20% din taxele încasate pe spectacolele sportive unificate pe raza teritorială respectivă;
- c) donații și sponsorizări;
- d) sumele, neutilizate în anii financiari precedenți, provenite din mijloace speciale.

[Art.30 al.(2)-(3) modificate prin LP154 din 21.07.05, MO126/23.09.05 art.611]

(4¹) Comitetul Național Olimpic și Sportiv și structurile sportive pot beneficia de alocații de la bugetul de stat și de la bugetele locale pentru finanțarea de programe sportive. Aceste sume se acordă pe bază de contracte încheiate între structurile respective și autoritățile publice centrale și locale, după caz. Gestionarea sumelor menționate și controlul financiar se realizează în condițiile legii.

[Art.30 al.(4¹) introdus prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(4²) Sursele de finanțare a Comitetului Național Olimpic și Sportiv provin din:

- a) alocații de la bugetul de stat pentru pregătirea și pentru participarea loturilor naționale la competițiile internaționale organizate sub egida Comitetului Internațional Olimpic;
- b) venituri realizate din acordarea dreptului de folosință a însemnelor și simbolurilor olimpice naționale și internaționale;
- c) timbrul olimpic, reprezentînd 10% din valoarea biletelor de acces la manifestările sportive;
- d) venituri provenite din încasările Loteriei Naționale a Moldovei, determinate conform legii speciale;

- e) contribuții financiare din partea Comitetului Internațional Olimpic și a Programului Solidarității Olimpice;
- f) donații și sponsorizări;
- g) alte venituri realizate în condițiile legii;
- h) sume neutilizate în anii financiari precedenți.

[Art.30 al.(4²) introdus prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(5) Fondurile federațiilor sportive naționale provin din:

- a) alocații bugetare și alte venituri destinate finanțării programelor proprii și celor înscrise în contractele încheiate cu autoritatea centrală de specialitate;
- b) venituri proprii obținute din activități realizate în legătură directă cu obiectivul statutar al acestora;
- c) venituri proprii obținute din activități complementare cu caracter industrial, profesional sau de prestări servicii, organizate în condițiile legii;
- d) cotizații, penalități și alte contribuții prevăzute de statutele și regulamentele acestora;
- e) alte venituri realizate în condițiile legii;
- f) donații și sponsorizări;
- g) sumele neutilizate în anii financiari precedenți.

(6) Fondurile asociațiilor și cluburilor sportive provin din:

- a) alocații primite pentru finanțarea programelor înscrise în contractele cu federațiile naționale pe ramuri de sport în scopul participării la competițiile naționale și internaționale;
- b) alocații primite pentru finanțarea programelor sportive de interes local, înscrise în contractele cu consiliile locale și structurile acestora;
- c) venituri proprii obținute din activități realizate în legătură directă cu obiectivul statutar al asociațiilor și cluburilor;
- d) venituri proprii obținute din activități complementare cu caracter industrial, profesional sau de prestări servicii, organizate în condițiile legii;
- e) cotizații, penalități și alte contribuții, încasate de la sportivi, antrenori, tehnicieni și alți membri ai asociațiilor și cluburilor sportive, potrivit statutelor și regulamentelor proprii;
- f) alte venituri realizate în condițiile legii;
- g) donații și sponsorizări;
- h) sumele neutilizate în anii financiari precedenți.

(7) Finanțarea școlilor sportive, a centrelor de pregătire olimpică, indiferent de subordonarea lor departamentală, se efectuează de la bugetul de stat și

bugetele unităților administrativ-teritoriale. În condițiile legii, acestea pot beneficia de donații și sponsorizări pentru organizarea și desfășurarea acțiunilor sportive.

(8) Federațiile sportive naționale, cluburile și școlile sportive, asociațiile sportive de utilitate publică pot beneficia de mijloace de la bugetele unităților administrativ-teritoriale pentru finanțarea de programe sportive. Aceste mijloace se alocă pe bază de contracte de finanțare încheiate cu autoritatea locală de specialitate.

[Art.30 al.(9) abrogat prin LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

(10) Finanțarea acțiunilor de cultură fizică și de asanare, întreținerea și dezvoltarea bazelor sportive pentru invalizi se efectuează de la bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale, din contul mijloacelor agenților economici și al sponsorilor.

[Art.30 al.(11)-(12) excluse prin LP268 -XVI din 28.07.06, MO142-145/08.09.06 ar.702; al.(13) devine al.(11)]

(11) Sportivii, antrenorii și tehnicienii sînt scutiți integral de plata impozitelor asupra:

a) premiilor obținute pentru clasarea pe podiumul de premiere la campionatele europene, mondiale și Jocurile Olimpice și participarea la fazele superioare ale competițiilor europene intercluburi, începînd cu pătrimile de finală;

b) burselor sportive și indemnizațiilor, acordate loturilor naționale în vederea pregătirii și participării la competițiile internaționale oficiale.

(14) Normele de finanțare a activităților sportive, cuantumurile premiilor sportivilor, antrenorilor și tehnicienilor, ale diurnelor de deplasare și cheltuielile de cazare sînt reglementate printr-un regulament aprobat de Guvern.

Articolul 31. Fondul pentru dezvoltarea culturii fizice și sportului din Republica Moldova

Fondul pentru dezvoltarea culturii fizice și sportului din Republica Moldova se formează, în condițiile legii, din mijloace speciale, în scopul colectării și utilizării mijloacelor bănești pentru finanțarea suplimentară a dezvoltării culturii fizice și sportului în țară și este administrat de autoritatea centrală de specialitate. În condițiile legii, se pot institui fonduri raionale, municipale și locale pentru dezvoltarea culturii fizice și sportului.

[Art.31 modificat prin LP154 din 21.07.05, MO126/23.09.05 art.611]

[Art.31 modificat prin LP482 din 04.12.03, MO6-12/01.01.04 art.48]

Capitolul X

GARANȚIILE SOCIALE ÎN DOMENIUL CULTURII FIZICE ȘI SPORTULUI

Articolul 32. Asistența medicală și responsabilitatea pentru prejudiciul cauzat sănătății în legătură cu practicarea sportului

(1) Practicarea exercițiilor fizice organizate, participarea la antrenamente și competiții sportive se realizează exclusiv cu avizul medical.

(2) Asistența medicală a sportivilor se organizează și se asigură prin:

- a) Centrul Național de Medicină Sportivă;
- b) cabinetele medicale de specialitate organizate pe lângă complexele sportive, asociațiile și cluburile sportive;
- c) unitățile curative la locul de trai.

(3) Responsabilitatea pentru prejudiciul cauzat sănătății sportivului, antrenorului sau arbitrilor în timpul practicării sportului în mod organizat se stabilește în conformitate cu legislația și condițiile contractului încheiat de către sportiv, antrenor sau arbitru cu organizația sportivă.

(4) Persoanelor cărora li s-a cauzat o traumă în timpul practicării organizate a culturii fizice și sportului, inclusiv în timpul competițiilor sportive, li se asigură reabilitarea medicală, socială și profesională completă în modul stabilit și, suplimentar, din contul mijloacelor Fondului pentru dezvoltarea culturii fizice și sportului din Republica Moldova.

Articolul 33. Protecția socială a cetățenilor care practică cultura fizică și sportul

(1) Protecția socială a cetățenilor care practică cultura fizică și sportul în mod organizat este asigurată în conformitate cu legislația.

(2) Înselirile pentru prestările de servicii ce țin de cultură fizică și sport, precum și categoriile de cetățeni care beneficiază de acestea, sînt stabilite de legislație.

Articolul 34. Protecția socială a sportivilor de performanță

(1) Sportivii, cetățeni și rezidenți ai Republicii Moldova, care au obținut pentru Republica Moldova o medalie de aur, de argint sau de bronz la probele individuale sau pe echipe la Jocurile Olimpice, la campionatele mondiale ori la campionatele europene de seniori la probe olimpice (inclusiv cei care au participat în calitate de membri ai echipelor sportive ale fostei U.R.S.S.) și care întrunesc următoarele condiții:

- a) au împlinit vârsta de 35 de ani;

b) au fost cel puțin 8 ani membri ai loturilor naționale au dreptul, la cerere și cu confirmarea autorității centrale de specialitate, la o indemnizație lunară viageră.

(2) Indemnizația viageră prevăzută la alin. (1) reprezintă echivalentul a 2 salarii medii pe economie, se achită lunar în lei și nu este impozabilă.

(3) Pentru stabilirea indemnizației viagere se utilizează datele despre salariul mediu pe economie, comunicate de Biroul Național de Statistică, pentru luna anterioară celei în care se face plata drepturilor.

(4) Indemnizația viageră prevăzută la alin. (1) se acordă începând cu data de 1 ianuarie a anului următor celui în care sportivul și-a anunțat retragerea din activitate. La revenirea acestuia în activitate, plata indemnizației se suspendă.

(5) Mijloacele necesare pentru achitarea indemnizației viagere sportivilor de performanță se alocă din bugetul de stat și se achită de către Casa Națională de Asigurări Sociale. Modul de calcul și de plată a indemnizației viagere se stabilește prin regulament aprobat de Guvern.

(6) Plata indemnizației viagere se efectuează, în funcție de nivelul performanței sportive, în mărime de:

a) 100% – pentru prima medalie de aur obținută la Jocurile Olimpice;

b) 90% – pentru prima medalie de argint obținută la Jocurile Olimpice sau pentru prima medalie de aur obținută la campionatele mondiale;

c) 80% – pentru prima medalie de bronz obținută la Jocurile Olimpice, pentru prima medalie de argint obținută la campionatele mondiale sau pentru prima medalie de aur obținută la campionatele europene;

d) 70% – pentru prima medalie de bronz obținută la campionatele mondiale sau pentru prima medalie de argint obținută la campionatele europene;

e) 60% – pentru prima medalie de bronz obținută la campionatele europene;

f) 50% din valoarea indemnizației corespunzătoare cuvenite potrivit lit. a)–c) – pentru următoarele medalii de aur obținute la Jocurile Olimpice, la campionatele mondiale sau la campionatele europene.

(7) Pentru sportivii care cumulează titlul de campion olimpic cu cel mondial sau european ori titlul de campion mondial cu cel european indemnizația viageră acordată pentru cea mai bună performanță se cumulează cu cea pentru performanța inferioară la nivel de 50%.

(8) Sportivii care au fost sancționați pentru încălcarea legislației antidoping sînt privați de dreptul de a beneficia de indemnizația viageră prevăzută în prezentul articol.

[Art.34 în redacția LP161 din 28.06.13, MO213-215/27.09.13 art.639]

Articolul 35. Supravegherea și controlul în domeniul culturii fizice și sportului

(1) Autoritatea centrală de specialitate este în drept de a organiza și realiza supravegherea și controlul activității structurilor sportului în corespundere cu prevederile art.6 alin.(3) lit.g).

(2) Supravegherea și controlul se exercită de către:

a) autoritatea centrală de specialitate asupra activității tuturor structurilor sportului;

b) autoritatea locală de specialitate asupra activității structurilor sportului de pe raza ei teritorială;

c) federațiile sportive naționale asupra activității asociațiilor și cluburilor sportive din ramura de sport respectivă.

(3) Revocarea dreptului de funcționare a asociațiilor și cluburilor sportive, a federațiilor sportive naționale este de competența autorității centrale de specialitate și se produce atunci când:

a) acțiunile structurii sportului au devenit ilicite, contrare bunurilor moravuri, ordinii publice și periclitează securitatea statului;

b) structura sportului, fără a fi autorizată, urmărește alte scopuri decât cele prevăzute de statutul său;

c) hotărârile adunărilor generale ale structurilor sportului sînt luate cu violarea dispozițiilor statutare, a documentelor de constituire și a legislației.

(4) Revocarea dreptului de funcționare a unei structuri a sportului se face, la cerere, în situația dizolvării sau lichidării ei și are ca efect radierea acesteia din Registrul sportiv.

(5) Decizia de revocare a dreptului de funcționare a unei structuri a sportului poate fi atacată de cel ce se consideră vătămat într-un drept al său recunoscut de lege în ordinea contenciosului administrativ.

[Art.35 al.(5) modificat prin LP240 din 13.06.03, MO138/08.07.03 art.557]

Articolul 36. Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi

Persoanele fizice și juridice care au încălcat prezenta lege poartă răspundere disciplinară, materială, administrativă sau penală, după caz.

Capitolul XI

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 37

Guvernul, în termen de 3 luni: va aduce actele sale normative în conformitate cu prezenta lege; va asigura revizuirea și anularea de către ministere și departamente a actelor normative care contravin prezentei legi.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Dumitru DIACOV

Chișinău 25 martie 1999.

Nr. 330-XIV.

12.5. Legea cu privire la asociațiile obștești

Legea nr.837 cu privire la asociațiile obștești, republicată în temeiul art. IV al Legii nr.178-XVI din 20 iulie 2007, cu renumerotarea elementelor și corespunzător modificarea referințelor: 02.10.2007 în Monitorul Oficial Nr. 153-156BIS

MODIFICAT

[LP158 din 18.07.14, MO238-246/15.08.14 art.547; în vigoare 15.08.14](#)

[LP324 din 23.12.13, MO320-321/31.12.13 art.871; în vigoare 01.01.14](#)

[LP178 din 11.07.12, MO190-192/14.09.12 art.644; în vigoare 14.09.12](#)

[LP111 din 04.06.10, MO131-134/30.07.10 art.445](#)

[LP18-XVI din 15.02.08, MO55-56/18.03.08 art.182](#)

Modificată și completată prin Legile Republicii Moldova:

- 1) nr.1578-XIII din 26.02.98 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.28-29, art.209;
- 2) nr.133-XIV din 31.07.98 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.84, art.563;
- 3) nr.263-XIV din 24.12.98 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.62-64, art.288;
- 4) nr.583-XIV din 30.07.99 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.118-119, art.558;
- 5) nr.646-XV din 16.11.01- Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.161, art.1299;
- 6) nr.240-XV din 13.06.03 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 138-140, art.557;

- 7) nr.154-XVI din 21.07.05 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.126-128, art.611;
- 8) nr.205-XVI din 28.07.05 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.126-128 art.613;
- 9) nr.178-XVI din 20.07.07 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.141-145, art.595.

Prezenta lege reglementează relațiile sociale legate de realizarea dreptului de asociere al persoanelor și stabilește principiile de constituire, înregistrare, desfășurare și încetare a activității asociațiilor obștești.

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Noțiunea de asociație obștească

(1) Asociația obștească este o organizație necomercială, independentă de autoritățile publice, constituită benevol de cel puțin două persoane fizice și/sau juridice (asociații obștești), asociate prin comunitate de interese în vederea realizării, în condițiile legii, a unor drepturi legitime.

(2) Asociații obștești se consideră asociațiile pacifiste, de apărare și de promovare a drepturilor omului, asociațiile de femei, de veterani, de invalizi, de tineret și de copii, societățile științifice, tehnice, ecologiste, cultural-educative, sportive, uniunile de creație, comunitățile național-culturale, alte asociații ale persoanelor fizice și/sau juridice (asociații obștești) legal constituite.

(3) Sub incidența prezentei legi nu cad partidele și alte organizații social-politice, sindicatele, asociațiile de patronat, organizațiile religioase și persoanele juridice create de acestea, organizațiile create de autoritățile publice, organizațiile cooperatiste și alte organizații, modul de constituire și funcționare al cărora este prevăzut de legi speciale.

Articolul 2. Scopurile constituirii și activității asociațiilor obștești

(1) Asociațiile obștești se constituie și își desfășoară activitatea în scopul realizării și apărării drepturilor civile, economice, sociale, culturale, a altor drepturi și libertăți legitime; dezvoltării activismului social și spiritului de inițiativă al persoanelor, satisfacerii intereselor lor profesionale și de amatori în domeniul creației științifice, tehnice, artistice; ocrotirii sănătății populației antrenării acesteia în activitatea filantropică, în practicarea sportului de masă și a culturii fizice; desfășurării activității de culturalizare a populației; ocrotirii naturii, monumentelor de istorie și cultură; educației patriotice și umanistice;

extinderii contactelor internaționale; consolidării păcii și prieteniei între popoare; desfășurării altor activități neinterzise de legislație.

(2) Asociațiile obștești se împart în asociații ce urmăresc beneficiul public și asociații ce urmăresc beneficiul mutual.

(3) Asociații obștești ce urmăresc beneficiul public sînt asociațiile al căror obiect de activitate este în exclusivitate apărarea drepturilor omului, învățămîntul, dobîndirea și propagarea cunoștințelor, ocrotirea sănătății, asistența socială, cultura, arta, sportul de amatori, lichidarea efectelor calamităților naturale, protecția mediului înconjurător și alte domenii cu caracter social-util.

(4) Asociațiile obștești ce urmăresc beneficiul mutual se constituie în vederea satisfacerii intereselor particulare și corporative ale membrilor acestor asociații.

(4¹) Organizațiile necomerciale de utilitate publică sînt organizațiile a căror activitate corespunde prevederilor art. 30 și care întrunesc condițiile art. 30¹.

[Art.2 al.(4¹) introdus prin LP158 din 18.07.14, MO238-246/15.08.14 art.547; în vigoare 15.08.14]

(5) Asociațiile obștești pot contribui, prin activitatea lor, la realizarea de către autoritățile publice a scopurilor și sarcinilor de importanță și utilitate publice.

Articolul 3. Principiile de constituire și de activitate ale asociațiilor obștești

(1) Asociațiile obștești sînt egale în fața legii și își desfășoară activitatea conform programelor și statutelor lor, în conformitate cu Constituția și cu legislația Republicii Moldova.

(2) Asociațiile obștești se constituie și își desfășoară activitatea pe principiile liberului consimțămînt, autonomiei, autogestiunii, egalității în drepturi a tuturor membrilor. Activitatea asociațiilor obștești trebuie să aibă un caracter transparent, informația cu privire la documentele de constituire și cele programatice fiind accesibilă tuturor. Asociațiile obștești sînt libere să-și stabilească structura internă, să-și aleagă scopurile, formele și metodele de activitate.

(3) Participarea persoanei la activitatea asociației obștești nu poate servi drept temei pentru limitarea drepturilor acestuia sau pentru acordarea de către stat a cărorva înlesniri și privilegii, precum și drept condiție pentru încadrarea sau drept cauză pentru neîncadrarea într-o funcție publică, cu excepția temeiurilor prevăzute la art.4 alin. (4). Este inadmisibilă orice cerință de a indica în documentele oficiale calitatea de membru al unei sau altei asociații obștești.

(4) Activitatea asociațiilor obștești bazată pe principiul supunerii necondiționate a membrilor asociației conducerii acesteia se interzice.

Articolul 4. Restricții la constituirea și activitatea asociațiilor obștești

(1) Nu se admite constituirea și desfășurarea activității asociațiilor obștești care își propun drept scop sau își aleg drept mod de acțiune schimbarea prin violență a regimului constituțional, subminarea integrității teritoriale a Republicii Moldova, propaganda războiului, violenței și a cruzimii, ațîțarea urii sociale, rasiale, naționale sau religioase, alte fapte pasibile de pedeapsă în conformitate cu legislația. Stipularea în statutul asociației obștești a clauzelor privind apărarea principiilor echității sociale nu poate fi considerată drept ațîțare a urii sociale.

(2) Se interzice constituirea asociațiilor obștești paramilitare și a formațiunilor armate.

(3) Se interzice constituirea și desfășurarea activității asociațiilor obștești care atentează la drepturile și interesele legitime ale persoanelor, la sănătatea oamenilor și la morala publică.

(4) Funcționarii publici în obligațiile de serviciu ale căroră intră înregistrarea asociațiilor obștești și controlul asupra activității lor nu pot fi fondatori ai asociațiilor obștești. Fondatori ai asociațiilor obștești și membri ai organelor lor de conducere, executive, de control și revizie nu pot fi membrii Guvernului și funcționarii publici în obligațiile de serviciu ale căroră intră promovarea politicii de stat în domeniile prioritare, conform statutelor, pentru aceste asociații obștești. Prin lege pot fi stabilite și alte restricții la constituirea anumitelor tipuri de asociații obștești și la intrarea în aceste asociații a unor categorii concrete de funcționari publici.

Articolul 5. Asociația obștească

(1) Asociația obștească este constituită pe baza consemnării calității de membru, pentru desfășurarea în comun a activității în vederea realizării scopurilor statutare ale persoanelor asociate și apărării intereselor lor comune.

(2) Organul suprem de conducere al asociației obștești este congresul (conferința) sau adunarea generală. Organul de conducere permanent al asociației obștești este un organ colegial, eligibil, subordonat congresului (conferinței) sau adunării generale, care după înregistrarea asociației obștești exercită drepturile persoanei juridice în numele asociației obștești și îndeplinește obligațiile acesteia în conformitate cu statutul.

Articolul 6. Uniunile de asociații obștești

Asociațiile obștești au dreptul să creeze pe baza liberului consimțământ, în temeiul contractului de constituire, uniuni de asociații obștești, înființând astfel o nouă persoană juridică. Modul de organizare și încetare a activității uniunilor de asociații obștești este stabilit de prezenta lege.

Articolul 7. Apărarea dreptului de asociere al persoanelor. Protecția juridică a asociațiilor obștești

(1) Dreptul de asociere al persoanelor este apărat în cadrul supravegherii de stat asupra respectării legalității, pe cale judiciară sau administrativă. Din inițiativa persoanelor, acțiunile organelor și organizațiilor de stat, ale persoanelor cu funcții de răspundere care creează dificultăți la constituirea asociațiilor obștești și desfășurarea activității lor legitime pot fi reclamate în justiție sau petiționate.

(2) Apărarea judiciară sau administrativă poate avea ca urmare restabilirea dreptului violat, curmarea acțiunilor organelor și organizațiilor de stat, ale persoanelor cu funcții de răspundere care creează dificultăți la exercitarea dreptului de asociere al persoanelor, repararea prejudiciului cauzat prin violarea acestui drept.

(3) Statul garantează asociațiilor obștești apărarea drepturilor și intereselor lor legitime.

(4) Problemele ce aduc atingere intereselor asociațiilor obștești se soluționează, în cazurile prevăzute de legislație, de organele de stat, cu participarea reprezentanților asociațiilor respective sau de comun acord cu aceștia.

(5) Apărarea drepturilor și intereselor legitime ale asociațiilor obștești, precum și a intereselor de importanță publică, se realizează pe cale judiciară, dacă legislația nu prevede altfel.

(6) Amestecul neîntemeiat al organelor și organizațiilor de stat, al persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea asociațiilor obștești, precum și amestecul asociațiilor obștești în activitatea organelor și organizațiilor de stat, a persoanelor cu funcții de răspundere nu se admite, cu excepția cazurilor expres prevăzute de legislație.

(7) Lucrătorii aparatului asociațiilor obștești cad sub incidența legislației muncii, precum și a legislației cu privire la asistența socială și la asigurarea socială. Asistența socială și asigurarea socială a lucrătorilor din aparatul asociațiilor obștești - cetățeni străini, care nu-și au domiciliul în Republica Moldova, se efectuează în modul prevăzut de Legea cu privire la concesiuni.

Articolul 8. Relațiile dintre stat și asociațiile obștești.

Sprijinul acordat de stat asociațiilor obștești

(1) Statul poate să acorde sprijin asociațiilor obștești prin finanțarea cu destinație specială, la cererea acestora, a unor programe sociale, științifice și culturale, prin încheierea unor contracte pentru executare de lucrări și prestare de servicii, precum și prin plasarea, pe bază de concurs, a unor comenzi sociale de realizare a diferitelor programe de stat unui număr nelimitat de asociații obștești. Statul contribuie la desfășurarea activității asociațiilor obștești ce urmăresc beneficiul public, colaborând cu acestea și promovând față de ele o politică fiscală preferențială. În relațiile cu asociațiile obștești care desfășoară activitate în același domeniu, organele de stat nu trebuie să acorde preferințe nici uneia din ele.

(2) Asociațiile obștești ce urmăresc beneficiul public pot fi scutite parțial sau integral de plata unor impozite în conformitate cu legislația fiscală și cu prezenta lege. Arendarea de către asociațiile obștești ce urmăresc beneficiul public a încăperilor și clădirilor proprietate publică se face în condiții preferențiale, în modul stabilit de Guvern. Scutirea asociațiilor obștești de impozite și acordarea, cu titlu individual, a altor înlesniri și privilegii nu se admite.

(3) Asociațiile obștești de tineret și de copii beneficiază de sprijinul material și financiar al statului. Statul acordă organizațiilor de copii dreptul de a folosi gratuit sau în condiții preferențiale încăperile școlilor, liceelor, colegiilor și instituțiilor extrașcolare, căminele culturale, palatele și casele de cultură, amenajările sportive.

(4) Asociațiile obștești și persoanele lor juridice care, în perioada alegerilor autorităților publice, desfășoară agitație pro sau contra partidelor politice, organizațiilor social-politice, blocurilor și candidaților a parte sînt private de dreptul la sprijin financiar de stat cu destinație specială, la impunere, finanțare și creditare preferențială. Mijloacele financiare primite de ele în conformitate cu programele speciale de stat, în calitate de granturi și subvenții urmează să fie restituite la bugetul de stat, în temeiul hotărîrii judecătorești, în conformitate cu legislația. Organele de conducere ale asociației obștești, în numele căreia membrii asociației sau alte persoane au desfășurat agitație preelectorală fără știrea și asentimentul acestor organe, urmează să declare, fără întârziere, neparticiparea asociației pe care o conduc la aceste acțiuni, iar organul de informare în masă, prin al cărui intermediu s-a făcut agitație, este obligat să difuzeze în cel mai scurt timp dezmințirea. Persoanele care acționează în numele

asociației obștești fără sancțiunea organelor de conducere poartă răspundere în conformitate cu legislația.

(5) Asociațiile obștești și persoanele lor juridice nu au dreptul să utilizeze mijloacele bănești și valorile materiale, primite de la persoane fizice și juridice străine, autohtone, precum și de la stat, pentru susținerea partidelor politice, organizațiilor social-politice, blocurilor și candidaților aparte în cadrul alegerilor autorităților publice. Încălcarea acestor restricții se pedepsește conform legislației în vigoare. Mijloacele bănești și valorile materiale utilizate în scopurile menționate urmează să fie expropriate, cu titlu gratuit, în venitul bugetului de stat, în temeiul hotărârii judecătorești.

Articolul 9. Categoriile de asociații obștești

(1) Pe teritoriul Republicii Moldova se constituie și își desfășoară activitatea asociații obștești: republicane, locale și internaționale.

(2) Se consideră asociație obștească republicană, asociația obștească a cărei activitate, în conformitate cu scopurile și sarcinile statutare, se extinde asupra întregului teritoriu al Republicii Moldova sau asupra majorității raioanelor, orașelor și municipiilor ei ori care are fondatori sau structuri organizatorice în aceste unități administrativ-teritoriale.

(3) Se consideră asociație obștească locală, asociația obștească a cărei activitate se extinde asupra teritoriului unei sau al câtorva unități administrativ-teritoriale.

(4) Se consideră asociație obștească internațională, asociația obștească a cărei activitate se extinde asupra teritoriului unui sau al câtorva raioane, orașe și municipii ale Republicii Moldova sau asupra întregului ei teritoriu, precum și asupra teritoriului unui sau al câtorva state străine, și care are sau intenționează să aibă, conform statutului, structuri organizatorice peste hotare. Se consideră filiale (secții, reprezentanțe) ale asociațiilor obștești internaționale, asociațiile obștești (neguvernamentale, nonprofit) constituite în conformitate cu legislația Republicii Moldova, care în propriile statute sînt consacrate ca filiale (secții, reprezentanțe) ale asociațiilor obștești internaționale respective și consfințesc documentar supremația statutelor asociațiilor internaționale. În cazul în care asociația obștească internațională a cărei filială (secție, reprezentanță) se înregistrează în Republica Moldova nu are statut, drept temei pentru acordarea statutului de filială (secție, reprezentanță) servește adresarea în scris a organului de conducere al asociației obștești internaționale respective către organul de înregistrare din Republica Moldova.

Articolul 10. Legislația cu privire la asociațiile obștești

(1) Legislația cu privire la asociațiile obștești se constituie din prezenta lege și din alte acte legislative.

(2) Uniunile internaționale de asociații obștești se constituie, își desfășoară și își încetează activitatea pe teritoriul Republicii Moldova în modul prevăzut de prezenta lege pentru asociațiile obștești.

(3) Filialele, secțiile, reprezentanțele și alte structuri organizatorice ale asociațiilor obștești străine (neguvernamentale, nonprofit) se constituie, își desfășoară și își încetează activitatea pe teritoriul Republicii Moldova în conformitate cu prezenta lege și cu alte acte legislative.

(4) Activitatea filantropică și de sponsorizare în sfera de activitate a asociațiilor obștești se reglementează de Legea cu privire la filantropie și sponsorizare și de legislația fiscală.

(5) Actele subordonate legii, care reglementează modul de realizare a dreptului de asociere al persoanelor și stabilesc statutul unor tipuri distincte de asociații, în partea în care contravin prevederilor prezentei legi, nu au putere juridică.

Capitolul II

CONSTITUIREA ASOCIAȚIILOR OBȘTEȘTI

Articolul 11. Constituirea asociațiilor obștești

(1) Asociațiile obștești se constituie din inițiativa fondatorilor care pot fi persoane fizice - cetățeni cu capacitate de exercițiu deplină și persoane juridice - asociații obștești.

(2) Fondatori ai asociațiilor obștești de tineret și de copii pot fi persoanele fizice cu capacitatea de exercițiu deplină sau asociațiile obștești prevăzute la alin.(1) din prezentul articol.

(3) Autoritățile publice nu pot fi fondatori, membri ai asociațiilor obștești.

(4) Cetățenii străini și apatrizii domiciliați în Republica Moldova pot fonda asociații obștești pe aceleași baze ca și cetățenii Republicii Moldova, dacă legislația cu privire la tipurile distincte de asociații obștești nu prevede altfel .

(5) La constituirea asociațiilor obștești, fondatorii devin de drept membri ai acestora, titulari ai drepturilor și obligațiilor respective, stabilite prin statutele asociațiilor obștești.

(6) Decizia de constituire a asociației obștești se adoptă la congresul (conferința) sau adunarea generală a inițiatorilor constituirii asociației, concomitent cu aprobarea statutului, alegerea organelor de conducere, de control

și revizie și desemnarea persoanei (persoanelor) investite să reprezinte asociația în procesul înregistrării.

Articolul 12. Membrii asociațiilor obștești

(1) Membri ai asociațiilor obștești pot fi cetățeni ai Republicii Moldova, cetățeni străini și apatrizi, dacă legislația cu privire la tipurile distincte de asociații obștești nu prevede altfel.

(2) În asociațiile obștești, calitatea de membru este consemnată.

(3) Membri ai asociației obștești sînt persoanele fizice și juridice (asociații obștești) interesate în realizarea scopurilor și sarcinilor asociației respective, care dobîndesc calitatea de membru prin depunerea unei cereri individuale sau prin întocmirea unui alt document.

(4) Membri ai asociațiilor obștești pot fi persoanele fizice cu capacitatea de exercițiu deplină.

(5) Membri ai asociațiilor obștești de tineret pot fi persoanele care au atins vârsta de 14 ani.

(6) Membri ai asociațiilor obștești de copii pot fi persoanele care au atins vârsta de 10 ani.

(7) Asociațiile obștești pot intra, cu drepturi de membru, în componența altor asociații obștești, dacă astfel este prevăzut de statutele asociațiilor.

(8) Membrii asociației obștești participă la activitatea asociației pe principii de egalitate și în conformitate cu bunele principii ale democrației.

Articolul 13. Conducătorii asociațiilor obștești

(1) Conducători ai asociațiilor obștești, precum și membri ai organelor de control și revizie ale asociațiilor obștești pot fi persoanele fizice cu capacitatea de exercițiu deplină, domiciliat în Republica Moldova.

(2) Membrii organelor de conducere ale asociațiilor obștești nu pot fi concomitent și membri ai organelor de control și revizie.

Articolul 14. Denumirea și simbolică asociației obștești

(1) Asociația obștească participă la raporturile juridice numai sub denumirea proprie, indicată în actul de constituire și înregistrată în modul stabilit.

(2) Denumirea asociației obștești trebuie să includă forma sa juridică de organizare, scrisă în limba de stat.

(3) Asociația obștească nu poate folosi în denumirea sa cuvinte sau abrevieri care ar induce în eroare cu privire la forma sa juridică de organizare.

(4) Denumirea, steagurile, emblemele, fanioanele și alte simboluri ale asociației obștești, dacă acestea există, trebuie să difere de denumirea și

simbolica altor persoane juridice deja înregistrate, inclusiv ale aceluia care, în conformitate cu prevederile art.36 alin.(4), au fost dizolvate prin hotărâre judecătorească și și-au încetat activitatea.

(5) Simbolica asociației obștești nu trebuie să coincidă cu simbolica de stat a Republicii Moldova sau a unor state străine, nici cu cea a organismelor internaționale recunoscute. Folosirea stemei de stat pe ștampilele și foile cu antet ale asociațiilor obștești nu se admite.

(6) Denumirea și simbolica asociației obștești nu pot servi la propagarea scopurilor și modurilor de acțiune indicate la art.4 alin.(1).

(7) Asociația obștească are dreptul să folosească în denumirea sa numele unei persoane fizice numai cu consimțământul acesteia, iar în caz de deces al persoanei respective, în temeiul unui testament autentificat de notar. Dacă nu există un testament, numele persoanei decedate poate fi folosit cu consimțământul comun al tuturor moștenitorilor.

(8) Simbolica asociației obștești se aprobă de către organele de conducere ale acesteia în conformitate cu statutul asociației și se înregistrează de către organul de stat care înregistrează (a înregistrat) asociația obștească.

(9) Pentru înregistrarea simbolicii asociației obștești se încasează o taxă de stat în mărime de 90 de lei, cu excepția cazurilor în care simbolica este înregistrată concomitent cu statutul asociației.

Articolul 15. Sediul asociației obștești

(1) Asociația obștească dispune de un sediu, a cărui adresă este indicată în actele de constituire.

(2) Stabilirea și schimbarea sediului asociației obștești sînt opozabile părților din momentul înregistrării de stat a asociației.

(3) Adresa poștală a asociației obștești este cea a sediului. Asociația obștească poate avea și alte adrese pentru a purta corespondență.

(4) Toate documentele intrate în sediul asociației obștești se consideră ca fiind recepționate de către asociația obștească.

Articolul 16. Statutul asociației obștești

(1) Statutul asociației obștești trebuie să prevadă:

- a) forma juridică de organizare a asociației;
- b) denumirea asociației;
- c) sediul asociației și teritoriul în limitele căruia ea își desfășoară activitatea;
- d) scopurile și sarcinile asociației, metodele de realizare a acestora, durata activității asociației obștești;

e) condițiile și procedura de primire a noi membri în asociația obștească, precum și cele de retragere din rândurile ei;

f) drepturile și obligațiile membrilor asociației obștești;

g) structura asociației obștești, procedura de constituire, denumirea exactă, structura, competența și durata mandatului organelor de conducere, organelor executive, ale celor de control și revizie ale asociației, sediul acestora;

h) procedura de adoptare, de modificare și completare a statutului;

i) sursele, modul de formare și de folosire a proprietății și a altor bunuri ale asociației obștești; quantumul cotizațiilor de membru; organul care este în drept să ia decizii cu privire la procurarea, distribuirea și înstrăinarea proprietății;

j) procedura și termenele de convocare a adunărilor generale, conferințelor, congreselor;

k) procedura de constituire, statutul, structura și metodele de activitate ale organizațiilor primare ale asociației obștești;

l) parametrii principali ai dării de seamă financiare și modul în care aceasta este dată publicității;

m) procedura de reorganizare și de încetare a activității asociației obștești.

(2) Statutul asociației obștești poate să conțină descrierea simbolicii asociației.

(3) Statutul asociației obștești poate să conțină și alte prevederi referitoare la activitatea asociației, care nu contravin legislației.

(4) Statutul este semnat de către toți fondatorii asociației obștești în momentul constituirii acesteia.

Articolul 17. Înregistrarea statutului

(1) Statutul asociației obștești urmează să fie înregistrat de către organul de stat autorizat. Asociația obștească este în drept să nu-și înregistreze statutul.

(2) Capacitatea juridică a asociației obștești, în calitatea sa de persoană juridică, intervine de la data înregistrării statutului asociației de către organul de stat autorizat. Asociația obștească care nu și-a înregistrat statutul nu are capacitatea juridică a persoanei juridice, este o asociație neformală de persoane particulare, care nu cade sub incidența prezentei legi.

(3) Statutele asociațiilor obștești republicane, precum și statutele asociațiilor obștești internaționale (inclusiv ale filialelor și reprezentanțelor acestora) sînt înregistrate de către Ministerul Justiției.

(4) Statutele asociațiilor obștești locale se înregistrează de către organele administrației publice locale în a căror rază teritorială se constituie asociațiile.

(5) Pentru înregistrarea statutului, asociația obștească prezintă, în termen de 1 lună de la data aprobării statutului, la organul de stat respectiv, următoarele documente, a căror listă nu poate fi extinsă:

a) cererea, semnată de toți membrii organului de conducere al asociației obștești, în care se va indica domiciliul fiecăruia;

b) statutul, în două exemplare;

c) două copii de pe procesul-verbal al congresului (conferinței) de constituire sau adunării generale la care a fost adoptat statutul asociației obștești. Procesul-verbal trebuie să conțină date despre constituirea asociației obștești, aprobarea statutului, alegerea organelor de conducere, de control și revizie și despre desemnarea persoanei (persoanelor) învestite să reprezinte asociația obștească în procesul înregistrării;

d) lista fondatorilor asociației obștești, autentificată prin semnăturile acestora, cu indicarea numelui, datei nașterii, domiciliului, cetățeniei fiecăruia și cu anexarea copiilor de pe actele de identitate ale acestora (în cazul persoanelor fizice); în cazul în care fondator este o persoană juridică (asociație obștească), se prezintă copia de pe certificatul de înregistrare de stat a acesteia și extrasul din procesul-verbal al ședinței organului său de conducere autorizat, în care este consemnată decizia de constituire a unei noi asociații obștești;

e) declarația prin care persoanele indicate la art.14 alin.(7) consimt la folosirea numelui persoanei fizice în denumirea asociației obștești;

f) documentul prin care se adeverește stabilirea sediului;

g) documentul bancar care face dovada achitării taxei de înregistrare în mărime de 90 de lei;

h) avizul organului de specialitate al administrației publice, în cazurile prevăzute de legislație.

(6) Modificările și completările în statutul asociației obștești se înregistrează conform aceleiași proceduri și în aceleași termene ca și statutul. Pentru înregistrarea modificărilor și completărilor condiționate de modificarea legislației nu se percepe taxa de înregistrare.

(7) Statutul secției (filialei) locale a asociației obștești se ia la evidență de către organul administrației publice locale, în temeiul documentelor enumerate la alin.(5) lit.a)-c) și f) din prezentul articol, autentificate de organul central de conducere al asociației obștești, precum și al copiei de pe certificatul de înregistrare de stat a statutului asociației respective.

(8) Pentru înregistrarea statutului asociației obștești, a modificărilor și completărilor se percepe taxa de înregistrare, în mărime de 90 de lei, în modul prevăzut de legislație. Pentru folosirea în denumirea asociației obștești a denumirii statului “Moldova”, “Republica Moldova”, precum și a denumirilor de localități, taxa nu se percepe.

Articolul 18. Decizia privind înregistrarea statutului

Organul de stat de înregistrare este obligat să adopte, în termen de 1 lună, una din următoarele decizii: să înregistreze statutul asociației obștești și să elibereze fondatorilor certificatul de înregistrare de stat; să amâne înregistrarea statutului; să refuze înregistrarea statutului.

Articolul 19. Certificatul de înregistrare de stat

(1) Documentul ce atestă înregistrarea statutului asociației obștești este certificatul de înregistrare de stat, care se perfectează de către organul de înregistrare, în termen de 3 zile de la adoptarea deciziei de înregistrare a statutului. Formularul certificatului este aprobat de Guvern.

(2) Înregistrarea statutelor asociațiilor obștești de tineret și de copii și eliberarea certificatelor de înregistrare de stat se fac numai în cazul în care în organele de conducere ale acestor asociații sînt alese persoane fizice cu capacitatea de exercițiu deplină.

Articolul 20. Amînarea înregistrării statutului

Înregistrarea statutului asociației obștești poate fi amînată pe un termen de pînă la 3 luni, dacă a fost încălcată procedura de constituire a asociației, prevăzută de prezenta lege. În decizia de amînare a înregistrării trebuie să fie menționate cauzele din care se amînă înregistrarea statutului. Fondatorilor asociației obștești li se comunică în scris, în termen de 3 zile, despre adoptarea acestei decizii.

Articolul 21. Refuzul de a înregistra statutul

(1) Înregistrarea statutului asociației obștești se poate refuza din următoarele motive excepționale:

a) statutul contravine Constituției Republicii Moldova, prezentei legi și altor acte legislative;

b) cerințele expuse în decizia de amînare a înregistrării statutului nu sînt îndeplinite în termen de 3 luni;

c) anterior a fost înregistrat statutul unei asociații obștești cu aceeași denumire;

d) cererea de înregistrare a statutului asociației obștești a fost depusă înainte de expirarea unui an din ziua rămânerii definitive a hotărârii instanței de judecată privind încetarea activității asociației respective;

e) organul de înregistrare constată că documentele prezentate de asociație conțin informație neautentică;

f) denumirea asociației obștești atinge morala publică, sentimentele naționale și religioase ale persoanelor.

(2) Refuzul de a înregistra statutul pe motivul inoportunității constituirii asociației sau în legătură cu faptul că sediul pus la dispoziția asociației obștești este domiciliul unei persoane, nu se admite.

(3) În cazul în care înregistrarea statutului se refuză, fondatorilor asociației obștești li se comunică despre aceasta în scris, în termenul stabilit pentru înregistrare, indicându-se motivul refuzului.

(4) Refuzul de a înregistra statutul nu poate fi un obstacol pentru depunerea repetată a documentelor pentru înregistrare.

(5) Examinarea adresării repetate către organul de înregistrare și adoptarea deciziei respective se fac pe baze generale, în modul prevăzut de prezenta lege, perceându-se taxa de înregistrare.

Articolul 22. Exercițarea căii de atac împotriva refuzului de a înregistra statutul

Refuzul de a înregistra statutul asociației obștești în termenul stabilit sau pentru motive pe care fondatorii le consideră neîntemeiate poate fi atacat în instanța de contencios administrativ competentă în termen de 30 de zile de la data comunicării deciziei de refuz.

Articolul 23. Registrul de stat al asociațiilor obștești

(1) Ministerul Justiției ține Registrul de stat al asociațiilor obștești.

(2) Organele administrației publice locale țin registrul asociațiilor obștești locale. Datele privind înregistrarea acestor asociații se transmit, în termen de 10 zile, la Ministerul Justiției. Evidența obligatorie a verigilor structurale primare ale asociațiilor obștești republicane și internaționale se ține, de asemenea, de organele administrației publice locale în a căror rază teritorială se află aceste verigi structurale.

(3) Datele din Registrul de stat al asociațiilor obștești pe anul calendaristic precedent se publică în mod obligatoriu pe site-ul Ministerului Justiției până la sfârșitul trimestrului 2 al fiecărui an calendaristic.

Capitolul III

DREPTURILE, OBLIGAȚIILE ȘI CONDIȚIILE ACTIVITĂȚII ASOCIAȚIILOR OBȘTEȘTI

Articolul 24. Drepturi

Asociația obștească are dreptul:

- a) să difuzeze liber informația despre activitatea sa;
- b) să fondeze mijloace de informare în masă proprii;
- c) să desfășoare activitate editorială;
- d) să reprezinte și să apere interesele legitime ale membrilor săi în organele și organizațiile de stat;
- e) să obțină de la autoritățile publice informația necesară pentru desfășurarea activității statutare, cu omisiunile reglementate de legislație;
- f) să creeze, în funcție de necesități, pe contul mijloacelor proprii, subdiviziuni structurale locale;
- g) să desfășoare o activitate economică ce rezultă nemijlocit din scopurile prevăzute în statut, inclusiv cu ajutorul unor societăți comerciale și cooperative create în acest scop;
- h) să participe la concursuri naționale și internaționale în vederea obținerii de comenzi sociale și dotații din partea statului, precum și în vederea obținerii de granturi și burse de la alte țări, de la fundații și organizații naționale, străine și internaționale și de la persoane particulare;
- i) să încheie cu persoane fizice și juridice acorduri bilaterale și multilaterale de colaborare tehnico-științifică, economică, financiară și de producție, de executare de lucrări și de prestare de servicii în vederea realizării scopurilor și sarcinilor statutare;
- j) să încheie cu persoanele fizice și juridice contracte de utilizare a obiectelor de proprietate intelectuală care le aparțin cu drept exclusiv;
- k) să execute lucrări de cercetare științifică, de proiectare, să efectueze expertiza obștească a proiectelor și programelor de importanță socială, să participe la lucrările comisiilor mixte atunci când se examinează aceste proiecte, cu condiția stipulării acestor activități în statut;
- l) să aibă denumire și simbolică proprie;
- m) să exercite în volum deplin atribuțiile care nu contravin legislației cu privire la asociațiile obștești, conferite persoanelor juridice de Codul civil și Codul de procedură civilă;
- n) să organizeze, în condițiile legii, întruniri și alte acțiuni publice.

Articolul 25. Obligații

(1) Asociația obștească este obligată:

a) să respecte Constituția și legislația Republicii Moldova, normele de drept internațional referitoare la domeniul de activitate al asociațiilor obștești, precum și normele prevăzute de statutul asociației;

b) să introducă modificările necesare în documentele de constituire, în cazul modificării legislației sau constatării necorespunderii acestor documente cu legislația;

c) să informeze anual organul de înregistrare asupra continuării activității asociației, indicând denumirea, sediul organului de conducere, datele privind conducătorii asociației, care se trec în Registrul de stat al asociațiilor obștești;

d) să verse la bugetul public național impozitele și alte plăți obligatorii, în conformitate cu legislația.

(2) Neprezentarea datelor noi, în vederea trecerii în Registrul de stat al asociațiilor obștești, precum și neinformarea în decurs de 2 ani a organului de înregistrare asupra continuării activității asociației atrag excluderea asociației obștești din Registrul de stat și pierderea de către asociație a calității de persoană juridică, prevăzută de prezenta lege, în temeiul hotărârii judecătorești.

Articolul 26. Activitatea economică a asociației obștești

(1) Asociația obștească este în drept să desfășoare activitate economică ce rezultă nemijlocit din scopurile prevăzute în statut în exclusivitate pentru realizarea scopurilor și sarcinilor statutare.

(2) Pentru a practica o activitate economică, ce nu rezultă nemijlocit din scopurile prevăzute în statut, asociația obștească poate fonda societăți comerciale și cooperative.

(3) Asociația obștească are dreptul să procure complexuri patrimoniale necesare desfășurării activității tehnico-științifice, pedagogice, cultural-educative, sportive, de întremare, activității de întreprinzător și altei activități permise de legislație. Asociațiile obștești de invalizi sînt în drept să creeze întreprinderi specializate în scopul utilizării forței de muncă a invalizilor, în conformitate cu Legea privind protecția socială a invalizilor. Se consideră întreprinderi specializate ale asociațiilor obștești de invalizi întreprinderile create pentru realizarea scopurilor statutare ale acestor asociații și în care nu mai puțin de 50% din numărul total de salariați sînt invalizi

[Ar.26 al.(3) modificat prin LP18-XVI din 15.02.08, MO55-56/18.03.08 art.182]

(4) Întreprinderile asociațiilor obștești își desfășoară activitatea în conformitate cu Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi și cu statutele asociațiilor care le-au creat.

(5) Veniturile realizate de asociația obștească din activitatea economică nu pot fi distribuite între membrii acestei asociații și se folosesc în exclusivitate pentru realizarea scopurilor și sarcinilor statutare. Se permite folosirea veniturilor în scopuri filantropice, chiar dacă acest lucru nu este stipulat în statut.

(6) Persoanele juridice cu scop lucrativ fondate de către asociațiile obștești varsă la buget plățile în modul și în cuantumul stabilite de legislație.

(7) Pentru a desfășura activitate economică, prevăzută în statut, asociațiile obștești și persoanele juridice fondate de ele sînt obligate să obțină licențe pentru activitățile care se desfășoară pe bază de licență.

Capitolul IV

PROPRIETATEA ASOCIAȚIILOR OBȘTEȘTI ȘI ADMINISTRAREA BUNURILOR

Articolul 27. Proprietatea

(1) Proprietatea asociației obștești este protejată de lege.

(2) Asociația obștească poate avea în proprietate orice bunuri necesare pentru asigurarea materială a activității prevăzute de statutul asociației, inclusiv obiecte de proprietate intelectuală (invenții, modele de utilitate, soiuri de plante, topografii ale circuitelor integrate, denumiri de origine a produselor, mărci de produse și de servicii, desene și modele industriale, opere literare, de artă și de știință, secretul comercial (know-how) etc.). Fac excepție obiectele care, conform legislației sau acordurilor internaționale, se pot afla numai în proprietatea statului.

(3) Asociația obștească poate avea în proprietate întreprinderi, organizații, instituții (inclusiv edituri), localuri pentru acțiuni de binefacere, realizate sau achiziționate pe contul mijloacelor asociației în conformitate cu scopurile și sarcinile statutare.

(4) Întreprinderea asociației obștești are dreptul să gestioneze nestingherit bunurile atribuite. Raporturile dintre asociația obștească - proprietar și întreprinderea ei se bazează pe contractul încheiat între acestea.

Articolul 28. Sursele de formare a proprietății

Proprietatea asociației obștești se formează din:

a) taxe de aderare și cotizații;

- b) donații și granturi;
 - c) încasări din organizarea lecțiilor publice, expozițiilor, loteriilor, licitațiilor, acțiunilor sportive și de altă natură;
 - d) venituri realizate din activitatea economică;
 - e) venituri realizate din actele juridice civile;
 - f) venituri realizate din activitatea economică externă;
 - g) mijloace materiale și financiare donate de sponsori și filantropi în conformitate cu Legea cu privire la filantropie și sponsorizare;
 - g¹) mijloace financiare obținute în urma desemnării procentuale;
- [Art.28 lit.(g¹) introdusă prin LP158 din 18.07.14, MO238-246/15.08.14 art.547; în vigoare 15.08.14]*
- h) alte încasări neinterzise de legislație.

Articolul 29. Titularul dreptului de proprietate în asociația obștească

(1) Titular al dreptului de proprietate asupra tuturor bunurilor asociației obștești este această asociație care are personalitate juridică. Persoanele fizice, membrii asociației obștești, nu au dreptul de proprietate asupra cotei de bunuri.

(2) Titular al dreptului de proprietate asupra tuturor bunurilor asociației obștești cu mai multe verigi este această asociație în ansamblu. Subdiviziunile structurale (secțiile locale) ale acesteia au dreptul de administrare operativă a bunurilor atribuite de proprietar.

(3) În asociația obștească cu mai multe verigi care reunește asociațiile teritoriale, în calitate de subiecte independente, într-o uniune, titular al dreptului de proprietate asupra bunurilor care aparțin asociației obștești în ansamblu este uniunea. Asociațiile teritoriale sînt proprietari ai bunurilor care le aparțin.

12.6. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea regulamentului de organizare și funcționare a federațiilor sportive naționale, nr.356 din 26.03.2003

I. NOȚIUNI GENERALE

1. Federația sportivă națională (în continuare - federația), este persoana juridică, constituită prin asocierea asociațiilor și cluburilor sportive, care organizează și dirijează ramura de sport respectivă pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

2. Federațiile sînt organisme autonome, dispun de ștampilă cu Stema de Stat a Republicii Moldova și cu denumirea lor în limba de stat.

3. Denumirea, drapelul, emblema și insigna federației sînt aprobate de adunarea generală și prevăzute în statut.

4. Federațiile se organizează și funcționează cu respectarea Legii nr.330-XIV din 25 martie 1999 cu privire la cultura fizică și sport, altor acte legislative, prezentului regulament, normelor federațiilor internaționale și statutului propriu, adoptat de adunarea generală.

5. Ministerul Justiției înregistrează ca federații structurile sportului, care prezintă cererea avizată de autoritatea administrativă centrală.

6. Federațiile se pot afilia la federațiile sportive internaționale sau la alte foruri, în calitate de reprezentantă a intereselor ramurii de sport respective pe plan extern, în baza avizului acordat de autoritatea administrativă centrală și Comitetul Național Olimpic, după caz.

II. SCOPUL ȘI CONDIȚIILE DE CONSTITUIRE

7. Pentru constituirea unei federații este necesară, în prealabil, recunoașterea oficială de către autoritatea administrativă centrală că ramura de sport respectivă este practică în republică. Aceasta se poate obține la cererea unui grup de practicanți ai sportului în cauză sau de susținători.

8. Cererea de recunoaștere se depune la autoritatea administrativă centrală și va cuprinde date privind numărul de sportivi, antrenori și alți specialiști pe plan național și local implicați în ramura de sport respectivă și posibilitățile de asigurare a bazelor sportive, a materialelor și echipamentului specific necesar.

9. Procedura de recunoaștere este următoarea:

- autoritatea administrativă centrală prin intermediul Comisiei republicane de atestare, conferire a gradelor didactice, titlurilor și categoriilor sportive, va studia documentația și va asista la demonstrații practice privind sportul respectiv;

- în temeiul celor constatate, comisia va întocmi un raport, din care să rezulte caracteristicile sportului respectiv, valențele sale instructive și spectaculare, precum și posibilitățile reale de practicare a lui în țara noastră. În funcție de aceasta, comisia va face propuneri de admitere sau, după caz, de respingere a cererii;

- ca urmare a raportului favorabil al comisiei, autoritatea administrativă centrală emite un ordin, prin care se recunoaște practicarea ramurii de sport respective în Republica Moldova.

10. Recunoașterea practicării unei ramuri de sport, obținute în condițiile prezentului regulament, oferă practicanților sau suporterilor dreptul să se

organizeze, potrivit legii, în secții, cluburi, asociații și școli sportive, să desfășoare întreceri demonstrative și competiții, precum și să constituie structuri județene (municipale).

11. Federațiile sînt constituite cu respectarea următoarelor condiții:

- pentru o ramură de sport se poate constitui, în condițiile legii, o singură federație;

- funcționarea unei federații internaționale de profil, cu excepția sporturilor naționale;

- funcționarea (existența) a minimum trei structuri de profil în județe (municipii), care dispun de condiții tehnice și de baza materială strict necesare pentru organizarea și desfășurarea normală a activității.

12. Îndeplinind condițiile stipulate în punctul 11, pentru avizare și ulterioară înregistrare a federațiilor se depun, respectiv, la Departamentul Tineret și Sport și Ministerul Justiției:

- statutul federației în cauză;

- procesul-verbal al adunării generale;

- lista organelor de conducere și de revizie.

13. Actele de constituire se analizează de către autoritatea administrativă centrală și se eliberează, dacă este cazul, avizul necesar obținerii statutului de persoană juridică, potrivit Legii cu privire la asociațiile obștești și Legii cu privire la cultura fizică și sport.

14. În atingerea scopurilor prevăzute în statut, federațiile acționează pentru realizarea următoarelor obiective:

- elaborarea și aplicarea strategiei și programelor de activitate în concordanță cu strategia generală aprobată de autoritatea administrativă centrală;

- aprobarea unor norme tehnico-metodice de organizare și a altor reglementări specifice domeniului lor de competență;

- aplicarea în activitatea ramurilor de sport a statutului și regulamentelor proprii, ale federațiilor internaționale, a normelor generale stabilite de autoritatea administrativă centrală și a legislației în vigoare;

- organizarea și promovarea sistemului competițional național și stimularea competițiilor cu caracter județean (municipal) și local;

- selectarea și pregătirea corespunzătoare a loturilor olimpice și naționale și asigurarea participării acestora la competiții internaționale;

- coordonarea activității de formare și perfecționare a specialiștilor pe ramuri de sport, organizarea de cursuri, stagii și reuniuni pentru antrenori, arbitri, instructori;

- aplicarea în domeniul propriu de competență a programelor antidoping și a celor de combatere a violenței și de promovare a spiritului de "fair-play" în sport;

- întreținerea și dezvoltarea relațiilor de colaborare cu federațiile similare din alte țări, cu forul continental și mondial de specialitate.

III. STRUCTURA FEDERAȚIEI

15. Membri ai federației sportive pot fi:

a) secții din cadrul școlilor, cluburilor și asociațiilor sportive complexe, școlile, cluburile, asociațiile și ligile sportive pe ramura de sport - ca membri colectivi. Prin efectul afilierei devin membri și sportivii, antrenorii, instructorii, metodiștii, conducătorii, precum și alți specialiști;

b) persoane fizice/juridice care au avut o contribuție importantă la susținerea activității federației și a ramurii de sport sau care sprijină tehnic, organizațional și logistic activitatea federației și a ramurii de sport;

16. Membrii federației recunosc și respectă statutul, plătesc, de regulă anual, cotizațiile și taxele stabilite și se pot folosi de fondurile federației, constituite în condițiile legislației în vigoare.

17. Obținerea și încetarea calității de membru, drepturile și obligațiunile membrilor se stabilesc prin statutul fiecărei federații.

IV. ORGANELE DE CONDUCERE

18. Organele de conducere ale federației sînt: adunarea generală, biroul federal și comisia de cenzori.

19. Procedura de convocare și desfășurare, normele de desemnare a reprezentanților care pot participa la adunări cu drept de vot, validarea reprezentanților cu drept de vot, atribuțiile adunării generale, biroului federal, colegiilor și comisiilor se vor stipula în statutul federației sportive, în funcție de specificul activității și în conformitate cu cerințele statutului federației internaționale.

V. DREPTURILE FEDERAȚIEI

20. Federația are dreptul:

- să difuzeze liber informația despre activitatea sa;

- să reprezinte și să apere interesele legitime ale membrilor săi în relațiile cu autoritățile publice;

- să obțină de la autoritățile publice centrale informația necesară pentru desfășurarea activității statutare, cu excepția celei reglementate de legislație;
- să creeze, în funcție de necesități, din contul mijloacelor proprii, structuri subordonate locale;
- să participe la concursuri naționale și internaționale în vederea obținerii burselor de la stat și de la alte țări, de la fundații și organizații naționale, străine și internaționale și de la persoane particulare.

VI. OBLIGAȚIILE FEDERAȚIEI

21. Federația este obligată:

- să respecte Constituția și legislația Republicii Moldova și normele de drept internațional în domeniu;
- să introducă modificările necesare în documentele de constituire, în cazul modificării legislației;
- să informeze o dată în doi ani organul de înregistrare și autoritatea administrativă centrală asupra activității federației.

VII. RECOMPENSE ȘI MĂSURI DISCIPLINARE

22. Pentru rezultatele deosebite obținute în competițiile interne și internaționale, ca și pentru recunoașterea contribuției unor specialiști sau persoane fizice ori juridice la dezvoltarea ramurii de sport, federația poate acorda următoarele recompense:

- titlul de membru de onoare;
- titlul de președinte de onoare;
- prime și cadouri de preț, alte mențiuni.

23. La propunerea federației, autoritatea administrativă centrală acordă categorii sportive în baza Clasificației sportive a Republicii Moldova și titluri sportive, conform Regulamentului de conferire a titlurilor și categoriilor sportive, aprobate de Consiliul autorității administrative centrale.

24. Abaterile de la statutul și regulamentul de organizare și funcționare ale federației se analizează de organismele federale care, în funcție de gravitatea acestora, pot aplica sancțiuni conform prevederilor statutare interne, ale statutelor federațiilor internaționale și Cartei Olimpice.

VIII. MIJLOACELE MATERIALE ȘI FINANCIARE

25. Pentru asigurarea condițiilor tehnico-materiale necesare exercitării atribuțiilor specifice, federațiile sportive pot deține în proprietate sau cu titlu de arendă baze sportive, terenuri, instalații, cantine, spații de cazare, unități pentru prestări servicii, precum și alte dotări necesare profilului propriu de activitate.

26. Fondurile financiare ale federațiilor sportive provin din venituri obținute în condițiile legislației în vigoare.

27. Fondurile în lei și în valută ale federațiilor sportive se păstrează în conturi bancare proprii, în condițiile legii.

28. Mijloacele materiale și fondurile federațiilor se utilizează corespunzător hotărârilor adunării generale și organelor executive ale acesteia.

29. Controlul folosirii legale a fondurilor financiare va fi efectuat de către cenzorii federației și organele de control abilitate, conform legislației în vigoare

30. Cheltuielile federațiilor, întru realizarea măsurilor sportive programate în Calendarul acțiunilor sportive naționale și internaționale pentru anul respectiv, vor fi acoperite din contul și în limita mijloacelor bugetului de stat în baza sistemului de finanțare, elaborat și aprobat de autoritatea administrativă centrală.

IX. PERSONALUL SALARIZAT

31. Pentru federațiile care au venituri proprii, în funcție de volumul și complexitatea activității acestora, de rezultatele obținute pe plan național și internațional, schema de funcții a federațiilor poate cuprinde următoarele posturi: președinte, vicepreședinte, secretar general, secretar federal, antrenor de lot, instructor sportiv, economist sau contabil, precum și alte funcții necesare desfășurării în bune condiții a activității specifice, conform deciziei organelor executive ale federației.

X. RAPORTUL FEDERAȚIEI CU AUTORITATEA ADMINISTRATIVĂ CENTRALĂ

32. Colaborarea federației cu autoritatea administrativă centrală se realizează în baza contractului semnat pentru o perioadă de patru ani (ciclul olimpic), care conține obligațiile ambelor părți, suplimentat de un acord adițional anual.

33. În exercitarea atribuțiilor prevăzute de Legea nr.330-XIV din 25 martie 1999 cu privire la cultura fizică și sport și Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.140 din 7 februarie 2002 "Cu privire la aprobarea Regulamentului Departamentului Tineret și Sport", federația prezintă autorității administrative centrale.

a) pentru aprobare:

- Calendarul acțiunilor sportive naționale și internaționale pentru anul respectiv;

- Clasificația sportivă a Republicii Moldova;

- alocațiile bugetare pentru ramura respectivă;
- acordul de colaborare cu autoritatea administrativă centrală, cu stipulările respective, inclusiv condițiile tehnice și financiare;

b) pentru avizare:

- actele de afiliere a federației la forurile sportive internaționale;
- regulamentele campionatelor naționale și competițiilor internaționale organizate în teritoriul Republicii Moldova.

XI. DISPOZIȚII FINALE

34. Federațiile se reorganizează sau își încetează activitatea în baza hotărârii adunării generale și/ sau a hotărârii instanței de judecată, cu respectarea procedurii stabilite de legislația în vigoare.

Hotărârile Guvernului 356/26.03.2003 cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a federațiilor sportive naționale //Monitorul Oficial 62-66/381, 04.04.2003

12.7. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Normelor privind reglementarea unor probleme financiare în activitatea sportivă, nr. 1552 din 04.12.2002

Publicat : 20.12.2002 în Monitorul Oficial Nr. 174-176 art Nr : 1750

În scopul reglementării finanțării activităților sportive, Guvernul Republicii Moldova HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Normele privind reglementarea unor probleme financiare în activitatea sportivă, conform anexei nr.1.

2. Cheltuielile ocazionate de aplicarea Normelor privind reglementarea unor probleme financiare în activitatea sportivă vor fi suportate de:

Departamentul Tineret și Sport și alte autorități ale administrației publice centrale - în limitele alocațiilor prevăzute în bugetul de stat pe anii respectivi în aceste scopuri;

autoritățile administrației publice locale - în limitele alocațiilor prevăzute în bugetele unităților administrativ-teritoriale pe anii respectivi în aceste scopuri;

Comitetul Național Olimpic, federațiile sportive naționale, asociațiile și cluburile sportive - din veniturile proprii ale acestora.

3. Se abrogă unele hotărâri ale Guvernului Republicii Moldova, conform anexei nr.2.

**Prim-ministru
al Republicii Moldova
Contrasemnată:
Ministrul finanțelor
Ministrul justiției**

**Vasile TARLEV
Zinaida Grecianii
Ion Morei**

**Chișinău, 4 decembrie 2002.
Nr. 1552.**

Anexa nr.1
la Hotărârea Guvernului
Republicii Moldova nr. 1552
din 4 decembrie 2002

N O R M E
**privind reglementarea unor probleme financiare
în activitatea sportivă**

CAPITOLUL I.

**Cheltuielile ce pot fi efectuate pentru pregătirea și participarea la acțiuni
și competiții sportive interne și internaționale**

Acțiuni interne

1. Cantonamentele și taberele de pregătire se aprobă de conducerea unităților care le inițiază și se organizează cu: sportivi care participă la etapele de zonă și finale ale campionatelor naționale de seniori, tineret, juniori, copii, școlare și universitare, tabere de selecție și pregătire sportivă, centre olimpice de pregătire a sportivilor;

sportivi care participă în liga națională, diviziile A și B.

2. În afară de sportivi și antrenori, în cantonamente și tabere pot participa, în funcție de specificul ramurii de sport și de numărul sportivilor, câte un conducător de lot, medic, asistent medical, masor, fizioterapeut, cercetător, operator video sau audio, alți specialiști și tehnicieni. În cazul pregătirii sportive a elevilor și copiilor, pentru asigurarea pregătirii școlare a acestora poate participa și câte un cadru didactic, dacă efectivul elevilor depășește 25.

3. Persoanele menționate în pct.2 beneficiază, pe perioada cantonamentelor și taberelor, de aceleași drepturi ca și sportivii.

4. Numărul participanților și durata cantonamentelor și taberelor se stabilește de către unitățile sportive organizatoare, în funcție de ramura de sport, de scopul acțiunii și de posibilitățile financiare.

5. Pe durata cantonamentelor și taberelor de pregătire sportivă se pot efectua cheltuieli pentru activități culturale și de presă în limita sumei de până la 3 lei/persoană/zi. Cheltuielile de refacere după efort, de recuperare și igienă personală se efectuează la tarifele negociate cu unitățile prestatoare, dar care nu vor fi mai mari decât cele aplicate altor clienți.

6. Numărul maxim de sportivi și tehnicieni, care se pot deplasa la competiții sportive interne, este cel prevăzut de regulamentele aprobate privind concursurile.

7. Cheltuielile de participare la toate competițiile interne sînt suportate de direcțiile tineret și sport județene/municipale, asociațiile, cluburile și școlile sportive, iar cheltuielile de organizare - de către organizatorii acestora.

8. Transportul sportivilor și al însoțitorilor la acțiuni sportive se face cu mijloace de transport proprii ale unităților sportive sau cu cele în comun - autobuz, microbuz, tren, folosindu-se mijlocul de transport cel mai avantajos ca durată și cost. Se pot folosi și autoturisme personale, cu decontarea cheltuielilor conform prevederilor legale, care se aplică în cazul deplasării salariaților instituțiilor publice.

9. Pentru participarea la competiții sau antrenamente, sportivii și însoțitorii acestora se pot deplasa de la hotel, cantină sau restaurant la bazele sportive cu mijloace de transport proprii, închiriate sau cu cele în comun, cheltuielile urmînd a fi planificate și decontate în cadrul acțiunilor respective.

10. Cazarea participanților la acțiunile sportive se va face, cu prioritate, în unitățile de cazare pentru sportivi, în cămine, internate școlare sau studențești, moteluri sau hoteluri pînă la categoria două stele inclusiv.

11. Pentru delegațiile sportive străine, invitate de Departamentul Tineret și Sport, de unitățile sportive sau de Comitetul Național Olimpic, pe bază de reciprocitate, tariful de cazare va fi același cu cel perceput pentru sportivii din Republica Moldova.

12. Transportul materialelor, echipamentelor, aparaturii, al medicamente-lor necesare pentru antrenamente și competiții se efectuează cu mijloace de transport proprii sau închiriate, decontîndu-se cheltuielile efective.

13. Pentru organizarea de consfătuiri, analize anuale, întruniri cu caracter metodic, schimburi de experiență, cursuri de perfecționare a cadrelor tehnice, conferințe de presă și alte acțiuni similare, Departamentul Tineret și Sport, alte organe ale administrației publice centrale și locale, Comitetul Național Olimpic, federațiile sau unitățile sportive pot efectua unele cheltuieli pentru cazare,

transport, remunerarea persoanelor aparținând altor unități, după caz, cheltuieli de organizare cum ar fi chiria pentru sală, amplificare, rechizite, închirieri de aparatură video, audio, casete video sau audio, transport de materiale, conform legislației în vigoare.

14. De asemenea, se pot efectua cheltuieli de întreținere pentru fiecare participant, în limita diurnei legal stabilite (gustări, sucuri, cafea etc.). Celelalte categorii de acțiuni sînt prevăzute la pct.29 lit. b) - c).

Acțiuni internaționale

15. Numărul participanților care compun delegațiile sportive străine la acțiuni internaționale organizate în țară sau ale celor care compun delegațiile sportive din Republica Moldova ce se deplasează la acțiuni sportive și la competiții în străinătate, numărul de zile, precum și condițiile de participare sînt cele stabilite prin acorduri și protocoale încheiate cu Departamentul Tineret și Sport, cu alte autorități ale administrației publice centrale și locale, Comitetul Național Olimpic și cu federațiile sau asociațiile, cluburile, școlile sportive respective, prin comunicări ale organizatorilor sau prin prevederi ale regulamentelor organismelor internaționale.

16. Transportul intern al delegațiilor străine se poate efectua cu autocarul, microbuzul sau autoturismul din dotare ori închiriat, urmărindu-se realizarea lui în condiții cît mai apropiate de cele oferite pe bază de reciprocitate.

17. Pentru cazarea delegațiilor sportive străine participante la acțiuni sau competiții internaționale organizate în țară se pot folosi hoteluri. Plata cazării pentru aceste acțiuni poate fi suportată, după caz, de către organizatori - Departamentul Tineret și Sport, alte autorități ale administrației publice centrale și locale, Comitetul Național Olimpic, federațiile, asociațiile, cluburile, școlile sportive, în limita sumelor legale.

18. Membrilor delegațiilor străine li se pot asigura cheltuieli pentru activități culturale, refacere după efort, igienă personală și transport local, în limitele fondurilor destinate acțiunii respective, la tarife negociate cu unitățile prestatoare, dar care nu vor fi mai mari decît cele aplicate altor clienți.

19. Sumele în lei, care se acordă drept bani de buzunar delegațiilor sportive străine pe perioada șederii în Moldova, sînt cele stabilite conform protocoalelor sau acordurilor încheiate de Departamentul Tineret și Sport, Comitetul Național Olimpic, celelalte autorități ale administrației publice centrale și locale, federații și alte unități sportive, pe bază de reciprocitate, cu organisme similare din țările respective.

20. La întâlnirile și acțiunile sportive internaționale, organizate în țară, Departamentul Tineret și Sport, Comitetul Național Olimpic, alte autorități ale administrației publice centrale și locale, federațiile și unitățile sportive pot efectua cheltuieli pentru fiecare ședință tehnică, în limita sumei de 10 lei de persoană, conform prevederilor regulamentului acțiunii respective.

21. Cu ocazia competițiilor și acțiunilor internaționale, delegațiilor sportive străine li se pot oferi atenții simbolice, cadouri, conform prevederilor hotărârii de Guvern în vigoare, după cum urmează:

a) la competițiile și acțiunile organizate în țară:

Beneficiarii	Cine suportă cheltuielile
Sportivii	Federațiile, asociațiile, cluburile sau școlile sportive
Șefii adjuncți, antrenorii, arbitrii care fac parte din delegație	Federațiile, asociațiile, cluburile sau școlile sportive
Conducătorii și membrii delegației, arbitrii internaționali și observatorii, delegați de forurile internaționale	Departamentul Tineret și Sport, alte autorități ale administrației publice centrale și locale, Comitetul Național Olimpic, federațiile, asociațiile, cluburile sau școlile sportive

b) la competițiile și acțiunile internaționale organizate în străinătate:

Acțiunea	Cine suportă cheltuielile
Întâlniri bilaterale	Federațiile, asociațiile, cluburile sau școlile sportive
Concursuri, turnee internaționale, cantonamente și tabere internaționale	Federațiile, asociațiile, cluburile sau școlile sportive
Campionate mondiale, europene, cupe mondiale și europene	Federațiile sportive naționale
Universiade, campionate mondiale universitare, militare, feroviare etc.	Ministerele și departamentele de resort
Congrese și conferințe ale organismelor continentale și mondiale, schimburi bilaterale și multilaterale; întâlniri oficiale pe probleme sportive	Titularul acțiunii
Jocurile Olimpice	Comitetul Național Olimpic

22. Arbitrii și observatorii străini, delegați la competiții internaționale organizate în republică, beneficiază de aceleași drepturi ca și participanții acestor competiții.

23. Remunerarea muncii arbitrilor sportivi pentru o zi de lucru la competițiile sportive se face în lei sau în valută, după caz, corespunzător prevederilor regulamentelor și în cuantumul stabilit de organisme sportive internaționale.

24. Reprezentanții organizatorilor, care însoțesc delegațiile străine participante la acțiuni internaționale desfășurate în țară, precum și translatorii vor beneficia de aceleași drepturi privind transportul, cazarea și hrana ca și delegațiile străine.

25. Șoferii care se deplasează cu delegații sau invitații străini în altă localitate beneficiază în perioada respectivă de cheltuieli de cazare, precum și de cheltuieli pentru masă, în condițiile legii.

26. Pentru delegațiile sportive care se deplasează în străinătate Departamentul Tineret și Sport, alte autorități ale administrației publice centrale și locale, Comitetul Național Olimpic, federațiile și unitățile sportive pot efectua cheltuieli în valută pentru diurnă, cazare și transport, în condițiile legii.

27. În cazurile în care organizatorii străini stabilesc pentru hotel sau hotel plus pensiune tarife superioare celor cuprinse în normele legale naționale, Departamentul Tineret și Sport și conducerea unităților sportive pot aproba cheltuielile în valută străină la nivelul acelor tarife, în baza notificărilor prealabile în scris făcute de organizatori. În cazul asigurării complete cu pensiune, delegații pot primi pînă la 30% din suma diurnei.

28. Sportivilor și oficialilor moldoveni, cuprinși în delegațiile participante la competițiile oficiale internaționale - Jocuri Olimpice, campionate mondiale și europene, cupe mondiale și europene, universiade și campionate mondiale universitare, militare, feroviare sau altele asimilate, - li se pot acorda, gratuit, echipament de antrenament, de concurs și ținuta de prezentare. Fondurile necesare vor fi prevăzute în bugetul unităților care suportă și celelalte cheltuieli de participare a părții moldovenești și pe care sportivii le reprezintă.

Alocații de hrană

29. Alocațiile zilnice de hrană pentru activitatea sportivă de performanță internă și internațională, potrivit normelor legale în vigoare, se diferențiază pe categorii de acțiuni, după cum urmează:

Activitatea sportivă de performanță

Plafoane valorice

Acțiunea;

a) competiții sportive interne:

- etapa de localitate – pînă la 30 lei/zi;
- etapa de zonă – pînă la 40 lei/zi;
- campionate și cupe naționale – pînă la 60 lei/zi;

b) cantonamente, întruniri cu caracter metodic și tabere, schimburi de experiență, cursuri de perfecționare a cadrelor tehnice și alte acțiuni similare, la care se desfășoară și activități practice organizate de:

- autorități ale administrației publice locale, asociații, cluburi și școli sportive cu sportivi din secțiile acestora – pînă la 50 lei/zi;

- Departamentul Tineret și Sport, alte autorități ale administrației publice centrale și locale, Comitetul Național Olimpic, federații, asociații, cluburi și școli sportive cu sportivi din loturile naționale și olimpice – pînă la 60 lei/zi;

c) competiții și acțiuni sportive internaționale (congrese și conferințe ale organismelor continentale și mondiale, schimburi bilaterale și multilaterale, întâlniri oficiale pe problemele sportului) organizate de:

- autorități ale administrației publice locale, asociații, cluburi și școli sportive – pînă la 60 lei/zi;

- Departamentul Tineret și Sport, alte autorități ale administrației publice centrale, Comitetul Național Olimpic, federații – pînă la 80 lei/zi.

30. Pentru celelalte acțiuni sportive, altele decît cele de performanță, se stabilesc următoarele alocații de hrană zilnice:

- competiții sportive interne – pînă la 30 lei/zi;

- cantonamente și tabere – pînă la 30 lei/zi;

- competiții sportive internaționale – pînă la 40 lei/zi.

31. Alocațiile de hrană, stabilite în pct.29 și 30, reprezintă plafoane maxime. Cuanțumul concret al alocației de hrană se stabilește de conducătorii unităților sportive respective în funcție de specificul ramurii de sport, de valoarea sportivilor, de unitatea unde li se asigură hrana, în limitele alocațiilor bugetare aprobate.

32. La acțiunile interne și internaționale sînt interzise includerea și decontarea în cadrul alocației de hrană a băuturilor alcoolice.

33. Delegațiilor sportive străine li se va putea acorda, la plecare, hrană rece, pe durata călătoriei pînă la destinație, în limita alocației de care au beneficiat în țară.

34. La încheierea acțiunilor sportive internaționale se va putea organiza o masă oficială cu sportivii, antrenorii, arbitrii și oficialii participanți, precum și cu un număr limitat de alte persoane care au contribuit la organizarea acțiunii, în limitele alocațiilor de pînă la 80 lei de persoană, conform legislației în vigoare.

35. La competițiile programate în țară în cadrul finalelor campionatelor naționale și ale competițiilor internaționale organizatorii pot asigura sportivilor băuturi răcoritoare în sumă de pînă la 5 lei de persoană, conform legislației în vigoare.

36. La probele de fond și mare fond din cadrul competițiilor interne și internaționale, precum și în cantonamente, în zilele de antrenament organizatorii vor putea acorda o alimentație de traseu pînă la 15 lei de sportiv. De aceeași

prevedere pot beneficia și alți sportivi la probe specifice cu efort fizic susținut, ce vor fi stabilite de conducerea federațiilor sau a unităților sportive.

37. Nivelul alocațiilor de hrană, prevăzut la pct.29 și 30, poate fi majorat, dacă diferența este suportată de către sponsori.

Alimentația de efort

38. Pentru asigurarea unei alimentații corespunzătoare efortului depus în pregătire, sportivii pot beneficia de alimentație de efort - în hrană, alimente sau în numerar - acordată de către:

Departamentul Tineret și Sport, alte autorități ale administrației publice centrale și locale, Comitetul Național Olimpic, federații, asociații, cluburi sau școli sportive, pentru sportivii din loturile naționale și olimpice – pînă la 400 lei lunar;

autoritățile administrației publice locale, asociații, cluburi sau școli sportive, pentru sportivii de performanță din secțiile cluburilor, asociațiilor și ale școlilor sportive – pînă la 250 lei lunar.

39. Criteriile de acordare a alimentației de efort vor fi stabilite de Departamentul Tineret și Sport, alte autorități ale administrației publice centrale, Comitetul Național Olimpic, federații și, respectiv, de autoritățile administrației publice locale, asociațiile, cluburile, școlile sportive, în raport cu valoarea sportivului, cu efortul depus și cu rezultatele obținute.

40. Alimentația de efort se acordă pentru aceeași perioadă de către o singură unitate sportivă.

41. Pe perioadele cantonamentelor - în cazul în care s-a asigurat hrana - unitățile sportive nu pot acorda alimentație de efort în alimente sau în numerar.

42. Asociațiile, cluburile și școlile sportive, care au echipe sau grupe de copii și juniori, vor putea acorda acestora în ziua antrenamentului, pentru compensarea efortului depus, alimente constînd în produse lactate, fructe, miere sau altele cu efect nutritiv similar, în limita sumei de pînă la 10 lei/sportiv.

43. Departamentul Tineret și Sport, Comitetul Național Olimpic și federațiile au dreptul să procure, cu încadrarea în sumele prevăzute în bugetul propriu, medicamente, vitamine și susținătoare de efort în limita sumei de 25 lei /zi / sportiv pentru acțiunile de pregătire și competiționale organizate. Celelalte unități sportive pot alocă pînă la 15 lei / zi / sportiv.

Alte cheltuieli

44. La competițiile interne și internaționale se pot alocă surse pentru ar fi: birotică, servicii de multiplicare, procurarea florilor, executarea panourilor, fără

a se depăși 5% din valoarea totală a acțiunii, conform prevederilor legislației în vigoare.

45. Pentru participarea la acțiunile și competițiile sportive internaționale se plătesc taxe de viză și asigurare medicală, în modul stabilit.

46. Pentru folosirea la antrenamente și competiții a bazelor sportive, unitățile sportive plătesc chirie conform tarifelor stabilite de legislația în vigoare.

47. La folosirea bazelor sportive vor avea prioritate, în ordine, sportivii din loturile naționale și olimpice, maeștrii emeriti, maeștri internaționali și maeștri ai sportului, sportivii care dețin clasificări sportive, secțiile de performanță (școlare, de juniori și universitare).

48. Pentru alte activități în afara celor menționate în pct.44, cum ar fi spectacole, concerte, adunări, întreceri sportive amicale și altele asemenea, care nu împiedică buna desfășurare a activităților sportive, deținătorii de baze sportive vor percepe tarife negociate în condițiile legii.

49. Persoanele care participă la acțiuni sportive pot fi eliberate de la locul de muncă, prin negociere între federații, asociații, cluburi sau școli sportive și unitățile în care persoanele respective își desfășoară activitatea.

CAPITOLUL II.

Premii și alte cadouri

Premii pentru sportivi

50. Pentru performanțele deosebite obținute în competițiile sportive, Departamentul Tineret și Sport, celelalte autorități ale administrației publice centrale și locale, care au în subordine unități sportive, Comitetul Național Olimpic, federațiile, asociațiile, cluburile și școlile sportive, după caz, pot acorda sportivilor, în funcție de valoarea performanței, de importanța competiției, de aportul personal și în limita bugetului aprobat, premii în lei sau obiecte, pînă la valoarea sumelor prevăzute în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1.

Competiția			Cine acordă premiile		
Locul I	Locul II	Locul III	Locul IV	Locul V	Locul VI
a) Campionatele mondiale			Departamentul Tineret și Sport		
-seniori			Departamentul Tineret și Sport		
50000	40000	0000	15000	13000	10000
-tineret, juniori			Departamentul Tineret și Sport		
15000	10000	7000	4000	3000	2000
-juniori-cadeți			Departamentul Tineret și Sport		
6500	4500	3000	1500	1300	1000

b) Campionatele europene			Departamentul Tineret și Sport		
- seniori			7000		
30000	22000	15000	5500	4000	
- tineret, juniori I			1500		
6500	4500	3000	1300	1000	
- juniori II - cadeți			1000		
3000	2000	1300	750	500	
c) Zilele Olimpice ale Tineretului European			Comitetul Național Olimpic		
3000	2000	1300	1000	750	500
d) Universiade, campionatele mondiale universitare, militare, feroviare etc.			Ministerul sau departamentul de resort		
6500	4500	3000	1500	1300	1000
e) Cupele mondiale - reprezentative naționale			Federațiile sportive		
10000	7000	5000	2500	1800	1200
- intercluburi			Unitățile sportive		
10000	7000	5000	2500	1800	1200
f) Cupele europene - reprezentative naționale			Federațiile sportive		
6000	4500	3500	2000	1500	1000
- intercluburi			Unitățile sportive		
6000	4500	3500	2000	1500	1000
g) Competițiile internaționale (turnee), cu participarea sportivilor (echipelor) din mai multe țări, inclusiv competițiile cu participarea mai multor ramuri de sport:					
- Comitetul Național Olimpic			Comitetul Național Olimpic		
2000	1500	1000			
- federații			Federațiile sportive		
- seniori					
2000	1500	1000			
- juniori					
1000	750	500			
- intercluburi-seniori			Unitățile sportive		
1500	1000	750			
- juniori					
1000	750	500			
h) Competițiile internaționale bilaterale					
- interțări-seniori			Federațiile sportive		
1500					
- juniori					
1000					
- intercluburi			Unitățile sportive		
750					
i) Campionatele naționale			Titularul acțiunii		
- seniori					
1000	750	500			
- tineret și juniori					
500	300	200			
- juniori II-cadeți					
200	150	100			
j) Cupa Republicii Moldova			Unitățile sportive		
1000	750	500			

Premiile se acordă după cum urmează:

Ramura / Proba Cuanțumul Cuanțumul
lit. a) - h) lit. i) - j)

1. Ramuri de sport
olimpice pînă la 100% pînă la 100%
2. Ramuri de sport
recunoscute de CIO
și probe neolimpice pînă la 60% pînă la 60%
- în cadrul ramurilor
de sport olimpice, celelalte
ramuri de sport neolimpice

51. În cadrul sporturilor individuale cu probe pe echipe, cupluri, perechi sau pe echipaje, precum și al jocurilor sportive valoarea premiului prevăzut în prezentele norme este individuală (pentru fiecare sportiv).

52. Conform prevederilor de mai sus, sportivii premiați de Departamentul Tineret și Sport, clasăți pe primele șase locuri la campionatele mondiale și europene, la ramurile de sport olimpice, ramurile de sport recunoscute de CIO și probele neolimpice în cadrul ramurilor de sport olimpice, și pe primele trei locuri la celelalte ramuri de sport neolimpice, precum și antrenorii lor pot primi premii și din partea altor autorități ale administrației publice centrale și locale, care au în subordine unități sportive de care țin sportivii și antrenorii, din mijloacele bugetare și extrabugetare ale acestora în sumă de pînă la 50% din valoarea premiului acordat de forul respectiv menționat.

53. Sportivii și antrenorii lor, premiați de Departamentul Tineret și Sport pentru performanțele indicate în pct. 52, pot primi premii și din partea Comitetului Național Olimpic, federațiilor, asociațiilor, cluburilor și școlilor sportive de care țin, din bugetele acestora.

54. Valoarea premiilor pentru deținătorii locurilor I-VI la Jocurile Olimpice va fi stabilită prin hotărîre de Guvern.

55. În mod excepțional, Președintele Comitetului Național Olimpic poate suplimenta din bugetul propriu cu pînă la 100% premiile acordate deținătorilor locurilor I - VI la Jocurile Olimpice conform hotărîrii Guvernului.

56. Sportivii și antrenorii lor, premiați prin hotărîrea Guvernului pentru locurile I - VI obținute la Jocurile Olimpice, pot primi premii și din partea altor autorități ale administrației publice centrale și locale, care au în subordine unități sportive de care aparțin sportivii și antrenorii, din mijloacele bugetare și extrabugetare ale acestora, în sumă de pînă la 50% din valoarea premiului acordat.

57. Sportivii și antrenorii lor, premiați prin hotărârea Guvernului pentru locurile I-VI obținute la Jocurile Olimpice, pot primi premii și din partea altor federații, asociații, cluburi și școli sportive la care aparțin, din bugetele proprii ale acestora.

58. La ramurile de sport la care, pe baza rezultatelor obținute de sportivi la probele individuale, se întocmește, potrivit regulamentului de concurs, bilanțul de echipe, premiarea sportivilor se face pentru fiecare medalie primită.

59. La ramurile de sport la care, în conformitate cu regulamentele oficiale, se organizează competiții internaționale pe echipe, separat de probele individuale, premiarea sportivilor se poate face atât pentru rezultatele realizate la probele individuale, cât și pentru cele obținute în cadrul concursului pe echipe.

60. La jocurile sportive, în cadrul etapelor campionatelor naționale, diviziile A și B, unitățile sportive pot acorda un premiu de până la 300 lei / sportiv pentru meciurile câștigate în campionatul național, 250 lei pentru meciurile câștigate în divizia A și 200 lei pentru meciurile câștigate în divizia B, diferențiat în funcție de valoarea jocurilor și de aportul fiecărui sportiv. Aceeași prevedere se aplică și sporturilor individuale care au organizate și campionate naționale sub formă de divizie.

61. Sportivilor moldoveni și străini, clasați pe locurile I, II și III la campionatele sau turneele internaționale organizate în Republica Moldova, li se vor putea acorda, din bugetul federațiilor, asociațiilor, cluburilor, școlilor sportive, separat de premiile în numerar, premii în obiecte, diferențiate în funcție de locul ocupat în clasament și de valoarea performanței pe plan internațional.

62. Sportivii clasați pe locurile I, II și III în competițiile interne neprevăzute la pct.50 literele i) și j) vor putea primi din partea organizatorilor un premiu în bani sau în obiecte.

63. Premiile sau alte drepturi materiale, care se acordă din contul fondurilor alocate Departamentului Tineret și Sport sau din contul altor titulari de acțiuni sportive pentru persoanele cu cerințe speciale la competițiile interne și internaționale, incluse în Calendarul acțiunilor sportive, sînt prevăzute în anexa nr.1 la prezentele Norme.

64. Sportivii care, în baza ordinului directorului general al Departamentului Tineret și Sport, sînt distinși cu titlul de "Maestru emerit al sportului", "Maestru internațional al sportului", "Maestru al sportului" pot beneficia de un premiu în bani sau obiecte acordat de către federații și unitățile sportive din bugetul propriu.

65. La ramurile de sport la care se organizează competiții internaționale după sistemul "Marele premiu", "Cupa Mondială", "Cupa Europei" se vor putea acorda, din fondurile ce se vor realiza cu prilejul acțiunii respective, premii în funcție de quantumul stabilit prin reglementările forurilor sportive internaționale.

66. Pentru realizarea unor recorduri omologate de forurile sportive respective, se pot acorda premii în lei, pînă la valoarea sumelor prevăzute mai jos:

Recordul	Proba	(lei)
a) olimpic		50 000
b) mondial		
- seniori	- olimpice	40 000
	neolimpice	10 000
- tineret, juniori	- olimpice	15 000
	neolimpice	3 000
c) european		
- seniori	- olimpice	30 000
	neolimpice	6 000
- tineret, juniori	- olimpice	6 500
	neolimpice	1 300
d) național		
- seniori	- olimpice	2 000
	neolimpice	500
- tineret, juniori I	- olimpice	750
	neolimpice	250
- juniori II-cadeți	- olimpice	200
	neolimpice	75

Premiile pentru recordurile olimpice se acordă din bugetul Comitetului Național Olimpic, cele pentru recordurile mondiale și europene - din bugetul Departamentului Tineret și Sport, iar cele pentru recordurile naționale - din bugetul federațiilor respective.

Asociațiile, cluburile sau școlile sportive pot suplimenta premiul pentru performanța omologată.

PREMII PENTRU ANTRENORI ȘI ALȚI TEHNICIENI

67. Antrenorii sau profesorii care au contribuit la realizarea performanțelor de către sportivi în cadrul Jocurilor Olimpice, campionatelor mondiale, europene, precum și al altor competiții prevăzute la capitolul II vor putea fi premiați în

raport cu: numărul sportivilor promovați la loturile olimpice și naționale, frecvența selecționării lor în aceste loturi și valoarea performanțelor obținute în competiții; responsabilitatea avută în pregătirea sportivilor; durata participării acestora la pregătirea sportivilor, calitatea muncii depuse; aportul personal la obținerea performanțelor, după cum urmează:

a) la sporturile individuale:

- dacă a pregătit un singur sportiv premiant - un premiu pînă la valoarea celui acordat sportivului premiat;

- dacă a pregătit mai mulți sportivi premiați - un premiu pînă la valoarea celui mai mare premiu acordat unui sportiv, majorat cu 75% din valoarea fiecărui premiu acordat celorlalți sportivi premiați.

La ramurile de sport individuale, la care pregătirea este asigurată de mai mulți antrenori sau profesori, iar competiția se desfășoară separat, pe mai multe probe la care se acordă titluri și medalii, premiarea persoanelor respective se va face în limita sumei totale a premiilor individuale acordate sportivilor. Cuantumul premiilor ce se acordă fiecărui antrenor sau profesor se stabilește în funcție de aportul acestuia la obținerea rezultatelor.

La probele pe echipe, perechi sau pe echipaje din cadrul sporturilor individuale, antrenorul ori profesorul poate primi un premiu pentru fiecare probă pe echipe, cupluri, perechi sau pe echipaje, al cărui cuantum va fi echivalent cu cel mai mare premiu acordat unuia dintre sportivi, majorat cu pînă la 50%. În cazul în care pregătirea a fost asigurată de mai mulți antrenori, premiul respectiv se împarte între aceștia în raport cu aportul fiecăruia la obținerea rezultatelor;

b) la jocurile sportive și sporturile individuale cu echipe de mai mult de 12 persoane:

- antrenorul sau profesorul principal va putea beneficia de un premiu echivalent cu cel mai mare premiu acordat unuia dintre sportivi, majorat cu pînă la 50%;

- antrenorii sau profesorii secunzi pot beneficia de un premiu de pînă la 75% din premiul acordat antrenorului principal.

Dacă la realizarea performanței au contribuit mai mulți antrenori sau profesori, premiul cuvenit, conform prevederilor de mai sus, se împarte între aceștia, în raport cu contribuția fiecăruia. Valoarea globală a premiului acordat acestor antrenori nu va putea depăși premiul cuvenit antrenorului care a obținut premiul cel mai mare.

68. Ceilalți specialiști și tehnicieni din cadrul colectivelor tehnice - cadre medicale, cercetători, metodiști, specialiști pentru pregătirea fizică, operatori video și audio, coregrafi, corepetitori, pianiști, maeștri de balet, marangozi, armurieri și alt personal de specialitate din această categorie - vor putea primi un premiu individual de pînă la 25% din valoarea premiului antrenorului care a obținut premiul cel mai mare. Valoarea globală a premiilor acordate acestor specialiști nu va putea depăși 50% din premiul convenit antrenorului care a obținut premiul cel mai mare.

69. Personalul de conducere și de specialitate al federațiilor sportive naționale, respectiv președintele, secretarul general, antrenorul federal, antrenorul de lot sportiv, expertul sportiv, instructorul, care au contribuit nemijlocit la clasarea sportivilor pe locurile I-VI la Jocurile Olimpice și la campionatele mondiale și europene, va putea beneficia de un premiu la încheierea fiecăreia dintre aceste competiții.

70. Valoarea globală a acestui premiu va fi de pînă la 10% din suma valorii premiilor acordate pentru fiecare loc ocupat în competiția sportivă respectivă și se va achita din bugetul Departamentului Tineret și Sport, pentru campionatele mondiale și europene, și din bugetul Comitetului Național Olimpic, pentru Jocurile Olimpice.

71. Personalul cluburilor și asociațiilor sportive, respectiv președintele, vicepreședintele, instructorul, expertul sportiv, contabilul-șef și personalul administrativ, care a contribuit nemijlocit la obținerea de către sportivii clubului, asociației a unor clasări pe locurile I-VI la Jocurile Olimpice și la campionatele mondiale și europene, conform prevederilor pct.52 și 53, și a unor medalii la celelalte competiții va putea beneficia de un premiu la încheierea fiecărei competiții. Valoarea globală a acestui premiu va fi de 20% din suma valorii premiilor efectiv plătite sportivilor de către club sau asociație din bugetul propriu. Președintele clubului va putea primi un premiu de pînă la 25% din să primească premii cuantumul individual al premiilor va fi stabilit de președintele clubului sau asociației sportive.

72. Antrenorii sau profesorii care au depistat și au inițiat sportivi, care, ulterior, sub îndrumarea altor specialiști, s-au clasat pe locurile I, II sau III la Jocurile Olimpice, campionatele mondiale sau europene ori care au realizat recorduri olimpice, mondiale sau europene, vor putea fi recompensați anual, o singură dată pentru performanța aceluiași sportiv, cu un premiu al cărui cuantum va fi de pînă la 10% din valoarea premiului acordat de către Departamentul

Tineret și Sport pentru campionatele mondiale și europene și din bugetul Comitetului Național Olimpic pentru Jocurile Olimpice.

73. Titlul de "Antrenor emerit" se poate acorda la propunerea federațiilor sportive, coordonată cu cluburile/asociațiile din care face parte candidatul, prin ordinul directorului general al Departamentului Tineret și Sport. Pentru acest titlu federațiile sportive naționale pot acorda un premiu din bugetele proprii.

74. În afara primelor în numerar prevăzute în aceste norme, la competițiile interne, începând cu etapa de localitate, organizatorii pot acorda, după caz, din bugetul propriu aprobat, premii sub formă de medalii, tricouri, diplome, premii, conform regulamentelor competițiilor respective.

75. Sportivii componenți ai loturilor naționale, antrenorii și profesorii lor, precum și membrii colectivelor tehnice pot primi pe perioada de pregătire centralizată, respectiv de cantonament, de participare la competiții, recuperare și refacere o indemnizație de lot național, care se acordă din bugetele federațiilor respective. Valoarea lunară brută a acestei indemnizații se acordă după cum urmează:

Beneficiarul	Suma (lei)
1. Sportivi medaliați la Jocurile Olimpice, campionatele mondiale și campionatele europene	
- seniori	1000
- tineret, juniori	500
2. Sportivi:	
- seniori	500
- tineret, juniori	300
3. Tehnicienii:	
- antrenor principal, federal	100% din indemnizația sportivului antrenat;
- antrenor de lot, secund	80% din indemnizația sportivului antrenat;
- medic, consultant științific, metodist	75% din indemnizația antrenorului principal;
- cercetător științific, psiholog, coregraf, maestru de balet, corepetitor	70% din indemnizația antrenorului principal;
- biochimist, masor, asistent medical	50% din indemnizația antrenorului principal;
- alți tehnicieni	30% din indemnizația antrenorului principal.

76. Pentru aceeași perioadă, de pregătire centralizată, persoanele menționate în pct.75 vor beneficia de o singură indemnizație.

PREMII PENTRU ALTE ACTIVITĂȚI

77. La sfârșitul fiecărui an, Departamentul Tineret și Sport împreună cu Comitetul Național Olimpic vor putea acorda celui mai bun sportiv, la masculin și feminin, care a realizat performanțe excepționale, Premiul național pentru sport constând dintr-un trofeu și un premiu individual în obiecte sau în numerar până la valoarea sumei de 5000 lei.

78. Anual, Departamentul Tineret și Sport împreună cu Comitetul Național Olimpic vor stabili primii 10 sportivi, primele 3 echipe, care au obținut rezultate deosebite pe plan internațional, cărora le vor putea acorda trofee, precum și premii în obiecte sau în numerar până la valoarea individuală de 3000 lei. Diferențierea va fi stabilită de Departamentul Tineret și Sport și de Comitetul Național Olimpic în raport cu locul ocupat în clasament.

79. Anual, autoritățile administrației publice locale vor stabili primii 10 sportivi, primele 3 echipe, care au obținut rezultate deosebite pe plan internațional și național, cărora le vor putea acorda trofee, precum și premii în obiecte sau în numerar până la valoarea individuală de 2000 lei, în raport cu performanțele și locul ocupat în clasament.

80. În funcție de valoarea performanțelor realizate anual pe plan internațional și național și de alte merite în activitatea sportivă, federațiile și celelalte unități sportive pot stabili pe cei mai buni 10 sportivi și 3 echipe ale anului, seniori și juniori, cărora li se vor putea acorda premii diferențiate în obiecte sau în numerar.

81. Direcțiile pentru tineret și sport județene și a municipiului Chișinău, federațiile sportive naționale, asociațiile, cluburile și școlile sportive pot acorda anual din veniturile extrabugetare premii speciale individuale pentru activul voluntar, antrenori, arbitri și alte persoane care au sprijinit activitatea acestora.

82. Cu prilejul unor aniversări jubiliare, al retragerii din activitate a unor sportivi de valoare internațională sau a unor cadre didactice/tehnice cu o îndelungată activitate în domeniul sportului, precum și al unor acțiuni speciale Departamentul Tineret și Sport, autoritățile administrației publice locale, Comitetul Național Olimpic, federațiile, asociațiile, cluburile și școlile sportive pot acorda trofee sportive, precum și premii în bani în valoare de până la 1000 de lei.

83. În conformitate cu prevederile legale, sponsorii pot acorda, suplimentar față de premiile prevăzute la capitolul II, premii individuale în lei sau în obiecte pentru rezultatele obținute atât în competițiile internaționale, cât și în cele naționale. Valoarea acestor premii individuale se stabilește de către sponsor.

CAPITOLUL III. Reglementări comune

84. Cuantumul taxelor și al cotizațiilor percepute pentru organizarea și desfășurarea activității competiționale interne se stabilește pe ramuri de sport de către federațiile de specialitate, conform prevederilor statutelor și regulamentelor proprii.

85. Pentru organizarea campionatelor județene și locale, sumele se vor stabili de către direcțiile pentru tineret și sport județene și a municipiului Chișinău, la niveluri minimale, ținându-se seama de posibilitățile financiare ale unităților sportive din fiecare județ și ale municipiului Chișinău.

86. Federațiile și unitățile sportive pot asigura pentru arbitri și oficialii delegați la competiții interne și internaționale, desfășurate în republică, cheltuieli de transport, cazare, hrană și pentru lipsa de la locul de muncă de bază în aceleași condiții ca și pentru sportivii moldoveni, conform normativelor și tarifelor legale în vigoare, precum și indemnizația de arbitraj prevăzută în anexa nr. 2 la prezentele Norme.

87. Normele de remunerare a muncii arbitrilor sportivi pentru o zi de lucru la competițiile sportive, prevăzute în anexa nr. 2, constituie limite maxime și pot fi reduse de organizatori, în funcție de valoarea competiției, de numărul reuniunilor, de numărul arbitrilor și de prevederile bugetare.

88. Numărul arbitrilor la competițiile interne și internaționale se stabilește de organizatori în conformitate cu regulamentele proprii și cu cerințele regulamentelor federațiilor internaționale.

89. Remunerarea muncii personalului medical implicat în concursuri sportive și cantonamente de pregătire se efectuează conform normelor în vigoare.

Personalul medical care prestează servicii prevăzute de programul de activitate (în orele serii, în zilele de odihnă, în perioada concediului etc.) se remunerează de către organizatori astfel:

Specialitatea	Durata / lei		
	Pînă la 4 ore	De la 4 pînă la 6 ore	Peste 6 ore
Medic	30	45	60
Asistență medicală	25	40	50

90. Pentru organizarea competițiilor interne și internaționale, precum și pentru pregătirea loturilor naționale și a altor acțiuni sportive, se poate folosi personal ocazional, care se remunerează pentru o zi de muncă, după cum urmează:

- . lucrători - pînă la 45 lei;
- . administrator - pînă la 55 lei;
- . dactilografă - pînă la 55 lei;
- . pictor, alt personal - pînă la 55 lei.

91. Cheltuielile pentru încheierea contractelor de asigurări de risc și accidente pentru componenții loturilor sportive e necesar a fi efectuate astfel:

Categoria asiguraților	Cine suportă cheltuielile	Perioada
1. Sportivii, antrenorii și tehnicienii loturilor naționale aflați în pregătire centralizată	titularul acțiunii	pe perioada pregătirilor centralizate
2. Membrii delegațiilor participante la Jocurile Olimpice, campionate mondiale și europene, cupe mondiale și europene, universiade și campionate universitare, militare, feroviare etc.	titularul acțiunii	pe perioada pregătirii
3. Materiale, echipamente, mijloace de transport și alte bunuri	titularul acțiunii	pe perioada pregătirii

92. Unitățile sportive pot efectua încasări pentru transferarea sportivilor lor la alte unități sportive, în conformitate cu grilele de transfer elaborate de federațiile de specialitate, aprobate de Departamentul Tineret și Sport.

93. Unitățile sportive pot efectua plăți pentru transferul la ele al sportivilor de la alte unități sportive din veniturile proprii, realizate din alte surse decît cele bugetare, cu respectarea grilelor menționate în pct.92.

94. Departamentul Tineret și Sport, alte autorități ale administrației publice centrale și locale, Comitetul Național Olimpic, federațiile sportive naționale și unitățile sportive au dreptul să procure materiale și echipament sportiv de antrenament, concurs și reprezentare pentru sportivii, antrenorii și ceilalți tehnicieni, cu încadrarea în sumele prevăzute în bugetele proprii.

CAPITOLUL IV. Dispoziții finale

95. Modul de organizare și conducerea contabilităților unităților sportive se vor face în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

96. Unitățile sportive pot încheia cu sportivii, antrenorii și tehnicienii contractele prevăzute de legislația în vigoare.

97. În sensul prezentelor Norme, prin delegații sportive se subînțeleg delegațiile moldovenești ori străine, alcătuite din sportivi, tehnicieni, alți specialiști, personalul din cadrul federațiilor sportive naționale, al direcțiilor pentru tineret și sport județene și a municipiului Chișinău, al asociațiilor,

cluburilor și școlilor sportive, al ministerelor și instituțiilor cu atribuții în activitatea sportivă, care îndeplinesc misiuni legate de problemele sportului.

Anexa nr.1
la Normele privind reglementarea
unor probleme financiare în
activitatea sportivă

**NORME, PREMII ȘI ALTE DREPTURI MATERIALE
Sportul pentru persoane cu dizabilități**

1. Premiile în obiecte sau în numerar pentru primii trei clasăți la campionatele sportive naționale ale persoanelor cu dizabilități vor fi suportate de titularul acțiunii pînă la valoarea sumelor prevăzute mai jos:

locul I - 500 lei

locul II - 300 lei

locul III - 200 lei

2. La campionatele mondiale, europene și Jocurile paraolimpice, Departamentul Tineret și Sport poate acorda premii în obiecte sau în numerar pînă la valoarea următoarelor sume:

campionate mondiale și jocuri campionate europene

paraolimpice

locul I - 6000 lei locul I - 4000 lei

locul II - 5000 lei locul II - 3000 lei

locul III - 4000 lei locul III - 2000 lei

3. Federația sau organizațiile, în numele cărora persoanele cu dizabilități participă la campionate, pot acorda sau suplimenta premiile în obiecte ori în numerar din bugetul propriu.

de categorie națională

de categorie internațională

de categorie națională

de categorie internațională

de categorie națională

de categorie internațională

Anexa nr.2
la Normele privind reglementarea
unor probleme financiare în activitatea sportivă

**Normele de remunerare a muncii arbitrilor sportivi
pentru o zi de lucru la competițiile sportive (lei/zi)**

Funcția arbitrului	Competiții internaționale		Competiții republicane			Competiții zonale				Competiții locale			
	Arbitru		Arbitru			Arbitru				Arbitru			
	de categorie internațională	de categorie națională	de categorie internațională	de categorie națională	de categorie I	de categorie internațională	de categorie națională	de categorie I	sportiv	de categorie internațională	de categorie națională	de categorie I	sportiv
Colegiul principal de arbitri	99	81	63	54	45	54	45	36	27	45	36	27	18
Arbitru	90	72	63	54	45	54	45	36	27	45	36	27	18

Note:

1. Remunerarea arbitrilor la competițiile oficiale internaționale, incluse în calendarul federațiilor europene și mondiale și desfășurate pe teritoriul Republicii Moldova, se va efectua conform normativelor stabilite de federațiile respective.

2. Arbitrul principal și secretarul principal ai competițiilor de orice nivel vor putea primi retribuțiile și pentru o zi înainte și o zi după finalizarea competițiilor respective.

3. Posesorii titlului de "Arbitru de categorie unională" sînt remunerați la fel ca și arbitrii de categorie internațională.

4. Din componența Colegiului principal de arbitri fac parte adjunctii arbitrului principal, observatorii, arbitrii superiori, arbitrii competițiilor zonale și de tur, medicul și directorul competițiilor.

5. La jocurile sportive (volei, baschet, handbal, polo pe apă, basteball, oină, rugby, hochei pe iarbă, fotbal, softbal, minifotbal) remunerarea arbitrilor se efectuează pentru un joc (meci), dar se admite arbitrarea a cel mult două meciuri pe zi.

6. Cheltuielile specificate în anexa nr.2 vor fi suportate de titularul acțiunii din bugetul propriu.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova nr. 1552
din 4 decembrie 2002

LISTA

Hotărîrilor Guvernului Republicii Moldova care se abrogă

1. Hotărîrilor Guvernului Republicii Moldova nr. 540 din 1 octombrie 1996 "Pentru aprobarea Normelor de finanțare a unor acțiuni sportive" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1996, nr. 83, art. 645).

2. Punctul 1 din Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 298 din 27 martie 1997 "Cu privire la modificarea unor hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 22-23, art. 298).

Republica Moldova
GUVERNUL
HOTĂRÎRE Nr. 1025
din 29.12.2011
cu privire la modificarea și completarea
Hotărîrii Guvernului nr. 1552 din 4 decembrie 2002

Publicat : 06.01.2012 în Monitorul Oficial Nr. 1-6 art Nr : 7

În temeiul art. 6 din Legea nr. 330-XIV din 25 martie 1999 cu privire la cultura fizică și sport (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr. 83-86, art. 399), cu modificările și completările ulterioare, și în scopul ajustării la noile condiții economico-financiare a unor norme din activitatea sectorului sportiv, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Hotărîrea Guvernului nr. 1552 din 4 decembrie 2002 „Pentru aprobarea Normelor privind reglementarea unor probleme financiare în activitatea sportivă” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 174-176, art. 1750), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1) în denumirea și pe tot parcursul hotărîrii, textul „privind reglementarea unor probleme financiare în activitatea sportivă” se substituie prin textul „financiare pentru activitatea sportivă”;

2) pe tot parcursul hotărîrii, cuvintele „directorul general al Agenției Sportului” se

substituie prin cuvintele „conducătorul organului central de specialitate în domeniul culturii fizice și sportului”, cuvintele „Agenția Sportului” se substituie prin cuvintele „organul central de specialitate în domeniul culturii fizice și sportului”, cuvântul „județene” se substituie prin cuvântul „raionale”, iar cuvintele „antrenori sau profesori”, „antrenor principal” și „metodist” se substituie, respectiv, prin cuvintele „profesor-antrenor”, „antrenor principal de lot” și „instructor-metodist”, la cazul gramatical corespunzător;

3) anexa nr. 1:

a) punctul 29:

la litera a), cifrele „60”, „80” și „150” se substituie, respectiv, prin cifrele „90”, „120” și „220”;

la litera b) alineatul întâi, cifra „100” se substituie prin cifra „145”, iar la alineatul doi, cifra „120” se substituie prin cifra „175”;

la litera c) alineatul întâi, cifra „120” se substituie prin cifra „175”, iar la alineatul doi, cifra „150” se substituie prin cifra „220”;

b) la punctul 30, cifrele „60”, „60” și „80” se substituie, respectiv, prin cifrele „90”, „90” și „120”;

c) la punctul 34, cifra „80” se substituie prin cifra „120”;

d) la punctul 35, cifra „5” se substituie prin cifra „10”;

e) la punctul 36, cifra „15” se substituie prin cifra „25”;

f) punctul 38:

la alineatul întâi, cifra „400” se substituie prin cifra „585”;

la alineatul doi, cifra „250” se substituie prin cifra „365”;

g) la punctul 42, cifra „10” se substituie prin cifra „15”;

h) la punctul 43, cifrele „25” și „15” se substituie, respectiv, prin cifrele „40” și „25”.

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

Ministrul tineretului și sportului

Ministrul finanțelor

Nr. 1025. Chișinău, 29 decembrie 2011.

Vladimir FILAT

Ion Cebanu

Veaceslav Negruța

12.8. Aspecte legale privind activitatea sportivă internațională

Activitatea sportivă internațională se desfășoară pe baza unor reguli acceptate de toți participanții. Aceste reguli sunt elaborate și supervizate de structuri de specialitate numite generic organizații sportive internaționale. Organizațiile sportive internaționale ocupă un loc important nu numai în viața sportivă, ci și în rândul celorlalte organizații internaționale. Potrivit art.24 al.1 din Legea Republicii Moldova cu privire la cultura fizică și sport nr.330-XIV din 25.03.99 „Organizațiile sportive și sportivii din Republica Moldova au dreptul să participe la competițiile sportive internaționale, organizate atât pe teritoriul Republicii Moldova, cât și în alte țări, respectând statutele federațiilor sportive naționale și ale organismelor internaționale respective”.

Organizațiile sportive internaționale sunt asociații voluntare de structuri sportive naționale afiliate, având scopul de a promova pe baza unor reguli acceptate, diferite domenii ale sportului și ale activității educației fizice, precum și de a facilita relațiile dintre membrii afiliați. Ele își desfășoară activitatea pe baza propriilor statute și regulamente, sunt dotate cu sediu, dispun de organe proprii alese și de autonomie, nu au scop lucrativ și se autofinanțează, durata lor de funcționare fiind nelimitată. Unele organizații sportive internaționale sunt formate din persoane fizice care acționează în nume propriu.

Din categoria organizațiilor sportive internaționale fac parte federațiile, asociațiile, confederațiile, uniunile și ligile internaționale (mondiale), continentale și regionale pe ramuri de sport sau pe domenii ale sportului și educației fizice, organismele olimpice internaționale, asociațiile internaționale profesionale ale specialiștilor implicați în practicarea și promovarea sportului, alte organisme care își propun să dezvolte cooperarea internațională prin activități sportive în rândul diferitelor categorii de persoane sau între diferite țări.

Prezentarea loturilor naționale și a sportivilor aparte la competițiile internaționale oficiale, precum și reprezentarea Republicii Moldova în asociațiile sportive internaționale, este dreptul exclusiv al federațiilor sportive naționale și al Comitetului Național Olimpic și se realizează în baza programului de activitate al autorității centrale de specialitate. Pe teritoriul Republicii Moldova, pot fi înființate, în condițiile legii, structuri ale federațiilor și organizațiilor internaționale, pe probe olimpice și neolimpice, care contribuie, în bază de voluntariat, la dezvoltarea în țară a culturii fizice și sportului, inclusiv a celui de performanță. Structurile date activează în baza statutelor proprii și în baza acordului de colaborare cu autoritatea centrală de specialitate (art. 24, al.3 din Legea Republicii Moldova cu privire la cultura fizică și sport nr.330-XIV din 25.03.99).

Documentul fundamental pe baza căruia își desfășoară activitatea orice organizație sportivă internațională este *statutul*, numit uneori constituție. Statutul conține, printre altele, următoarele prevederi:

- ❖ denumirea organizației;
- ❖ scopurile ei;
- ❖ organul suprem;
- ❖ atribuțiile și periodicitatea convocării lui;
- ❖ structura și atribuțiile organelor de conducere și ale comisiilor;

- ❖ sistemul de alegere a membrilor acestor organisme și perioada mandatelor lor;
- ❖ regulile privind adoptarea modificărilor la statut și regulamente;
- ❖ procedura admiterii de noi membri;
- ❖ instanța de apel;
- ❖ limbile oficiale ale organizației;
- ❖ cuantumul cotizației de mebru;
- ❖ alte chestiuni financiare și procedurale.

Pe lângă statut, federațiile sportive internațional (FI) dispun de un alt document vital pentru funcționarea lor. Acesta este *regulamentul tehnic*, în care sunt înscrise regulile de practicare a sportului respectiv și de desfășurare a competițiilor, probele, durata competițiilor, categoriile de vârstă, tipurile de competiții internaționale oficiale, regulile de calificare pentru competițiile majore (Jocurile Olimpice, campionatele mondiale și continentale), regulile de înscriere a sportivilor în competiții, categoriile de oficiali și de arbitri pentru competiții și atribuțiile lor, parametrii tehnici ai bazelor pe care se desfășoară întrecerile sportive, cerințe privind echipamentul sportivilor, caracteristicile materialelor de concurs și procedura omologării lor, asistența medicală a sportivilor, procedura efectuării controlului doping, înregistrarea și evidența rezultatelor competițiilor, omologarea și evidența recordurilor, premieri etc.

Statutele și regulamentele organizațiilor sportive internaționale sunt aprobate de organul suprem al organizației, care este adunarea generală a reprezentanților membrilor afiliați, convocată la intervale regulate, acest for purtând diferite denumiri: adunare generală, congres, conferință. Hotărârile congreselor privind adoptarea sau modificarea statutului și regulamentelor, ca de altfel în oricare alta chestiune de pe ordinea de zi sunt obligatorii pentru toți membrii afiliați. Având în vedere diversitatea modului de desfășurare a relațiilor sportive internaționale, într-o serie de cazuri funcționează și forme de colaborare sportivă multilaterală care nu sunt instituționalizate, cum sunt, spre exemplu, conferințele și congresele internaționale ale reprezentanților organizațiilor sportive naționale convocate periodic sau ad-hoc pentru a dezbate anumite probleme, unele competiții sportive, alte reuniuni internaționale cu tematica sportivă. Astfel de manifestări se desfășoară din inițiativa unei structuri sportive dintr-o țară sau a unor structuri sportive din mai multe țări, ele funcționând în continuare cu acordul părților interesate, pe baza unor principii convenite. Din această categorie fac parte, printre altele, Conferința miniștrilor și marilor

oficiali responsabili cu sportul din țările balcanice, care, deși are o vechime apreciabilă, nu dispune de statut, reuniunile sale fiind convocate la perioade neregulate; conferințele reprezentanților unor federații sportive din țările balcanice care nu și-au creat asociații proprii și care se desfășoară periodic, chiar și anual pe baza unei ordini de zi convenite anterior; unele competiții sportive regionale sau instituite pe alte criterii.

Procesul de formare a organizațiilor sportive internaționale a început în a doua jumătate a secolului al XIX-lea în Europa Occidentală, și a conlucrat pe tot parcursul secolului XX. Ulterior, organizațiile sportive internaționale au inclus în sfera lor de preocupări și alte obiective, precum: adoptarea de măsuri vizând perfecționarea continuă a ramurii de sport sau a domeniului propriu de activitate plan internațional și național; promovarea valențelor umane și educative ale sportului; dezvoltarea pe baze loiale a cooperării și prieteniei între membrii afiliați și excluderea oricărui fel de discriminare: dezvoltarea armonioasă a omului; combaterea dopajului în sport; menținerea păcii în lume prin promovarea cooperării sportive în spiritul respectului reciproc etc.

Fondatorii organizațiilor sportive internaționale au oferit posibilitatea aderării ulterioare la acestea și a organizațiilor sportive din alte țări, impunând însă, prin statute, condiția ca solicitanții să-și declare necondiționat acordul cu statutele și regulamentele organizației internaționale respective și să-și desfășoare propria activitate în conformitate cu documentele amintite. De altfel, cererea de afiliere trebuie să fie însoțită de statutul organizației naționale solicitante; ambele documente sunt supuse examinării și aprobării conducerii organizației internaționale respective, aprobarea aderării fiind de competența congresului acesteia.

Întrecerile sportive internaționale desfășurate la sfârșitul secolului al XIX-lea - începutul secolului XX sub auspiciile FI a stimulat interesul pentru practicarea sportului pe baza regulamentelor internaționale într-un număr din ce în ce mai mare de țări de pe toate continentele. Acest fapt a dus în final la creșterea considerabilă a numărului membrilor afiliați la federațiile sportive internaționale și, implicit, la consolidarea acestora din urmă.

Dintre cele mai vechi organizații sportive Internaționale putem enumera: de Gimnastica (FIG), creată în anul 1881 sub denumirea inițială de Federația Europeană de Gimnastică, Federația Internațională a Societăților de Canotaj (FTSA) și Uniunea Internațională de Patinaj (ISU), ambele înființate în anul 1892, Comitetul Internațional Olimpic (CIO), fondat în anul 1894, Uniunea

Ciclistă Internațională (UOI), creată în anul 1900 s.a. Totodată, dinamismul activității sportive internaționale a condus la apariția unor organizații sportive internaționale cu caracter hibrid, formate din membri naționali și din alte organizații sportive internaționale așa cum este Consiliul Internațional pentru Educație Fizică și Știință a Sportului (CIEPSS). De asemenea, au apărut organizații sportive Internaționale constituite, la rândul lor, din alte organizații sportive internaționale, cum sunt, spre exemplu, asociațiile federațiilor internaționale (Asociația Federațiilor Internaționale ale Sporturilor Olimpice de Vară, Asociația Federațiilor Internaționale ale Sporturilor Olimpice de Iarnă s.a.).

Unele organizații sportive internaționale, în special cele din domeniul științei sportului, acceptă ca membri nu numai structuri sportive naționale, ci și alte entități, precum universități institute de cercetare științifică, centre de documentare și informare, precum și membri individuali (Asociația Internațională pentru Informație Sportivă, Consiliul internațional pentru Sănătate Educație fizică, Recreere, Sport și Dans).

12.8.1. Comitetul Internațional Olimpic

Acesta este autoritatea supremă a Mișcării Olimpice Internaționale. Orice persoană sau organizație aparținând sub o formă oarecare Mișcării Olimpice este supusă tuturor dispozițiilor, normelor și regulilor Chartei Olimpice și trebuie să se conformeze cu hotărârile C.I.O. Comitetul Internațional Olimpic a fost fondat la 23 iunie 1894, la Paris, din inițiativa baronului francez Pierre de Coubertin. CIO se autodefineste ca „organizație internațională neguvernamentală, fără scop lucrativ, cu durata de funcționare nelimitată, constituită sub formă de asociație dotată cu personalitate juridică, recunoscută de Consiliul Federal Elvețian, conform acordului încheiat la 1 noiembrie 2000” (CO., art.15).

Sediul CIO se află la Lausanne (Elveția). Misiunea CIO este să promoveze olimpismul în lume și să conducă Mișcarea Olimpică.

Rolul C.I.O este să conducă promovarea Olimpismului în conformitate cu Charta Olimpică. Astfel C.I.O.:

- a) încurajează coordonarea, organizarea și dezvoltarea sportului și competițiilor sportive;
- b) asigură celebrarea regulată a Jocurilor Olimpice;

c) luptă împotriva oricărei forme de discriminare ce afectează Mișcarea Olimpică;

d) încurajează promovarea eticii sportive;

e) veghează ca fair-play-ul să domnească în sport și ca violența să fie interzise în sport;

f) se opune oricărei folosiri abuzive politice sau comerciale a sportului și sportivilor;

g) susține activitatea Academiei Olimpice Internaționale (A.I.O).

Limbile olimpice ale CIO sunt franceza și engleza. În cazul unor divergențe de interpretare a Cartei Olimpice, textul în limba franceza este de referință.

CIO este constituit din persoane fizice: personalități independente (70 persoane), sportivi olimpici activi (15 persoane), președinți sau conducători de rang înalt al federațiilor internaționale, al asociațiilor FI sau ai unor organizații recunoscute de CIO (15 persoane), precum și din conducători ai unor CNO (15 persoane). CIO poate avea maximum 115 membri. Durata mandatului unui membru al CIO este de 8 ani, cu posibilitatea de realegere, iar limita de vârstă este de 70 de ani. Membrii CIO sunt reprezentanți ai CIO în țările respective și nu reprezentanți ai țărilor lor în CIO.

Adunarea generală a membrilor CIO, numită *sesiune*, se întrunește, de regulă o dată pe an (CO., art. 18). Sesiunea este organul suprem al CIO. Ea alege președintele CIO, membrii CIO, vicepreședintele și membrii Comisiei Executive a CIO, adoptă și modifică Carta Olimpică, alege orașele-gazdă ale JO, aprobă raportul financiar anual de conturi, decide acordarea sau retragerea recunoașterii CIO s.a., hotărârile ei fiind definitive. Președintele CIO este ales dintre membrii CIO pentru un mandat de 8 ani, care poate fi prelungit cu încă 4 ani. Până în anul 2005 inclusiv au avut loc 117 sesiuni ale CIO.

Gestionarea activității curente a CIO este încredințată *Comisiei Executive*, aceasta fiind alcătuită din președintele CIO, cei patru vicepreședinți ai CIO și din alți 10 membri. Membrii Comisiei Executive, inclusiv vicepreședinții sunt aleși prin vot secret pentru mandate de patru ani de către sesiunea CIO. Ei trebuie să provină din cele cinci continente, dintre reprezentanții federațiilor internaționale ale sporturilor olimpice de vară și de, iarnă, ai CNO și ai sportivilor.

În scopul cuprinderii întregii problematice a activității CIO, în cadrul acestuia funcționează *comisii* pe diverse teme formate din membri ai CIO și din reprezentanți ai componentelor de bază ale Mișcării Olimpice. Comisiile au

menirea de a studia problematica încredințatăși de a formula propuneri pentru sesiune, Comisia Executivă sau președintele CIO, după caz. Comisiile și componenta acestora sunt stabilite de președintele CIO. În anul 2005 funcționau 20 de comisii ale CIO. De asemenea, CIO dispune de un aparat de lucru format din funcționari internaționali cu înaltă calificare repartizați pe domenii de activitate, care este subordonat președintelui CIO.

Mișcarea Olimpică cuprinde, pe lângă C.I.O., Federațiile Sportive Internaționale, Comitetele Naționale Olimpice, Comitetele de organizare a Jocurilor Olimpice, asociațiile sportive naționale, cluburile sportive ca și persoanele care fac parte din acestea, în special sportivii. Orice formă de discriminare față de o țară sau o persoană, pe motive rasiale, religioase, politice, de sex sau altele este incompatibilă cu apartenența la Mișcarea Olimpică.

Pentru promovarea Mișcării Olimpice în lume, C.I.O. poate recunoaște drept Comitete Naționale Olimpice (C.N.O.), organizațiile a căror activitate este legată de rolul său. Acestor organizații li se conferă, acolo unde este posibil, titlul de persoană juridică în țara lor. Acestea vor fi constituite conform Chartei Olimpice, iar statutele lor vor fi aprobate de C.I.O.

Comitetul Internațional Olimpic poate recunoaște asociații ale C.N.O grupate pe plan continental sau mondial, ca de exemplu: Asociația Comitetelor Naționale Olimpice (A.C.N.O.); Asociația Comitetelor Naționale Olimpice ale Africii (A.C.N.O.A.) etc. De asemenea, C.I.O. poate recunoaște organizații neguvernamentale în legătură cu sportul, care operează pe plan internațional și ale căror statute și activități sunt conforme cu Charta Olimpică.

C.I.O poate acorda patronajul său, în termenii și condițiile pe care le apreciază adecvate, competițiilor internaționale polisportive, regionale, zonale, continentale sau mondiale, cu condiția ca acestea să se desfășoare cu respectarea strictă a Chartei Olimpice și să se organizeze sub controlul C.N.O sau al asociațiilor C.N.O., recunoscute de C.I.O.

Comisia executivă a C.I.O., organizează, cel puțin o dată la doi ani, reuniuni periodice cu F.I.S., precum și cu C.N.O: Aceste reuniuni stabilesc procedura și ordinea de zi după consultarea părților interesate.

C.I.O va organiza un *Congres Olimpic*, în principiu la fiecare opt ani. Congresul Olimpic se compune din membrii și membrii onorifici ai C.I.O. Congresul mai poate cuprinde sportivi și personalități invitate de C.I.O. cu titlu personal sau în numele organizației pe care o reprezintă. *Acesta* este un fenomen mai larg, compus din membrii și membrii de onoare ai CIO, din delegați

reprezentând federațiile internaționale, comitetele naționale olimpice și organizațiile recunoscute de CIO, din sportivi și personalități invitate. În ultimul timp, acest forum mai este numit și Congres al Mișcării Olimpice. Congresul Olimpic are caracter consultativ, fiind convocat de președintele CIO, conform deciziei sesiunii CIO. Carta Olimpică în vigoare nu prevede o periodicitate a convocării congreselor olimpice. Ordinea de zi a congresului este stabilită de Comisia Executivă a CIO în colaborare cu FI și CNO. Congresul Olimpic este condus de președintele CIO.

Solidaritatea olimpică are drept scop organizarea ajutorului acordat C.N.O., recunoscute de C.I.O., în special aceluia care are cea mai mare nevoie. Programele stabilite de Solidaritatea olimpică au drept obiective următoarele:

- promovarea principiilor fundamentale ale Mișcării olimpice;
- dezvoltarea cunoștințelor tehnice de specialitate ale sportivilor și antrenorilor;
- ameliorarea nivelului tehnic al sportivilor și antrenorilor cu ajutorul burselor;
- colaborarea cu diferite comisii ale C.I.O., în special cu Comisia pentru Academia Olimpică Internațională, Comisia sportului pentru toți, Comisia medicală etc.

Jocurile Olimpice.

Meritul incontestabil al reînvierii Jocurilor Olimpice moderne aparține baronului Pierre de Coubertin. Stimulat de succesele primelor contacte sportive internaționale la fotbal și rugby convinge oficialitățile sportive din mai multe țări să accepte organizarea unui Congres sportiv internațional în vederea studierii și propagării principiilor amatorismului, între 16 – 24 iunie 1894. La Congres participă delegați din 17 țări (Europa și America) reprezentând 49 societăți sportive. Congresul organizat la Paris în amfiteatrul Universității Sorbona, la propunerea baronului Pierre de Coubertin a luat în discuție și tema intitulată ” Despre posibilitatea restabilirii Jocurilor Olimpice. În ce condiții ar putea fi ele restabilite?”. Delegații în unanimitate, au acceptat ideea celebrării de acum înainte, la fiecare 4 ani și rând pe rând în diferite țări, a Jocurilor Olimpice, cuprinzând toate formele de exerciții folosite în lumea civilizată.

Jocurile Olimpice moderne au împrumutat de la cele antice următoarele:

- ❖ olimpiadele se desfășurau din 4 în 4 ani;
- ❖ gruparea mai multor sporturi în același loc și timp;
- ❖ ideea păcii olimpice;

- ❖ dedicarea Jocurilor Olimpice unei spiritualități care depășește caracterul lor competitiv și ludic;

- ❖ o bună parte a ceremonialului olimpic.

Jocurile Olimpice moderne au fost modificate atât în forma lor, cât și în fond, astfel:

- ❖ ele nu preiau ideea excluivismului grec (fără străini);
- ❖ nu preiau excluivismul masculin;
- ❖ nu preiau caracterul lor pronunțat religios;
- ❖ nu preia restrângerea jocurilor la sporturi individuale.

Ulterior Pierre de Coubertin a adus și alte contribuții :

- ❖ adoptarea de C.I.O a drapelului olimpic ;
- ❖ emblema Jocurilor Olimpice ;
- ❖ definitivarea statutului C.I.O. ;
- ❖ introducerea jurământului olimpic pentru sportivi și arbitri;
- ❖ introducerea devizei olimpice;
- ❖ protocolul olimpic;
- ❖ ceremoniile de deschidere și de închidere a întrecerilor.

Jocurile Olimpice sunt competiții între sportivi, în probe individuale sau pe echipe și nu între țări. Acestea recunosc sportivi selecționați în acest scop de C.N.O-urile respective ale căror înscrieri au fost acceptate de C.I.O. și care concurează sub conducerea tehnică a Federației Sportive internaționale respective.

Jocurile Olimpice se compun din Jocurile Olimpiadei și Jocurile Olimpice de iarnă. Fiecare se desfășoară la un interval de 4 ani sub următoarea rezervă. Primele Jocuri Olimpice de iarnă au avut loc în 1924. De la data respectivă, Jocurile respective sunt numerotate pe măsura organizării lor, a XVII- a ediție a Jocurilor Olimpice de iarnă având loc totuși în 1994.

CIO face distincție între termenii „Jocurile Olimpice” și „Olimpiada” Conform Cartei Olimpice. *Olimpiada* se referă la o perioadă de patru ani consecutivi, care începe la 1 ianuarie al primului an de după Jocurile Olimpiadei și se termină la 31 decembrie al celui de al 4-lea an. Olimpiadei i se socotesc cu începere de la primele Jocuri Olimpice (Jocurile Olimpiadei ale erei moderne, care au avut loc la Atena în anul 1896. Cea de -a 29-Olimpiadă (Beijing) a început la 1 ianuarie 2008.

Prima ediție a Jocurilor Olimpice de Iarnă a avut loc în anul 1924, la Chamonix (Franța), dată de la care începe numerotarea acestora. Până în anul

1992, Jocurile Olimpiadei și Jocurile Olimpice de Iarnă au avut loc în același an. Printr-o decizie a CIO, începând cu cea de a 17-a ediție a Jocurilor Olimpice de iarnă din anul 1994, această manifestare se desfășoară, la doi ani după Jocurile Olimpiadei, cu respectarea intervalului de patru ani. Conform Cartei Olimpice sunt considerate sporturi de iarnă acele sporturi care se practică pe zăpadă sau pe gheață.

Jocurile Olimpice sunt proprietatea exclusivă a CIO, care deține toate drepturile asupra lor. Toate beneficiile provenind din desfășurarea JO trebuie să fie folosite în scopul dezvoltării Mișcării Olimpice și a sportului.

Jocurile Olimpice sunt încredințate de CIO unui oraș, a cărui candidatură este aprobată de Comitetul Național Olimpic al țării respective. Cererea de organizare a JO va fi însoțită și de un document emis de guvernul țării gazdă, prin care se garantează respectarea Cartei Olimpice.

Alegerea orașului care va găzdui JO se face de către sesiunea CIO de regulă, cu șapte ani înainte de începerea acestora. Cu același prilej, sesiunea CIO, aprobă ramurile de sport și disciplinele care vor figura în programul întrecerilor respectivei ediții a JO.

Jocurile Olimpice se desfășoară numai pe teritoriul orașului investit cu acest drept. În cazuri excepționale CIO poate admite unele derogări de la această regulă. Actuala Cartă Olimpică prevede ca în viitor Jocurile Olimpice de Vară să cuprindă cel puțin 15 sporturi olimpice. În programele JO Beijing și Londra — 2012 vor figura sporturile și probele prevăzute de Carta Olimpică în vigoare la data alegerii oraselor respective drept gazde ale JO. În conformitate cu dispozițiile Cartei Olimpice și în scopul promovării Mișcării Olimpice în lume, CIO poate recunoaște drept Comitete Naționale Olimpice (CNO) organizațiile a căror activitate coincide cu scopurile sale. Misiunea CNO este de a dezvolta, a promova și a proteja Mișcarea Olimpică în țările lor, conform Cartei Olimpice. CNO au competența exclusivă de a reprezenta țările lor la Jocurile Olimpice, la jocurile polisportive mondiale, continentale și regionale patronate de CIO. Toate CNO au obligația de a participa la Jocurile Olimpiadei. Aceste organizații trebuie să dispună, pe cât posibil de personalitate juridică în țările lor. Ele trebuie să fie alcătuite în conformitate cu Carta Olimpică, iar statutul lor trebuie să fie aprobat de CIO. Repertoriul Mișcării Olimpice pe anul 2005 indica existența a 202 CNO recunoscute de CIO.

De asemenea, CIO poate acorda recunoașterea sa asociațiilor continentale ale CNO, federațiilor internaționale și asociațiilor acestora, precum și altor

organizații sportive internaționale neguvernamentale care acceptă principiile Cartei Olimpice. CIO recunoaște un singur CNO în fiecare țară și o singură federație internațională pentru un sport. Recunoașterea asociațiilor CNO și a asociațiilor federațiilor internaționale nu afectează dreptul fiecărui CNO și al fiecărei FI de a se adresa direct CIO.

Spre deosebire de etapele precedente, când CIO se ocupa cu precădere de Jocurile Olimpice și de promovarea olimpismului, începând cu ultimele decenii ale secolului XX, în special după cel de al XI-lea Congres Olimpic (1981, Baden-Baden), CIO și-a extins sfera de și în alte domenii ale sportului adoptând măsuri pentru marcarea angajării sale cum sunt:

✚ *sportul pentru toți*: în anul 1983, în cadrul CIO a fost constituită Comisia Sportul pentru toți: începând cu anul 1986, la fiecare doi ani, sub egida CIO se organizează congrese mondiale pe teme ale sportului pentru toți; CIO încurajează și sprijină organizarea de către CNO a activităților din domeniul sportului pentru toți;

✚ *dezvoltarea sportului în rândul femeilor*. În anul 1994, în Carta Olimpică a fost introdus un paragraf care exprima preocuparea CIO pentru promovarea femeilor în sport, la toate nivelurile și în toate structurile, precum și pentru respectarea strictă în sport a principiului egalității între sexe; în anul 1995, în cadrul CIO a fost înființată Grupa de lucru Femeia și Sportul, transformată în 2004 în comisie a CIO; începând cu anul 1996, la fiecare patru ani se organizează conferințe mondiale ale CIO pe probleme privind femeia și sportul, la care participă reprezentanți ai CNO, a guvernelor, organizațiilor din sistemul ONU, ai altor organizații internaționale guvernamentale și neguvernamentale care se ocupă de promovarea femeilor; au fost instituite Trofeul mondial CIO „Femeia și Sportul” și cinci trofee continentale ale CIO „Femeia și Sportul”;

✚ *sportul pentru persoane cu handicap*, fiind susținută organizarea Jocurilor Paralimpice de Vară și a Jocurilor Paralimpice de Iarnă în același an și în același oraș ca și Jocurile Olimpice, dar după terminarea acestora; de asemenea, CIO a aprobat organizarea Jocurilor Olimpice ale Surzilor, prima ediție a acestei competiții desfășurându-se în anul 2001, la Roma;

✚ *știința sportului*, fiind instituit „Premiul Olimpic al CIO pentru Știința Sportului. Din inițiativa Comisiei medicale a CIO, începând cu anul 1989, se organizează periodic congrese mondiale ale CIO pe probleme ale științei sportului;

✚ *relația dintre sport și problematica protecției mediului inconjurător* din

inițiativa și sub egida CIO, începând cu anul 1995, la fiecare din ani se organizează conferințe mondiale cu tema „Sportul și mediul înconjurător” în anul 1995 a fost creată Comisia CIO pentru mediul înconjurător.

Olimpiadele se numărătează cu începere de la primele Jocuri Olimpice ale erei noastre moderne, celebrate la Atena în anul 1896. Jocurile Olimpice, în întregime, sunt proprietatea exclusivă a C.I.O. care deține toate drepturile referitoare la acestea, adică la organizarea, exploatarea, difuzarea și reproducerea lor prin mijloace de orice natură. Toate beneficiile rezultate din celebrarea Jocurilor Olimpice se vor folosi în scopul dezvoltării Mișcării Olimpice și Sportive.

Una din sarcinile principale a C.I.O. o constituie apărarea simbolurilor olimpice.

Simbolul olimpic se compune din cinci cercuri ce apar singure într-una sau mai multe culori. Cele cinci culori ale cercurilor sunt obligatoriu: albastru, galben, negru, verde și roșu. Cercurile sunt înșănțuite de la stânga la dreapta, trei sus și două jos. Cele trei de sus sunt: albastru, negru și roșu, iar cele două de jos sunt de culoare galben și verde. Simbolul olimpic reprezintă uniunea celor cinci continente și întâlnirea sportivilor din întreaga lume la Jocurile Olimpice.

Drapelul Olimpic are un fond alb, fără bordură. În centrul său se află simbolul olimpic și anume, cele cinci cercuri olimpice. Drapelul olimpic este același pe care baronul Perre de Coubertin l-a prezentat la Congresul C.I.O. din 1914 de la Paris.

Deviza Olimpică „CITUS, ALTIUS, FORTIUS” (mai repede, mai sus, mai puternic) exprimă mesajul pe care C.I.O. îl adresează tuturor celor ce aparțin Mișcării Olimpice, invitându-i să se manifeste conform spiritului olimpic.

Emblema Olimpică este un desen integrat care asociază cercurile olimpice unui alt element distinctiv. Desenul oricărei embleme olimpice trebuie supus Comisiei Executive a C.I.O. pentru aprobarea sa.

Imnul Olimpic este cel aprobat de C.I.O. la a-55-a sesiune a sa de la Tokio din anul 1958 și a cărui partitură este depusă la sediul C.I.O. de la Lausanne-Elveția. Drepturile asupra simbolului, drapelului, devizei și imnului olimpic aparțin în exclusivitate C.I.O., care va lua toate măsurile ce se impun în vederea obținerii protecției juridice atât pe plan național, cât și pe plan internațional. C.I.O. se va strădui, de asemenea, să obțină protejarea termenilor „olimpic” și „olimpiadă” în propriul folos. C.I.O. încurajează folosirea simbolului olimpic pe timbre poștale emise de autoritățile naționale competente, în legătură cu C.I.O.

Ori de câte ori și pretutindeni acolo unde este posibil, emblema olimpică a C.N.O. va fi supusă înregistrării (protecției juridice) de către C.N.O. în țara sa. C.N.O. va proceda la această înregistrare în termen de șase luni de la aprobarea emblemei respective de către Comisia Executivă a C.I.O. și va furniza C.I.O. dovada acestei înregistrări. Un C.N.O. poate solicita oricând asistența C.I.O. pentru obținerea protecției prevăzute mai sus, a simbolului, drapelului, devizei și imnului olimpic, precum și pentru reglementarea tuturor diferendelor ce s-ar putea ivi cu terțe părți în această privință.

C.N.O.-urile pot face uz de simbolul, drapelul, deviza și imnul olimpic numai în cadrul activităților lor nelucrative, atât timp cât această folosire contribuie la dezvoltarea Mișcării Olimpice și nu dăunează demnității sale. De asemenea, C.N.O.-urile interesate pot folosi aceste elemente olimpice nu înainte de a fi obținut aprobarea prealabilă a Comisiei Executive a C.I.O.

În colaborarea cu C.N.O. din țările interesate, C.I.O. încurajează folosirea simbolului olimpic pe timbre poștale emise de autoritățile competente. C.I.O. poate crea una sau mai multe embleme pe care le poate folosi în interes propriu.

Simbolul olimpic și emblemele olimpice pot fi exploatate de C.I.O. sau de o persoană autorizată de acesta, în țara unui C.N.O. cu condiția îndeplinirii următoarelor cerințe:

- ❖ pentru toate contractele de licență, condiția este ca C.N.O. să primească jumătate din toate încasările nete provenite dintr-o astfel de exploatare;

- ❖ pentru toate contractele de sponsorizare, de furnituri și pentru orice inițiative comerciale, altele decât cele de la punctul de mai sus, condiția fiind aceea ca exploatarea să nu aducă vreun prejudiciu grav intereselor C.N.O., care va primi o parte din produsul net provenit din numita exploatare.

Folosirea de orice natură a simbolului, drapelului, flăcării, devizei și a imnului olimpic este strict rezervată C.I.O.

Flacăra olimpică se aprinde într-un ceremonial sacru la Olimpia (Peloponez-Grecia), sub autoritatea C.I.O.

O faclă olimpică este o faclă sau o torță, sau replica sa, pe care arde flacăra olimpică.

C.I.O. deține toate drepturile, oricare ar fi ele, care se refeă la folosirea flăcării, faclii și torței olimpice.

Torța olimpică este adusă pe stadion de alergătorii ștafetei. Ultimul alergător face înconjurul pistei înainte de a aprinde flacăra olimpică ce nu va fi

stinsă înainte de închiderea Jocurilor Olimpice. Aprinderea flăcării olimpice este urmată de lansarea simbolică de porumbei.

12.8.2. Organizarea federațiilor sportive internaționale

În scopul promovării Mișcării Olimpice, C.I.O poate recunoaște în calitate de Federații Internaționale organisme internaționale neguvernamentale ce cuprind organizații care conduc și administrează sporturi la nivel internațional. Înaintea Olimpismului modern au apărut mai multe Federații Internaționale: F.I.G (Federația Internațională de Gimnastică), U.I.T (Uniunea Internațională de Tir), F.I.S.A (Federația Internațională de Avion – canotaj) etc.

F.I.S sunt organizații legale non – profit care dispun de toate mijloacele pentru a-și atinge scopurile. C.I.O recunoaște o singură Federație Națională pentru fiecare țară. Federația Internațională pe ramură de sport este alcătuită din Federațiile Naționale, aceasta având sedii în diferite țări europene.

Scopul F.I.S constă în:

✚ conducerea, dezvoltarea și promovarea ramurilor de sport respective în întreaga lume;

✚ ele garantează:

- contribuirea la realizarea scopurilor Mișcării Olimpice;
- negocierea afacerilor în conformitate cu legislația locală a Regulamentelor;
- ca regulamentele internaționale să fie scrise și respectate potrivit unor principii clare și legale;
- desfășurarea tuturor competițiilor Federațiilor Internaționale, respectiv a Jocurilor Olimpice, Campionatele Mondiale, calificări pentru ambele competiții, Cupe Mondiale și toate obligațiile ce decurg de aici, să întocmească regulamente, liste de sarcini, să asigure competența exclusivă în munca cu agențiile, marketing-ul și sponsorizarea;
- stabilirea criteriilor de admitere la competițiile mari;
- asumarea responsabilității privind controlul și conducerea tehnică a sportivilor în competiții organizate de F.I.;
- promovarea noilor federații naționale membre ;
- susținerea cauzelor antrenorilor și arbitrilor;
- promovarea sportivilor juniori;

- formularea unor propuneri legate de Charta și Mișcarea Olimpică, precum și a celor referitoare la jocurile olimpice (în special asupra mijloacelor tehnice ale orașelor candidate);

- colaborarea sa la pregătirea Congreselor Olimpice, și când este nevoie participarea lor la activitatea comisiilor.

✚ F.I este singura care are dreptul să folosească în orice mod evenimentele (competiții, simpozioane, cursuri de învățare) în special prin vânzarea reclamelor și a celorlalte drepturi, a drepturilor de televizare, precum și a altor drepturi de transmitere prin mijloace electronice, vizual sau tipizate.

✚ F.I va adopta propriul statut, regulamentul și regulile oficiale ale sportului respectiv, relațiile dintre federațiile naționale membre, precum și drepturile și obligațiile ei față de federațiile membre.

✚ Sportivii și echipele nu trebuie să boicoteze competițiile oficiale ale F.I. sau să refuze arbitrii pe motiv de rasă, religie sau orientare politică.

✚ F.I. se obligă să respecte corectitudinea în sport și să interzică orice încercare de îmbunătățire incorectă a performanței. Prevenirea folosirii dopajului va fi o obligație specială.

Calitatea de membru în cadrul F.I. o poate acorda numai Congresul său conform unei proceduri speciale: cu cel puțin 6 luni înaintea următorului Congres, F.I. își trimite statutele proprii, Codul de eligibilitate, regulile sportului respectiv și dovada că ea organizează competiții. Consiliul poate acorda provizoriu calitatea de membru și care va aduce după sine un loc în Congres și dreptul la vot. La cererea Comitetului Executiv, Consiliul F.I. poate să avertizeze și/sau să penalizeze federațiile membre care au încălcat statutul F.I.

Organele de conducere ale F.I.

- a) Organul suprem al F.I este Congresul.
- b) Consiliul, Comitetul Executiv și Comisiile reprezintă organele executive.
- c) Secretariatul General – este organul administrativ.

Organele executive vor fi alese o dată la 4 ani, la Congresele care au loc în anii în care se desfășoară Jocurile Olimpice de vară.

La fiecare Congres se fac următoarele alegeri:

- Președintele F.I.;
- Prim – vicepreședintele F.I. ;
- Confirmarea vice – președinților de pe continente ;
- Secretariatul General;

- Trezorerul;
- Președintele Comisiei de Organizare și Competiții;
- Președintele Comisiei de Arbitrii și a regulilor sportului respectiv;
- Președintele Colegiului de Antrenori și de metode;
- Președintele Comisiei Medicale;
- Președintele pentru promovarea relațiilor publice;
- Președintele Tribunalului de arbitraj etc.

Consiliul F.I. se alege pentru 4 ani, fiind compus din: președinte, prim – vicepreședinte, 5 vicepreședinți continentali, secretar general, trezorer, 5 președinți de comisii și 5 membri continentali ai Consiliului. Consiliul se întrunește cel puțin bianual. Dacă este necesar Consiliul F.I. poate convoca grupuri de lucru în vederea ocupării de unele probleme specifice.

Comitetul Executiv al F.I. este alcătuit din: președinte, prim – vicepreședinte, secretar general, trezorer și un membru ales de către Congres.

Comisiile F.I. sunt:

- ✚ Comisia de oragnizare a competițiilor ;
- ✚ Comisia de arbitraj și a regulilor de joc ;
- ✚ Comisia de antrenament și metode ;
- ✚ Comisia medicală;
- ✚ Comisia pentru promovarea a relațiilor publice.

Secretariatul General este organul administrativ permanent al F.I. care va lucra după regulamentul afacerilor aprobat de Consiliu.

Federații internaționale care nu au recunoașterea CIO

Mai multe federații Internaționale nu au dobândit încă sau nu au solicitat recunoașterea din partea CIO. Acest fapt nu le împiedică sa-și desfășoare nestingherite activitatea pe baza propriilor statute. Multe dintre ele au filiale continentale. Din aceasta categorie fac parte federațiile internaționale din domeniul modelismului sportiv, majoritatea federațiilor intemaționale din domeniul artelor marțiale, Uniunea Internațională a Radioamatorilor (1ARU), Federația Internațională de Go (IGF), Federația Internațională de Fotbal-Tenis (IFTA).

Asociațiile federațiilor sportive Internaționale

Începând cu secolul XX s-a manifestat tendința menținerii de relații între federațiile sportive Internaționale, iar în scopul realizării acestui deziderat, în anul 1921, la propunerea lui Paul Rousseau, secretar general al Uniunii Cicliste

Internationale, cu ocazia celui de al 7-lea Congres Olimpic de la Lausanne, a fost creat Biroul Permanent al Federațiilor Sportive Internaționale (R.O. or.XXV-16/1997, pag.58). Biroul, având sediul la Paris și beneficiind de recunoașterea Congresului Olimpic și implicit a CIO, a funcționat pe toată perioada interbelică.

✚ *Asociația Generală a Federațiilor sportive Internaționale (A.G.F.I.S)* . Aceasta a fost fondată în anul 1967, reunind în prezent cca.100 de F.I.S, precum și alte organizații.

Scopul său este acela de a contribui și mai mult la dezvoltarea sportului pe plan educațional, științific și tehnic în lume, de a constitui un instrument de lucru, de cooperare, de schimburi de informații și de coordonare.

Obiectivele A.G.F.I.S.:

- impunerea F.I.S ca foruri ce se ocupă de multitudinea problemelor legate de practica unui sport în condițiile lumii contemporane;
- forma organizată pentru schimbul de idei și de discutare a problemelor comune sportului;
- ansamblarea și coordonarea datelor marilor competiții internaționale reflectate în calendare semestriale și publicate cu anticipație ;
- oferirea de servicii organizațiilor membre ;
- organizarea unor întruniri de documentare tehnică și consultanță celor interesați ;
- recoltare, verificare și difuzare de informații ;
- lucrări de secretariat și traduceri ;
- editarea buletinului informativ, statutului și regulamentelor tehnice și a altor documente publicate pentru membrii săi.

✚ *Asociația Comitetelor Naționale Olimpice (ACNO)*

Este constituită din CNO recunoscute de CIO, care au aderat în mod voluntar la această organizație.

Prima întrunire de sine stătătoare a comitetelor naționale olimpice a avut loc la Roma în perioada 30 septembrie - 2 octombrie 1965. În prezența presedintelui CIO, Avery Brundage, au participat delegații din 68 de țări, reuniune ce a primit denumirea de Adunarea Generală a Comitetelor Nationale Olimpice (AG a CNO). La cea de a 3-a reuniune a AG a CNO, desfășurată în Mexic în luna octombrie 1968, asociația s-a instituționalizat sub denumirea de Adunarea Generală Permanentă a Comitetelor Nationale Olimpice (AGP a CNO).

Unii membri ai conducerii AGP a CNO au încercat transformarea acesteia într-un organism supranational a cărei competență era coordonarea activității CNO și rezolvarea problemelor practice ale Mișcării Olimpice, ceea ce ar fi însemnat preluarea de către AGP a CNO a unei prerogative ale CIO, fără acordul acestuia. Demersurile respective au creat tensiuni în Mișcarea Olimpică și sportivă internațională, determinând CIO să nu recunoască AGP a CNO. Un moment important l-a constituit cea de a IX-a reuniune a AGP a CNO din anul 1979 de la Porto Rico, în cadrul căruia majoritatea CNO s-au pronunțat pentru stabilirea de relații normale de cooperare cu CIO. Cu acea ocazie s-a decis ca organizația să poarte denumirea de *Asociația Comitetelor Naționale Olimpice*. Cu această ocazie a fost adoptat Statutul ACNO, în care a fost evidențiat rolul CIO de conducător al Mișcării Olimpice, fapt ce a condus la recunoașterea ACNO de către CIO. ACNO și-a propus ca obiective să promoveze Mișcarea Olimpică idealurile ei prin acțiunea CNO; să promoveze înțelegerea, cooperarea schimburile de experiență între CNO; să contribuie la menținerea păcii, prieteniei și la educarea tineretului prin sport; să formuleze recomandări propuneri pentru Comisia Executivă a CIO, pentru congresele olimpice pentru alte organisme care au în atenție problematica sportului.

Federațiile continentale pe ramuri de sport (F.C)

Ca regulă generală la cele mai multe sporturi, Federațiile Naționale (F.N) vor forma Federații Continentale. Federația Internațională nu va recunoaște oficial nici o altă subgrupare decât Federațiile Continentale. Federațiile Continentale sunt recunoscute când au cel puțin 5 federații membre. F.I. recunoaște următoarele Federații Continentale:

- Federația Asiatică;
- Federația Africană;
- Federația Europeană;
- Federația Pan – americană;
- Federația din Oceania;

Federația Continentală are personalitate juridică. Statutul, Regulamentele și Rezoluțiile F.I. au caracter obligatoriu pentru F.C.

F.C. are ca obiectiv general dezvoltarea și promovarea sportivului respectiv, ea fiind o organizație nonprofit.

Drepturile și obligațiile F.C.:

✚ recunoașterea caracterului obligatoriu al Statutului, Regulamentului și Rezoluțiilor F.I.;

- ✚ colaborarea cu F.I. în cazul competițiilor internaționale și pentru promovarea sportului respectiv;
- ✚ selectarea în timp util a participanților la Jocurile Olimpice și la Campionatele Mondiale, eventual și la Cupele Intercontinentale ale cluburilor;
- ✚ desfășurarea propriilor campionate și cupe continentale;
- ✚ desfășurarea propriilor competiții internaționale, în special pentru copii și tineret;
- ✚ întocmirea propriei liste de arbitri (arbitri continentali);
- ✚ recrutarea de noi membri pentru F.I.;
- ✚ alegerea candidaților din cadrul F.C. pentru Consiliul și Comisiile F.I.;
- ✚ garantarea, în interesul sportivului respectiv, a unei cooperări regulate și demne de încredere de către membrii aleși sau numiți în Consiliul, Comitetul Executiv și Comisiile F.I.;
- ✚ constituirea de comisii care vor colabora îndeaproape cu Comisiile F.I. corespunzătoare;
- ✚ folosirea oricărei ocazii pentru a promova sportul pe continentul respectiv (inclusiv organizarea de cursuri de perfecționare, simpozioane, seminarii);
- ✚ crearea tuturor organismelor necesare pentru îndeplinirea tuturor obligațiilor ce revin unei F.C.;
- ✚ când este posibil, alegerile F.C. vor fi programate în așa fel încât să preceadă alegerile pentru F.I.

Calitatea de membru poate fi acordată oricărei Federații Naționale. Admiterea și excluderea membrilor F.C. se face numai în Congresul F.C. cu o majoritate de $\frac{3}{4}$ a voturilor membrilor prezenți.

F.N. recunosc Statutul, Regulamentele și Deciziile F.C.

Comitetul va suspenda F.N. membră care nu-și îndeplinește obligațiile (de ex. plata cotizației anuale), la sfârșitul anului, în urma unui preaviz de 6 luni.

Organele de conducere a F.C.

Acestea sunt:

✚ *Congresul* – autoritatea supremă a F.C. El are loc la fiecare 2 ani, înaintea Congresului F.I. Fiecare federație membră are dreptul la un vot chiar dacă la Congres poate participa trei delegați. Nici un delegat nu poate reprezenta mai mult de o federație membră. Congresul are dreptul de a lua o hotărâre fără a ține seama de numărul membrilor prezenți. Congresul va lua hotărâri asupra următoarelor probleme:

- alegerea chestorului, aprobarea procesului – verbal al Congresului precedent;
- rapoarte ale Comitetului, Comisiei Tehnice, Comisiei de arbitraj, Raportului financiar (pe 2 ani), Raportului cenzorilor;
- aprobarea activității Comitetului;
- alegerea președintelui, a vicepreședintelui, a trezorierului, a președintelui Comisiei competiției și a încă trei membri, a președintelui Comisiei de metode și a altor trei membri;
- alegerea a doi cenzori;
- comisia de arbitraj: alegerea președintelui, a doi vicepreședinți și a patru membri;
- nominalizarea delegațiilor pentru Congresul F.I.

✚ *Comitetul* – este organul executiv al F.C., fiind responsabil pentru îndeplinirea tuturor obligațiilor care nu revin Congresului prin lege sau stat. Comitetul poate delega rezolvarea unora din obligații Secretariatului F.V. comitetul este format din 7 membri: președinte, vicepreședinte, trezorier, președintele Comisiei de competiști, președintele Comitetului de metode, doi membri cu însărcinări speciale. Membrii sunt aleși pe o perioadă de 4 ani.

✚ *Comisiile tehnice* – sunt organe tehnice a F.C. subordonate Comitetului care stabilesc competențele și responsabilitățile lor, pe lângă cele stabilite de Regulament. Acestea sunt:

✓ *Comisia de competiții* este alcătuită dintr-un președinte și trei membri aleși individual, cu responsabilități pentru Competițiile masculine, feminine și arbitraj.

✓ *Comisia de metode* este condusă de un președinte ajutat de trei membri cu responsabilități pentru: metode de antrenament, educație și perfecționare, tineret, sportul școlar și sportul pentru toți;

✓ *Competiții oficiale* organizate de o F.C. sunt:

- campionatele continentale;
- campionatele continentale pentru tineret;
- campionatele continentale pentru juniori;
- Cupa Continentală pentru Campionii naționali, câștigători ai Cupei, Cupe ale F.C., Cupe ale Orașelor;
- campionatul pentru echipele de club;

- calificări continentale pentru Campionatele Mondiale și Jocurile Olimpice;
- campionatele pentru copii.

12.8.3. Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (U.N.E.S.C.O)

Educația fizică și sportul este una dintre componentele educației și culturii.

Încă din anul 1983 a fost organizat la Institutul pentru Tineret al U.N.E.S.C.O. un seminar cu participare largă a personalităților preocupate de problematica sportului, ziariști și sportivi care au discutat fenomene apărute în educația fizică și sport la acea dată și a modalităților de combatere a acestora ca șovinismul, violența pe terenurile de sport, intoleranța, discriminări rasiale etc.

Conferința generală U.N.E.S.C.O. din 1966 adoptă o Rezoluție a C.I.E.P.S. prin care se consideră că educația fizică și sportul prin formarea unor deprinderi sănătoase la copii și prin menținerea acestor deprinderi în perioada adultă, invită statele membre să studieze și să stabilească mijloacele adecvate pentru a da Educației Fizice și Sportului locul care i se cuvine în programele de educație ale tuturor gradelor de învățământ.

În 1970 are loc a XX Conferință U.N.E.S.C.O. care elaborează prima „Cartă Internațională a Educației Fizice și Sportului” și care reclamă „practicarea educației fizice și sportului ca drept fundamental pentru toți”. După îmbunătățiri U.N.E.S.C.O. unifică această Cartă în anul 1978.

U.N.E.S.C.O. avizează, în anul 1987, EUROFIT BATTERY și recomandă utilizarea acestei baterii de teste în toate țările pentru o evaluare unitară a condiției fizice la copii, tineri și adulți.

Triada Sport – Educație – Cultură în condițiile contemporaneității trebuie înțeleasă și aplicată în unitatea și integritatea ei în toate domeniile, de la familie, la școală, de la mass-media la sistemul competițional.

U.N.E.S.C.O. este consultantă și colaborează permanent cu celelalte organisme sportive internaționale, precum și cu organisme continentale sau organizații nonguvernamentale în probleme de sport și educație fizică.

12.8.4. Federația Internațională a Sportului Universitar (FISU)

În anul 1919 a luat ființă Confederația Internațională a Studenților (CIE), în cadrul căreia funcționa o comisie sportivă. Din inițiativa francezului Jean

Petitjean începînd cu anul 1923, comisia amintită a organizat Jocurile Naționale Studentești, inițial cu ediții de vară, apoi și cu ediții de iarnă. Acestea s-au desfășurat pînă în anul 1939. În timpul celui de al doilea război mondial CIE a fost dizolvată.

Uniunea Internațională a Studenților (UIE), înființată în anul 1946, în cadrul căreia a fost constituit un departament al sporturilor, s-a declarat succesoarea de drept a CIE. În anul 1947, sub egida UIE, la Paris a avut loc a IX –a ediție a Jocurilor Mondiale Universitare, care a reunit delegații din 17 țări. După Jocurile de la Paris, în sânul mișcării mondiale studentești a apărut o sciziune, organizația divizându-se treptat în patru grupări: membri ai UIE, membri ai FISU, neutri și gruparea scandinavă (FTSU Magazine nr.44/1999, pag.27). Sciziunea a afectat și relațiile sportive Internaționale universitare.

Astfel, în anul 1948, din inițiativa luxemburghezului Paul Schleimer, a fost creată *Federația Internațională a Sportului Universitar (FISU)* care reunea inițial organizații de profil din unele țări occidentale. Ulterior numărul membrilor FISU a crescut. Începînd cu anul 1949, FISU a organizat „Săptămânile internaționale ale sportului universitar”. În perioada 1948-1956, FISU și UIE au organizat, separat, întreceri internaționale studentești, fapt ce a dăunat unității mișcării sportive mondiale studentești.

În anul 1957, din inițiativa organizației studentești din Franța, care era neutră la Paris au avut loc întreceri sportive internaționale studentești, cu sprijinul unor delegații membre ale UIE și FISU. Cu acea ocazie, FISU și UIE au convenit ca în continuare să participe împreună la competițiile sportive internaționale studentești. Acest deziderat a fost realizat, astfel că Jocurile Mondiale Universitare din anul 1959, de la Torino, care au reunit delegații din 43 de țări, au marcat nașterea *universiadelor*. Adunarea Generală a reprezentanților delegațiilor participante convocate cu aceasta ocazie, a adoptat noul statut al FISU ales Comitetul Executiv și a adoptat emblema universiadelor: „U”.

În anul 1961, UIE a acceptat ca FISU să fie principalul organizator al Jocurilor Mondiale Universitare (JMU), eliminându-se astfel sciziunea amintită.

La fiecare doi ani, FISU în colaborare cu federațiile sportive internaționale organizează JMU (universiadele) cu ediții de vară și de iarnă. De asemenea, se organizează campionate mondiale universitare pe ramuri sport.

În anul 2000 a fost constituită Asociația Europeană a Sportului Universitar (AESU).

12.8.5. Agenția Mondială Antidoping

Agenția Mondială Antidoping - fr. "Agence Mondiale Antidopage" (AMA), engl. "World Anti-Doping Agency" (WADA) - a fost înființată, din inițiativa CIO, la 10 noiembrie 1999, conform recomandării Conferinței Mondiale privind Dopajul în Sport, care a avut loc la 2-4 februarie 1999, la Lausamie (Elveția). Accasta conferinta a fost organizată de CIO, ea întrunind reprezentanți ai CIO, FI, CNO, ai sportivilor, ai altor organizatii internationale și ai unor instituții guvernamentale cu atribuții în domeniul sportului.

Constituită sub formă de fundație, pe termen nelimitat, AMA își desfășoară activitatea în conformitate cu Codul Civil Elvețian, fiind înscrisă în Registrul Comerțului de la Lausanne. Prin statut, AMA și-a prevăzut următoarele obiective:

- ❖ de a promova și coordona, la nivel internațional, lupta împotriva dopajului în sport sub toate formele sale, în special prin efectuarea de teste doping la competiții și în afara lor. În acest scop, AMA cooperează cu organizațiile interguvernamentale, cu colectivitățile publice și alte organisme publice și private angajate în lupta împotriva dopajului în sport, în primul rând cu CIO, FI, CNO și cu sportivii;

- ❖ de a solicita și primi toate angajamentele morale și politice privind respectarea recomandărilor sale referitoare la combaterea dopajului în sport;

- ❖ de a consolida, la nivel internațional, principiile etice pentru practicarea sportului fără dopaj și de a contribui la protejarea sănătății sportivilor;

- ❖ de a stabili, adapta, modifica și ține la zi lista substanțelor și metodelor interzise în practicarea sportului și de a o comunica organizațiilor interesate, în primul rând CIO, FI, CNO; AMA va publica lista respectivă cel puțin o dată pe an;

- ❖ de a facilita, susține, coordona și iniția organizarea controalelor fără preaviz în afara competițiilor cooperând în acest scop cu organizațiile publice și private interesate;

- ❖ de a elabora, armoniza și unifica normele și procedurile științifice și tehnice de prelevare în materie de analize și echipament, inclusiv omologarea laboratoarelor și crearea unui laborator de referință;

- ❖ de a promova reguli, proceduri disciplinare, sancțiuni și alte mijloace armonizate de lupta împotriva dopajului în sport și de a contribui la unificarea lor, ținând cont de drepturile sportivilor;

❖ de a elabora și dezvolta programe de educație și programe preventive împotriva dopajului la nivel internațional vizând promovarea practicării unui sport fără dopaj, conform principiilor etice;

❖ de a promova și coordona cercetările științifice în domeniul luptei împotriva dopajului în sport.

Având în vedere contribuția AMA la practicarea unui sport curat, CIO consideră AMA drept o componentă importantă a Mișcării Olimpice.

Competența AMA de a realiza controale împotriva dopajului în afara competițiilor asupra sportivilor aflați sau nu pe teritoriul țărilor lor a fost recunoscută de Consiliul Europei în anul 2002.

AMA este condusă de un Consiliu de Fundație format din cel mult 40 de membri, în care sunt reprezentate în mod proporțional Mișcarea Olimpică și autoritățile publice angajate în lupta împotriva dopajului. În semn de respect față de sportivi se face precizarea că delegația Mișcării Olimpice în Consiliul de Fundație al AMA trebuie să cuprindă cel puțin 4 sportivi. În anul 2005, Mișcarea Olimpică era reprezentată în Consiliul de Fundație al AMA de reprezentanți ai CIO, ACNO, asociațiilor FI, Comisiei sportivilor din cadrul CIO și ai Comitetului Internațional Paralimpic, iar autoritățile publice - de delegați ai Consiliului Europei, ai structurilor guvernamentale responsabile cu sportul din țări ale Uniunii Europene, ai organismelor guvernamentale responsabile cu sportul sau, după caz, cu activitatea anti-doping din țări ale Aficii, continentului american, Asiei și Oceaniei. Mandatul unui membru al Consiliului de Fundație al AMA are o durată de trei ani. Consiliul de Fundație poate invita la lucrările sale, cu titlu consultativ, unele organizații internaționale interguvernamentale sau neguvernamentale cu competențe în domeniul respectiv, dar care nu vor avea drept de vot, fiind avute în vedere, printre altele, Interpolul, Biroul Națiunilor Unite pentru Controlul Internațional al Drogurilor și Prevenirea Crimei, Organizația Mondială a Sănătății. De asemenea, AMA cooperează cu UNESCO.

Gestionarea atribuțiilor AMA este încredințată Comitetului Executiv, care, printre altele, urmărește aplicarea deciziilor Consiliului de Fundație, administrarea fondurilor și înfăptuirea programelor adoptate. Comitetul Executiv al AMA este format din 12 membri, fiind alcătuit după aceleași criterii ca și Consiliul de Fundație. În scopul realizării unității de acțiune între cele două structuri, documentele AMA fac precizarea că președintele și vicepreședintele Consiliului de Fundație al AMA fac parte din Comitetul Executiv în care ei, de

asemenea, îndeplinesc funcțiile de presedinte, respectiv de vicepreședinte. De la înființare până în prezent, în funcția de presedinte al Consiliului de Fundație se află un membru al CIO, respectiv canadianul Richard W. Pound, care anterior s-a ocupat de înființarea și organizarea AMA, iar în cea de vicepreședinte un reprezentant al autorităților publice.

În cadrul AMA mai funcționează și comisii de specialitate (a sportivilor, de etică și educație, financiară, medicală și pentru cercetări științifice ș.a.), precum și birouri regionale, care cooperează cu Comitetul Executiv și prezintă rapoarte Consiliului de Fundație. Biroul regional european al AMA își are sediul la Lausanne.

Finanțarea AMA se realizează în mod paritar de Mișcarea Olimpică (50%) și de autoritățile publice naționale (50%). Cota alocată acestora din urmă a fost repartizată pe continente, Europei revenindu-i 47,5% din total. Contribuția financiară a fiecărei țări europene se stabilește de Consiliul Europei și se achită prin intermediul acestuia.

Consiliul de Fundație al AMA a adoptat *Codul Mondial Anti-Doping* ca și document fundamental și universal pe care se bazează Programul Mondial Anti-Doping în domeniul sportului. Codului Mondial Anti-Doping îi revine un rol deosebit de important în lupta împotriva dopajului prin armonizarea la scară planetară, a elementelor anti-doping de bază. În același timp, Codul Mondial Anti-Doping urmărește protejarea dreptului fundamental sportivilor de a practica un sport curat, fără dopaj și, în acest fel, să-și apere sănătatea, să promoveze corectitudinea și egalitatea pentru sportivii din întreaga lume. De asemenea, Codul urmărește aplicarea unor programe anti-doping eficiente și coordonate la nivel internațional și național pentru depistarea, descurajarea și prevenirea dopajului.

Codul Mondial Anti-Doping a fost supus Conferinței Mondiale împotriva Dopajului de la Copenhaga din 3-5 martie 2003, care a întrunit sportivi, miniștri și înalți reprezentanți ai guvernelor, ai organizațiilor interguvernamentale și neguvernamentale, ai CIO, ai FI și ai agențiilor naționale anti-doping. Conferința a adoptat *Declarația de la Copenhaga împotriva dopajului în sport*, prin care participanții recunosc: rolul AMA și își declară sprijinul față de aceasta; acceptă Codul Mondial Anti-Doping drept bază de luptă împotriva dopajului în sport în întreaga lume; susțin colaborarea internațională interguvernamentală vizând armonizarea politicilor și practicilor de combatere a dopajului în sport; susțin adoptarea unei convenții sau asumarea de către

guverne a altor obligații vizând includerea Codului Mondial Anti-Doping în instrumentele lor de acțiune cu luarea în considerare a contextelor constituționale și administrative din fiecare țară cer părților semnatare să susțină, în plan intern, adoptarea unor programe naționale de combatere a dopajului în sport, care să conțină efectuarea controalelor, desfășurarea de activități educative, de cercetare științifică și de informare în acest domeniu. Declarația de la Copenhaga conține și alte prevederi referitoare la susținerea financiară a AMA, la măsurile restrictive privitoare la procurarea și folosirea în sport a substanțelor și metodelor interzise.

În afara acestei Declarații, Conferința de la Copenhaga a adoptat o rezoluție în care, printre altele, s-a cerut ca înaintea primei zile a JO de la Atena din anul 2004, CIO, federațiile internaționale, CNO, Comitetul Internațional Paralimpic, agențiile naționale anti-doping și organizatorii de competiții sportive majore să confirme acceptarea Codului Mondial Anti-doping prin semnarea unei declarații oficiale de accept pe baza aprobării date de forurile lor competente. Totodată, rezoluția a cerut organismelor guvernamentale naționale abilitate să-și continue adeziunea la Codul Mondial Anti-Doping înaintea primei zile a JO din anul 2004, de la Atena și să pună în aplicare prevederile acestuia înaintea primei zile a JO de la Torino din anul 2006.

În aplicarea rezoluției amintite, cea de-a 115-a sesiune a CIO, desfășurată în Praga la 2-4 aprilie 2003, a adoptat în unanimitate Codul Mondial Anti-Doping. În mod similar au procedat și celelalte componente ale Mișcării Olimpice. Totodată, la recomandarea sesiunii, în Carta Olimpică intrată în vigoare la 1 septembrie 2004 a fost introdus un articol (nr. 44) în care se menționează "Codul Mondial Antidoping este obligatoriu pentru întreaga Mișcare Olimpică". Primele mari competiții Internaționale în care s-a aplicat Codul Mondial Antidoping au fost Jocurile Olimpice și Jocurile Paralimpice, ambele desfășurate la Atena în anul 2004.

12.8.6. Acte normative privind reglementarea activității sportive europene

În Tabelul 13 sunt reflectate unele acte normative ce reglementează activitatea sportivă europeană.

Tabelul 13. Actele normative care reglemenează activitatea sportivă europeană

Nr.crt.	Actul normativ
1.	<p>Rezoluții și Recomandări relative la Sport adoptate de către Comitetul Miniștrilor</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Rezoluția (67) 12 - Dopajul sportivilor ✚ Rezoluția (70) 7 referitoare la recomandările în legătura cu aspectele medicale ale activităților sportive ✚ Rezoluția (72) 30 referitoare la igiena instalațiilor sportive ✚ Rezoluția (73) 27 referitoare la crearea de Centre de Medicina Sportiva ✚ Rezoluția (73) 27 referitoare la crearea de Centre de Medicina Sportivă ✚ Rezoluția (78) 75 referitoare la crearea Fondului pentru sport al Consiliului Europei ✚ Recomandarea nr. R (79) 8 a Comitetului Miniștrilor către statele membre referitoare la dopaj în sport ✚ Recomandarea nr R (80) 1 a Comitetului Miniștrilor către Statele membre în legătura cu sportul și televiziunea ✚ Recomandarea nr R (81) 8 a Comitetului Ministrilor statelor membre în legătura cu sportul și activitățile fizice de petrecere a timpului liber, precum și protejarea naturii în zonele acvatice interioare ✚ Recomandarea nr R (83) 6 a Comitetului Miniștrilor către statele membre în legătura cu măsurile de economisire a energiei în cadrul instalațiilor sportive ✚ Recomandarea nr R(84) 8 a Comitetului Miniștrilor catre Statele membre în legătura cu reducerea violentei spectatorilor la manifestările sportive și în special la meciurile de fotbal ✚ Recomandarea nr R (84) 19 a Comitetului Minisrilor către Statele membre referitoare la „Carta europeana imporiva dopajului în sport” ✚ Recomandarea nr R (86) 18 a Comitetului Miniștrilor către statele membre referitoare la "Carta europeană a sportului pentru toți: persoanele handicapate" ✚ Recomandarea nr R (87) 9 a Comitetului Miniștrilor către statele

	<p>membre în legătura cu testul de aptitudini fizice Eurofit</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Recomandarea nr R (88) 8 a Consiliului Miniștrilor către statele membre referitoare la sportul pentru toți: persoanele în vârstă ✚ Recomandarea nr. R (88) 12 a Comitetului Miniștrilor către statele membre referitoare la instituirea controalelor antidoping fără preaviz în afara competiției ✚ Recomandarea nr.R (92) 13a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind Carta Europeană a Sportului ✚ Carta Europeană a Sportului
2.	Carta Europeană a Sportului
3.	Codul Eticii Sportive
4.	Carta Europeană a Sportului pentru Toți
5.	Carta europeană împotriva dopajului în sport
6.	Convenția Europeană privind violența și ieșirile necontrolate ale spectatorilor cu ocazia manifestărilor sportive, în special la meciurile de fotbal

12.8.6.1. Carta Europeană a Sportului

Scopul Cărții este acela de a promova sportul ca factor important în dezvoltarea omului, fapt pentru care solicită guvernelor să ia măsurile necesare privind aplicarea dispozițiilor cuprinse în conținutul său, în acord cu principiile enunțate în Codul Etic sportiv.

Dintre dispozițiile sale mai relevante putem stipula:

- ❖ posibilitatea de a i se oferi fiecărui individ de a practica sportul, fapt ce se poate realiza prin asigurarea:
 - a. tuturor tinerilor posibilitatea de a beneficia de programele de educație fizică, spre a li se dezvolta aptitudinile sportive de bază;
 - b. fiecăruia cu posibilitatea de a practica sportul și de a participa la activități fizice recreative într-un mediu propriu și sănătos și în cooperare cu organismele sportive respective;
 - c. fiecăruia cu (dacă își manifestă dorința și dovedește competența necesară) posibilitatea de a-și îmbunătăți nivelul de performanță și de a realiza potențialul său de dezvoltare personală și/sau de a atinge nivele înalte public recunoscute;

❖ protejarea și dezvoltarea bazelor morale și etice ale sportului, precum și a demnității umane și a siguranței necesare celor care participă la activități sportive, ocrotind sportul, sportivii și sportivele, ferindu-i de orice folosire a lor în scopuri politice, comerciale și financiare, de orice practici abuzive și injositoare, implicit de droguri.

Carta în art.2 definește sportul ca fiind „toate formele de activități fizice care, printr-o participare mai mult sau mai puțin organizată, au drept obiectiv expresia sau ameliorarea condiției fizice și psihice, dezvoltarea relațiilor sociale sau dobândirea unor rezultate pozitive în competițiile de toate nivelele”

Potrivit principiilor Cartei:

- rolul autorităților de stat constă în acțiunea mișcărilor sportive concentrată într-o strânsă cooperare cu organizațiile sportive neguvernamentale, precum și punerea în funcțiune, dacă este nevoie, a unor mecanisme menite să asigure dezvoltarea și coordonarea sportului;

- se impune încurajarea și dezvoltarea spiritului de voluntariat;

- organizațiile sportive benevole trebuie să-și stabilească mecanisme de decizie autonome, dar în cadrul legii (atât guvernele, cât și organizațiile sportive trebuie să recunoască necesitatea respectării reciproce a deciziilor lor);

- aplicarea anumitor dispoziții ale Cartei pot fi încredintate unor organisme sau organizații sportive guvernamentale sau neguvernamentale;

- organizațiile sportive vor fi îndemnate să stabilească între ele relații reciproc avantajoase, precum și cu parteneri potențiali, ca de exemplu, sectorul comercial, cu cel al mijloacelor mass-media etc, fără ca din acest fapt să rezulte exploatarea sportului sau a sportivilor și sportivelelor.

Accesul la instalațiile sau la alte activități sportive trebuie să fie asigurat fără nici o deosebire de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice ori alt fel de opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, situație materială sau orice alta situație.

Întrucât practicarea sportului depinde, în parte, de numărul, de diversitatea, instalațiilor și de accesibilitatea lor, planificarea globală a acestora este de competența autorităților publice. Acestea trebuie să țină seama de cerințele naționale, regionale și locale, precum și de instalațiile publice, private și comerciale deja existente. Responsabilii respectivi vor lua măsuri destinate să permită o gestiune bună și o deplină folosință a aparaturii, în condiții de securitate perfectă. Proprietarii instalațiilor sportive vor lua măsurile necesare menite să permită persoanelor defavorizate, implicit celor ce suferă de un

handicap fizic sau mental, să se poată folosi de respectivele aparate.

Potrivit principiilor Cartei o importanță deosebită se va acorda dezvoltării capacității fizice a tinerilor, astfel încât aceștia să poată dobândi competențele sportive și fizice de bază și, îndeosebi, spre a-i încuraja să practice sportul. Acest lucru se va face:

- având grijă ca toți elevii să beneficieze de programe sportive, de activități recreative și de educație fizică, precum și de aparatura necesară, creând în acest scop spații orare cât mai potrivite;
- asigurând repartizarea de profesori calificați în absolut toate școlile;
- oferind, după perioada de școlarizare obligatorie, anumite posibilități care să permită o continuitate în practicarea sportului;
- încurajând instaurarea unor legături mai strânse între școli sau alte instituții de învățământ, cluburi sportive școlare și cluburi sportive locale;
- înlesnind și lărgind atât școlarilor, cât și locuitorilor colectivității locale accesul la aparatura sportivă;
- creând un curent de opinie în rândurile părinților, ale antrenorilor, ale profesorilor și conducătorilor, astfel încât aceștia să stimuleze tineretul în a practica sportul cu regularitate;
- monitorizând în permanență introducerea unei etici sportive în rândurile tuturor elevilor încă din cursul primar.

Practicarea sportului trebuie promovată în rândurile întregii populații - fie creând momente recreative, fie în scopuri de sănătate sau în vederea ameliorării unor performanțe; toate acestea putând realizate prin punerea la dispoziția populației a instalațiilor adecvate, oferindu-i programe diversificate, precum și monitori, conducători sau "animatori" calificați. De asemenea, posibilitatea de a participa la activități sportive la locul de muncă se impune a fi dezvoltată ca element al unei politici sportive echilibrate. Practicarea sportului la un nivel mai avansat va fi susținută și încurajată prin mijloace adecvate și specifice, în colaborare cu organizațiile competente.

Potrivit art.8 se menționează că în colaborare cu organisme sportive, se cuvine a fi elaborate metode privind ocrotirea și susținerea cea mai potrivită, în mod direct sau indirect, a sportivilor și sportivelor care dovedesc calități excepționale, astfel încât să li se dea posibilitatea de a-și dezvolta capacitățile sportive și umane, respectându-le deplin personalitatea, precum și integritatea fizică și morală.

Gestiunea sportului trebuie organizată prin structuri adecvate, iar sportivii profesioniști trebuie să beneficieze de o protecție și de un statut corespunzător, precum și de garanții morale, ferindu-i astfel de orice formă de exploatare.

În ceea ce privesc resursele umane Carta în art.9 reglementează faptul că „va fi susținută organizarea de cursuri de formare prin înființarea de instituții corespunzătoare, menite să ducă la obținerea de diplome sau la calificări care să cuprindă toate aspectele promovării sportului. Aceste cursuri vor trebui să răspundă tuturor nevoilor pe care le-ar avea participanții de la toate nivelele de sport sau recreare și vor trebui concepute atât pentru sportivii benevoli cât și pentru profesioniști (conducători, antrenori, gestionari, administratori, medici, arhitecți, ingineri etc). Toate persoanele angajate în direcția supervizării activităților sportive vor trebui să posede calificări necesare, o atenție deosebită fiind acordată garantării securității și protecției sănătății persoanelor aflate sub îndrumarea lor”.

În art.11. al Cartei se accentuează importanța cercetării științifice în dezvoltarea durabilă a sportului astfel încât vor fi luate dispoziții cu privire la asigurarea difuzării și schimbului de informații, a rezultatelor cercetărilor. În acest sens, „vor fi dezvoltate metodele și structurile adecvate menite să permită strângerea și difuzarea informațiilor pertinente privitoare la sport, atât la nivel local, cât și la nivel național și internațional. Va fi încurajată cercetarea științifică asupra tuturor subiecților, cercetare privind, firește, sportul „ (art.11).

În conformitate cu art.12 „va fi încurajată susținerea financiară a sportului, pe baza mixtă - publică și particulară; va fi sprijinită capacitatea sectorului sportiv de a genera el însuși resursele financiare necesare propriei sale dezvoltări”.

Pentru realizarea obiectivelor înscrise în prezenta Carte se impune, totodată, cooperare europeană și internațională.

12.8.6.2.Codul eticii sportive

Potrivit acestui Cod „Cine joacă în spiritul loialității câștiga întotdeauna”.
(Fair-play - the winning way)

Codul eticii sportive pornește de la principiul potrivit căruia considerațiile etice care se află la originea fair-play-ului nu sunt un element facultativ, ci dimpotrivă un lucru esențial în orice activitate sportivă, în orice politică și în orice gestiune din domeniul sportului și că ele se aplică la toate nivelele

competenței și de angajament din activitatea sportivă - deopotrivă în activitățile recreative ca și în sportul de competiție.

Codul oferă un solid cadru etic menit să asigure lupta împotriva presiunilor exercitate de societatea modernă, presiuni ce se dovedesc a primejdi bazele tradiționale ale sportului, baze constituite din fair-play, spiritul colectiv și mișcarea benevolă.

La copii și adolescenții care mâine vor deveni sportivi adulți sau vedete ale sportului, fair-play-ul reprezintă obiectivul principal. Codul se adresează în egală măsură instituțiilor și adulților care exercită o influență, fie directă sau indirectă, în implicarea și participarea tinerilor la sport.

Codul include atât dreptul copiilor și adolescenților de a practica un sport care să le ofere satisfacții, cât și responsabilitățile ce revin instituțiilor și adulților, ca promotori ai fair-play-ului și ca factori de garanție privind respectarea acestor drepturi.

Fair-play-ul înseamnă mult mai mult decât simpla respectare a unor reguli; el cuprinde și noțiuni ca prietenia, respectul față de cel sau cei cu care îți este dat să joci, precum și sportivitatea. El reprezintă, efectiv, *un* mod de a gândi, nu doar un comportament. Respectând regulile, conceptul include problematica luptei împotriva înșelăciunii, a "artei" șiretlicului, a dopajului, a violenței (fizice și, în egala măsură, verbale), a inegalității în ivirea unor șanse, a comercializării excesive și a corupției.

Fair-play-ul este un concept pozitiv. Codul consideră sportul drept o activitate socioculturală, menită să îmbogățească societatea, promovând prietenia între națiuni, dar numai cu condiția de a practica în mod loial. De asemenea, sportul este socotit o activitate care - dacă este îndeplinită cinstit - îngaduie individului să se cunoască și mai bine, să se exprime pe sine, să atingă mai deplin desăvârșirea; îi mai îngaduie să se dezvolte, să dobândească anume priceperi și să arate careîii sunt posibilitățile; sportul deschide drum interacțiunii sociale, este un real izvor de plăcere, asigurând ființei umane o stare plăcută și sănătate. Beneficiind de o gama vastă de cluburi și de voluntari, sportul oferă oamenilor ocazia de a se implica și de a-și asuma anumite responsabilități în societate, în plus, angajarea responsabilă în unele activități poate contribui la o mai mare sensibilizare în atitudinea oamenilor față de mediul înconjurător.

Responsabilitatea față de fair-play

Participarea copiilor și a adolescenților la activități sportive se situează într-un mediu social mai larg. Codul eticii sportive demonstrează că societatea și

individul nu vor putea profita deplin de potențialele avantaje ale sportului decât dacă fair-play-ul nu va mai fi socotit drept o noțiune marginală, ci o preocupare centrală; este limpede ca toți cei care, direct sau indirect, influențează și favorizează experiența trăită, în cadrul sportului de către copii și adolescenți, trebuie să acorde noțiunii respective o prioritate absolută. Factorii responsabili în promovarea fair-play-ului sunt, cu deosebire, următorii:

- guvernele, la toate nivelele; inclusiv agențiile care lucrează cu guvernele. Cei implicați în sectoarele principale ale educației au o responsabilitate și mai mare;

- organizațiile sportive și cele asociate sportului - îndeosebi federațiile sportive și instanțele conducătoare, asociațiile de educație fizică, organismele și instituțiile de antrenament, profesiile care au contingentă cu medicina și farmacia, precum și toate mijloacele mass- media. Sectorul comercial, inclusiv producția, vânzarea și marketingul articolelor de sport sunt de asemenea chemate să-și asume responsabilitățile ce le revin, contribuind astfel la promovarea fair play-ului;

- cetățenii, îndeosebi părinții, educatorii, profesorii, antrenorii, arbitrii, cadrele conducătoare, administratorii, gazetarii, doctorii și farmaciștii; de asemenea sportivii de înalt nivel care servesc drept model. Codul se aplica în egală măsură tuturor persoanelor, fie că acționează din proprie inițiativă, fie că o fac în calitate de profesioniști. Unele persoane pot, chiar și ca simpli spectatori, să-și asume responsabilități complementare.

Fiecare dintre aceste instituții sau persoane trebuie să-și asume o responsabilitate, să joace un rol. Guvernelor le revin următoarele responsabilități:

- să favorizeze adoptarea criteriilor etice în toate domeniile în care sportul este prezent;

- să încurajeze și să sprijine organizațiile și indivizii care aplică principii etice sănătoase în activitățile lor legate de sport;

- să-i încurajeze pe profesorii și pe instructorii de educație fizică să asigure în programele școlare de educație fizică sportivă o poziție centrală menită promovării sportului și a fair-play- ului;

- să sprijine toate inițiativele destinate promovării fair-play-ului în sport, îndeosebi în rândurile tinerilor și să încurajeze instituțiile să și-l asume ca prioritate;

- să încurajeze cercetarea pe plan național și internațional, astfel încât să înțeleagă și mai bine problemele complexe legate de practicarea unui sport de către tineri și să facă o deosebire clară între comportamentele indezirabile și ocaziile de a promova fair-play-ul.

Organizațiile sportive și cele asociate sportului

Organizațiilor sportive și celor asociate sportului le revin următoarele responsabilități:

❖ *Crearea unui cadru corespunzător fair-play-ului*

- să difuzeze directivele clare ce definesc comportamentele conforme sau potrivnice eticii și să vegheze ca anumite încurajări și/sau sancțiuni coerente și adaptate să fie aplicate în toate formele și la toate nivelele de participare;

- să vegheze ca luarea deciziilor să corespundă unui Cod de etică aplicabil disciplinei lor sportive și inspirat din Codul european;

- să sensibilizeze opinia publică în privința noțiunii de fair-play, în sfera lor de influență, prin campanii, recompense, material pedagogic și oferte de pregătire. Organizațiile sportive trebuie, totodată, să urmărească îndeaproape aceste acțiuni și să le evalueze impactul;

- să instaureze sisteme care, în afara de asigurarea succesului în competiții, să poată recompensa fair-play-ul și progresele realizate personal;

- să-i ajute și să-i susțină pe gazetari, astfel încât aceștia să încurajeze "buna conduită".

❖ *Munca cu tinerii*

- să existe preocuparea ca structurile de competiție să țină seama de nevoile proprii adolescenților și copiilor în creștere și să permită participarea, în funcție de gradul lor de dezvoltare, atât la activități recreative, cât și la competiția de înalt nivel;

- să sprijine modificarea efectuată în reglementari, astfel încât să se poată răspunde nevoilor personale ale tinerilor; de asemenea, să se pună accent nu doar pe dobândirea succesului în competiție, ci și pe fair-play;

- să fie instituite anumite garanții, spre a se evita exploatarea copiilor, cu deosebire a celor care dovedesc aptitudini precoce;

- să se procedeze în așa fel, încât toți membrii sau asociații unei organizații care și-au asumat responsabilități privitoare la copii și adolescenți să aibă calificările necesare îndrumării, formării, educării acestora, să-i antreneze și, mai ales, să-i ajute să înțeleagă transformările biologice și psihologice care

însotesc procesul firesc de maturizare.

❖ *Indivizilor*

Persoanele au următoarele responsabilități:

Comportamentul individual:

- să aibă un comportament exemplar, astfel încât să constituie, pentru copii și adolescenți, un adevărat model; să se abțină, oricare ar fi împrejurările, să adopte sau să închidă ochii în fața cine știe cărui comportament neloial observat la alții; să aplice sancțiuni corespunzătoare unui asemenea tip de comportament;
- să vegheze ca nivelul de formare și de calificare să fie adaptat nevoilor copilului în funcție de diferitele stadii ale angajării sale în sport.
- să-i facă pe copii să trăiască o experiență sportivă care să-i îndemne să participe, de-a lungul vieții, la activități fizice sănătoase;
- să fie evitată o anumită atitudine în tratarea copiilor și anume aceea de a-i socoti drept niște mici adulți; dimpotrivă, să se țină seama de toate transformările fizice și psihologice care însoțesc dezvoltarea copilului și care pot influența performanța sportivă;
- să nu se pună în nici un copil speranțe cărora el nu le-ar putea răspunde pozitiv;
- să se acorde importanță plăcerii și bucuriei încercate de către sportiv și să nu fie niciodată exercitată asupra copilului presiuni potrivnice dreptului său de a decide nesilit în participarea sa;
- pe factorii în cauza trebuie să-i intereseze atât elementele înzestrate, cât și copiii mai puțin dotați, punând în lumina și recompensând - în afara de succesele dobândite în competiții - dezvoltarea personală și priceperea de a acționa;
- copiii trebuie încurajați să inventeze ei înșiși jocuri, precum și reguli proprii, să nu joace doar rolul participantului, ci și pe cel al antrenorului, al conducătorului sau al arbitrului; să se încurajeze singuri ori să sancționeze comportările neloiale, să le aprecieze pe cele loiale și să-și asume responsabilitatea propriilor lor acte.

Fair-play-ul este esențial în promovarea, dezvoltarea și angajarea sportivă în sport, loialitatea - fair-play-ul - este benefică atât pentru individ și organizațiile sportive, cât și pentru întreaga societate. Nouă ne revine responsabilitatea promovării acestui spirit. Jucătorul loial câștigă întotdeauna.

12.8.6.3. Recomandarea nr. R (95) 16 privind Sportul și Tinerii (adoptată de Delegația Miniștrilor la 12 octombrie 1995) a Comitetului de Miniștri, în baza articolului 15.b din Statutul Consiliului Europei

Reamintind Convenția Națiunilor Unite din 1989 cu privire la drepturile copilului și referindu-se la articolele 28, 29 și, în special 31 care prevede între altele că statele semnatare "recunosc dreptul copilului de a se juca și de a se dedica unor activități recreative specifice vârstei sale" și încurajează organizarea, în sprijinul său, de mijloace adecvate... activități recreative... în condiții de egalitate"; Referindu-se la Carta europeană a sportului și în special la articolul 5, "crearea bazei", ca și la Codul eticii sportive care dau indicații specifice în legătură cu modul de a organiza activități fizice și sportive cu tinerii, texte adoptate de Comitetul de Miniștri sub forma de Recomandări: nr. R (92) 13 și nr. R(92) 14;

Luând în considerare importanța dezvoltării și educării echilibrate a facultăților fizice, intelectuale, artistice și etice pentru orice persoană;

Insistând asupra contribuției pe care educația prin sport o poate avea în realizarea obiectivelor stabilite în Declarația de la Viena, la integrarea socială și îmbunătățirea stării de sănătate, la formarea caracterului, la înțelegerea moralei și respectului față de mediu, în toleranța culturală și schimburile internaționale;

Evocând Rezoluția (72) 30 referitoare la igiena instalațiilor sportive și Recomandarea nr. R (87) 9 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, privind testele de aptitudine fizică EUROFIT pentru tineri de vârstă școlară;

Considerând că, oferind tuturor tinerilor posibilități adecvate de participare la activități fizice, societatea îi va putea stimula nu numai în întrebuintarea utilă a timpului liber, dar și să contribuie la lupta împotriva răului de orice fel: intoleranța, dezordine, violența, abuz de alcool, recurgere ilicită la stupefiante etc;

Regretând că în general în sistemul școlar, timpul consacrat educației fizice și activităților fizice este adesea nesatisfăcător pentru ca tânărul și copilul să poată profita de pe urma programelor de învățământ sportiv, atât în ce privește dezvoltarea corporală cât și echilibrul mental și preocupați de faptul că tinerii care nu se implică în activități fizice sau sportive au un nivel scăzut de aptitudini fizice;

Hotărâți, deci să încurajeze în țările lor crearea de noi parteneriate pentru a li se permite tinerilor să învețe, să creeze și să se exprime prin intermediul activităților fizice și sportive;

Evocând realizările altor organizații europene în domeniul tineretului și sportului și recunoscând contribuția unică și de neînlocuit a organizațiilor sportive neguvernamentale la crearea de ocazii de practicare a sportului, aflate la îndemâna tinerilor;

Având în vedere Rezoluția privind Manifestul european privind tineretul și sportul, adoptată la a opta Conferință a miniștrilor europeni pe probleme de sport (Lisabona, 17-18 mai 1995);

Dornici de a pune în practică principiile conținute în numita Rezoluție, Recomandă Guvernelor Statelor membre să se inspire din principiile și ideile conținute în Manifestli anexat la prezenta Recomandare pentru stabilirea și aplicarea politicilor acțiunilor întreprinse în țările lor în domeniul tineretului și sportului.

12.8.6.4. Carta Europeană a Sportului pentru Toți

11.6. Conform cerințelor stipulate în acest act normativ fiecare persoană are dreptul de a practica sportul, iar sportul, ca factor important de dezvoltare umană, trebuie să fie încurajat și susținut într-un mod corespunzător din fondurile publice.

11.7. În art.4 se menționează că fiecărui Guvern îi revine sarcina să favorizeze o cooperare permanentă și eficientă între puterea publică și organizațiile voluntare, să încurajeze crearea de structuri naționale care să permită dezvoltarea și coordonarea sportului pentru toți;

11.8. Cadrele calificate, la toate nivelele de gestiune administrative și tehnică, de animare și de antrenament, trebuie să fie recunoscute ca fiind indispensabile în orice program de dezvoltare a sportului (art.5).

12.8.6.5. Manifestul european privind tineretul și sportul

Practicarea sportului are scopul de a promova în special:

- ❖ dezvoltarea mentală, fizică și socială;
- ❖ înțelegerea valorilor morale și ale spiritului sportiv, ale disciplinei și regulilor;
- ❖ respectul față de sine și față de ceilalți, inclusiv față de grupurile

minoritare;

- ❖ învățarea spiritului de toleranță și de răspundere (prin asumarea, de exemplu, a sarcinilor legate de organizare), elemente esențiale în viața unei societăți democratice;

- ❖ dobândirea stăpânirii de sine, dezvoltarea amorului propriu și a realizării personale;

- ❖ dobândirea unui mod sănătos de viață.

În Art. 5 al Manifestului european privind Tineretul și Sportul se specifică faptul că pentru existența unui număr cât mai mare de tineri angajați progresiv și durabil în practicarea unei activități fizice sau sportive, este necesar atât de concursul altor parteneri sociali și particulari, cât și de implicarea puterilor publice.

Cluburile și asociațiile sportive, inclusiv instituțiile sportive școlare au un rol cheie, care constă pe de o parte în furnizarea de ocazii pentru ca tinerii să-și poată îmbunătăți performanțele prin participarea la antrenamente și competiții, iar pe de altă, în încurajarea tinerilor în practica sportivă de durată.

Diverse *organisme private* sau publice pot crea importante situații suplimentare pentru atragerea tinerilor spre sport.

Structurile comerciale pot oferi la rândul lor ocazii diverse de practicare a unor activități sportive cât mai variate, completând astfel ocaziile oferite de sectoarele public și privat. În ceea ce privesc instalațiile și echipamentele:

- “trebuie să se aibă grijă ca, atât în mediu urban cât și rural, instalațiile în aer liber sau în spațiile naturale să fie utilizate, amenajate și date spre folosință, în spiritul respectului față de mediu, asigurându-se astfel o întrebuințare cât mai îndelungată a resurselor naturale;

- tinerii trebuie să aibă acces la instalații; acestea trebuie să fie adaptate la nevoile tinerilor cu handicap sau la alte necesități specifice”.

12.8.6.6. Recomandarea nr. R (95) 17 cu privire la rolul sportului în societate

(adoptată de Delegația Miniștrilor la 12 octombrie 1995)

Comitetul de Miniștri, în baza articolului 15.b din Statutul Consiliului European, recomandă Guvernelor statelor membre să elaboreze, în cooperare cu autoritățile publice competente și asociațiile sportive autonome și în conformitate cu Carta Europeană a Sportului, politici și strategii naționale care să favorizeze dezvoltarea sportului, să invite persoane de orice vârstă să se

dedice unei activități fizice regulate și să susțină sportul, ca factor de dezvoltare socială, în conformitate cu principiile enunțate în Anexa la prezenta Recomandare.

În Anexa la Recomandarea nr. R (95) 17, în capitolul Economie se specifică că:

- autoritățile publice trebuie să răspundă în primul rând de crearea și menținerea condițiilor necesare dezvoltării sportului așa cum ele sunt definite în Carta Europeană a Sportului, fiind recunoscut totodată și promovat impactul economic al investiției publice în sport;
- se impune încurajarea și implicarea sectorului privat;
- menținerea unei complementarități între finanțarea publică și privată a sportului (inclusiv cheltuielile consumatorilor și cele din sectorul comercial) este necesară pentru a li se asigura tuturor posibilitatea de a practica o activitate fizică sau sportivă; un rol important revine în acest context sponsorizarea.

Ținând seama de importanța *benevolatului*, se va încuraja de asemenea, crearea de locuri de muncă și formarea persoanelor deja recrutate sau care vor fi recrutate în sectorul sportiv.

12.8.6.7. Carta europeană împotriva dopajului în sport

(EXTRAS)

Partea A: Guvernele statelor membre trebuie să:

- ❖ adopte toate măsurile adecvate și care țin de competența lor pentru a elimina dopajul din sport și îndeosebi: pentru a asigura transpunerea în practică a unei reglementări antidopaj eficiente și pentru a colabora la nivel internațional:
 - a) cu ajutorul unor măsuri destinate să limiteze posibilitățile de aprovizionare cu produse dopante;
 - b) facilitând îndeplinirea controalelor oficiale de dopaj decise de către federațiile internaționale sportive.
- ❖ creeze și să administreze, separat sau în colectiv, laboratoare de control antidopaj cu o tehnologie înaltă și să însoțească crearea și administrarea laboratoarelor de performanță cu măsuri care au în vedere formarea și reciclarea unui personal calificat, precum și un program adecvat de cercetări;
- ❖ încurajeze și să dezvolte cercetarea în chimia analitică și în biochimie în cadrul laboratoarelor de control antidopaj, să ajute la publicarea rezultatelor acestor cercetări în scopul de a răspândi cunoștințele dobândite și să ia

dispozițiile necesare pentru adoptarea tehnicilor, normelor și măsurilor a căror necesitate va fi relevată de cercetare;

❖ elaboreze și să aplice programe educative și să desfășoare campanii, începând cu vârsta școlară, pentru a atrage atenția asupra pericolelor și a lipsei de fair play a dopajului și pentru a apăra valorile etice și fizice ale sportului, să favorizeze elaborarea de programe de pregătire fiziologică și psihologică structurate într-un mod convenabil care să încurajeze cercetarea continuă și a celor mai bune performanțe fără să se recurgă la stimulente artificiale și fără a se dăuna organismului participanților;

❖ ajute finanțarea împotriva dopajului.

Partea B. Guvernele statelor membre trebuie să-și propună colaborarea cu organizațiile sportive în scopul ca acestea să adopte toate măsurile de competență pentru eliminarea dopajului.

6. Organizațiile sportive trebuie încurajate în special:

6.1. Să-și armonizeze regulamentele și procedurile antidopaj bazându-se pe cele ale C.I.O și ale Federației Internaționale de Atletism și să vegheze ca aceste prevederi să protejeze într-un mod corespunzător drepturile sportivilor acuzați de a fi încălcat regulamentele antidopaj, inclusiv dreptul la o examinare echitabilă pe durata procedurilor care pot determina sancțiuni.

6.2. Să-și armonizeze listele de substanțe interzise bazându-se pe documentele C.I.O. și ținând cont de necesitățile specifice fiecărui sport în domeniul regulamentelor antidoping.

6.3. Să utilizeze pe larg și într-un mod eficace posibilitățile de control disponibile.

6.4. Să includă în regulamentul lor o clauză potrivit căreia pentru a putea fi admis la o manifestare oficială a acestor organizații, un sportiv trebuie să accepte să se supună în orice împrejurare unui control de dopaj hotărât de către un conducător agreat de organizația sau de federația superioară.

6.5. Să convină asupra unor sancțiuni comparabile și importante care să fie date sportivilor ce au folosit substanțe dopante și oricărei alte persoane care a furnizat, administrat sau facilitat folosirea acestor substanțe.

6.6. Să recunoască faptul că performanțele la un nivel exagerat de înalt solicitate de anumite manifestări sportive riscă să îi determine pe sportivi să folosească substanțe interzise.

12.8.6.8. Convenția Europeană privind violența și ieșirile necontrolate ale spectatorilor cu ocazia manifestărilor sportive, în special la meciurile de fotbal

În ultimii ani viața sportivă în general și, în special, cea din fotbal au cunoscut pe plan internațional apariția și dezvoltarea unor fenomene antisociale, extrem de periculoase și anume violența, huliganismul și vandalismul.

Considerând că atât autoritățile publice cât și organizațiile sportive independente au responsabilități distincte și totuși complementare în lupta împotriva violenței și a manifestărilor nesportive ale spectatorilor pe terenurile de sport dar și în afara lor, ținând seama de faptul că și organizațiile sportive au responsabilități în ceea ce privește securitatea și în general vorbind, ele trebuie să asigure buna desfășurare a manifestărilor nesportive ale spectatorilor pe terenurile de sport dar și în afara lor, ținând seama de faptul că și organizațiile sportive au responsabilități în ceea ce privește securitatea și în general vorbind, ele trebuie să asigure buna desfășurare a manifestărilor pe care le organizează, considerând, de asemenea, că în vederea realizării acestui scop, aceste autorități și organizații trebuie să-și unească eforturile la toate nivelurile.

De aceea, statele membre ale Consiliului Europei și celelalte state participante la Convenția Culturală Europeană, considerând că violența sub toate formele ei, reprezintă un fenomen social actual de mare amploare, ale cărui origini sunt, în esență, străine de sport și că sportul este adesea terenul unor ieșiri necontrolate, adevărate explozii de violență, au emis, la Strasbourg, la Consiliul Europei o Convenție europeană care își propune să prevină, să stăpânească și să lichideze violența și impulsivitățile spectatorilor, în principal cu ocazia manifestărilor sportive.

CONȚINUTUL CONVENȚIEI

-text prescurtat-

1.În vederea prevenirii și stăpânirii violenței și a ieșirilor nesportive ale spectatorilor cu ocazia meciurilor de fotbal, părțile se angajează ca, în limitele respectivelor lor prevederi constituționale, să ia toate măsurile necesare pentru a da curs dispozițiilor prezentei Convenții.

2.Părțile extind aplicarea dispozițiilor prezentei Convenții și asupra altor sporturi și manifestări sportive, susceptibile să genereze violențe sau ieșiri necontrolate din partea spectatorilor, luând în considerație exigențele specifice ridicate de aceste manifestări.

Coordonarea cu planul interior.

Părțile coordonează politica și acțiunile întreprinse de ministerele lor și de alte organisme publice împotriva violenței și ieșirilor necontrolate ale spectatorilor, prin stabilirea, atunci când este cazul, a unor organe coordonatoare.

Măsuri împotriva violenței.

1. Părțile se angajează să asigure elaborarea și aplicarea măsurilor destinate să prevină și să controleze violența și ieșirile impulsive ale spectatorilor, în special:

a) asigurându-se că au fost mobilizate suficiente servicii de ordine pentru a face față manifestărilor de violență și ieșirilor necontrolate atât pe stadioane, cât și în imediata lor apropiere, precum și de-a lungul arterelor de circulație folosite de spectatori;

b) facilitând o strânsă cooperare și un schimb de informații adecvat între forțele de poliție din diferite localități interesate sau susceptibile de a fi interesate;

c) aplicând sau, la nevoie, adoptând o legislație care să prevadă ca persoanele recunoscute drept vinovate de infracțiunea de violență sau ieșire impulsivă să suporte pedepse sau, dacă este cazul, măsuri administrative corespunzătoare.

2. Părțile se angajează să încurajeze organizarea responsabilă și buna comportare a cluburilor de suporter, precum și numirea în cadrul lor a unor agenți însărcinați să faciliteze controlul și informarea spectatorilor cu ocazia meciurilor și să însoțească grupurile de suporter ce se deplasează la meciuri jucate peste hotare.

3. În măsura în care juridic este posibil, în colaborarea cu cluburile și agențiile de voiaj, părțile susțin și coordonează deplasarea organizată de la locul de origine a suporterilor în scopul împiedicării deplasării la meciuri a persoanelor considerate turbulente.

4. În cazul în care exploziile de violență și ieșirile necontrolate ale spectatorilor sunt previzibile, părțile vor avea grijă, dacă este necesar prin introducerea unei legislații adecvate conținând sancțiuni sau alte măsuri potrivite, ca organizațiile sportive, ca și dacă este cazul, proprietarii stadioanelor și autoritățile publice în baza competențelor stabilite de legislația internă, să dea dispoziții concrete în vecinătatea stadioanelor și în interiorul lor cu scopul de a preveni sau stăpâni această violență sau aceste manifestări necontrolate, și în special:

a) să procedeze astfel încât proiectarea și structura stadioanelor să garanteze securitatea spectatorilor, să nu favorizeze violența în rândurile acestora, să permită un control eficient al mulțimii, să fie prevăzute cu bariere sau împrejurimi adecvate și să permită intervenția serviciilor de prim ajutor și a forțelor de ordine;

b) să separe cu eficiență grupurile de suporteri rivali, rezervând tribune speciale grupurilor de suporteri vizitatori, atunci când intrarea acestora este permisă;

c) să asigure această separare prin controlul riguros al vânzării билетelor și prin adoptarea unor precauții speciale luate înaintea începerii meciului;

d) să fie excluse de pe stadion și din cadrul meciurilor sau, în măsura în care juridic este posibil, să se interzică accesul în cadrul acestora tuturor persoanelor cunoscute ca turbulente sau potențial turbulente, ca și tuturor acelor aflate sub influența alcoolului sau a drogurilor;

e) să doteze stadioanele cu un sistem eficient de comunicare cu publicul avându-se grijă ca acest sistem să fie bine folosit ; să difuzeze programe ale meciurilor și prospecte astfel încât spectatorii să fie invitați la ordine și comportare corectă;

f) să interzică introducerea băuturilor alcoolice pe stadioane, să restrângă și eventual să interzică orice distribuire a băuturilor alcoolizate în incinta stadioanelor și să se asigure că toate băuturile disponibile sunt îmbuteliate în incipient nepericuloase (din plastic);

g) să se asigure controale având ca scop împiedicarea spectatorilor de a introduce în incinta stadioanelor obiecte susceptibile de a servi actelor de violență(focuri de artificii sau alte obiecte similare);

h) să se asigure ca, înaintea meciurilor, agenții de legătură colaborează cu autoritățile interesate, în ceea ce privește dispozițiile e trebuie adoptate în vederea controlului asupra mulțimii, astfel încât, printr-o acțiune organizată în comun, să fie aplicate regulamentele corespunzătoare.

5. Conștiente fiind de importanța mijloacelor de comunicare în masă, părțile vor lua măsuri în timpul manifestărilor sportive, promovând idealul sportiv prin campanii educative și prin alte mijloace, susținând noțiunea de fair-play, în special în rândul tinerilor, tocmai pentru a favoriza respectul mutual atât a încuraja o mai activă participare în sport.

Cooperare cu autoritățile competente.

1. Părțile cooperează strâns în tot ceea ce privește temele tratate de această Convenție și încurajează o cooperare similară între autoritățile interesate, atunci când este una corespunzătoare.

2. Înaintea meciurilor sau turneelor internaționale între cluburi sau echipe reprezentative, părțile interesate își invită autoritățile competente, organizațiile sportive în special, să identifice meciurile cu ocazia cărora s-ar putea produce acte de violență sau ar avea loc ieșiri necontrolate din partea spectatorilor. Dacă se identifică un asemenea tip de meci, autoritățile competente ale țării gazdă dau dispozițiile necesare în vederea unei organizări comune între autoritățile interesate.

Identificarea și tratamentul la care sunt supuși contravenienții

1. Respectând procedurile legale existente și izvorâte din principiul independenței puterii juridice, părțile au grijă să se asigure că spectatorii care comit acte de violență sau alte acte condamnabile sunt identificați și sancționați conform legii.

2. Dacă este nevoie, îndeosebi în cazul spectatorilor –vizitatori, în conformitate cu acordurile internaționale în vigoare, părțile se ocupă:

a) să transmită procedurile intentate persoanelor arestate ca urmare a unor acte de violență sau a altor acte condamnabile comise cu ocazia manifestărilor sportive, în țara de reședință a acestor persoane;

b) să ceară extrădarea persoanelor bănuite de acte de violență sau de alte acte condamnabile cu ocazia manifestărilor sportive.

Măsuri suplimentare.

1. Părțile se angajează să coopereze strâns cu propriile organizații sportive naționale și cluburile competente, ca și, eventual, cu proprietarii stadioanelor, în ceea ce privește dispozițiile legate de planificarea și executarea unor modificări în structura materială a stadioanelor sau alte schimbări necesare, inclusiv intrarea și ieșirea de pe stadioane, în scopul ameliorării securității și prevenirii violenței.

2. Pe cât posibil, părțile se angajează să promoveze un sistem de stabilire a unor criterii de alegere a stadioanelor care să țină seama de securitatea spectatorilor și de prevenirea violenței în rândurile acestora, în special atunci când sunt avute în vedere stadioane destinate meciurilor ce atrag un număr mare de spectatori.

Comunicarea informațiilor.

Fiecare parte transmite Secretariatului General al Consiliului Europei, într-una din limbile oficiale ale Consiliului Europei, toate informațiile necesare privind legislația și celelalte măsuri pe care aceasta le-a luat pentru a se conforma dispozițiilor prezentei Convenții, indiferent dacă aceste măsuri privesc fotbalul sau alte sporturi.

Comitetul permanent.

1. În conformitate cu scopurile prezentei Convenții, s-a constituit un Comitet permanent.

2. În cadrul Comitetului permanent fiecare parte poate fi reprezentată printr-unul sau mai mulți delegați. Fiecare parte are drept la un vot.

3. Orice stat membru al Consiliului Europei sau parte a Convenției reprezentat în Comitet de către un observator.

4. În unanimitate, Comitetul permanent poate invita orice stat nemembru al Consiliului Europei care nu este parte în Convenție și orice organizație sportivă interesată să-și trimită un observator la una sau mai multe din ședințele sale.

5. Comitetul permanent este însărcinat să urmărească aplicarea prezentei Convenții. În mod special, el poate:

a) să revadă permanent dispozițiile prezentei convenții și să analizeze modificările care ar putea fi necesare;

b) să angajeze consultații cu organizațiile interesate;

c) să facă recomandări părților privind măsurile ce trebuie luate pentru aplicarea prezentei Convenții;

d) să indice măsurile convenabile pentru a asigura informarea publicului cu privire la lucrările întreprinse în cadrul prezentei Convenții;

e) să-i adreseze Comitetului de Miniștri recomandările referitoare la invitarea statelor nemembre ale Consiliului Europei de a adera la prezenta Convenție;

f) să formuleze orice propunere vizând creșterea eficienței prezentei Convenții.

6. În vederea îndeplinirii misiunii sale, Comitetul permanent poate, din proprie inițiativă, să prevadă reuniuni ale grupelor de experți.

În urma fiecăreia din întâlnirile sale, Comitetul permanent transmite Comitetului Miniștrilor Consiliului Europei un raport asupra lucrărilor și funcționării Convenției.

Amendamente

1. Amendamentele prezentei Convenții pot fi propuse de către o Parte, de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei sau de Comitetul permanent.

2. Orice propunere de amendament este comunicată de către Secretarul General al Consiliului Europei celorlalte State părți ale Convenției Culturale Europene și oricărui Stat nemembru care a aderat sau care a fost invitat să adere la prezenta Convenție, în conformitate cu dispozițiile art.14.

3. Orice amendament propus de o Parte sau de Comitetul de Miniștri este comunicat Comitetului permanent cu cel puțin două luni înaintea ședinței la care respectivul amendament trebuie să fie studiat. Comitetul permanent îi propune Comitetului de Miniștri părerea amendamentului propus, dacă este cazul, după consultarea prealabilă a organizațiilor sportive competente.

Clauze finale

Art.14.

1. Prezenta convenție poate fi semnată de Statele membre ale Consiliului Europei și de alte state Părți în Convenția Culturală Europeană care își pot exprima consimțământul de a fi atașate prin:

- a) semnătura fără rezervă de ratificare, acceptare sau aprobare;
- b) semnătura sub rezervă de ratificare, acceptare sau aprobare urmată de ratificare, acceptare sau aprobare.

2. Instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare vor fi depuse pe lângă Secretarul General al Consiliului Europei.

Art.15.

1. Convenția va intra în vigoare în prima zi a lunii ce urmează expirării unui termen de o lună de la data în care cinci state, dintre care cel puțin patru membre ale Consiliului Europei, își vor fi exprimat consimțământul de a fi legate prin Convenție, în conformitate cu dispozițiile art.14.

2. În ceea ce privește orice stat ce își va exprima ulterior consimțământul de a fi atașat prin convenție, aceasta va intra în vigoare în prima zi a lunii ce urmează expirării unui termen de o lună de la data semnării sau depunerii instrumentului de ratificare, aprobare, acceptare.

Art.16.

1. După intrarea în vigoare a prezentei Convenții, comitetul de Miniștrii al Consiliului Europei va putea invita în urma consultării Părților, orice stat membru să adere la Convenție, printr-o hotărâre luată cu majoritatea prevăzută de art.20 și statutul Consiliului Europei și în unanimitatea statelor contractante cu drept de a face parte din Comitet.

2. Pentru orice stat aderent, Convenția va intra în vigoare în prima zi a lunii ce urmează expirării unui termen de o lună de la data depunerii instrumentului de adeziune pe lângă Secretarul General al Europei.

Art.17.

1. Orice stat poate, în momentul depunerii sau semnării instrumentului său de ratificare, aprobare, acceptare sau adeziune să desemneze teritoriul sau teritoriile pe care se va aplica prezenta Convenție.

2. În orice moment ulterior, orice stat poate, printr-o declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei să extindă aplicarea prezentei Convenții asupra oricărui alt teritoriu desemnat în declarație. În ceea ce privește acest teritoriu Convenția va intra în vigoare în prima zi a lunii ce urmează expirării unui termen de o lună de la data primirii numitei declarații de către Secretarul General.

3. Orice declarație formulată în baza celor două precedente, va putea fi retractată în ceea ce privește orice teritoriu desemnat în această declarație prin înștiințare adresată Secretarului General. Retractarea devine efectivă în prima zi a lunii următoare expirării unui termen de șase luni de la primirea înștiințării de către Secretarul General.

Art.18.

1. Orice parte poate anula oricând prezenta Convenție prin notificare adresată Secretarului General al Consiliului Europei.

2. Anularea devine efectivă în prima zi a lunii următoare expirării unui termen de 6 luni de la data primirii notificării de către Secretarul General.

Art.19.

Secretarul General al Consiliului Europei face cunoscut Părților, celorlalte state membre ale Consiliului Europei, celorlalte Părți ale Convenției Culturale Europene, statelor participante la elaborarea prezentei Convenții și a oricărui stat care a aderat la aceasta sau care a fost invitat să adere:

- a) orice semnătură în conformitate cu art.14.;
- b) depunerea oricărui instrument de ratificare, aprobare, acceptare sau aderare, în conformitate cu art.16 sau art.14.;
- c) orice dată de intrare în vigoare a prezentei Convenții, în conformitate cu art.15 și art.16.;
- d) orice informație transmisă în baza dispozițiilor art.9.;
- e) orice raport stabilit în baza dispozițiilor art.12.;

- f) orice propunere de amendament și orice amendament adoptat în conformitate cu art.13 și data intrării în vigoare a acestui amendament;
- g) orice declarație formulată în baza dispozițiilor art.17.;
- h) orice notificare adresată, aplicând dispozițiile art.18 și data la care anularea devine efectivă;
- i) orice alt act, notificare sau comunicare referitoare la prezenta Convenție.

12.8.6.9. Uniunea Europeană și sportul

În cursul anului 1952, Belgia, R.F.G., Franța, Italia, Luxemburg și Olanda au hotărât să creeze o uniune economică sub denumirea de Comunitatea Europeană a Energiei Atomice a Cărbunelui care, în Martie 1957 a devenit Comunitatea Economică Europeană – cunoscută și sub denumirea Piața Comună.

Ulterior, s-a extins astfel:

1973 – 9 țări membre;

1981 – 10 țări membre;

1986 – 12 țări membre;

1995 – 15 țări membre și 11 țări asociate.

Denumirea de Uniunea Europeană a fost adoptată prin Tratatul de la Maastricht, semnat la 7 februarie 1992 și intrat în vigoare la 1 noiembrie 1993. Misiunea Uniunii Europene este de a organiza relațiile între statele membre și între popoarele acestora într-o manieră coerentă, având drept scop solidaritatea. În vederea realizării acestui deziderat, Uniunea Europeană și-a propus ca obiective: crearea unei cetățenii europene; consolidarea unui spațiu al libertății, securității și justiției; promovarea progresului economic și social; afirmarea rolului Europei în lume; consolidarea relațiilor în baza dreptului comunitar.

Uniunea Europeană se întemeiază pe valori fundamentale, precizând libertatea, democrația, pluralismul, demnitatea umană, egalitatea, solidaritatea, statul de drept, drepturile omului.

Sediul Uniunii Europene se află la Bruxelles (Belgia).

Obiectivele Uniunii Europene în domeniul sportului sunt: salvagardarea structurilor sportive în Europa și stimularea lor de a funcționa în conformitate cu legislația comunitară, protejarea rolului social, educativ și cultural pe care sportul îl joacă în societatea europeană.

În prezent, ponderea asociației, care poartă denumirea de Uniunea Europeană, în economia și comerțul mondial este evidentă. Afirmția este susținută și de datele comparative din punct de vedere al populației, între principalele puteri din economia mondială, Uniunea Europeană, S.U.A și Japonia. Astfel: Uniunea Europeană are 372 milioane de locuitori, S.U.A – 261 milioane locuitori și Japonia – 125 milioane locuitori.

Această prezentare comparativă indică potențialul deosebit al Uniunii Europene, fapt ce explică tendința țărilor central și est-europene, printre care și România, de a se asocia și ulterior de a deveni membre ale acestei asociații europene.

Aderarea la Uniunea Europeană necesită adoptarea unor măsuri în plan național de natură legislativă și economică, prin care să răspundă următoarelor criterii și cerințe:

- 1) stabilirea instituțiilor statului de drept;
- 2) existența și funcționarea economiei de piață;
- 3) capacitatea de a face față presiunilor pieței financiare externe;
- 4) capacitatea asumării obligațiilor comunitare;
- 5) alinierea și armonizarea legislației cu legislația comunitară.

Organismele și instituțiile care asigură funcționarea Uniunii Europene sunt:

1) *Consiliul Miniștrilor* – este organul strategic al UE care are 15 membri și se întrunește de două ori pe an. Din Consiliu fac parte, ca reprezentanți ai țărilor membre, primii miniștrii;

2) *Comisia europeană* – reprezintă puterea executivă a uniunii și are 20 de membri. Comisia are dreptul de a iniția reglementări, discută și avizează cererile de aderare la uniune și este apărătorul tratatelor adoptate;

3) *Parlamentul european* este puterea politică a UE, care are 626 membri, aleși din 5 în 5 ani, în aceeași zi în toate țările membre. Limita maximă a membrilor Parlamentului European a fost stabilită la cifra de 700, care se distribuie între țările UE. Parlamentul are următoarele competențe:

- a) putere politică:
- d) alege și numește Comisia Europeană;
- e) avizează lărgirea Comisiei Europene;
- f) cenzurează conducerea Comisiei Europene.
- b) putere legislativă:
- g) formulează opinii la propunerile Comisiei Europene;
- h) aprobă, amendează sau refuză deciziile Comisiei Europene;

- i) în unele cazuri împarte puterea cu Comisia Europeană.
- c) putere bugetară:
- j) aprobă bugetul UE;
- k) aprobă modificările la bugetul UE.
- 4) *Curtea Europeană de Justiție* – este compusă din 15 juriști, câte unul desemnat de fiecare țară și are rolul de instanță judecătorească a UE;
- 5) *Curtea Auditorilor* – are rolul de a verifica conturile UE;
- 6) *Comitetul Economic și Social*, cu sediul la Frankfurt, care în 1999, odată cu introducerea monedei Euro – a devenit Banca Centrală Europeană;
- 7) *Ombudsman* – este un termen de origine suedeză cu care este denumit, avocatul european al poporului, căruia i se poate adresa cu plângere orice persoană din țările membre care se consideră nedreptățită.

Uniunea europeană, în ansamblul ei, ca și fiecare țară membră în parte, consideră sportul ca o parte a culturii și civilizației, acordând acestuia atenția, importanța și susținerea necesară. Sub egida UE a fost creat Forumul Sportiv European, cu rolul de consultare, informare și schimb de experiență între țările membre. Reglementările UE, cu impact deosebit în sport, se referă la:

- mișcarea liberă a persoanelor, produselor și banilor;
- libertatea de stabilire, exersare a profesiei și de a-și oferi serviciile;
- recunoașterea reciprocă a diplomelor.

În virtutea acestor reglementări se practică transferul liber al sportivilor de la un club la altul și dintr-o țară în alta.

Privitor la recunoașterea diplomelor, reglementările UE prevăd următoarele criterii: se compară modul de obținere a calificării (durata, programa); sistemul de verificare a cunoștințelor; procedura astfel concepută se aplică numai în cazurile în care se dorește salarizarea în baza țărilor europene în propria legislație și în practica sportului.

Soluții practice, în acest sens, considerăm că ar fi:

- traducerea și punerea la dispoziția tuturor nivelurilor manageriale în sport a documentelor respective;
- includerea în legislația și normele de nivel național, sectorial și regional a prevederilor acestor reglementări;
- precizarea rolului statului în susținerea și în complementaritatea creșterii sectorului benevol, privat în organizarea și susținerea sportului;
- asigurarea funcționării autonome, un cadru legislativ adecvat a organizațiilor sportive;

➤ creșterea rolului autorităților publice regionale și locale în susținerea sportului ca o componentă a vieții comunităților respective;

➤ sporirea ponderii fondurilor pentru sport din resurse private, fără diminuarea aportului statului, prin creșterea contribuției agenților economici, a consumatorilor de sport practicanți sau spectatori, loterie, publicitate, manifestații sportive.

12.8.6.10. Sportul – componentă a activității Consiliului Europei

Consiliul Europei este o organizație politică internațională interguvernamentală creată la 5 mai 1949 în scopul promovării unei mai strânse unități între membrii săi. Obiectivele sale sunt: apărarea drepturilor omului, a democrației pluraliste și a supremației legii: punerea în valoare a identității și diversității culturale a Europei; elaborarea de soluții la problemele sociale cu care se confruntă membrii săi (discriminarea minorităților, xenofobia, intoleranța, problematica mediului înconjurător, SIDA, drogurile s.a.) și păstrarea calității vieții; dezvoltarea stabilității democratice în Europa prin susținerea reformelor politice, legislative și constituționale. Sediul Consiliului Europei se află la Strasbourg (Franța).

Obiectivul Consiliului Europei în domeniul sportului este de a promova sportul și binefacerile lui pentru individ și societate pe baza unor politici fondate pe respectarea valorilor democrației și ale drepturilor omului și pe promovarea diversității culturale la scara întregului continent.

În vederea atingerii acestui obiectiv și în scopul păstrării nobleței și virtuților sportului, Consiliul Europei acționează pe următoarele direcții:

➤ dezvoltarea sportului pentru toți ca mijloc de ameliorare a calității vieții de facilitate a integrării sociale, care poate contribui la coeziunea socială, în special pentru tineri;

➤ cultivarea toleranței prin intermediul sportului, apărarea sportului de pericolele cu care acesta se confruntă, în special dopajul și violența infractorilor.

Pentru îndeplinirea obiectivului și a scopurilor amintite, în cadrul Consiliului Europei au fost create structuri și instrumente dotate cu atribuții din domeniul sportului.

La nivelul Secretariatului Consiliului Europei, de problemele sportului se ocupă *Serviciul Sport* care este o componentă a *Direcției Tineret și Sport* din cadrul *Direcției Generale Educație, Cultură și Patrimoniu, Tineret și Sport*. În

Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a fost creată *Subcomisia pentru Tineret și Sport* din cadrul Comisiei pentru Cultură și Educație.

În anul 1975, Consiliul Europei a instituit *Conferința miniștrilor europeni responsabili cu sportul*, care se întrunește, de regulă, la fiecare trei luni. Menirea Conferinței este de a facilita contactele permanente între miniisterele de profil din statele membre și de a elabora proiectele programelor de acțiuni ale Consiliului Europei în domeniul sportului, care apoi sunt supuse aprobării Comitetului Miniștrilor. La lucrările sesiunilor Conferinței participă miniștrii responsabili cu sportul sau împuternicirii acestora din toate țările care au aderat la Convenția Culturală Europeană, precum și din țările cu statut de observator la Consiliul Europei, reprezentanți ai Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, ai CDDS, ai comisiei Europene, UNESCO, CIO, COE, ENGSO, AGFTS, ICHPER-SD, AMA s.a. Prima Conferință a avut loc în anul 1975, la Bruxelles; i-au urmat din 1978 (Londra), 1981 Palma de Majorca, 1984 (Malta), 1986 Dublin, 1989 (Reykjavik), 1992 (Rhodos), 1995 (Lisabona), 2000 (Bratislava), 2004 (Budapesta). În funcție de necesități, la intervale mai scurte se convoacă *reuniuni informa/e ale miniștrilor europeni ai sportului*.

Din anul 1977, în cadrul Consiliului Europei funcționează *Comitetul pentru Dezvoltarea Sportului (CDDS)* ca organism de specialitate cu rang de comitet director, la activitatea căruia participă înalți funcționari guvernamentali desemnați de organismele naționale responsabile cu sportul din țările membre ale Consiliului Europei și din țările care au aderat la Convenția Culturală Europeană, din cele cu statut de observator, precum și reprezentanți ai organizațiilor sportive neguvernamentale.

Atribuțiile CDDS:

✓ încurajează și asigură coordonarea între statele membre ale Convenției Culturale Europene pentru a face cât mai larg posibil accesul la practicarea în condiții de siguranță a sportului bazat pe principii etice;

✓ dezvoltă, unde este cazul, politici europene comune în probleme privind sportul internațional;

✓ consolidează cooperarea cu organizațiile sportive neguvernamentale internaționale și naționale;

✓ elaborează proiectele programelor de activități ale Consiliului Europei, le supune aprobării Comitetului Miniștrilor și se ocupă de înfăptuirea lor;

✓ pregătește conferințele miniștrilor europeni responsabili cu sportul și asigură îndeplinirea deciziilor adoptate de acestea;

- ✓ organizează reuniuni, simpozioane și dezbateri pe teme ale sportului în Europa;
- ✓ gestionează Fondul pentru sport al Consiliului Europei;
- ✓ urmărește modul de aplicare a Cartei Europene a Sportului, a Codului Eticii Sportive și a altor documente adoptate de Consiliul Europei în domeniul sportului.

CDDS se întrunește o dată pe an pentru a-și adopta programele de activități și a examina probleme actuale ale sportului. Cu această ocazie sunt aleși președintele și vicepreședintele CDDS pentru câte un mandat de un an, ei făcând parte din Biroul CDDS, care se întrunește de trei ori pe an. Membrii Biroului sunt aleși pentru mandate de câte doi ani urmărindu-se reprezentarea echilibrată a grupelor geografice. Totodata, în funcție de necesitățile programelor de activitate se constituie grupe de lucru și comisii de experți care se întrunesc în simpozioane, ateliere de lucru și seminare pentru dezbaterile unor teme prioritare din domeniul sportului care se află în atenția Consiliului Europei.

Pe parcursul anilor, Consiliul Europei a adoptat mai multe documente (convenții, rezoluții, recomandări) care servesc drept instrumente de acțiune pentru atingerea dezideratelor stabile în domeniul sportului. Între acestea se află: *Carta Europeană a Sportului pentru toți*, elaborată în anul 1975 și adoptată în anul 1976, care a contribuit și contribuie la promovarea democrației prin intermediul sportului, politicile europene în acest domeniu dobândind astfel un program bazat pe credința fundamentală a Consiliului Europei în valorile sportului; *Carta Europeană a Sportului privind Codul Eticii Sportive*, adoptată în anul 1992, prin care puterile publice sunt chemate să ofere cetățenilor țărilor lor, în cooperare cu organizațiile sportive competente guvernamentale și neguvernamentale, posibilități de practicare pe scară largă a unui sport moral, sănătos și accesibil tuturor; *rezoluțiile* privind: rolul sportului în societate; toleranța și sportul; aspectele medicale în sport; igiena instalațiilor sportive; statutul fondului pentru sport etc.; *recomandările* privind: coeziunea socială și sportul; testele Eurofit de aptitudini fizice; sportul pentru persoanele cu handicap; sportul pentru femei; sportul pentru toți; sportul pentru persoanele în vârstă; sportul și televiziunea; economisirea energiei în instalațiile sportive etc.

În scopul sprijinirii statelor din Europa Centrală și de Est în democratizarea și modernizarea politicilor sportive, a structurilor și a managementului sportiv în conformitate cu standardele sale, în anul 1991, Consiliul Europei a creat Programul SPRINT (engl.: Sports Reform, Innovation and Training, în română:

Reforme, inovare și pregătire în sport), acesta cuprinzând stagii profesionale de formare, seminare și ateliere, programe de schimburi.

O importanță deosebită pentru activitatea sportivă pe continent o reprezintă cele două inovații europene la care statele membre ale Consiliului Europei au fost invitate să adere: *Convenția europeană privind violența și ieșirile necontrolate ale spectatorilor cu ocazia manifestărilor sportive, în special la meciurile de fotbal*, adoptată în anul 1985 și *Convenția împotriva dopajului*, adoptată în anul 1989 și completată cu *Protocolul național la Convenția împotriva dopajului*, adoptat în anul 2002.

Carta Europeană a Sportului și cele două convenții sunt componente permanente ale programelor sportive ale Consiliului Europei. În scopul îndeplinirii prevederilor celor două convenții au fost create *Grupul de monitorizare a Convenției împotriva dopajului* și *Comitetul permanent pentru implementarea Convenției europene privind violența și ieșirile necontrolate ale spectatorilor la manifestările sportive, în special la meciurile de fotbal*, ambele structuri cooperând cu CDDS.

Importanța pe care Consiliul Europei o acordă promovării toleranței în sport este atestată și de faptul că în anul 1996 a fost creată instituția *Ambasadorilor naționali pentru sport, toleranța și spirit sportiv*. Rolul Ambasadorilor este de a încuraja în țările lor respectul pentru spiritul sportiv și fie a contribui la îndeplinirea programelor privind cultivarea toleranței în sport.

Totodată, Consiliul Europei a abordat și alte teme importante din sfera sportului precum: legislația în domeniul sportului; sportul ca mișcare democratică; sportul și educația fizică pentru copii și tineri; combaterea discriminărilor în sport; difuzarea cunoștințelor privind legătura dintre sport și sănătate; cercetarea științifică în domeniul sportului; apărarea locului sportului în educația tineretului; finanțarea sportului; politica, gestiunea și economia sportului; impactul activităților sportive asupra mediului înconjurător: promovarea voluntariatului.

Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a adoptat o serie de soluții și recomandări cu privire la sport (dezvoltarea sportului pentru toți, crearea structurilor de coordonare în acest domeniu; Carta Europeană a sportului; Jocurile Olimpice și perspectivele acestora; mijloacele culturale și educative pentru reducerea violenței; cooperarea europeană în sport; participarea tinerilor la activitatea sportivă de performanță ș.a.).

Politica Consiliului European în domeniul sportului este armonizată cu succesul Uniunii Europene.

12.8.6.11. Structuri responsabile de sport în Uniunea Europeană

În Comisia Europeană, care este inițiatorul sistemului instituțional al Uniunii Europene și totodată organul executiv al acestuia, a fost creat *Serviciul Sport* ca structura a *Direției de Tineret, Sport și Relații cu Cetățeanul* din cadrul *Direției Generale Educație și Cultură*. Serviciul Sport are următoarele atribuții principale: organizează cooperarea în cadrul Comisiei Europene și cu alte instituții în chestiuni referitoare la sport.

Acesta cooperează cu instituțiile, organizațiile și federațiile sportive naționale și internaționale; organizează reuniuni bilaterale cu instituții, organizații și federații sportive internaționale.

Întrucât și alte direcții ale Comisiei Europene în acțiunea lor de formulare și gestionare a politicilor în domeniile proprii de activitate abordează și unele chestiuni care au impact asupra sportului, Direcția Generală Educație și Cultură a creat în structura sa un *grup de servicii umune*, având misiunea de a asigura coordonarea necesară între direcțiile generate în problemele care au tangență cu activitatea sportivă. Grupul se întrunește sub conducerea Serviciului Sport.

De asemenea, pe lângă Comisia Europeană funcționează *Comitetul European al Sportului pentru Persoane cu Nevoi Speciale*, înființat în anul 1993, care are misiunea de a gestiona programele sportive pentru persoanele cu dizabilități fizice sau mintale.

În anul 1994, a fost creat serviciul informațional *Sport Info Europe*, cu sarcina de a sprijini scopurile Serviciului Sport prin difuzarea informațiilor privind activitățile Uniunii Europene în domeniul sportului.

Comisarul european pentru educație și cultură are în responsabilitatea sa și problemele sportului.

În Parlamentul European, de problematica sportului se ocupă *Comisia pentru Cultură, Tineret, Educație, Mass-media în Sport*, Funcționează, de asemenea, un *intergrup pentru sportivi*, prin intermediul căruia se realizează legătura între comisiile Parlamentului European în probleme privind sportul.

În Comitetul Regiunilor, care este un organ consultativ compus din reprezentanți ai autorităților regionale și locale din Europa, a fost creată și *Comisia pentru Tineret și Sport*, a cărui menire este de a adopta avize și

recomandări privind tineretul și sportul în atenția Comisiei Europene, a Consiliului sau a Parlamentului European.

Principalele teme urmărite de Uniunea Europeană în domeniul sportului sunt: modelul sportiv european; sportul și politica socială; sportul și sănătatea publică; sportul și educația; sportul și formarea profesională; sportul și regulile concurenței; sportul și egalitatea de șanse; sportul și angajarea în muncă; sportul și mediul înconjurător; sportul și piața internă; sportul, justiția și afacerile interne; sportul și mass-media; sportul și noile tehnologii; sportul și persoanele cu handicap; sportul și politica regională; sportul și tineretul; sportul și relațiile externe.

Sub auspiciile Comisiei Europene, periodic se desfășoară *conferințe ale miniștrilor responsabili cu sportul din țările Uniunii Europene*. Începând din anul 1994, Direcția Generală Educație și Cultura organizează anual *reuniuni ale directorilor naționali responsabili cu sportul*, iar în funcție de necesități *grupe de lucru ad-hoc* pentru studierea diferitelor aspecte legate de problematica sportului. De asemenea, au loc întâlniri ale Comisiei Europene cu conducerea federațiilor sportive europene și, după caz, Internaționale, în scopul armonizării punctelor de vedere în chestiuni de interes reciproc.

Cu începere din anul 1991, Comisia Europeană organizează anual *Forumul European al Sportului*, acesta având menirea de a facilita întâlniri și schimburi de informații între Comisia Europeană, Parlamentul European și autoritățile sportive guvernamentale și neguvernamentale din țările, membre și asociate. La lucrările Forumului participă reprezentanți ai CDDS din Consiliul Europei, ai COE, ENGSO, ai Conferinței Sportive Europene ai federațiilor sportive europene și internaționale.

Comisia Europeană a inițiat o serie de proiecte și programe cu conținut, sportiv finanțate de Uniunea Europeană, cum sunt programele pentru combaterea dopajului la scara europeană, sprijinirea dezvoltării sportului pentru persoanele cu handicap, programul Eurathlon vizând încurajarea proiectelor sportive europene s.a. Sportul mai primește finanțare europeană și din Fondurile de dezvoltare regională, Fondurile sociale europene, programele de cercetare științifică și de dezvoltare a tehnologiei. Diverse sectoare ale sportului au beneficiat și beneficiază în continuare de suport financiar din partea Uniunii Europene în cadrul programelor europene din alte domenii, cum sunt programele Tineretul pentru Europa. Leonardo da Vinci (formare profesională),

Socrate (educație), Comenius (învățământul preuniversitar), Erasmus (învățământul superior) ș.a.

12.8.6.12. Principalele documente directoare ale Uniunii Europene în domeniul sportului

Tratatele care stau la baza Consiliului Uniunii Europene nu conțin nici o referire la sport, această temă intrând relativ târziu în sfera sa de preocupări. La originea acțiunilor Uniunii Europene în domeniul sportului se află recomandările Consiliului European de la Milano din anul 1985 adoptate pe baza raportului Adonnino, în care se cerea sensibilizarea cetățenilor asupra apartenenței lor la Comunitatea Europeană prin afacerile specifice sportului.

În etapa de peste un deceniu care a urmat, marcat de dezvoltarea și consolidarea Comunității Europene, care între timp și-a adoptat denumirea de Uniunea Europeană, nu a mai apărut nici o reglementare comunitară cu privire la sport.

Totuși, în perioada respectivă, diverse organisme comunitare s-au ocupat de unele aspecte ale activității sportive, fiind create plodată și structuri ale Uniunii Europene cu atribuții în domeniul sportului. S-a constatat însă ca unele reglementări ale acesteia din diferite domenii au impact și asupra sportului, determinând organizațiile sportive să se adapteze în exigențele respective. La nivelul Comisiei Europene au fost identificate astfel de reglementări în domenii precum: libera circulație a persoanelor și serviciilor; sănătatea, siguranța și etica; politica de concurență; animalele și sportul; sursele Uniunii Europene de finanțare a sportului; politica față de mediul înconjurător; impozitarea; sportul pentru persoanele cu nevoi speciale. Oprindu-se la acest aspect, în anul 1997, Jacques Rogge, pe atunci Președinte al Comitetelor Olimpice Europene, în prezent președinte ai CIO, exprimând punctul de vedere al organizațiilor sportive de pe continent, arată că diverse reglementări ale Uniunii Europene exercită influența asupra inclivităților sportive în probleme care privesc libera circulație a persoanelor, transferurile sportivilor, drepturile de televizare a competițiilor sportive, durata contractelor, loteria sportivă, huliganismul, emiterea biletelor de intrare la competiții, vârsta minimă a sportivilor, ecologia infrastructurii sportive, monopolul federațiilor, finanțarea publică a cluburilor sportive, transportul căilor și armamentul la competiții etc. (R.O. nr.XXVI-14/1997, mag.15). În același timp, organizațiile sportive solicitau Uniunii

Europene să includă în documentele sale directe o reglementare care să definească politica acesteia în domeniul sportului.

Ca urmare a solicitărilor amintite, în Tratatul de la Amsterdam, semnat la 2 octombrie 1997 și intrat în vigoare la 1 mai 1998, s-a introdus o prevedere referitoare la sport, inclusă în Anexa nr. 29 a Tratatului sub titlul *Declarația cu privire la Sport*, numită și *Declarația de la Amsterdam*, care are următorul conținut: „Conferința subliniază importanța socială a sportului, în special rolul său în formarea identității și în strângerea laolaltă a oamenilor. De aceea, Conferința cheamă organismele Uniunii Europene să fie receptive la doleanțele asociațiilor sportive atunci când probleme importante afectează sportul. Legat de aceasta, se va acorda o atenție deosebită caracteristicilor specifice sportului amator”.

Deci succinta, Declarația de la Amsterdam a constituit o etapă decisivă în abordarea problematicii sportului de către Uniunea Europeană. Pe baza ei, Comisia Europeană a prezentat Consiliului European de la Helsinki, din decembrie 1999 un raport cu privire la sport, în care s-a pronunțat pentru salvarea structurilor sportive actuale și pentru menținerea funcțiilor sociale ale sportului în Uniunea Europeană.

Consiliul European, în reuniunea sa de la Nisa, din decembrie 2000, a adoptat *Declarația cu privire la caracteristicile specifice ale sportului și la funcțiile sale sociale în Europa de care trebuie să se țină cont la punerea în aplicare a politicilor comune* (în continuare *Declarația de la Nisa*), în care pentru prima dată a fost formulată viziunea globală a Uniunii Europene asupra sportului. Declarația de la Nisa, recunoscând responsabilitatea organizațiilor sportive și a statelor în problematica sportivă, pune în evidență funcțiile sociale, educative și culturale specifice ale sportului și cere să fie respectate etica și solidaritatea necesare pentru menținerea rolului său social. De asemenea, este exprimată necesitatea de a se păstra coeziunea și relațiile de solidaritate dintre toate nivelurile de practică sportivă, echitatea competițiilor, interesele morale și materiale, precum și integritatea fizică a sportivilor, în special a celor tineri. În continuare, Declarația de la Nisa tratează următoarele teme majore din domeniul sportului:

 Sportul amator și sportul pentru toți. Sportul este definit ca „o activitate umană care se bazează pe valori sociale, educative și culturale esențiale. El este un factor de inserție, de participare la viața socială, de toleranță, de acceptare a diferențelor și de respectare a regulilor”; activitatea sportivă trebuie să fie

accesibilă tuturor, respectându-se aspirațiile și capacitățile fiecărui individ și diversitatea practicilor competiționale sau de agrement desfășurate în mod organizat sau individual; este încurajată activitatea sportivă pentru persoanele cu handicap; este susținut voluntariatul în sport.

✚ *Rolul federațiilor sportive* sunt recunoscute autonomia organizațiilor sportive și dreptul federațiilor de a-și gestiona propriile sporturi respectând legislația națională și comunitară, precum și rolul lor în dezvoltarea propriilor sporturi, în organizarea competițiilor și în alcătuirea echipelor naționale; este pus în evidență rolul central al federațiilor în asigurarea solidarității între diferitele niveluri de practicare a sportului, ceea ce presupune accesul publicului larg la spectacolele sportive, susținerea sportului amator, promovarea accesului egal al femeilor și bărbaților la practicarea sportului, formarea tinerilor sportivi, protejarea sănătății sportivilor, combaterea dopajului, a violenței și a manifestărilor rasiste și xenofobe în sport.

✚ *Menținerea politicilor de formare a sportivilor*, acestea fiind necesare pentru vitalitatea sportului, inclusiv a sportului de performanță și a echipelor naționale în context este evidențiat rolul cluburilor în formarea sportivilor afiliați.

✚ *Protejarea tinerilor sportivi*. Sunt sublimite binefacerile practicării sportului de către tineri și se insistă asupra necesității ca organizațiile sportive să acorde o atenție sporită educării și formării profesionale a tinerilor sportivi de performanță, pentru ca activitatea lor sportivă să nu le afecteze înscerea profesională, echilibrul psihic, familia și sănătatea ferindu-i totodată de pericolul dopajului; activitatea organizațiilor sportive orientate pentru formarea tinerilor sportivi este considerată o importantă contribuție loială.

✚ *Contextul economic al sportului și solidaritatea*. Se apreciază că pe baza principiului solidarității și cu luarea în considerare a practicilor naționale, o parte din veniturile realizate din televizarea competițiilor sportive ar trebui folosită în procente acceptabile, spre beneficiul tuturor nivelurilor de practicare a sportului și al tuturor disciplinelor sportive.

✚ *Transferurile sportivilor*, care trebuie să se efectueze cu luarea în considerare a nevoilor specifice ale sportului și cu respectarea dreptului comunitar.

Prin Decizia Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene nr. 291/2003/CE din 6 februarie 2003, anul 2004 a fost proclamat „*An European al Educației prin Sport*”, pentru care s-au stabilit următoarele obiective:

dezvoltarea educației prin sport și a dimensiunii europene a sportului; dezvoltarea prin sport, în rândul tinerilor, a capacităților fizice și a aptitudinilor sociale precum munca în echipă, solidaritatea, toleranța, spiritul fair-play, într-un cadru multicultural; promovarea valorii educative a mobilității și schimburilor la nivel școlar prin organizarea de întâlniri sportive și culturale în cadrul activităților școlare; crearea unui mai bun echilibru între activitatea intelectuală și cea fizică în viața școlară; promovarea prin sport a înțelegerii grupurilor de persoane defavorizate; examinarea problemelor legate de educația tinerilor care fac sport de performanță s.a.

După consultări îndelungate între lumea sportului (CIO, Comitetele Olimpice Europene, federațiile internaționale ale sporturilor olimpice de Vară și de iarnă) pe de o parte și Uniunea Europeană, pe de alta, în vara anului 2004, Uniunea Europeană a inclus în Constituția Europeană un articol referitor la sport (*Articolul 1/1-182*), încadrat în Titlul 111, Capitolul V, Secțiunea 4 - *Educație, formare profesională, tineret și sport*.

Conform articolului respectiv, Uniunea Europeană contribuie la promovarea problematicii sportului european luând în considerare funcția sa socială și educativă. În continuare, articolul 111-182 menționează că acțiunea Uniunii Europene în acest domeniu vizează: dezvoltarea dimensiunii europene în educație în special prin intermediul predării și discriminării limbilor statelor membre; stimularea mobilității studenților și profesorilor inclusiv prin încurajarea recunoașterii diplomelor și a perioadelor de studii; promovarea cooperării între instituțiile educaționale; dezvoltarea schimbului de informații și de experiență cu privire la subiectele comune sistemelor educaționale ale statelor membre: stimularea dezvoltării schimburilor de tineri și a schimburilor de instructori socio-educationali și încurajarea participării tineretului la viața democratică a Europei; încurajarea dezvoltării învățământului la distanță; dezvoltarea dimensiunii europene în sport prin promovarea corectitudinii în competițiile sportive și a cooperării dintre organismele sportive, precum și prin protejarea integrității fizice și morale a sportivilor. În special a tinerilor sportivi și sportive, asemenea, se arată ca Uniunea Europeană și statele membre trebuie să-și extindă cooperarea cu organizațiile internaționale dotate cu competențe în domeniile educației și ale sportului, în particular cu Consiliul European.

La 14 septembrie 2006, la sediul CIO a avut loc o intreprvedere între președintele CIO, Jacques Rogge și comisarul european pentru educație cultură, Jan Figel, care în cadrul Comisiei Europene răspunde și de sport. Cu această

ocazie, Jan Eigel a informat despre intenția Direcția Generală Educație și Cultură de a publica o *carte albă* privind rolul sportului în Uniunea Europeană. Cartea albă va avea caracter consultativ și va cuprinde trei capitole principale: rolul social al sportului în Uniunea Europeană dimensiunile economice ale sportului; politica în domeniul sportului. S-a convenit ca în procesul de elaborare a acestui document, Uniunea Europeană să mențină contacte permanente cu CIO.

BIBLIOGRAFIE

1. Budevici-Puiu L. *Legislația sportivă națională și internațională*. Note de curs. Chișinău: Valinex, 2012. 159 p.
2. Du-Zhengao *Lupta de stradă*. Oradea: Antet, 1997.
3. Manolachi Veaceslav *Sportul de luptă - teorie și metodică (luptele libere, greco-romane, judo)*. Chișinău: F.E.P. „Tipografia Centrală”, 2003. 400 p.
4. Manolachi Veaceslav *Structura și conținutul ciclului anual de antrenament a tinerilor luptători ținând cont de influența deverselor eforturi și intensității asupra organismului* / Conferința științifică. Chișinău, 1999, p.234-243.
5. Manolachi Veaceslav, Ciobanu A. *Structura și realizarea ciclului anual de pregătire a tinerilor luptători în baza alegerii optime a influențelor de antrenament*: lucrare metodică. Chișinău: LYCEUM, 2000. 40 p.
6. Manolachi Veaceslav, Hantău I. *Pregătirea fizică a judocanelor de performanță*: Manual. Chișinău: LYCEUM, 2000. 200 p.
7. Manolachi Veaceslav *Codul etic al judocanului* / Federația de Judo din Rep. Moldova; coord.: Manolachi Veaceslav. Chișinău: USEFS, 2014. 32p.
8. Manolachi Veaceslav, Triboi V., Manolachi Victor *Ghid managerial legislativ. Federația de Judo a Republicii Moldova*. Chișinău: Valinex, 2007. 292 p.
9. Triboi V., Păcuraru A. *Teoria și Metodologia Antrenamentului Sportiv*. Iași: PIM, 2013. 373 p.
10. Triboi V., Budevici-Puiu L. *Pregătirea legislativă și managerială a specialiștilor din domeniul culturii fizice și sportului*: Crestomație la cursurile de legislație și management în educație fizică și sport. Chișinău: Valinex, 2005. 492p.
11. Voicu A.V. *Managementul organizațiilor și activității sportive*. Cluj-Napoca: Risoprint, 1998. 247 p.
12. Гулевич Д.И., Степанов О.С. *Организация и судейство соревнований по борьбе дзюдо*. Москва: Физкультура и спорт, 1983. 19 с.
13. Манолаки Виктор, Демченко П.П. *Особенности формирования критериев спортивного отбора начинающих дзюдоистов*. În: Cultura fizică: Probleme științifice ale învățămîntului și sportului: Materialele conferinței științifice internaționale a doctoranzilor. Chișinău: USEFS, 2009, p. 250-257.
14. Манолаки Виктор, Демченко П.П. *Некоторые подходы к формированию оптимальных методов диагностики физического развития детей для их начального отбора в дзюдо*. В: Știința culturii fizice, № 2/2. Chișinău: USEFS, 2009, с.38-41.
15. Манолаки Виктор *Состояние и перспективы развития начального*

- спортивного отбора детей в дзюдо в Республике Молдова*. В: Теорія і методика фізичного виховання і спорту. Київ: № 1. 2010, с.33.
16. Манолаки Виктор, Демченко П.П. *Дзюдо как философия двигательного и духовного развития и некоторые современные аспекты начального спортивного отбора школьников 9 лет*. В: Știința culturii fizice, № 5/2, Chișinău: USEFS, 2010, с.64-69.
17. Манолаки Виктор *Новые реалии начального спортивного отбора детей в дзюдо в современных условиях*. В сборнике «Тези доповідей» Международного научного Конгресса «Олимпийский спорт и спорт для всех». Київ: 2010. 175 с.
18. Манолаки Виктор *Дзюдо как «мягкий путь» к самосовершенствованию и спортивным высотам*. Монография. Кишинев: ГУФВС, 2012. 116 с.
19. Манолаки Виктор *Состояние начального спортивного отбора детей для дзюдо в Республике Молдова и экспериментальное формирование его новых структурно-содержательных направлений*. În: Știința culturii fizice, nr. 9/1, Chișinău, 2012, с. 24-28.
20. Манолаки Виктор *Формирование программы начального спортивного отбора детей для дзюдо на основе прогрессивных критериев*. În: Știința culturii fizice, nr. 9/1, Chișinău, 2012, с. 29-41.
21. Манолаки Вячеслав *Экспериментальное обоснование информативности тестов для контроля за подготовкой квалифицированных дзюдоисток // Становление и совершенствование технико-тактического мастерства в спортивной борьбе: Сборник научн. трудов*. Омск: ОГИФК, 1989, с. 79-84.
22. Манолаки Вячеслав *Педагогический контроль за уровнем подготовленности квалифицированных дзюдоисток на этапе спортивного совершенствования*. Автореф. канд. дисс. Ленинград, 1990. 24 с.
23. Трибой В.Ю. *О структуре новой модели общественно-государственного управления студенческим спортом в Молдове // Probleme actuale ale culturii fizice în sistemul de învățământ*, Chișinău, 2005, p.135-140.
24. www.parlament.md
25. www.gov.md
26. www.olympic.md
27. www.mts.gov.md
28. www.intjudo.eu
29. www.eju.net

**EVOLUȚIA PARTICIPĂRII MEMBRILOR LOTULUI NAȚIONAL DE JUDO LA CAMPIONATELE EUROPENE (CE),
MONDIALE (CM) ȘI JOCURILE OLIMPICE (J.O.)**

în perioada 1965-2014

Nr. d-o	Numele, prenumele sportivului	Categoria de greutate	Denumirea competiției	Anul desfășurării	Rezultatul participării	Numele, prenumele antrenorilor
1.	Cotic Gheorghe	-80 kg	CE Seniori	1965	III	Doga A.
2.	Guțu Valentin	+100	Universiada Mondială	1966	II	Doga A.
3.	Aslanidis Filaret	-93 kg			III	Doga A.
4.	Guțu Valentin	+100 kg			CE Seniori	1970
5.	Miheev Vladimir	-78 kg	CE Juniori	1976	II	Valisvili I.
6.	Samharadze Guram	-93 kg			III	Valisvili I.
7.	Corlăteanu Valeriu	+100 kg	CE Cadeți	1977	I	Luca V., Balica V.
8.	Cuvurliuan Ion	-63 kg	CE Juniori	1978	I	Colța V.
9.	Stratan Ilie	-66 kg			I	Luca V., Tabarcea V.
10.	Corlăteanu Valeriu	+100 kg			CE Juniori	1979
11.	Stratan Ilie	-66 kg			I	Luca V., Tabarcea V.
12.	Magomadov Apti	-78 kg	CE Juniori	1988	I	Colța V.
13.	Magomadov Apti	-78 kg	CE Seniori	1990	I	Colța V.
14.	Lazarenco Tudor	-66 kg			I	Buiuc I., Buiuc M., Colța V.
15.	Mihailov Vitalie	-46 kg			JO tineret	1993
16.	Magomadov Apti	-78 kg	CE Seniori	1993	II	Colța V.
17.	Lazarenco Tudor	-66 kg			III	Buiuc I., Buiuc M.
18.	Cristea Ludmila	-52 kg	CM Juniori	1994	III	Timotin I., Koreconcov V.
19.	Belocosov Nicolae	-71 kg	CE Seniori	1995	III	Luca V., C.Mereacre, Gorobeț V.
20.	Bivol Victor	-66 kg	CE Juniori	1996	III	Luca V., Mereacre C., Gorobeț V.
21.	Crețul Oleg	-78 kg	CE Seniori	1996	II	Colpașciov Leonid
22.	Crețul Oleg	-78 kg	J.O.	1996	VII	Colpașciov Leonid
23.	Golban Andrei	-71 kg			IX	Peaticovschi I., Ciudin M., Colța V.
24.	Bivol Victor	-71 kg	CM Seniori	1997	III	Mereacre C., Luca V., Gorobeț V.
25.	Golban Andrei	-71 kg	CE Seniori	1998	II	Peaticovschi I., Ciudin M., Colța V.
27.	Cecan Andrei	-81 kg	JO tineret	1999	II	Luca V., Gorobeț V.
28.	Manolachi Victor	-55 kg			III	Balica V.
29.	Bivol Victor	-71 kg	Universiada Mondială	1999	III	Mereacre C., Luca V., Gorobeț V.
30.	Florescu Victor	-90 kg	CM Seniori	1999	II	Taran A., Valisvili I., Colța V.

31.	Erhan Irina	-44 kg	CE Cadeti	2000	I	Colin A., Colin I.
32.	Clopot Elena	-44 kg			III	Colin A., Colin I.
33.	Erhan Irina	-44 kg	CE Cadeti	2001	I	Colin A., Colin I.
34.	Iurco Dorel	-55 kg			III	Luca V., Gorobet V.
35.	Belocosov Nicolae	-71 kg	CE Seniori	2001	III	Mereacre C., Luca V., Gorobet V.
36.	Duminica Valeriu	-55 kg	CE Cadeti	2002	III	Buiuc I., Buiuc M.
37.	Duminica Valeriu	-60 kg	CE Cadeti	2003	III	Buiuc I., Buiuc M.
38.	Popov Anton	-60 kg			III	Ceacal Z., V.Luca
39.	Oleinic Vladimir	-73 kg	CE Juniori	2003	II	Sava A.
40.	Zgureanu Liviu	-73 kg			III	Luca V., Gorobet V.
41.	Bivol Victor	-71 kg	J.O	2004	V	Mereacre C., Luca V., Gorobet V.
42.	Duminica Valeriu	-73 kg	CM Juniori	2004	V	Buiuc I., Buiuc M.
43.	Duminica Valeriu	- 73 kg	CE Juniori	2005	II	Buiuc I., Buiuc M.
44.	Braga Vasile	-66 kg	JO tineret	2005	III	Cotolupenco S., Pidgirneag V.
45.	Toma Sergiu	-81 kg	CE Juniori	2005	I	Cotolupenco S., Pidgirneag V.
46.	Trudov Marcel	-66 kg	CE U-23	2005	I	Luca V., Gorobet V.
47.	Cordon Andrian	+100	CE Seniori	2005	III	Cordon A., Ciudin M.
48.	Bocan Vadim	-66 kg	CE Cadeti	2006	III	Buiuc I., Buiuc M.
49.	Toma Sergiu	-81 kg	Universiada Mondială	2007	III	Cotolupenco S., Neagu I.
50.	Bulai Dumitru	-55 kg	CE Cadeti	2008	III	Ciudin M.
51.	Trudov Marcel	-73 kg	CE Seniori	2009	III	Luca V., Gorobet V.
			CM Seniori		VII	Luca V., Gorobet V.
52.	Bocan Vadim	-73 kg	CM Juniori	2009	V	Buiuc I., Buiuc M.
53.	Scvorțov Victor	-66 kg	CE U-23	2010	III	Popov A., Colța V.
54.	Osoianu Tatiana	-48 kg	CE U-23	2011	III	Colin A., Colin I., Vdovicenco M.
55.	Toma Sergiu	-81 kg	CE Seniori	2011	II	Cotolupenco S., Neagu I., Colța V., Cujba I.
			CM Seniori		III	Cotolupenco S., Neagu I., Colța V., Cujba I.
56.	Toma Sergiu	-81 kg	J.O	2012	IX	Cotolupenco S., Neagu I., Colța V., Cujba I.
57.	Remarenco Ivan	-90 kg				Gorobet Victor, Colța Vasile
58.	Budescu Cristina	-48 kg	CE U-21	2013	III	Colin Alexei, Colin Irina
59.	Scvorțov Victor	-73 kg	CM Seniori	2014	III	Ceacal Z., Colța V., Cujba I., Popov A.
60.	Remarenco Ivan	-100 kg			III	Gorobet V., Colța V.
61.	Budescu Cristina	-48 kg	CM Juniori	2014	V	Colin A., Colin I.